

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΝΤΕΙΟ UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ “ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ”

Διπλωματική Εργασία

**Απάτη και ‘Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος’: Πρόληψη και καταστολή
Διερεύνηση σχετικής επαγγελματικής εμπειρίας στην Ελλάδα**

ΛΑΜΠΡΙΝΙΔΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Ομότ. Καθ. Α. Τσάμης (Επιβλέπων)
Ομότ. Καθ. Α. Αποστόλου
Αναπλ. Καθ. Ι. Φίλος

Αθήνα
Ιανουάριος 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	6
ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ	7
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ	7
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	9
ABSTRACT	11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΑΠΑΤΗ	13
1.1 Εννοιολογική οριοθέτηση της απάτης.....	13
1.1.1 Ορισμός.....	13
1.1.2 Βασικές κατηγορίες απάτης	15
1.1.3 Φύση και χαρακτηριστικά της απάτης	23
1.2 Το τρίγωνο της Απάτης (The Fraud Triangle).....	25
1.2.1 Πίεση/Κίνητρο (Pressure)	27
1.2.2 Ευκαιρία (Opportunity)	28
1.3.3 Εκλογίκευση (Rationalization).....	28
1.3. Το Διαμάντι της Απάτης (The Fraud Diamond).....	28
1.4. Παράγοντες και Κίνητρα διάπραξης της απάτης.....	29
1.4.1 Ο κύκλος της απάτης (Fraud circle)	30
1.4.2 Διαδικασία απάτης: Βήματα.....	32
1.5 Ενδείξεις-Δείκτες πιθανής απάτης (κόκκινες σημαίες).....	33
1.6 Ευθύνες εντοπισμού και πρόληψης της απάτης	37
1.7 Η θεωρία της απάτης συσχετιζόμενη με τον έλεγχο	40
1.7.1 Ο ρόλος του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή	41
1.7.2 Ο ρόλος της Οικονομικής Αστυνομίας	42
1.7.3 Ο ρόλος του Τραπεζικού Υπαλλήλου	43
1.8 Προτάσεις για την καταπολέμηση της απάτης	45
1.8.1 Ευρωπαϊκοί θεσμοί	46

1.8.1.1 Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της απάτης (OLAF)	46
1.8.1.2 Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο	48
1.8.1.3 Europol	49
1.8.1.4 Eurojust	49
1.8.1.5 Το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ) για ποινικές υποθέσεις	50
1.8.1.6 COCOLAF, Επιτροπή για το συντονισμό κατά της απάτης	51
1.8.1.7 Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ.....	53
2.1 Το φαινόμενο του ξεπλύματος	53
2.1.1 Νομοθεσία-Νομικό πλαίσιο	53
2.1.2 Ορισμός του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.....	53
2.1.3 Μορφές Ξεπλύματος χρήματος	56
2.2 Φάσεις Ξεπλύματος και η αναγκαιότητα ενσωμάτωσής τους σε μοντέλα.....	58
2.2.1 Τα Μοντέλα των Κύκλων.....	58
2.2.2 Το Τελεολογικό Μοντέλο.....	59
2.2.3 Τα Μοντέλα των Φάσεων.....	60
2.2.4 Το Αμερικανικό Μοντέλο των Τριών Φάσεων	61
2.2.4.1 Τοποθέτηση (Placement Stage).....	62
2.2.4.2 Στρωματοποίηση/Διαστρωμάτωση (Layering)	63
2.2.4.3 Ενσωμάτωση/Ολοκλήρωση (Integration)	64
2.3 Μέθοδοι και Τεχνικές ξεπλύματος.....	65
2.3.1 Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος στη φάση της Τοποθέτησης.....	65
2.3.2 Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος στη φάση της Στρωματοποίησης/Διαστρωμάτωσης	67
2.3.3 Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος στη φάση της Ενσωμάτωσης/Ολοκλήρωσης.....	70
2.3.4 Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος με νέες τεχνολογίες.....	71
2.4 Προστατευόμενο Έννομο Αγαθό Ξεπλύματος Χρήματος	73
2.5 Επιπτώσεις ξεπλύματος.....	74
2.6 Θεσμικό πλαίσιο για το Ξέπλυμα (σε Διεθνές, Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο) και Αρχές καταπολέμησης.....	80
2.6.1 Διεθνές περιβάλλον	81

2.6.1.1 Διεθνείς Συμβάσεις	81
2.6.1.2 Διεθνείς οργανισμοί	83
2.6.1.3 Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force)	83
2.6.1.4 Επιτροπή της Βασιλείας.....	84
2.6.2 Ευρωπαϊκό περιβάλλον	86
2.6.2.1 Πρώτη οδηγία 91/308/EK	87
2.6.2.2 Δεύτερη οδηγία 2001/97/EK.....	88
2.6.2.3 Τρίτη οδηγία 2005/60/EK	89
2.6.2.4 Η Οδηγία 2006/70/EK.....	89
2.6.3 Εθνικό περιβάλλον	90
2.6.3.1 Νόμος 2145/1993	90
2.6.3.2 Ν. 2331/95 – βασικά αδικήματα	90
2.6.3.3 Ν. 3424/05 – βασικά αδικήματα	91
2.6.3.4 Ν. 3691/08 – βασικά αδικήματα	92
2.7 Κυρώσεις/Ποινές που προβλέπονται σύμφωνα με τον Νόμο Ν.3691/2008.....	94
2.7.1 Ποινικές κυρώσεις.....	94
2.7.2 Διοικητικές κυρώσεις	97
2.7.3 Δήμευση περιουσιακών στοιχείων	99
2.7.4 Αποζημίωση υπέρ του Δημοσίου	100

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΠΑΤΗ ΚΑΙ ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ: ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ (CASE STUDIES) .....

3.1 Μελέτη Περίπτωσης στον Τομέα της Υγείας.....	101
3.2 Μελέτη Περίπτωσης στον Τομέα των Εξοπλιστικών Συστημάτων	103

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ .....

4.1 Μεθοδολογική Προσέγγιση.....	107
4.1.1 Δειγματοληπτική έρευνα	107
4.2 Σκοπός της Εμπειρικής Διερεύνησης	109
4.3 Πληθυσμός και Μέγεθος Δείγματος.....	110
4.4 Το ερωτηματολόγιο και η δομή του	111

4.5 Παρουσίαση και ανάλυση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου.....	112
4.5.1 Ανάλυση 1 ^ο μέρους.....	112
4.5.2 Ανάλυση 2 ^ο και 3 ^ο μέρους	115
4.5.3 Ανάλυση 4 ^ο και 5 ^ο μέρους	124
4.5.4 Ανάλυση 6 ^ο και 7 ^ο μέρους	130
4.5.5 Ανάλυση 8 ^ο και 9 ^ο μέρους	138
4.5.6 Ανάλυση 10 ^ο μέρους	147
4.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	153
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	159
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	159
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ/ΑΡΘΟΓΡΑΦΙΑ	160
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	168

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της συγγραφής της Διπλωματικής μου Εργασίας, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος για τις πολύτιμες γνώσεις που μου μετέδωσαν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Α. Τσάμη και τον καθηγητή κ. Ι. Φίλο για την πολύτιμη καθοδήγηση που μου προσέφεραν κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου, για την ηθική στήριξη και την κατανόηση που μου έδειξαν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Γράφημα 1: Fraud tree.....	17
Γράφημα 2: Είδη απάτης.....	18
Γράφημα 3: Το τρίγωνο της απάτης.....	27
Γράφημα 4: Ενδείξεις-Δείκτες πιθανής απάτης (κόκκινες σημαίες).....	34
Γράφημα 5: Κόκκινες σημαίες συμπεριφοράς που εμφανίζονται από τον δράστη.....	36
Γράφημα 6: Φάσεις για τη διαχείριση κινδύνου απάτης.....	45
Γράφημα 7: Απεικόνιση της διαδικασίας των 3 σταδίων του ξεπλύματος χρήματος.....	62

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 1: Φύλλο.....	112
Διάγραμμα 2: Ηλικία.....	113
Διάγραμμα 3: Μορφωτικό επίπεδο.....	113
Διάγραμμα 4: Μορφωτικό επίπεδο ανά κατηγορία.....	114
Διάγραμμα 5: Εργασιακή εμπειρία.....	115
Διάγραμμα 6: Ορισμός ξεπλύματος χρήματος.....	116
Διάγραμμα 7: Ξέπλυμα χρήματος-Οικονομικό έγκλημα.....	117
Διάγραμμα 8: Βασικά αδικήματα ξεπλύματος χρήματος ανά κατηγορία.....	117
Διάγραμμα 9: Συχνότητα Εμφάνισης Βασικών αδικημάτων ξεπλύματος χρήματος.....	118
Διάγραμμα 10: Υπόχρεα πρόσωπα ανά κατηγορία.....	119
Διάγραμμα 11: Υπόχρεα πρόσωπα.....	120
Διάγραμμα 12: Αρμόδιες Αρχές.....	121
Διάγραμμα 13: Αρμοδιότητες Επιτροπής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.....	122
Διάγραμμα 14: Έργο της Επιτροπής επεξεργασίας στρατηγικής και πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος.....	123
Διάγραμμα 15: Μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη.....	124
Διάγραμμα 16: Εξασφάλιση έγκρισης πριν τη σύναψη νέων σχέσεων.....	125
Διάγραμμα 17: Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα ανά κατηγορία.....	126
Διάγραμμα 18: Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα.....	127
Διάγραμμα 19: Τρίτα Μέρη ανά κατηγορία.....	127
Διάγραμμα 20: Τρίτα μέρη.....	128
Διάγραμμα 21: Εταιρείες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών.....	129
Διάγραμμα 22: Διακοπή Επιχειρηματικής Σχέσης.....	130
Διάγραμμα 23: Ενημέρωση για ένδειξη ξεπλύματος χρήματος.....	131
Διάγραμμα 24: Παροχή πληροφοριών στην Επιτροπή.....	132
Διάγραμμα 25: Μέτρα προστασίας.....	133
Διάγραμμα 26: Ενημέρωση πελάτη.....	134
Διάγραμμα 27: Φύλαξη στοιχείων.....	135
Διάγραμμα 28: Χρονικό Διάστημα Φύλαξης Στοιχείων Πιστοποίησης.....	136
Διάγραμμα 29: Ενημέρωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής.....	137
Διάγραμμα 30: Δημοσιοποίηση Συγκεντρωτικών Στοιχείων.....	138
Διάγραμμα 31: Πληροφορίες Εμπιστευτικής Φύσεως.....	139

Διάγραμμα 32: Διαβίβαση πληροφοριών	140
Διάγραμμα 33: Εφαρμογή Διατάξεων.....	141
Διάγραμμα 34: Ενημέρωση υπαλλήλων για τις διατάξεις του Νόμου	142
Διάγραμμα 35: Ενημέρωση υπαλλήλων για τις διατάξεις του Νόμου	142
Διάγραμμα 36: Ποινική δίωξη ή Καταδίκη.....	143
Διάγραμμα 37: Ποινική δίωξη ή Καταδίκη ανά κατηγορία	144
Διάγραμμα 38: Απαγόρευση κίνησης λογαριασμών.....	145
Διάγραμμα 39: Παραβίαση διατάξεων ανά κατηγορία	146
Διάγραμμα 40: Παραβίαση διατάξεων.....	147
Διάγραμμα 41: Εμφάνιση ξεπλύματος χρήματος.....	148
Διάγραμμα 42: Οικονομική κρίση-Αύξηση απάτης.....	148
Διάγραμμα 43: Αρνητική επιρροή στην οικονομία.....	149
Διάγραμμα 44: Επιρροή στη λειτουργία της κοινωνίας.....	150
Διάγραμμα 45: Υποθέσεις Ξεπλύματος Χρήματος.....	150
Διάγραμμα 46: Εντοπισμός Βασικών Αδικημάτων Ξεπλύματος.....	151
Διάγραμμα 47: Κυρώσεις για αδικήματα ξεπλύματος	152

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη των πολυσύνθετων φαινομένων της απάτης και του ξεπλύματος του μαύρου χρήματος και η ανάλυση των επιμέρους πτυχών τους. Παράλληλα, θα αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο η απάτη ενσωματώνεται στο ξέπλυμα ως βασικό αδίκημα αυτού, καθώς και η μεταξύ τους σχέση και αλληλεξάρτηση, όπως προκύπτει από το νομικό πλαίσιο που τις προσδιορίζει και τις διαπιστωθείσες περιπτώσεις της νομολογίας που θα επιχειρήσω να περιγράψω. Θα πραγματοποιηθεί μια συνοπτική αναφορά στο πολυσχιδές νομοθετικό περιβάλλον που ρυθμίζει τα φαινόμενα αυτά, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, ενώ περαιτέρω θα επιχειρήσω να προσεγγίσω τα αίτια και τις συνέπειες αυτών, καθώς και τις διαστάσεις που έχουν λάβει στην σημερινή κοινωνία και οικονομία της χώρας.

Η εργασία αποτελείται από ένα θεωρητικό και ένα πρακτικό μέρος. Το θεωρητικό μέρος εκτείνεται στα τρία πρώτα κεφάλαια, ενώ το πρακτικό μέρος αναλύεται στο τέταρτο κεφάλαιο.

Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στην εννοιολογική οριοθέτηση της απάτης. Αρχικά παρατίθεται ο ορισμός και οι βασικές κατηγορίες απάτης. Στη συνέχεια, αναλύονται οι βασικοί παράγοντες που ωθούν κάποιον να διαπράξει μια απάτη και τέλος γίνεται αναφορά σε σχετικές προτάσεις για την καταπολέμησή της.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι βασικές έννοιες του φαινομένου του ξεπλύματος χρήματος, μέσα από βιβλιογραφική ανασκόπηση και διάφορες έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί. Γίνεται αναφορά στις φάσεις του ξεπλύματος και στην αναγκαιότητα ενσωμάτωσής τους σε μοντέλα, καθώς επίσης και στις μεθόδους και τεχνικές ξεπλύματος χρήματος που χρησιμοποιούνται. Επίσης, πραγματοποιείται εκτενής αναφορά στις σημαντικές επιπτώσεις που έχει η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τέλος αναφέρεται το θεσμικό πλαίσιο σε Διεθνές, Ευρωπαϊκό, αλλά και Εθνικό επίπεδο, καθώς και οι Αρχές καταπολέμησης αυτού του φαινομένου.

Στο επόμενο κεφάλαιο πραγματοποιείται μελέτη επιλεγμένων πραγματικών υποθέσεων (case study), που σχετίζονται με την απάτη και το ξέπλυμα χρήματος και αναδεικνύεται το *modus operandi* των δραστών.

Το τελευταίο κεφάλαιο, αποτελεί το ερευνητικό μέρος της διπλωματικής εργασίας και βασίζεται στο νόμο 3691/2008 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις».

Η έρευνα διεξάχθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίων που απευθύνεται στην Οικονομική Αστυνομία, σε Ορκωτούς Ελεγκτές και σε Τραπεζικούς Υπαλλήλους.

Στόχος της έρευνας είναι να αναδειχθεί ο βαθμός στον οποίον, άτομα που έχουν άμεση επαφή με τον εντοπισμό, την πρόληψη και την καταστολή των εν λόγω αδικημάτων του παρόντος νόμου, κατέχουν την απαραίτητη γνώση αυτού, με σκοπό την αποτελεσματικότερη άσκηση εξουσίας και τη καλύτερη παροχή υπηρεσιών ελέγχου προς όφελος της κοινωνίας και της οικονομίας αυτής.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της έρευνας επιχειρείται να εντοπιστούν οι διαφορές στον τρόπο που προσεγγίζει κάθε κατηγορία τα ανωτέρω φαινόμενα, να παρουσιαστούν ποσοτικά και ποιοτικά οι περιπτώσεις που έχουν εντοπίσει αμφότεροι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, να παρουσιαστούν τυχόν εργαλεία, μηχανισμοί και διαδικασίες που διαθέτουν για την αντιμετώπιση τους, καθώς και να αναδειχθεί η διαφορετική οπτική γωνία από την οποία τα αντιμετωπίζουν.

Αφού πρώτα αναπτυχθεί το θεωρητικό μέρος της εργασίας και πραγματοποιηθεί η συλλογή των απαντήσεων του δείγματος, θα εξαχθούν τα αποτελέσματα, τα οποία θα αναλυθούν περαιτέρω μέσω διαγραμμάτων.

Τέλος, θα αναλυθούν τα γενικά συμπεράσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε όπως προέκυψαν από τα αποτελέσματα της έρευνας σε συνδυασμό με το θεωρητικό μέρος της παρούσας.

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to highlight the complex phenomena of fraud and money laundering and analyze their individual aspects. At the same time, it will be mentioned the way in which fraud is incorporated in money laundering as a basic offense, as well as the relationship and interdependence between them, as evidenced by the legal framework that identifies them and the cases of law that I will try to describe. A concise reference will be made to the multifarious legislative environment that regulates these phenomena, both at national, European and international level, while further; I will attempt to approach the causes and consequences of these phenomena, as well as the dimensions they have taken in today's society and economy.

This thesis consists of a theoretical and a practical approach. The theoretical part extends to the first three chapters, while the practical part is analyzed in the fourth chapter.

The first chapter refers to the conceptual delimitation of fraud. Firstly, the definition and main categories of fraud are listed. Next, we analyze the key factors that push someone to commit a fraud and finally relevant proposals are mentioned to combat this phenomenon.

The second chapter presents the basic concepts of money laundering, through a bibliographic review and various researches that have been carried out. Reference is made to the stages of money laundering and the need to incorporate them into models, as well as the methods and techniques of money laundering. There is also an extensive reference to the significant impact of money laundering and the institutional framework at international, European and national level, as well as the principles for combating this phenomenon.

In the next chapter a study of selected case studies, related to fraud and money laundering, is presented and the modus operandi of the perpetrators is highlighted.

The final chapter refer to the research part of this thesis, based on Law 3691/2008 "Prevention and suppression of money laundering and terrorist financing and other provisions".

The research was conducted using questionnaires addressed to the Financial Police, Certified Auditors and Bank Employees.

The aim of the research is to highlight the extent to which people who have direct contact with the detection, prevention and repression of such offenses under this law,

possess the necessary knowledge of it, in order to exercise power more effectively and provide better service control for the benefit of society and its economy. At the same time, the research tries to identify the differences in the way each category approaches each of the above phenomena, to present quantitatively and qualitatively the cases they have identified both in the performance of their duties, to present any tools, mechanisms and procedures they have in order to combat them, as well as to show the different perspectives they face.

After first developing the theoretical part of the thesis and collecting the sample responses, the results will be extracted, which will be further analyzed by diagrams. Finally, we will analyze the general conclusions of the research in combination with the theoretical part.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΑΠΑΤΗ

1.1 Εννοιολογική οριοθέτηση της απάτης

1.1.1 Ορισμός

Η απάτη είναι μια εκ προθέσεως πράξη εξαπάτησης που έχει ως αποτέλεσμα ο δράστης να αποκτήσει αθέμιτο πλεονέκτημα έναντι κάποιου άλλου προσώπου. Από νομική άποψη, για να θεωρηθεί μία πράξη δόλια, πρέπει να υπάρχουν:

- Μια ψευδή δήλωση, εκπροσώπηση ή αποκάλυψη.
- Ένα ουσιαστικό γεγονός, που αποτελεί το κίνητρο για να δράσει κάποιος
- Μια πρόθεση για εξαπάτηση
- Μια δικαιολογημένη εξάρτηση, δηλαδή, το πρόσωπο βασίζεται σε ψευδή δήλωση για να προβεί σε κάποια ενέργεια
- Τραυματισμό ή απώλεια που υπέστη το θύμα

Η απάτη συνήθως πραγματοποιείται για άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος και προκαλεί ζημία στα δικαιώματα ή τα συμφέροντα του άλλου προσώπου. Μπορεί να διαπραχθεί με την παρουσίαση ψευδών ή παραπλανητικών πληροφοριών, καταστολή της αλήθειας, ψέματα, κόλπα, πονηριά και κλοπή ή υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων¹. Αποτελεί μια δραστηριότητα η οποία πραγματοποιείται στο κοινωνικό περιβάλλον και έχει σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομία, στην εταιρεία αλλά και στο ίδιο το άτομο, καθώς υποστηρίζει την ανισότητα και την αναξιοκρατία². Εξαπατά το στόχο μιας οργάνωσης όσον αφορά το νόμιμο εισοδήματός της, έχοντας ως αποτέλεσμα την απώλεια αγαθών, χρημάτων ακόμη και

---

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2004), Αξιολόγηση κινδύνου απάτης και αποτελεσματικά και αναλογικά μέτρα καταπολέμησης της απάτης

² Howard Silverstone, Michael Sheetz (2007), Forensic Accounting and Fraud Investigation for Non-Experts second edition, p. 17

φήμης και συχνά απασχολεί παράνομα και πάντα ανήθικα ή άδικα μέσα³. Τα τελευταία χρόνια, λόγω του αριθμού των εταιρικών αποτυχιών, η εταιρική απάτη έχει σημαντικό δημόσιο και κανονιστικό ενδιαφέρον⁴.

Σύμφωνα με τα Πρότυπα Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (IIA Standards), απάτη είναι «Οποιαδήποτε παράνομη πράξη που χαρακτηρίζεται από δόλο, απόκρυψη ή κατάχρηση εμπιστοσύνης. Αυτές οι πράξεις δεν εξαρτώνται από τη χρήση απειλής, βίας ή φυσικής δύναμης. Απάτες διαπράττονται από μέρη και οργανισμούς για να αποκτήσουν χρήματα, περιουσιακά στοιχεία ή υπηρεσίες, για να αποφύγουν τη πληρωμή υπηρεσιών ή να διασφαλίσουν ατομικό ή επιχειρηματικό συμφέρον».

Στη σύμβαση η οποία καταρτίζεται βάσει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ως «**απάτη**», όσον αφορά τις δαπάνες, ορίζεται κάθε εκ προθέσεως πράξη ή παράλειψη σχετικά με⁵:

- Τη χρήση ή την υποβολή πλαστών, ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων, με αποτέλεσμα την αχρεώστητη είσπραξη ή παρακράτηση πόρων, που προέρχονται από τον γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή από τους προϋπολογισμούς των οποίων η διαχείριση ασκείται από τις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες ή για λογαριασμό τους
- Την αποσιώπηση πληροφοριών κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης, με τα αυτά αποτελέσματα
- Την μη κατά προορισμό χρήση αυτών των πόρων, για σκοπούς άλλους από αυτούς για τους οποίους χορηγήθηκαν αρχικώς».

---

³ Girish Keshav Palshikar « Detecting Frauds and Money Laundering: A Tutorial», p.145-146

⁴Paul Coram (2006), Colin Ferguson, Robyn Morone 'The Value of Internal Audit in Fraud Detection', p. 9

⁵ Αξιολόγηση κινδύνου απάτης και αποτελεσματικά και αναλογικά μέτρα καταπολέμησης της απάτης (2004), Ευρωπαϊκή Επιτροπή

1.1.2 Βασικές κατηγορίες απάτης

Η κατηγοριοποίηση της απάτης διαφέρει μεταξύ των οργανισμών και μελετητών, ανάλογα με τα θέματα που συζητούνται. Σύμφωνα με τη Riahi-Belkaoui (2003), θεωρεί πως η απάτη αναφέρεται στις παρακάτω μορφές:

- **Εταιρική απάτη** : Μπορεί να θεωρηθεί οποιαδήποτε απάτη η οποία έχει ως βασικό σκοπό να προκαλέσει ζημία σε μια εταιρεία
- **Έγκλημα λευκού κολάρου** : Θεωρείται οποιαδήποτε εξαπάτηση κάποιου ατόμου γίνεται ηθελημένα, με στόχο να ωφεληθεί το πρόσωπο το οποίο την διαπράττει⁶. Το έγκλημα του λευκού κολάρου, ως μια μοναδική μορφή παράνομης συμπεριφοράς έχει λάβει μεγάλη προσοχή από τότε που ο Sutherland εισήγαγε την ιδέα , ως πρόεδρος στην Αμερικανική Κοινωνιολογική Εταιρεία το 1939. Αναφέρεται στη παραβίαση του ποινικού δικαίου από ένα άτομο με υψηλό κοινωνικοοικονομικό καθεστώς, κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής του δραστηριότητας. Με τα χρόνια, ο νομικός χαρακτήρας των παραβιάσεων, καθώς και η κοινωνιολογική σημασία της έννοιας έχουν αμφισβητηθεί. Επειδή, η εγκυρότητα του εγκλήματος του λευκού κολάρου ως μορφής εγκλήματος, έχει αποτελέσει αντικείμενο σοβαρής διαμάχης, το ζήτημα της εννοιολογικής σαφήνειας είχε αγνοηθεί σε μεγάλο βαθμό.
- **Απάτη χρηματοοικονομικών καταστάσεων**: Η οποία αποτελεί και τη πιο σοβαρή μορφή απάτης
- **Αποτυχία ελέγχου**: Αναφέρεται στην ανικανότητα των ελεγκτών να εντοπίσουν, να διορθώσουν και να αποκαλύψουν σφάλματα ή ουσιώδεις ανακρίβειες⁷

---

⁶ Dr. Felicia O. Olagbemi (2003), The Effectiveness of Federal Regulations and Corporate Reputation In Mitigating corporate accounting, p.29

⁷ Earl R. Quinney (1964), The Study of White Collar Crime: Toward A Reorientation in Theory and Research, Journal of Criminal Law and Criminology Volume 5, p.208

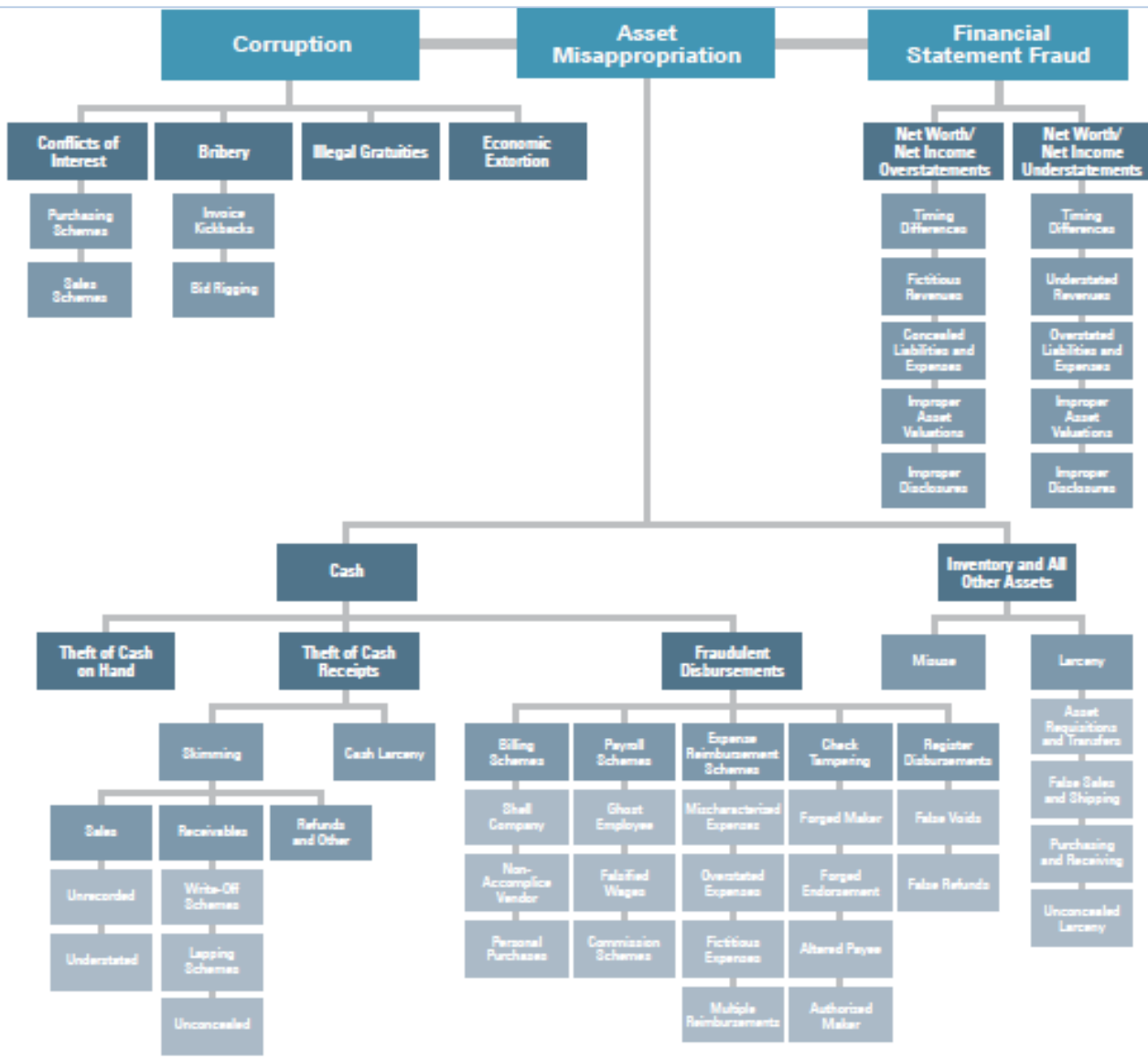
Στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης έρευνας σχετικά με τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη διάπραξη απάτης, η Ένωση Πιστοποιημένων Ελεγκτών κατά της Απάτης (ACFE) (2016), έχει αναπτύξει το Σύστημα κατάταξης απάτης και κατάχρησης επαγγελματικών προσώπων, γνωστό και ως δέντρο απάτης (**Fraud Tree**). Όπως απεικονίζεται στο γράφημα 1 υπάρχουν τρεις κύριες κατηγορίες επαγγελματικής απάτης⁸:

- Υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων (**Asset misappropriation**)
- Διαφθορά (**Corruption**) και
- Απάτες χρηματοοικονομικών καταστάσεων (**Financial Statement Fraud**)

---

⁸ Association of Certified Fraud Examiners (2016), Report to the Nations on occupational fraud and abuse, global study , p. 10

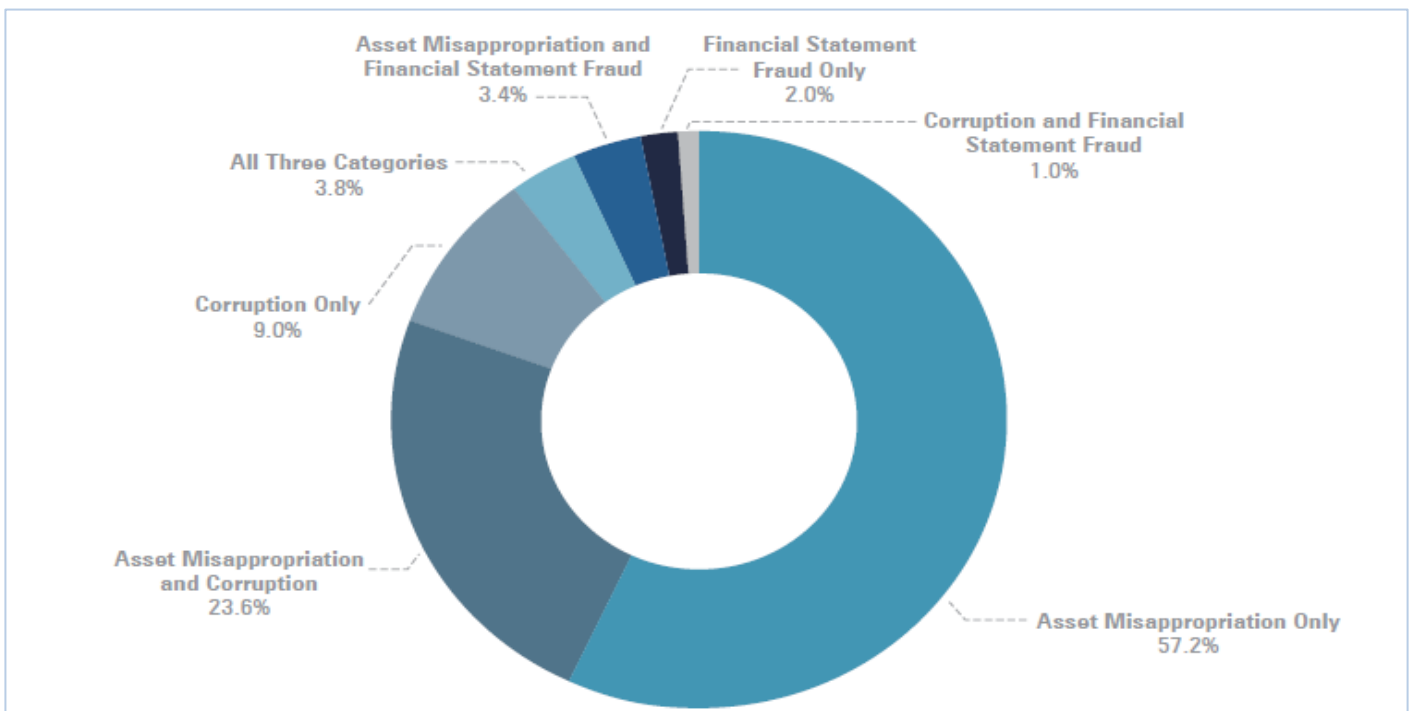

Γράφημα 1: Fraud tree

Κάθε μία από αυτές τις κατηγορίες κατατάσσεται σε διάφορες υποκατηγορίες. Σύμφωνα με αυτά τα πρότυπα, σχεδόν όλα τα συστήματα επαγγελματικής απάτης εμπίπτουν σε συγκεκριμένες κατηγορίες, που στοχεύουν σε διάφορες λειτουργίες εντός μιας επιχείρησης ή μιας κυβερνητικής οντότητας. Βάσει αυτών των κατηγοριών, δημιούργησαν ένα σύστημα πλήρους ταξινόμησης των συστημάτων επαγγελματικής απάτης, για να βοηθήσουν τους οργανισμούς να κατανοήσουν τους κινδύνους απάτης και να αναπτύξουν στοχευόμενους ελέγχους κατά της απάτης. Το ACFE έχει κάνει μικρές τροποποιήσεις στο δέντρο απάτης από την έναρξή του, έτσι

ώστε να βελτιώσει την οργανωτική δομή του και να το ευθυγραμμίσει περισσότερο με τις χιλιάδες περιπτώσεις που αναλύθηκαν κατά τη διάρκεια των δύο δεκαετιών έρευνάς τους.

Πολλοί απατεώνες δεν περιορίζονται σε ένα μόνο είδος απάτης, κλέβουν από τους εργοδότες τους, οπουδήποτε παρουσιάζεται η ευκαιρία. Έτσι, πολλές από τις περιπτώσεις που εντοπίστηκαν από την παραπάνω έρευνα, αφορούν περισσότερες από μία, από τις τρεις βασικές κατηγορίες επαγγελματικής απάτης. Σύμφωνα με το γράφημα 2, από τις 2.284 περιπτώσεις, το 31,8% περιέλαβε περισσότερες από μία σημαντικές κατηγορίες απάτης. Ο πιο συνηθισμένος συνδυασμός ήταν η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων και η διαφθορά, τα οποία συνυπήρχαν στο 23,6% των περιπτώσεων. Σε 3,8% των περιπτώσεων, ο δράστης διέπραξε και τις τρεις κατηγορίες απάτης.

Γράφημα 2: Είδη απάτης

Υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων

Αναφέρεται σε εκείνες τις περιπτώσεις απάτης, στις οποίες ο δράστης προσπαθεί να κλέψει ή να χρησιμοποιήσει πόρους ενός οργανισμού και μπορεί να επιτευχθεί με διάφορους τρόπους, συμπεριλαμβανομένης της υπεξαίρεσης εισπράξεων, κλοπής περιουσιακών στοιχείων ή με την πρόκληση της οντότητας να πληρώσει για αγαθά ή υπηρεσίες που δεν έχουν παραληφθεί⁹. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία του οργανισμού θεωρούνται ότι ωφελούν άμεσα τα άτομα που διαπράττουν την απάτη. Τα άτομα αυτά μπορεί να είναι υπάλληλοι ενός οργανισμού, πελάτες ή πωλητές ενός οργανισμού ή άτομα που δεν σχετίζονται με την οργάνωση του θύματος.

Η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων είναι χωρισμένη σε δύο υποκατηγορίες:

- Την χρηματική απόσυρση και
- Τη μη χρηματική απόσυρση

Η πρώτη κατηγορία αναφέρεται στα χρηματικά διαθέσιμα και η δεύτερη στα αποθέματα και όλα τα υπόλοιπα περιουσιακά στοιχεία.

Η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων μπορεί να συμβεί υπό διαφορετικές συνθήκες:

- Προτού καταγραφούν στα βιβλία και τα αρχεία ενός οργανισμού
- Ενώ τα περιουσιακά στοιχεία κατέχονται επί του παρόντος από τον οργανισμό (η κατάχρηση του περιουσιακού στοιχείου για προσωπικό όφελος και η κλοπή ενός περιουσιακού στοιχείου με ταυτόχρονη συγκάλυψη της πράξης)
- Κατά τη διαδικασία αγοράς αγαθών ή υπηρεσιών (π.χ. τιμολόγηση, απάτη μισθοδοσίας και πληρωμή υπαλλήλων «φαντάσματα»).

---

⁹ Evren Dilek Sengur (2012), Auditors' perception of fraud prevention measures: evidence from Turkey, p.128-138, p.128

Σε αυτό το τελικό σενάριο, ο οργανισμός πληρώνει για κάτι που δεν πρέπει να πληρώσει ή πληρώνει πάρα πολύ για αγορά αγαθών ή υπηρεσιών¹⁰. Η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων είναι η πιο δαπανηρή, δυσκολότερο να αποφευχθεί και αναμφισβήτητα ευκολότερη να ανιχνευτεί σε σύγκριση με τις υπόλοιπες τρεις κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων¹¹.

Διαφθορά

Η διαφθορά αποτελεί ένα πολύπλοκο φαινόμενο και η επίδρασή της στην ανάπτυξη ποικίλλει ανάλογα με τις συνθήκες της κάθε χώρας. Όμως, ενώ το κόστος μπορεί να διαφέρει και η συστηματική διαφθορά να συνυπάρχει με ισχυρές οικονομικές επιδόσεις, η εμπειρία δείχνει ότι η διαφθορά είναι κακή για την ανάπτυξη¹².

Τα συστήματα διαφθοράς αναφέρονται σε κάποιο άτομο που εργάζεται μέσα στην εταιρεία με κάποιο άλλο από έξω. Αυτή η διαδικασία παραμένει συνήθως κρυφή από τη διοίκηση και τους ελεγκτές¹³.

Η Διεθνής Διαφάνεια, ορίζει τη διαφθορά ως την «Κατάχρηση της εμπιστευμένης εξουσίας για το ιδιωτικό κέρδος». Ομοίως, η Παγκόσμια Τράπεζα την ορίζει ως "Κατάχρηση δημόσιου αξιώματος για το ιδιωτικό κέρδος. Δυστυχώς, αυτοί οι ορισμοί της διαφθοράς που χρησιμοποιούνται, δεν αντικατοπτρίζουν συνήθως την πολυπλοκότητα του φαινομένου και, χωρίς κατάλληλες εξηγήσεις, κινδυνεύει να σφάλει από την πλευρά της υπερβολικής απλούστευσης. Ακόμη και σε εκείνες τις κοινωνίες, όπου η «διαφθορά» έχει νόμιμη ονομασία, ορισμένες ενέργειες (π.χ. άσκηση πίεσης) μπορούν να γίνουν αντιληπτές από άλλους πολιτισμούς ως διαφθορά.

---

¹⁰ Chad Albrecht, Mary-Jo Kranacher & Steve Albrecht , Asset Misappropriation Research White Paper for the Institute for Fraud Prevention

¹¹ Dr. Felicia O. Olagbemi (2003),The Effectiveness of Federal Regulations and Corporate Reputation In Mitigating corporate accounting, p.30

¹² World Bank (1997), "Helping countries combat corruption :The role of the world bank " Poverty Reduction and economic management

¹³ Singleton, W.T. And Singleton, J.A. (2010), Fraud Auditing and Forensic Accounting, 4th Edition, John Wiley & Sons Inc, New Jersey, p.83

Αυτό σημαίνει ότι η αναζήτηση μιας διεθνούς κατανόησης της διαφθοράς στη φύση, απαιτεί ανάλυση των τυπολογιών της διαφθοράς μεταξύ τομέων, δημόσιων λειτουργιών και εθνικών πολιτισμών.

Πράγματι, η διαφθορά είναι ένα πολύπλοκο φαινόμενο. Αντιληπτή ως απλή ιδέα με την πρώτη ματιά, η διαφθορά μπορεί να λάβει πολλές μορφές που ποικίλλουν σε βαθμό από τη μικρή χρήση επιρροής έως την θεσμοθετημένη δωροδοκία. Σήμερα πολλοί άνθρωποι αναγνωρίζουν, ότι η διαφθορά περιλαμβάνει μια ποικιλία πρακτικών από τοπικό σε παγκόσμιο επίπεδο, με τον ακριβή χαρακτήρα της που ποικίλλει από χώρα σε χώρα και τομέα σε τομέα. Είτε σε μεγάλη κλίμακα, είτε σε μικρή κλίμακα, τοπικές ή παγκόσμιες, οι ποικίλες μορφές διαφθοράς συχνά συνδέονται στενά. Η διαφθορά υπάρχει σε όλους τους τομείς και αποτελεί σημαντική επιρροή.

Δεν είναι απλώς ένα ζήτημα ηθικής και οι συνέπειές της υπερβαίνουν τις εγκληματικές ενέργειες ενός ανήθικου ατόμου. Η εμπειρική έρευνα για τη διαφθορά έδειξε πειστικά ότι η κακή διακυβέρνηση, συνήθως σε διάφορες μορφές διαφθοράς, αποτελεί ένα σημαντικό αποτρεπτικό παράγοντα για τις επενδύσεις και την οικονομική ανάπτυξη και έχει δυσανάλογο αντίκτυπο στους φτωχούς. Η κακή διακυβέρνηση και η διαφθορά διαιωνίζουν τη φτώχεια και παρεμποδίζουν την κοινή οικονομία και τις ξένες επενδύσεις που ωφελούν τη δημιουργία έργων ανάπτυξης. Γνωρίζουμε επίσης, ότι η διαφθορά δεν είναι αποκλειστική ευθύνη των δημοσίων υπαλλήλων αλλά και της κοινωνίας, των πολιτών και του επιχειρηματικού τομέα¹⁴.

Απάτες χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Η κατηγορία απάτης με την υψηλότερη απώλεια είναι οι απάτες στις οικονομικές καταστάσεις. Σύμφωνα με την ACFE (2008), ορίζει την απάτη των οικονομικών καταστάσεων ως: «Η σκόπιμη ψευδή δήλωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης που πραγματοποιείται μέσω της εσκεμμένης

---

¹⁴ Marco Tavanti (2013), The Cultural Dimensions of Corruption: Integrating National Cultures Differences in the Teaching of Anti-Corruption in public service

ανακρίβειας ή παράλειψης ποσών ή γνωστοποίηση στις οικονομικές καταστάσεις, με στόχο την εξαπάτηση εκείνων που θα τις χρησιμοποιήσουν ».

Καθώς και η Εθνική Επιτροπή για την Απάτη Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, ορίζει τη δόλια οικονομική πληροφόρηση ως εκ προθέσεως ή απερίσκεπτη συμπεριφορά, είτε με πράξη είτε παράλειψη, η οποία έχει ως αποτέλεσμα ουσιωδώς παραπλανητικές οικονομικές καταστάσεις¹⁵.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η ποιότητα, η αξιοπιστία και η διαφάνεια των οικονομικών καταστάσεων είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική κατανομή των πόρων στην οικονομία¹⁶.

Οι απάτες χρηματοοικονομικών καταστάσεων μπορούν να αναφέρονται σε διαφορετικά πράγματα¹⁷:

- Χειρισμός, πλαστογράφηση ή τροποποίηση λογιστικών εγγραφών ή δικαιολογητικών από τα οποία συντάσσονται οικονομικές καταστάσεις, όπως η δημιουργία πλασματικών λογαριασμών και υπολοίπων λογαριασμών
- Διαστρέβλωση ή εσκεμμένη παράλειψη από τις οικονομικές καταστάσεις γεγονότων, συναλλαγών ή άλλων σημαντικών πληροφοριών, όπως εσφαλμένη αναφορά του υπολοίπου λογαριασμού
- Εσκεμμένη κακή εφαρμογή των λογιστικών αρχών, σχετικά με τα ποσά, την ταξινόμηση, τον τρόπο παρουσίασης ή τη γνωστοποίηση, όπως η παράλειψη γνωστοποίησης
- Τα πιο συνηθισμένα συστήματα οικονομικών δηλώσεων «το μαγείρεμα των βιβλίων» ,έτσι ώστε η επιχείρηση να κερδίσει περισσότερο χρόνο για να

---

¹⁵ Singleton, W.T. And Singleton, J.A. (2010), *Fraud Auditing and Forensic Accounting*, 4th Edition, John Wiley & Sons Inc, New Jersey, p.99

¹⁶ Z. Rezaee (Apr. 2005), *Causes, consequences and deterrence of financial statement fraud*, *Critical Perspectives on Accounting*, Volume: 16 Issue: 3, p.278

¹⁷ Singleton, W.T. And Singleton, J.A. (2010). *Fraud Auditing and Forensic Accounting*, 4th Edition, John Wiley & Sons Inc, New Jersey, p.86-88

αυξήσει την οικονομική της κατάσταση, καθώς και να εμφανίσει περισσότερα κέρδη ανά μετοχή από αυτά που ήδη έχει.

1.1.3 Φύση και χαρακτηριστικά της απάτης

Κάθε ένας από τους τρεις κύριους κλάδους του δέντρου απάτης, όπως φαίνεται και στο παραπάνω γράφημα, έχει χαρακτηριστικά τα οποία είναι μοναδικά σε σύγκριση με τα υπόλοιπα. Η λεπτομερής κατανόηση αυτών των μοναδικών χαρακτηριστικών των κατηγοριών της απάτης, παρέχει χρήσιμες πληροφορίες για την εφαρμογή του δέντρου απάτης στην καταπολέμησης της απάτης.

Απατεώνες

Σε περίπτωση απάτης στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, ο απατεώνας τείνει να είναι ο εκτελεστικός διευθυντής, συνήθως ο διευθύνων σύμβουλος (CEO) ή ο επικεφαλής οικονομικός διευθυντής (CFO). Ο απατεώνας που διαπράττει υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων είναι κατά βάση υπάλληλος και συνήθως βρίσκεται σε μια θέση κλειδί, ο οποίος θεωρείται αξιόπιστος. Σε περίπτωση διαφθοράς, ο απατεώνας μπορεί να είναι οποιοσδήποτε, αλλά υπάρχουν πάντα τουλάχιστον δύο εμπλεκόμενα μέρη, ακόμη και αν ο ένας από τους δύο είναι απρόθυμος να συμμετέχει (π.χ. εκβιασμός). Προφανώς, πρόκειται για πολύ διαφορετικές ομάδες ανθρώπων.

Μέγεθος απάτης

Σύμφωνα με έρευνα του Singleton (2010), παρατηρείται ότι η κατηγορία απάτης με την υψηλότερη μέση απώλεια είναι οι απάτες στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Συχνότητα απάτης

Η κατηγορία με τα συχνότερα περιστατικά απάτης είναι η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων. Σύμφωνα με τη παραπάνω έρευνα, πάνω από το 92% όλων των περιπτώσεων απάτης κατατάσσονται σε αυτή την κατηγορία. Μερικές φορές, τολμηροί απατεώνες διαπράττουν το έγκλημά τους με περισσότερα από ένα είδος απάτης.

Κίνητρο

Υπάρχουν διαφορετικά κίνητρα για τα οποία κάποιος αποφασίζει να διαπράξει μια απάτη: οικονομικά, εγωκεντρικά, ιδεολογικά και συναισθηματικά. Οι απάτες στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις τείνουν να προέρχονται από εγωκεντρικά κίνητρα. Η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων, συνήθως προκαλούνται από οικονομικές πιέσεις, όπως επίσης και η διαφθορά. Στις απάτες που σχετίζονται με τη διαφθορά μπορούμε να προσθέσουμε και τα εργασιακά κίνητρα, καθώς επίσης και τα πολιτικά κίνητρα.

Ευεργέτης

Οι απάτες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων διαπράττονται για λογαριασμό της εταιρείας, σε αντίθεση με την υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων και τη διαφθορά, οι οποίες ωφελούν τον απατεώνα και κατατάσσονται ως απάτη κατά της εταιρείας. Η διαφθορά μπορεί επίσης να ωφελήσει την εταιρεία σε ορισμένα συστήματα, όπως ορισμένες δωροδοκίες.

Μέγεθος της εταιρείας που αποτελεί το θύμα

Η απάτη στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις πραγματοποιείται κυρίως σε εταιρείες δημόσιες, οι οποίες τείνουν να είναι μεγαλύτερες. Παρά το γεγονός ότι είναι πιο πολύπλοκες και δύσκολες στον έλεγχο, διαθέτουν περισσότερους πόρους για να εφαρμόσουν τον εσωτερικό έλεγχο και τα προγράμματα καταπολέμησης της απάτης.

Το αντίθετο ισχύει, αναφορικά με την υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων, η οποία πραγματοποιείται σε μικρούς οργανισμούς, που έχουν είτε λίγους πόρους για να παρακολουθήσουν την πρόληψη και την ανίχνευση απάτης, είτε απλά δεν μπορούν να επικεντρωθούν σε αυτήν (δεν ενδιαφέρονται, δεν γνωρίζουν τους κινδύνους κλπ.)¹⁸.

---

¹⁸ Singleton, W.T. And Singleton, J.A. (2010), *Fraud Auditing and Forensic Accounting*, 4th Edition, John Wiley & Sons Inc, New Jersey, p.74-77

1.2 Το τρίγωνο της Απάτης (The Fraud Triangle)

Δύο άτομα, που πιθανώς αξίζουν τον μεγαλύτερο έπαινο για το μοντέλο απάτης είναι οι ερευνητές εγκληματολογίας Edwin Sutherland και Donald Cressey. Ο Sutherland ανέπτυξε τη θεωρία της «διαφορικής συσχέτισης», γιατί οι άνθρωποι διαπράττουν εγκλήματα. Κατά την άποψή του, η εγκληματική συμπεριφορά συνδέεται με τη σχέση ενός ατόμου με ένα εγκληματικό περιβάλλον. Πιστεύει ότι οι άνθρωποι συναντούν διάφορες κοινωνικές επιρροές καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Ορισμένα άτομα έχουν κοινωνικές αλληλεπιδράσεις με άλλα άτομα που έχουν ποινικές τάσεις και έτσι μετατρέπονται σε εγκληματίες ως συνέπεια αυτής της συσχέτισης. Τα κύρια στοιχεία της παραπάνω θεωρίας συνοψίζονται ως εξής¹⁹:

- Η εγκληματική συμπεριφορά εκπαιδεύεται και δεν είναι κληρονομικό
- Η εγκληματική συμπεριφορά διδάσκεται μέσω της αλληλεπίδρασης με άλλους ανθρώπους με τη λεκτική επικοινωνία
- Η βασική εκμάθηση της εγκληματικής συμπεριφοράς εμφανίζεται μέσα σε προσωπικές ομάδες.
- Η μάθηση του εγκλήματος περιλαμβάνει την εκμάθηση των τεχνικών και των κινήτρων διάπραξης του εγκλήματος, καθώς και των οδηγιών που το συνοδεύουν

Η βασική σημασία του επιχειρήματος του Sutherland, είναι ότι τα άτομα που εμπλέκονται σε εγκληματική συμπεριφορά, έχουν συγκεντρώσει αρκετά αισθήματα και εκλογίκευση υπέρ της παραβίασης του νόμου. Η εγκληματική συμπεριφορά αποκτάται και θα συμβεί, όταν οι ανταμοιβές από τη διάπραξη της υπερβαίνουν τις ανταμοιβές για νόμιμη συμπεριφορά.

Το άτομο που συντέλεσε πιο πολύ στην ανάπτυξη του τριγώνου απάτης, ήταν ο Donald Cressey, ένας συγγραφέας και μαθητής του Edwin Sutherland. Ο ίδιος δήλωσε ότι για να πραγματοποιηθεί υπεξαίρεση πρέπει να υπάρχει:

---

¹⁹ W. Steve Albrecht, Ph.D., CFE, CPA, CIA (2014), Iconic Fraud Triangle endures, A publication of Association of certified fraud examiners, Fraud Magazine

- Ένα μη στρεβλωτικό πρόβλημα
- Μια ευκαιρία για παραβίαση εμπιστοσύνης και
- Μια σειρά ορθολογισμών που καθορίζουν τη συμπεριφορά που αρμόζει σε μια δεδομένη κατάσταση

Κανένα από τα παραπάνω στοιχεία δεν αρκεί από μόνο του. Αντίθετα, και τα τρία στοιχεία πρέπει να συνυπάρχουν.

Το τρίγωνο απάτης είναι ένα πρότυπο για την εξήγηση των παραγόντων που οδηγούν κάποιον να διαπράξει μια απάτη²⁰. Αποτελείται από τρία στοιχεία, η σχέση των οποίων φαίνεται να έχει σημαντική επίπτωση στον ελεγκτικό κίνδυνο²¹, όπως απεικονίζεται και στο γράφημα 3:

1. Κίνητρο – Πίεση

2. Ευκαιρία

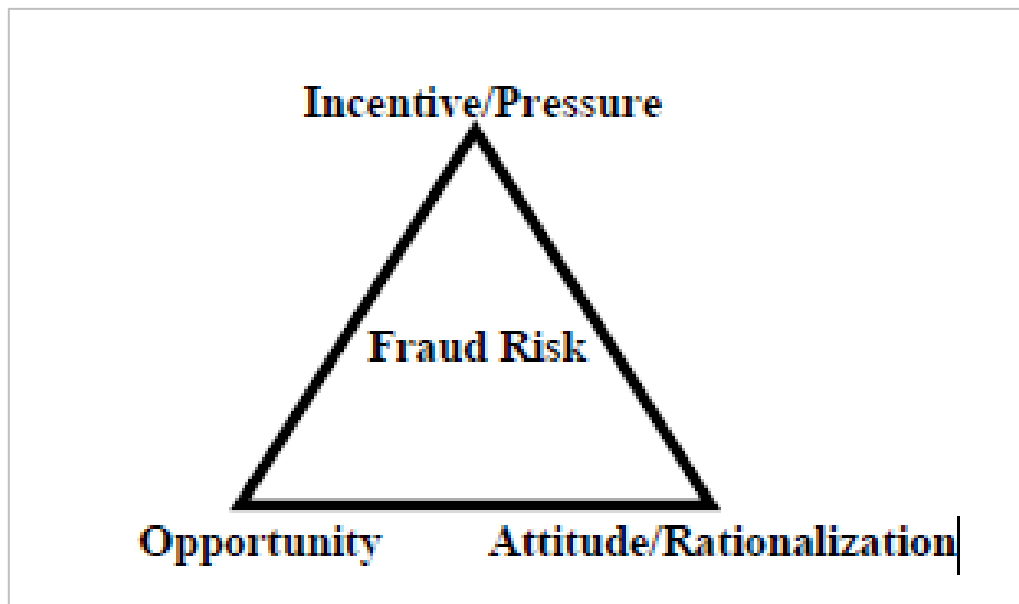
3. Συμπεριφορά – Εκλογίκευση

Όταν συνυπάρχουν και τα τρία συνθετικά στοιχεία, τότε είναι πολύ πιθανό να συμβεί η απάτη. Αν και δεν είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν ή να υπάρξουν τα τρία συνθετικά στοιχεία της απάτης με τη συγκεκριμένη σειρά που αναφέρονται ανωτέρω, εν τούτοις τις περισσότερες φορές, η απάτη ξεκινά από οικονομική ή άλλη ανάγκη ή πίεση που έχει ή δέχεται ο διαπράττων την απάτη. Στη συνέχεια διερευνά για την κατάλληλη ευκαιρία (πχ πράξη που θα είναι δυσχερής ο εντοπισμός της) προκειμένου να διαπράξει την απάτη. Πριν όμως γίνει η διάπραξη της απάτης, μεσολαβεί και μια φάση (ενδεχομένως ακόμη και απλά βεβαιασμένη σκέψη) εκλογίκευσης²².

²⁰ The Fraud Triangle, Association of certified fraud examiners

²¹ Jerry L. Turner, The University of Memphis, Theodore J. Mock, University of Southern California, Rajendra P. Srivastava, University of Kansas (2003), An Analysis of the Fraud Triangle, p.2

²² Φίλος Ι. : 'Παραποίηση οικονομικών καταστάσεων, απάτη και διαφθορά από τη σκοπιά του ελέγχου' Συλλογικός Τόμος 'ΔΙΚΑΙΟ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ', εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2017, σελ. 4

Γράφημα 3: Το τρίγωνο της απάτης

1.2.1 Πίεση/Κίνητρο (Pressure)

Οι κατάστασης πίεσης αναφέρονται στα προβλήματα που έχουν τα άτομα τα οποία τα παρακινούν να δράσουν ανέντιμα. Αυτές οι πιέσεις μπορεί να είναι οικονομικού χαρακτήρα, όπως τα υψηλά προσωπικά χρέη, πιέσεις στον τρόπο ζωής, όπως τυχερά παιχνίδια ή κατάχρηση ναρκωτικών. Μπορούν επίσης να σχετίζονται με την εργασία, όπως η πίεση από την ανάγκη επίτευξης μη ρεαλιστικών στόχων. Μερικές φορές το κίνητρο είναι υπέρ της εταιρείας και όχι για το ίδιο άτομο. Για παράδειγμα, μια επείγουσα ανάγκη για κεφάλαιο κίνησης ή υψηλότερα κέρδη μπορεί να παρακινήσει ένα άτομο να διαπράξει απάτη για την εταιρεία και όχι εναντίον της.

Ο Wilson (2004), εξηγεί την «ευκαιρία» ως την ικανότητα να παρακάμπτει τους ελέγχους απάτης. Ο Rae και Subramanian (2008), πιστεύουν ότι η ευκαιρία αναφέρεται στην ικανότητα και τη δύναμη ενός υπαλλήλου να συνειδητοποιήσει τις αδυναμίες του οργανωτικού συστήματος και να το εκμεταλλευτεί πραγματοποιώντας μια απάτη. Επιπλέον, οι Srivastava, Mock and Turner (2005) και Hooper et al. (2010)

υποστηρίζουν ότι, ακόμη και όταν η πίεση είναι ακραία, η οικονομική απάτη δεν μπορεί να συμβεί αν δεν υπάρχει η ευκαιρία²³. Αυτές οι πιέσεις μπορούν να γίνουν τόσο έντονες, ώστε το άτομο να αισθάνεται υποχρεωμένο να ενεργεί και να αποφασίζει ότι η απάτη είναι η μόνη λύση για την επίτευξη του στόχου.

1.2.2 Ευκαιρία (Opportunity)

Οι όροι που επιτρέπουν τη δέσμευση πράξεων χωρίς τιμωρία, αναφέρονται ως ευκαιρία. Οι ευκαιρίες μπορούν να δημιουργηθούν από άτομα ή να επιτρέπονται από την εταιρεία και προέρχονται κυρίως από τη συγκέντρωση δύναμης σε ένα πρόσωπο ή σε μια μικρή ομάδα, από την έλλειψη σωστής καθοδήγησης, από ένα ανεπαρκές σύστημα εσωτερικού ελέγχου των επιχειρήσεων, καθώς και από την έλλειψη εποπτείας από τις εποπτικές αρχές²⁴.

1.3.3 Εκλογίκευση (Rationalization)

Αποτελεί το τελικό στάδιο στο τρίγωνο της απάτης. Αναφέρεται σε ένα γνωστικό στάδιο και απαιτεί από τον απατεώνα, να είναι σε θέση να δικαιολογήσει το έγκλημα με τρόπο που είναι αποδεκτός από την εσωτερική ηθική του. Οι περισσότεροι απατεώνες πιστεύουν ότι είναι για πρώτη φορά εγκληματίες και δεν θεωρούν τους εαυτούς τους ως εγκληματίες, αλλά μάλλον θύματα περιστάσεων. Η εκλογίκευση συχνά βασίζεται σε εξωτερικούς παράγοντες, όπως είναι η ανάγκη φροντίδας μιας οικογένειας ή ένας ανέντιμος εργοδότης που θεωρείται ότι ελαχιστοποιεί ή μετριάξει τη βλάβη που προκαλείται από το έγκλημα²⁵.

1.3. Το Διαμάντι της Απάτης (The Fraud Diamond)

Σύμφωνα με τον Wolfe and Hermanson (2004), το τρίγωνο απάτης θα μπορούσε να ενισχυθεί για να βελτιωθεί, τόσο η πρόληψη της απάτης, όσο και η

---

²³ Rabi`u Abdullahi, Noorhayati Mansor (2015), Fraud Triangle Theory and Fraud Diamond Theory. Understanding the Convergent and Divergent For Future Research p.40

²⁴ McMillan, Edward J. (2006), Policies and Procedures to Prevent Fraud and Embezzlement: Guidance, Internal Controls and Investigation, John Wiley & Sons. Inc. ,USA p.3

²⁵ Rabi`u Abdullahi, Noorhayati Mansor (2015), Fraud Triangle Theory and Fraud Diamond Theory. Understanding the Convergent and Divergent For Future Research p.41

ανίχνευση, εξετάζοντας ένα τέταρτο στοιχείο. Εκτός από την αντιμετώπιση των κινήτρων, των ευκαιριών και της εκλογίκευσης, το τετράπλευρο "διαμάντι απάτης" των συγγραφέων υποστηρίζει, επίσης, την **ικανότητα** ενός ατόμου: προσωπικά χαρακτηριστικά και ικανότητες, που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο αν μπορεί να συμβεί απάτη, ακόμη και με την παρουσία των άλλων τριών στοιχείων. Πολλές απάτες, ειδικά μερικές από αυτές των πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων, δεν θα είχαν συμβεί χωρίς το σωστό άτομο με τις κατάλληλες δυνατότητες. Αλλά το άτομο πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αναγνωρίσει την ανοιχτή πόρτα ως ευκαιρία και να την εκμεταλλευτεί.

Σύμφωνα με το διαμάντι της απάτης, η διαδικασία σκέψης μπορεί να εξελιχθεί ως εξής²⁶:

- **Κίνητρο:** Θέλω ή χρειάζομαι να διαπράξω μια απάτη.
- **Ευκαιρία:** Υπάρχει μια αδυναμία στο σύστημα, που το σωστό άτομο μπορεί να την εκμεταλλευτεί. Η απάτη είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί.
- **Εκλογίκευση:** Έχω πειστεί ότι αυτή η δόλια συμπεριφορά αξίζει τον κίνδυνο.
- **Ικανότητα:** Έχω τα απαραίτητα χαρακτηριστικά και ικανότητες για να είμαι το σωστό άτομο, έτσι ώστε να πραγματοποιήσω μια απάτη. Επίσης, έχω αναγνωρίσει αυτή τη συγκεκριμένη ευκαιρία και μπορώ να την μετατρέψω σε πραγματικότητα.

1.4. Παράγοντες και Κίνητρα διάπραξης της απάτης

Οι βασικοί παράγοντες και τα κίνητρα τα οποία ωθούν ένα άτομο να διαπράξει μία απάτη είναι²⁷:

1. Οικονομικές πιέσεις :
  - Έντονος επιχειρηματικός ανταγωνισμός
  - Πίεση επίτευξης μη ρεαλιστικών στόχων

---

²⁶ Wolfe David T. , Hermanson Dana R. (December 2004) "The fraud diamond: Considering the four elements of fraud", The CPA Journal Vol. 74 Issue 12, p.38-39

²⁷ Fraud: Marshall B. Romney (2015), Who Commits It and why does it occur?, p.80

- Υπερβολικός τρόπος ζωής
- Προσωπικά χρέη
- Κακές επενδύσεις ή μεγάλες οικονομικές απώλειες
- Προσπάθεια φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων

2. Πιέσεις που σχετίζονται με την εργασία :

- Χαμηλές αμοιβές
- Αθέμιτη μεταχείριση
- Αίσθημα απειλής

3. Αναποτελεσματικοί εσωτερικοί έλεγχοι

4. Αναποτελεσματικό διοικητικό συμβούλιο

5. Ανεπαρκής τιμωρία για τα εγκλήματα

6. Έλλειψη ηθικής καθοδήγησης και ηγεσίας

7. Έλλειψη ουσιαστικής πρόληψης και αντιμετώπισης

8. Εξασθένηση των κοινωνικών αξιών

Όπως είναι επίσης και η μεγέθυνση των επιχειρήσεων και της οικονομίας σε παγκοσμιοποιημένο επίπεδο, η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών, η οποία κατά πολλούς είναι και κρίση αξιών, η ραγδαία αύξηση της χρησιμοποιούμενης τεχνολογίας και η ατιμωρησία ή οι μικρές κυρώσεις σε όσους συνεργούς σε απάτη εντοπίζονται²⁸.

1.4.1 Ο κύκλος της απάτης (Fraud circle)

Ο κύκλος της απάτης ξεκινά ουσιαστικά με τα σχέδια του απατεώνα στη διάπραξη της απάτης μετατρέποντας τα περιουσιακά στοιχεία σε μετρητά, εάν είναι απαραίτητο, προσπαθώντας στο τέλος να τα αποκρύψει.

Η ύπαρξη απάτης συνήθως έρχεται στο φως μέσω:

²⁸ Φίλος Ι. : 'Παραποίηση οικονομικών καταστάσεων, απάτη και διαφθορά από τη σκοπιά του ελέγχου' Συλλογικός Τόμος 'ΔΙΚΑΙΟ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ', εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2017, σελ.4

- Ισχυρισμού, καταγγελίας ή φήμης περί απάτης που ασκήθηκε από τρίτο πρόσωπο (δυσανεστημένο προμηθευτή ή συνεργάτη)
- Η διαίσθηση ενός ειδικού ή η γενική υποψία ότι κάτι είναι αβάνισμο
- Η τυχαία ανακάλυψη ότι κάτι λείπει (μετρητά, περιουσιακά στοιχεία, αναφορές, αρχεία, έγγραφα ή δεδομένα)
- Αποτελέσματα ελέγχων

Κατά μέσο όρο οι περισσότερες περιπτώσεις απάτης εντοπίζονται, είτε από κάποια άκρη, είτε από ατύχημα, υποδεικνύοντας την ανάγκη αποτελεσματικότερων μεθόδων προληπτικής ανίχνευσης, όπως είναι οι εσωτερικοί έλεγχοι. Η έρευνα απάτης βασίζεται κατ 'ανάγκη σε νομικούς παράγοντες, διότι κάθε απάτη μπορεί να καταλήξει σε δικαστήριο. Τα άμεσα γεγονότα για τη διαπίστωση της ύπαρξης ή μη της απάτης είναι: (1) ποινικό δίκαιο, (2) προφανής παραβίαση του νόμου, (3) δράστης και (4) θύμα. Τα έξι βασικά βήματα τα οποία αφορούν την έρευνα της απάτης είναι τα ακόλουθα:

1. Απόκτηση όλων των διαθέσιμων λεπτομερειών και εγγράφων σχετικά με τον ισχυρισμό
2. Αξιολόγηση του ισχυρισμού σε σύγκριση με τη διαθέσιμη τεκμηρίωση
3. Αξιολόγηση του περιβάλλοντος σε σχέση με το συγκεκριμένο άτομο
4. Ερώτηση, αν μπορεί να αναπτυχθεί μια θεωρία απάτης στο συγκεκριμένο στάδιο και αν υπάρχει κίνητρο και ευκαιρία
5. Προσδιορισμός, αν τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία έχουν νόημα
6. Επικοινωνία με τα αρμόδια μέρη σχετικά με τις λεπτομέρειες και την κατάσταση της απάτης

Αφού εκτελεστούν τα παραπάνω βήματα, υπάρχουν δύο πιθανότητες. Είτε να εντοπιστεί ο δράστης, είτε όχι. Στην περίπτωση που δεν εντοπιστεί, απαιτείται περισσότερη έρευνα. Εάν όμως βρεθεί, η διαδικασία γίνεται κρίσιμη, καθώς δεν αποτελεί πλέον έρευνα, αλλά αναζήτηση νομικών πράξεων.

Οι έμπειροι ελεγκτές απάτης γνωρίζουν ποια στοιχεία είναι απαραίτητα για να αποδείξουν το έγκλημα και πώς να το επιτύχουν. Στη περίπτωση που ζητηθεί αστική ή ποινική δίωξη, πρέπει να προσκομιστούν αποδεικτικά στοιχεία στο δικαστήριο, όπου στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι πολύτιμη η άποψη εμπειρογνώμονα. Ουσιαστικά το δικαστήριο είναι υπεύθυνο για την επίλυση της απάτης, πραγματοποιώντας κατά αυτό το τρόπο τον κύκλο της²⁹.

1.4.2 Διαδικασία απάτης: Βήματα

Οι περισσότερες απάτες που πραγματοποιούνται ακολουθούν ένα παρόμοιο μοτίβο στον κύκλο ζωής των διαδικασιών ή βημάτων. Ο δράστης πρέπει να ακολουθήσει τρία διαφορετικά βήματα για να διαπράξει μια απάτη³⁰:

Διάπραξη απάτης

Πρώτον, το άτομο για να διαπράξει μια απάτη, ακολουθεί ένα συγκεκριμένο σχέδιο, καταχτώντας κάτι που έχει αξία, όπως μετρητά, αποθέματα, εργαλεία, προμήθειες, εξοπλισμό ή δεδομένα ή πρέπει να υπάρχει εκ προθέσεως αναφορά παραπλανητικών οικονομικών πληροφοριών.

Μετατροπή απάτης σε προσωπικό όφελος

Στη συνέχεια ο δράστης μετατρέπει τα περιουσιακά στοιχεία σε μορφή που μπορεί να τα χρησιμοποιεί για προσωπική του χρήση. Η παραπάνω μετατροπή απαιτείται συνήθως για όλα τα κλεμμένα περιουσιακά στοιχεία, εκτός από τα μετρητά.

---

²⁹ Singleton, W.T. And Singleton, J.A., (2010). Fraud Auditing and Forensic Accounting, 4th Edition, John Wiley & Sons Inc, New Jersey, p.7

³⁰ Fraud: Marshall B. Romney (2015), Who Commits It and why does it occur?, p.12-14

- Τα κλεμμένα αποθέματα και ο εξοπλισμός πρέπει να πωλούνται ή να μετατρέπονται με άλλο τρόπο σε μετρητά
- Οι κλεμμένες επιταγές πρέπει να κατατίθενται σε λογαριασμό, από τον οποίο ο δράστης μπορεί να αποσύρει τα κεφάλαια
- Οι πληροφορίες (όπως εμπορικά μυστικά ή εμπιστευτικά δεδομένα εταιρειών) πωλούνται συχνά σε κάποιον, όπως ένας ανταγωνιστής
- Όταν οι οικονομικές καταστάσεις είναι εσφαλμένες, ο δράστης μετατρέπει αυτήν την ενέργεια σε κέρδος, με σκοπό να κρατήσει τη θέση στη δουλειά του, να πάρει αύξηση ή προαγωγή, να πάρει ένα μόνου ή κάποιο άλλο μέσο προσωπικής ωφέλειας από την απάτη

Απόκρυψη απάτης

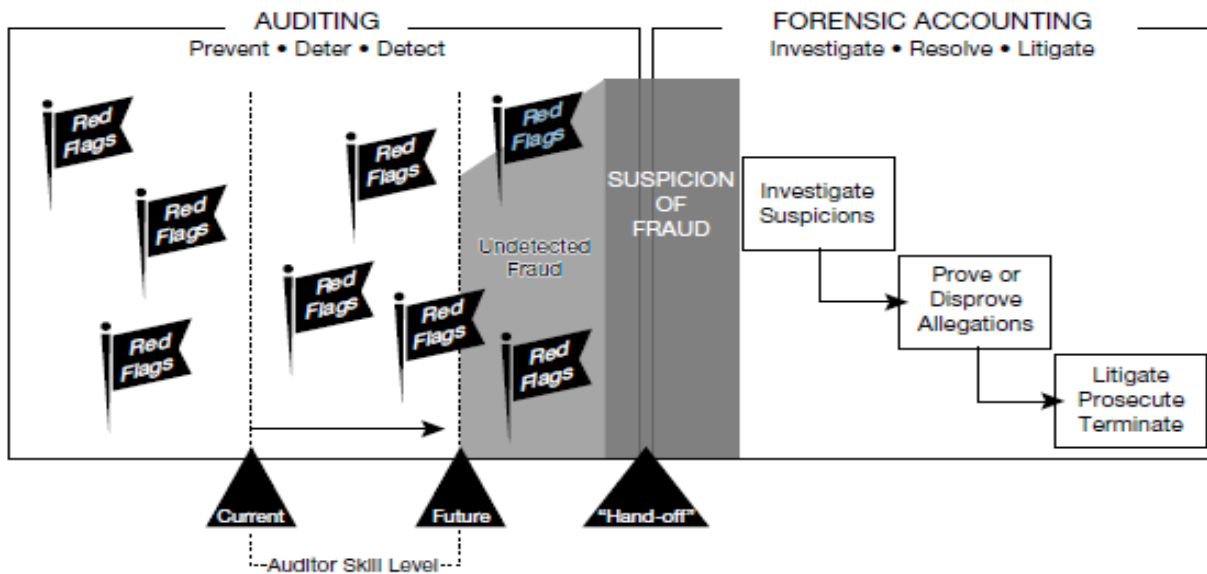
Τέλος, οι δράστες πρέπει να κρύψουν το έγκλημα προκειμένου να αποφευχθεί η ανίχνευση και να συνεχιστεί η δόλια δραστηριότητά τους. Η απόκρυψη της απάτης συχνά απαιτεί περισσότερη προσπάθεια και χρόνο για να ολοκληρωθεί και αφήνει πίσω της περισσότερες αποδείξεις για την κλοπή από την πραγματική διαδικασία. Για παράδειγμα, η λήψη μετρητών διαρκεί μόνο λίγα δευτερόλεπτα, αλλά η αλλαγή των αρχείων για την απόκρυψη της κλοπής μπορεί να είναι πιο δύσκολη και χρονοβόρα.

1.5 Ενδείξεις-Δείκτες πιθανής απάτης (κόκκινες σημαίες)

Οι κόκκινες σημαίες είναι πιθανές ενδείξεις παρατυπιών και πιθανοί δείκτες που απαιτούν περαιτέρω ανάλυση για την ύπαρξη παρατυπίας και τη διάπραξη απάτης. Η ύπαρξη κόκκινης σημαίας δεν σημαίνει ότι αποτελεί απόδειξη, αλλά ότι ένας συγκεκριμένος τομέας χρειάζεται προσοχή για να αποκλεισθεί ή να επιβεβαιωθεί το ενδεχόμενο απάτης³¹. Το γράφημα 4 απεικονίζει τους παραπάνω δείκτες:

---

³¹ Thomas W. Golden, Steven L. Skalak and Mona M. Clayton (2006), A guide to forensic accounting investigation, p. 122

Γράφημα 4: Ενδείξεις-Δείκτες πιθανής απάτης (κόκκινες σημαίες)

Όταν πραγματοποιείται μια απάτη, υπάρχουν ίχνη του εγκληματία που αφέθηκαν στη σκηνή του εγκλήματος, όπως είναι τα δακτυλικά του αποτυπώματα, που μπορεί να παραμείνουν σε μια περιοχή του εγκλήματος. Οι κόκκινες σημαίες έχουν ποικίλες φύσεις και περιλαμβάνουν πράγματα, όπως είναι μια ανεξήγητη συναλλαγή ή συμβάν, ασυνήθιστα στοιχεία μιας συναλλαγής, οι αλλαγές στα χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς ενός ατόμου³².

Όπως αναφέρει ο James L. Bierstaker (2006), πολλοί σχολιαστές αμφισβητούν την προσέγγιση των κόκκινων σημαιών, καθώς υποφέρουν από δύο περιορισμούς:

- Οι κόκκινες σημαίες συνδέονται με την απάτη, αλλά η σύνδεσή τους δεν είναι απόλυτα τέλεια και
- Μπορεί να εμποδίσει τους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές να προσδιορίσουν άλλους λόγους για τους οποίους θα μπορούσε να υπάρξει

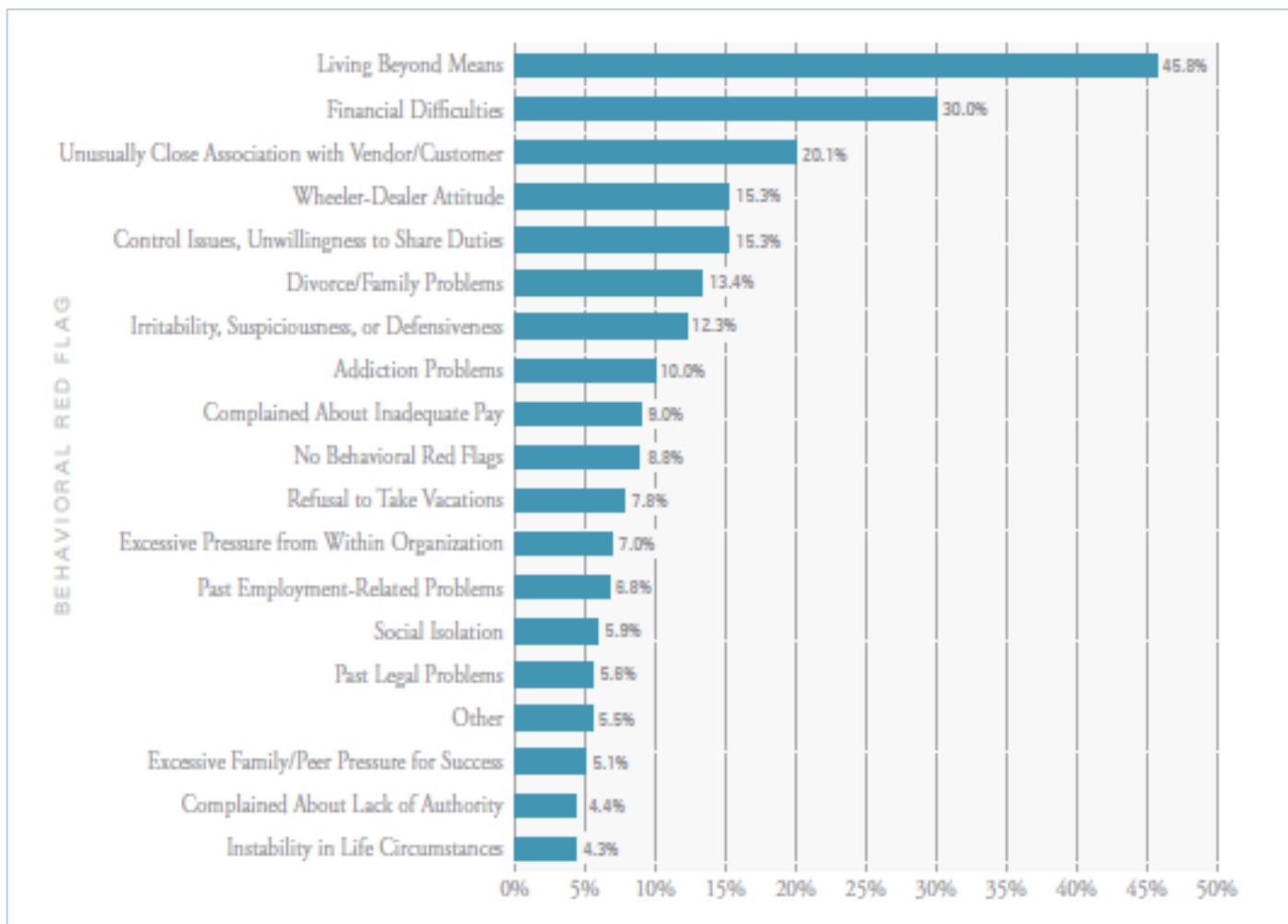
³² Singleton, W.T. And Singleton, J.A. (2010), *Fraud Auditing and Forensic Accounting*, 4th Edition, John Wiley & Sons Inc, New Jersey, p.95

απάτη, δεδομένου ότι οι κόκκινες σημαίες εστιάζουν την προσοχή σε συγκεκριμένα σημεία³³.

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε από την Ένωση Πιστοποιημένων Ελεγκτών κατά της Απάτης (ACFE) το 2016, παρουσίασαν μια λίστα με 17 κοινές κόκκινες σημαίες συμπεριφοράς, που σχετίζονται με επαγγελματική απάτη και ζήτησαν από τους ερωτηθέντες να αναφέρουν ποια από αυτά τα προειδοποιητικά σημάδια είχαν επιδειχθεί από τον δράστη πριν εντοπιστεί η απάτη. Όπως φαίνεται και στο γράφημα 5, σε περισσότερο από το 91% των περιπτώσεων, εντοπίστηκε τουλάχιστον μία κόκκινη σημαία συμπεριφοράς πριν από την ανίχνευση και στο 57% των περιπτώσεων παρατηρήθηκαν δύο ή περισσότερες κόκκινες σημαίες.

---

³³ Bierstaker, J. L., Brody, R. G., and Pacini, C. (2006). Accountants' perceptions regarding fraud detection and prevention methods. *Managerial Auditing Journal*, 21(5),520-535, p.521

Γράφημα 5: Κόκκινες σημαίες συμπεριφοράς που εμφανίζονται από τον δράστη

Όπως φαίνεται στο παραπάνω γράφημα, οι έξι πιο συνηθισμένες κόκκινες σημαίες συμπεριφοράς ήταν:

- Η ζωή πέρα από τα μέσα
- Οικονομικές δυσκολίες
- Ασυνήθιστα στενή σχέση με έναν πωλητή ή πελάτη
- Μια γενική στάση συμπεριφοράς, η οποία συνεπάγεται έξυπνη ή αδίστακτη συμπεριφορά
- Ζητήματα ελέγχου ή απροθυμία να μοιράζονται τα καθήκοντα και
- Πρόσφατα διαζύγια ή οικογενειακά προβλήματα

Περίπου το 79% των δραστών παρουσίασε τουλάχιστον μία από αυτές τις έξι κόκκινες σημαίες κατά τη διάρκεια των σχεδίων τους. Αυτό που είναι ακόμη πιο αξιοσημείωτο είναι το πόσο συνεπής είναι η κατανομή των κόκκινων σημαιών με την

πάροδο του χρόνου. Οι έξι πιο συνηθισμένες κόκκινες σημαίες που παρουσιάζονται στο παραπάνω σχήμα ήταν επίσης οι έξι πιο συνηθισμένες κόκκινες σημαίες σε κάθε έκθεση από το 2008, όταν ξεκίνησαν την παρακολούθηση αυτών των δεδομένων³⁴.

1.6 Ευθύνες εντοπισμού και πρόληψης της απάτης

Εντοπισμός

Οι επαγγελματίες της καταπολέμησης της απάτης συμφωνούν, ότι η αντίληψη της ανίχνευσης βρίσκεται στην κορυφή των μέτρων πρόληψης της απάτης. Στην πραγματικότητα, οι εμπειρογνώμονες του εγκλήματος λένε ότι η καλύτερη αποτροπή του εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της απάτης, είναι η αντίληψη της ανίχνευσης. Επειδή οι εγκληματίες που διαπράττουν απάτη, τείνουν να έχουν κάποιο προσωπικό κώδικα δεοντολογίας, η τεχνική αυτή είναι ακόμη πιο αποτελεσματική στην πρόληψη της απάτης σε σχέση με τα εγκλήματα του δρόμου. Ο φόβος της φυλακής, της ταπείνωσης ή της απώλειας οικογενειακών δεσμών είναι αρκετά αποτρεπτικός για πολλούς δυνητικούς απατεώνες που τους αναγκάζουν να σταματούν, να σκέπτονται και να αποφασίζουν ότι δεν αξίζει το συνολικό κόστος³⁵. Η παραδοσιακή ανίχνευση απάτης δίνει έμφαση στον έλεγχο της πρόσβασης, όπως η επαλήθευση ταυτότητας και η ανάλυση του προφίλ πελατών με βάση το ιστορικό συναλλαγών.

Το καλύτερο που μπορεί να κάνει μια οντότητα για να ελαχιστοποιήσει την απάτη είναι να βρει έναν οικονομικά συμφέροντα τρόπο για να αυξήσει την αντίληψη της ανίχνευσης. Μερικοί τρόποι για την αύξηση της αντίληψης της ανίχνευσης περιλαμβάνουν³⁶ :

- Επιτήρηση
- Ανώνυμες συμβουλές
- Ανυποψίαστοι έλεγχοι

³⁴ Occupational fraud and abuse (2016), global fraud study, report to the nations, p .68

³⁵ Singleton, W.T. And Singleton, J.A. (2010). Fraud Auditing and Forensic Accounting, 4th Edition, John Wiley & Sons Inc, New Jersey.p.135

³⁶ Zengan Gao and Mao Ye, School of Economics and Management, Southwest Jiaotong University, Chengdu, People's Republic of China «A framework for data mining-based anti-money laundering research», p.171-179, p.174

- Εισαγγελία
- Εφαρμογή πολιτικής δεοντολογίας

Πρόληψη

Από τη στιγμή που πραγματοποιείται το φαινόμενο της απάτης, οι συνέπειες που ακολουθούν είναι πολύ μεγάλες στο σύνολο των περιπτώσεων, γι' αυτό και οι οργανισμοί θα πρέπει να ακολουθούν τεχνικές πρόληψης, προκειμένου να εντοπίσουν και να εξαλείψουν όλους τους παράγοντες.

Παραδοσιακά, η ανίχνευση απάτης περιλαμβάνει την ανεύρεση δεικτών πιθανής απάτης ή κόκκινων σημαιών, όπως αναφέραμε και παραπάνω. Μέχρι σήμερα έχουν διεξαχθεί πολλές μελέτες σε αυτόν τον τομέα έρευνας. Για παράδειγμα, ο Pincus (1989), διαπίστωσε ότι ο τρόπος που οι ελεγκτές χρησιμοποιούν τυποποιημένο πρόγραμμα κόκκινης σημαίας είναι λιγότερο επιτυχής για τον σωστό προσδιορισμό του κινδύνου απάτης.

Επιπλέον, ο Hansen et al. (1996), δημιούργησε ένα γενικευμένο μοντέλο ποιοτικής απόκρισης, έχοντας ως στόχο την ανάλυση της διαχείρισης της απάτης. Παρόλο που τέτοιες μελέτες είναι χρήσιμες με πολλούς τρόπους, αποτελεί μεγάλη πρόκληση να βασιστεί κανείς σε κόκκινες σημαίες για να εντοπίσει την απάτη, διότι η παρουσία ενός τέτοιου συμπτώματος δεν είναι απαραίτητα ενδεικτική της απάτης και η διερεύνηση τέτοιων ανωμαλιών, συνήθως οδηγεί σε συμπέρασμα, ότι η απάτη δεν ήταν η υποκείμενη αιτία. Οι δράστες μπορούν επίσης να προσπαθήσουν να αποκρύψουν τις πράξεις τους και οι «κόκκινες σημαίες» μπορεί να είναι σχετικά λίγες σε συχνότητα και μικρότερες σε ποσότητα. Δεδομένης της αυξανόμενης πολυπλοκότητας, υπάρχει ανάγκη να διερευνηθεί ένας καινοτόμος και αποτελεσματικός τρόπος για τον εντοπισμό τέτοιων κόκκινων σημαιών³⁷. Η πρόληψη της απάτης δεν είναι πάντοτε δυνατή και συνδέεται με ορισμένους μηχανισμούς των οποίων τα κύρια στοιχεία είναι³⁸:

---

³⁷ Poh-Sun Seow , Gary Pan , Themis Suwardy (2016),Data Mining Journal Entries for Fraud Detection: A Replication of Debreceny and Gray's (2010) Techniques, Journal of Forensic & Investigative Accounting Volume 8,p.502

³⁸ Riccardo Tiscini – Francesca di Donato, The relation between accounting frauds and corporate governance systems: an analysis of recent scandals, Luiss Guido Carli University, p.5

- Αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση
- Κώδικας ηθικής και εταιρικής συμπεριφοράς
- Κατάλληλη και αποτελεσματική δομή εσωτερικού ελέγχου
- Λειτουργία εσωτερικού ελέγχου
- Αποτελεσματικός εξωτερικός έλεγχος

Όπως επίσης είναι και η ανεξαρτησία των εξωτερικών ελεγκτών, η δέουσα επιμέλεια των υπαλλήλων, η σωστή εκπαίδευση και το ‘Gamemanship’, το οποίο αναφέρεται σε μια στρατηγική, σχετικά με την εξέταση της ικανότητας που έχει η εταιρεία να επικρατήσει έναντι του ανταγωνισμού. Αφορά στη συχνότητα, σύμφωνα με την οποία πραγματοποιείται επανεξέταση των σχέσεων που προκύπτουν μεταξύ των διοικήσεων, των ελεγκτών, της επιτροπής ελέγχου, και βοηθά στην ενίσχυση της αξιοπιστίας του τρόπου με τον οποίο όλοι οι παραπάνω συντελούν στη σύσταση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Η πιο ισχυρή προληπτική άμυνα, μπορεί να θεωρηθεί η λειτουργία ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου, καθώς αποθαρρύνει τη διοίκηση στο να διαπράξει μια απάτη χάρη στην μεγάλη πιθανότητα ανίχνευσής της.

Σύμφωνα με μία έρευνα για τη πρόληψη της απάτης, που πραγματοποιήθηκε από τη Deloitte το 2014, αναφέρονται οι παρακάτω προτάσεις³⁹:

- Το Διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας καθώς και η επιτροπή ελέγχου θα πρέπει να προσδιορίσουν την στρατηγική πρόληψης απάτης:
  - ❖ Προώθηση κουλτούρας η οποία δεν ανέχεται την απάτη
  - ❖ Εποπτική συμμόρφωση
  - ❖ Επιθετική - Δυναμική αντιμετώπιση του θέματος
- Διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού Antifraud Προγράμματος για την πρόληψη/αποτροπή κρουσμάτων Απάτης
- Εισαγωγή καινοτόμων διαδικασιών κατά της απάτης
- Εκπαίδευση (Fraud Awareness Training)
- Whistleblowing

---

³⁹ Deloitte (2014), Fraud Prevention in the Greek Insurance Market, p.59

- Συνεχής επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς σχετικά με τις απάτες και την προσπάθεια για ευαισθητοποίηση όλων επί του θέματος
- Αναγνώριση των κινδύνων που συνεπάγονται της απάτης από τους εσωτερικούς ελεγκτές

1.7 Η θεωρία της απάτης συσχετιζόμενη με τον έλεγχο

Οι εξελίξεις που παρατηρούνται στη σύγχρονη οικονομία τόσο σε τοπικό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι συνεχείς. Οι πειρασμοί για απάτη με σκοπό να δημιουργηθούν οικονομικά οφέλη, καθιστά τον ρόλο της ελεγκτικής πολύ σημαντικό. Η ελεγκτική αποτελεί σημαντικό κλάδο, καθώς προσδίδει αξιοπιστία στις δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, οι οποίες χρησιμοποιούνται για τη λήψη οικονομικών αποφάσεων. Κατά τον σχεδιασμό λογιστικών ελέγχων, οι ελεγκτές ενδέχεται να αποφασίσουν να διενεργήσουν στοχοθετημένους λογιστικούς ελέγχους των πράξεων, βάσει του κινδύνου απάτης, έτσι ώστε να βελτιωθεί ο εντοπισμός των περιπτώσεων απάτης⁴⁰.

Σύμφωνα με την Διεθνή Επιτροπή Ελεγκτικών Προτύπων (IAPC 1980), ο έλεγχος είναι «Μια ανεξάρτητη εξέταση των οικονομικών στοιχείων μιας οικονομικής μονάδας, κερδοσκοπικής ή όχι, ανεξαρτήτου νομικής μορφής και μεγέθους με σκοπό να εκφέρει γνώμη επί αυτών».

Η ελεγκτική διακρίνεται σε:

- **Εξωτερική ανεξάρτητη ελεγκτική**, όπου πραγματοποιείται από επαγγελματίες και ειδικά εκπαιδευμένους λογιστές ελεγκτές (ορκωτοί ελεγκτές ή ορκωτοί λογιστές)
- **Εσωτερική ελεγκτική**, η οποία αναφέρεται σε μια ανεξάρτητη διαδικασία που λειτουργεί μέσα στον οργανισμό, με σκοπό να εξετάσει τις διαδικασίες, να επισημάνει τις αδυναμίες και να παρέχει συμβουλές.

⁴⁰ Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης Της Απάτης (OLAF) , Ο ρόλος των ελεγκτών των κρατών μελών στην πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης για τα Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία της ΕΕ, σελ.28

- **Κρατική ελεγκτική**, η οποία περιλαμβάνει τους ελέγχους που διενεργούνται από διάφορους κρατικούς και ημικρατικούς φορείς.

Όλες οι μορφές της ελεγκτικής διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη σωστή πρόληψη και αντιμετώπιση της απάτης ενός οργανισμού.

1.7.1 Ο ρόλος του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Οι εξωτερικοί ελεγκτές αποκαλούνται ως ανεξάρτητοι ελεγκτές ή ορκωτοί ελεγκτές λογιστές, διότι δεν ανήκουν στο δυναμικό της ελεγχόμενης οντότητας και είναι αναγνωρισμένοι από την πολιτεία ως ειδικοί επαγγελματίες.

Σύμφωνα με το Διεθνές πρότυπο (ΔΠΕ)240, ένας ορκωτός ελεγκτής που διενεργεί έλεγχο έχει την ευθύνη απόκτησης εύλογης διασφάλισης ότι οι οικονομικές καταστάσεις λαμβανόμενες ως σύνολο είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, είτε οφείλεται σε απάτη είτε σε λάθος⁴¹. Λόγω των ενδογενών περιορισμών ενός ελέγχου, υπάρχει ο αναπόφευκτος κίνδυνος, ότι ορισμένα ουσιώδη σφάλματα των οικονομικών καταστάσεων μπορεί να μην εντοπισθούν, παρότι ο έλεγχος είναι σωστά σχεδιασμένος και έχει διενεργηθεί σύμφωνα με τα (ΔΠΕ 200)⁴².

Κατά την απόκτηση εύλογης διασφάλισης, ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος για τη διατήρηση επαγγελματικού σκεπτικισμού καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου, λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα παραβίασης των δικλίδων από τη διοίκηση και αναγνωρίζοντας το γεγονός, ότι οι ελεγκτικές διαδικασίες που είναι αποτελεσματικές στον εντοπισμό λάθους, μπορεί να μην είναι αποτελεσματικές στον εντοπισμό απάτης. Οι απαιτήσεις έχουν σχεδιαστεί για να βοηθήσουν τον ελεγκτή στον εντοπισμό και στην εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος, λόγω απάτης και στο σχεδιασμό διαδικασιών για εντοπισμό τέτοιου σφάλματος.

Επίσης θα πρέπει να έχουν καλό μορφωτικό επίπεδο, κριτική ικανότητα, εργατικότητα και επιμονή για τη διενέργεια ελέγχου, χωρίς να επηρεάζονται για προσωπικό όφελος, καθώς επίσης και να τηρούν τον Κώδικα Επαγγελματικής

---

⁴¹ Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 240 «Ευθύνες του ελεγκτή σχετικά με απάτη στον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων»

⁴² Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 200 «Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και διενέργεια του ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου»

Δεοντολογίας (ακεραιότητα, αντικειμενικότητα, ανεξαρτησία, εχεμύθεια και επιμέλεια). Δεν πρέπει να παραλείψουμε, ότι οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται από εξωτερικούς ελεγκτές, αποτελούν βασική συνιστώσα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και βοηθούν τους επενδυτές και τις κεφαλαιαγορές να αποκτήσουν εμπιστοσύνη για επενδύσεις σε δημόσιες επιχειρήσεις. Αν και σαφώς δεν αποτελεί εγγύηση για την απόδοση αυτών των επενδύσεων (η οποία επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες), ο έλεγχος που παρέχεται μειώνει τον «κίνδυνο πληροφοριών». Χωρίς ανεξάρτητους ελέγχους, οι επενδυτές θα πρέπει να βασίζονται στο γεγονός ότι οι οικονομικές τους καταστάσεις είναι ακριβείς⁴³.

1.7.2 Ο ρόλος της Οικονομικής Αστυνομίας

Η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας (Δ.Ο.Α.), σύμφωνα με το άρθρο 24 του Ν. 4249/2014, έχει ως αποστολή την πρόληψη, έρευνα και καταστολή οικονομικών εγκλημάτων που τελέστηκαν σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων του Δημοσίου και της εθνικής οικονομίας γενικότερα και εμφανίζουν τα χαρακτηριστικά του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και την έρευνα, πρόληψη και καταστολή της αδήλωτης και της ανασφάλιστης εργασίας και της εισφοροδιαφυγής, ακόμα και στις περιπτώσεις που δεν συνιστούν αξιόποινες πράξεις, με τοπική αρμοδιότητα που εκτείνεται σε ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια, εκτός από τους χώρους αρμοδιότητας του Λιμενικού Σώματος και της Ελληνικής Ακτοφυλακής.

Στο πλαίσιο εκπλήρωσης της αποστολής της, παρακολουθεί, μελετά, αναλύει, αξιολογεί και αξιολογεί, αναλόγως, σημαντικά, ειδικά ή ιδιαίτερου ενδιαφέροντος οικονομικά γεγονότα και κινήσεις, τόσο στο εσωτερικό όσο και σε διεθνές περιβάλλον και επιλαμβάνεται σε υποθέσεις αρμοδιότητάς της, συνεργαζόμενη προς τούτο, τόσο σε πληροφοριακό όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο, με άλλες συναρμόδιες Υπηρεσίες, Αρχές και Φορείς, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις⁴⁴. Σύμφωνα την Ετήσια Έκθεση Δ.Ο.Α. (2016), κατά το έτος 2016

---

⁴³ Dr. John Kwaku Mensah Mawutor (2014), Complicity of auditors in financial statement fraud in corporate governance, 321-334, p.326

⁴⁴ Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας (2016), Ετήσια Έκθεση Δ.Ο.Α., σελ. 4

διεκπεραιώθηκαν 26 υποθέσεις Νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες από καταγγελίες, εισαγγελικές παραγγελίες και ελέγχους που διενεργήθηκαν από τα Τμήματα της Δ.Ο.Α. και της Υ.Ο.Α.Β.Ε., καθώς και στο πλαίσιο συνεργασίας με άλλες Υπηρεσίες και Φορείς.

1.7.3 Ο ρόλος του Τραπεζικού Υπαλλήλου

Στη σημερινή εποχή ο ρόλος των Τραπεζών είναι πολύ σημαντικός, διότι συνεισφέρουν στην οικονομία και στην ευημερία μιας χώρας. Ο τραπεζικός τομέας είναι ένας από τους πιο ευάλωτους τομείς για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, λόγω του ρόλου, του μεγέθους, του σχετικά μεγάλου αριθμού πελατών και της νομιμότητας των συναλλαγών, τόσο εγχώριων όσο και διεθνών.

Ταυτόχρονα, ο όγκος και η πολυπλοκότητα των τραπεζικών εργασιών είναι ιδιαίτερα μεγάλος και ο κίνδυνος σφαλμάτων αντίστοιχα ιδιαίτερα υψηλός. Υπό αυτό το πρίσμα, τα φαινόμενα τραπεζικών απατών αποτελούν απτή νοσηρή πραγματικότητα για το σύγχρονο τραπεζικό σύστημα⁴⁵. Ο τραπεζικός τομέας είναι ένας από τους πιο ευάλωτους τομείς για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, λόγω του ρόλου του, καθώς⁴⁶ το πιο το συχνά χρησιμοποιούμενο μέσο από τους εγκληματίες ξεπλύματος χρήματος είναι το τραπεζικό ίδρυμα, αφού παρέχουν πολλαπλές υπηρεσίες, όπως είναι η κατάθεση, τα δάνεια, το συνάλλαγμα, ο διακανονισμός και άλλες πολλές υπηρεσίες, οι οποίες παρέχουν επίσης ένα εύκολο μέσο μεταφοράς χρημάτων ή περιουσιακών στοιχείων σε άλλα ιδρύματα⁴⁷.

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, δεδομένου, ότι ένα αποτελεσματικό σύστημα αναφοράς εξαρτάται από την προθυμία ή την ικανότητα των τραπεζών να αντιμετωπίσουν τη νομιμοποίηση εσόδων από

---

⁴⁵ Panagiotis Pantelidis, George Drogalas, Theofania Vitsiou, Evanthia Kesis Internal Audit and Bank Fraud, Dept. Of Business Administration, p.1

⁴⁶ Republic of Ghana, National risk assessment on money laundering and terrorist financing, p. 49

⁴⁷ Hitesh Patel and Bharat S. Thakkar (2012), Money Laundering Among Globalized World, p.164-182, p. 164

παράνομες δραστηριότητες⁴⁸. Έχουν πάρει πολλές πρωτοβουλίες για να προστατευθούν από απάτες και να χρησιμοποιηθούν ως μηχανισμός για εγκληματικούς σκοπούς⁴⁹. Μάλιστα οι διεθνείς τράπεζες δαπανούν τεράστια ποσά για τη συμμόρφωσή τους με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁵⁰.

Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαχείριση των τραπεζών, ανάλογα με το μέγεθος της τράπεζας. Αποτελεί μια ανεξάρτητη αντικειμενική δραστηριότητα κατά βάση συμβουλευτικού χαρακτήρα, της οποίας η σύλληψη και ο σχεδιασμός αποσκοπεί στο να βελτιώνει τις διαδικασίες και λειτουργίες ενός οργανισμού και να παρέχει διαβεβαίωση ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου ενός δημόσιου φορέα λειτουργεί επαρκώς⁵¹. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ιδανικά τοποθετημένος για να ανακαλύψει ορισμένες ανωμαλίες που μπορεί να είναι συμπτώματα απάτης.

Εκτός όμως από το τμήμα εσωτερικού ελέγχου, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και οι τραπεζικοί υπάλληλοι για την πρόληψη και την αντιμετώπιση πιθανής απάτης, καθώς είναι οι ίδιοι οι οποίοι συμβάλλουν στην εκπλήρωση του συνδέσμου μεταξύ της Τράπεζας και των πελατών της αλλά και της κοινότητας. Οι τραπεζικοί υπάλληλοι είναι οι πρώτοι που έρχονται σε άμεση επαφή με τον εγκληματία, καθώς σχετίζονται με τις παράνομες συναλλαγές που πραγματοποιούνται, γι' αυτό θα πρέπει να είναι αρκετά προσεχτικοί και σχολαστικοί, όσον αφορά το αντικείμενο που έχουν αναλάβει⁵². Θα πρέπει⁵³:

- Να εντοπίζουν και να επαληθεύουν την ταυτότητα των πελατών τους και, ενδεχομένως, τους τελικούς πραγματικούς δικαιούχους και να διεξάγουν

---

⁴⁸ Araujo Ricardo Azevedo, (2008), Assessing the efficiency of the anti-money laundering regulation: an incentive-based approach, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 11, No. 1, pp. 67-75, p.74

⁴⁹ Antoinette Verhage, (2008), Between the hammer and the anvil? The anti-money laundering-complex and its interactions with the compliance industry, p.12

⁵⁰ Lanier Saperstein, Geoffrey Sant, Michelle Ng (2015), The Failure of Anti-Money Laundering Regulation: Where is the Cost-Benefit Analysis?, p.4

⁵¹ Φίλος Ι., Βελή Β., : 'Η σπουδαιότητα του προληπτικού ελέγχου για την επίτευξη της δημοσιονομικής ορθότητας και την καταπολέμηση της απάτης στο δημόσιο τομέα': Συμβολές στη Λογιστική έρευνα II, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2017, σελ.2

⁵² Avram, C. (2008), "The Approaches of Fraud from Internal Audit's point of view", *International Journal of Business Research*, Vol. 8 No. 2

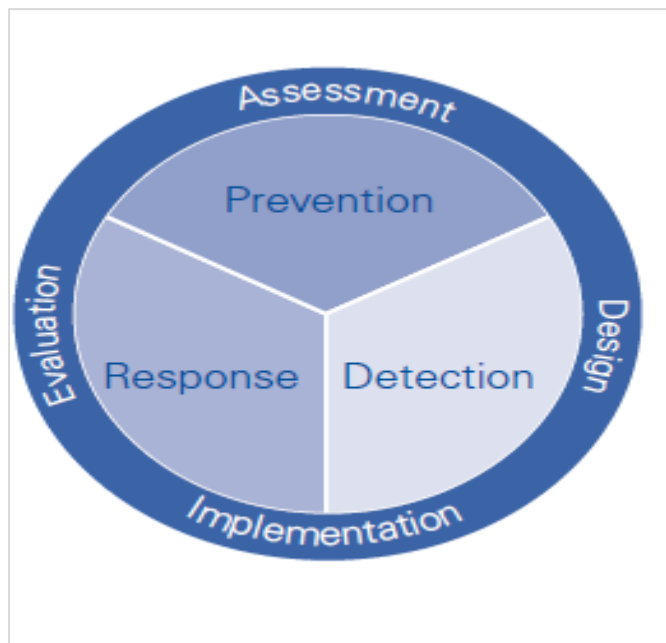
⁵³ Council of Europe Convention on Laundering (2005), Search, «Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Finacing of Terrorism», Council of Europe Treaty Series N. 198, Warsaw, p.7

συνεχή δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τις επιχειρηματικές σχέσεις, λαμβανομένης υπόψη της προσέγγισης βάσει κινδύνου και

- Να αναφέρουν υποψίες περί νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

1.8 Προτάσεις για την καταπολέμηση της απάτης

Πολλοί οργανισμοί χρησιμοποιούν μια πολιτική καταπολέμησης της απάτης προκειμένου να καταδείξουν την αποφασιστικότητά τους για την καταπολέμηση και αντιμετώπισή της⁵⁴. Η αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων απάτης παρέχει στους οργανισμούς εργαλεία για τη διαχείριση κινδύνου κατά τρόπο συμβατό, τόσο με τις νομικές και τις κανονιστικές απαιτήσεις, όσο και με τις επιχειρηματικές ανάγκες και τις προσδοκίες της αγοράς. Μια τέτοια προσέγγιση έχει συνήθως τέσσερις φάσεις, όπως φαίνεται και στο παρακάτω γράφημα⁵⁵:

Γράφημα 6: Φάσεις για τη διαχείριση κινδύνου απάτης

⁵⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), Αξιολόγηση κινδύνου απάτης και αποτελεσματικά και αναλογικά μέτρα καταπολέμησης της απάτης, Καθοδήγηση για τα κράτη μέλη και για τις αρχές των προγραμμάτων σελ.13

⁵⁵ KPMG Forensic (2014), "Fraud risk management"-Developing a strategy for prevention ,detection, and response, p.5

- **Εκτίμηση (Assessment)** των οργανωτικών αναγκών βάσει της φύσης των κινδύνων απάτης και παραπτώματων και των υφιστάμενων προγραμμάτων καταπολέμησης της απάτης και ελέγχου.
- **Σχεδιασμός (Design)** προγραμμάτων και ελέγχων, κατά τρόπο συμβατό με τα νομικά και κανονιστικά κριτήρια, καθώς και πρακτικές του κλάδου, τις οποίες οι εταιρείες και οι άλλοι οργανισμοί έχουν γενικά διαπιστώσει ότι είναι αποτελεσματικοί.
- **Εφαρμογή (Implementation)** προγραμμάτων και ελέγχων, μέσω της ανάθεσης ρόλων, δημιουργίας εσωτερικών αρμοδιοτήτων και ανάπτυξης πόρων.
- **Αξιολόγηση (Evaluation)** του προγραμματισμού και του σχεδιασμού του ελέγχου, της εφαρμογής και της λειτουργικής αποτελεσματικότητας

1.8.1 Ευρωπαϊκοί θεσμοί

Σημαντικό όμως βήμα για την καταπολέμηση της απάτης, αποτελούν διάφοροι θεσμοί που έχουν δημιουργηθεί με τα χρόνια, όπως αναλύονται και παρακάτω.

1.8.1.1 Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της απάτης (OLAF)

Η ίδρυση της OLAF είχε θεωρηθεί ως ένα πολύ σημαντικό βήμα για την αντιμετώπιση οικονομικών σκανδάλων εντός της ΕΕ. Ωστόσο, δεν ήταν η πρώτη υπηρεσία που ιδρύθηκε στους κόλπους της ΕΕ για την προστασία των οικονομικών της συμφερόντων, καθώς είχε προηγηθεί, το 1988, η δημιουργία, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, του πρώτου κοινοτικού οργάνου, της Μονάδας Συντονισμού για την Καταπολέμηση της Απάτης (UCLAF), που είχε ως βασικό σκοπό την προστασία του κοινοτικού προϋπολογισμού από αξιόποινες ενέργειες, κυρίως την απάτη, μοντέλο, που, με το πέρασμα του χρόνου θεωρήθηκε αναποτελεσματικό. Αυτός ήταν και ο λόγος, που το 1998 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απηύθυνε προς την Επιτροπή αίτημα για την ίδρυση μιας Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης, το οποίο έγινε δεκτό.

Σύμφωνα με την απόφαση 1999/352/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ της Επιτροπής, στις 28 Απριλίου 1999, ιδρύθηκε η **Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης** (OLAF), η οποία διερευνά τη διαφθορά και σοβαρά παραπτώματα στα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), καθώς επίσης και την απάτη σε βάρος του προϋπολογισμού της ΕΕ. Επίσης, βοηθά στην ανάπτυξη της πολιτικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της απάτης⁵⁶.

Αρμοδιότητες

Βασική αρμοδιότητα της OLAF είναι η διενέργεια διοικητικών ερευνών. Η OLAF⁵⁷:

- Διεξάγει ανεξάρτητες έρευνες σχετικά με την απάτη, τη διαφθορά και παρατυπίες που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ, καθώς και για τον εντοπισμό σοβαρών ζητημάτων που συνδέονται με την άσκηση των επαγγελματικών καθηκόντων που δεν θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ.
- Διερευνά σοβαρά παραπτώματα από το προσωπικό της ΕΕ και τα μέλη των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών στα θεσμικά όργανα της ΕΕ.

Παρατηρείται ότι την περίοδο 2010-2016, η OLAF:

- Διεκπεραίωσε πάνω από 1600 έρευνες
- Συνέστησε την επιστροφή περισσότερων από 3,6 δισ. ευρώ στον προϋπολογισμό της ΕΕ
- Εξέδωσε πάνω από 2000 συστάσεις για τη λήψη δικαστικών, δημοσιονομικών, πειθαρχικών και διοικητικών μέτρων από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών και της ΕΕ.

---

⁵⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:134008> (26/11/2017)

⁵⁷ 'The OLAF Report 2015', paragraph 3.3, p.9

1.8.1.2 Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο

Ως ανεξάρτητη εξωτερική ελεγκτική αρχή της ΕΕ, το **Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο** (ΕΕΣ) μεριμνά για τα συμφέροντα των Ευρωπαίων φορολογουμένων. Παρόλο που δεν διαθέτει νομικές εξουσίες, έχει ως αποστολή τη βελτίωση της διαχείρισης του προϋπολογισμού της ΕΕ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την κατάρτιση εκθέσεων για τα οικονομικά της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο⁵⁸:

- Ελέγχει τα έσοδα και τις δαπάνες της ΕΕ για να εξακριβώσει αν οι πόροι της ΕΕ συλλέγονται και δαπανώνται σωστά, και αν αξιοποιούνται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και με την απαιτούμενη λογοδοσία.
- Ελέγχει κάθε πρόσωπο ή φορέα που διαχειρίζεται ευρωπαϊκά κονδύλια – π.χ. με επιτόπιους ελέγχους στα όργανα της ΕΕ (ιδίως στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή), στις χώρες της ΕΕ και τις χώρες που λαμβάνουν βοήθεια από την ΕΕ.
- Στο πλαίσιο των εκθέσεων ελέγχου, διατυπώνει πορίσματα και συστάσεις που απευθύνονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις κυβερνήσεις των κρατών μελών.
- Αναφέρει κάθε υπόνοια σχετική με απάτη, διαφθορά ή άλλη παράνομη δραστηριότητα στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF)
- Συντάσσει ετήσια έκθεση για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ, την οποία το ΕΚ εξετάζει προτού αποφασίσει αν θα εγκρίνει τη διαχείριση του προϋπολογισμού της ΕΕ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Διαβιβάζει τις γνωμοδοτήσεις των εμπειρογνομόνων του στους πολιτικούς ιθύνοντες της ΕΕ, ώστε να τους βοηθά να διαχειρίζονται καλύτερα τα κονδύλια της ΕΕ και να λογοδοτούν στους πολίτες της.

---

⁵⁸https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-court-auditors_el (26/11/2017)

1.8.1.3 Europol

Η **Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol)** είναι ο αρμόδιος οργανισμός της ΕΕ για την επιβολή του νόμου. Αποστολή του είναι να συμβάλει στη δημιουργία μιας ασφαλέστερης Ευρώπης, βοηθώντας τις αρχές επιβολής του νόμου στα κράτη μέλη της ΕΕ. Καθώς βρίσκεται στο κέντρο της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής ασφάλειας, η Europol προσφέρει ένα μοναδικό φάσμα υπηρεσιών⁵⁹:

- Υποστήριξη των επιτόπιων επιχειρήσεων επιβολής του νόμου
- Κόμβος πληροφοριών για εγκληματικές δραστηριότητες
- Κέντρο εμπειρογνωμοσύνης στον τομέα της επιβολής του νόμου.

Απασχολεί περίπου 100 αναλυτές εγκλημάτων, οι οποίοι συγκαταλέγονται μεταξύ των καλύτερα εκπαιδευμένων της Ευρώπης. Ως εκ τούτου, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κέντρα αναλυτικής ικανότητας στην ΕΕ. Οι αναλυτές χρησιμοποιούν τα πλέον σύγχρονα εργαλεία για την υποστήριξη των ερευνών των εθνικών υπηρεσιών σε καθημερινή βάση.

1.8.1.4 Eurojust

Η **Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Eurojust)** στηρίζει τον δικαστικό συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ εθνικών αρχών για την καταπολέμηση του σοβαρού οργανωμένου εγκλήματος, που αφορά περισσότερες από μία χώρες της ΕΕ⁶⁰. Η συνεργασία, ο συντονισμός και η ανταλλαγή πληροφοριών αποτελούν θεμελιώδη στοιχεία του έργου της Eurojust, καθώς και η αποτελεσματική και έγκαιρη επικοινωνία, ιδιαίτερα ανάμεσα στα εθνικά γραφεία, τα οποία λειτουργούν ως ο σύνδεσμος με τις εθνικές αρχές, αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο των δραστηριοτήτων της Eurojust.

Βοηθά τα κράτη της ΕΕ στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του σοβαρού οργανωμένου εγκλήματος, όταν αυτό αφορά περισσότερες από μία χώρες της ΕΕ:

---

⁵⁹ https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_el (26/11/2017)

⁶⁰ https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/eurojust_el

- Συντονίζει έρευνες και διώξεις που αφορούν τουλάχιστον 2 χώρες
- Συμβάλλει στην επίλυση διαφορών για θέματα δικαιοδοσίας
- Διευκολύνει την εκπόνηση και την εφαρμογή νομικών πράξεων της ΕΕ, όπως τα ευρωπαϊκά εντάλματα σύλληψης και οι αποφάσεις κατάσχεσης ή δέσμευσης.

Για την εκτέλεση των καθηκόντων της, η Eurojust:

- Διοργανώνει συνεδριάσεις συντονισμού
- Χρηματοδοτεί και προσφέρει εμπειρογνώσια σε κοινές ομάδες ερευνών
- Οργανώνει κέντρα συντονισμού.

Επίσης, φιλοξενεί τις γραμματείες του ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου, του δικτύου κοινών ομάδων ερευνών και του δικτύου για την έρευνα και τη δίωξη γενοκτονιών, εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και εγκλημάτων πολέμου (Δίκτυο κατά της Γενοκτονίας)⁶¹.

1.8.1.5 Το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ) για ποινικές υποθέσεις

Το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για ποινικές υποθέσεις (ΕΔΔ-ποινικές υποθέσεις) είναι ένα δίκτυο συνδέσμων των κρατών μελών που αποσκοπεί στη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ σε ποινικές υποθέσεις.

Σκοπός του ΕΔΔ είναι η βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε νομικό και πρακτικό επίπεδο, με τελικό στόχο την καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκληματικότητας, όπως είναι το οργανωμένο έγκλημα, η δωροδοκία, η διακίνηση ναρκωτικών ή η τρομοκρατία.

Η αρχή που εμπνέει το ΕΔΔ είναι απλή, αφορά τον εντοπισμό των κατάλληλων ανθρώπων σε όλα τα κράτη μέλη, οι οποίοι διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, με σκοπό τη δημιουργία δικτύου εμπειρογνομόνων, που θα διασφαλίζει την ορθή

⁶¹ Ετήσια Έκθεση 2016 Eurojust, criminal justice across borders

εκτέλεση των αιτήσεων αμοιβαίας νομικής συνδρομής. Ο ρόλος του ΕΔΔ καθίσταται ιδιαίτερα σημαντικός στο πλαίσιο της εφαρμογής της αρχής των άμεσων επαφών μεταξύ αρμοδίων δικαστικών αρχών⁶².

1.8.1.6 COCOLAF, Επιτροπή για το συντονισμό κατά της απάτης

Στη συνεδρίαση για το 2015 της συμβουλευτικής **επιτροπής για τον συντονισμό της πρόληψης της απάτης (COCOLAF)** με εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη, δόθηκε η ευκαιρία να συζητηθούν οι βασικές εξελίξεις στην καταπολέμηση της απάτης και η κατάρτιση της έκθεσης βάσει του άρθρου 325 της ΣΛΕΕ «Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Καταπολέμηση της απάτης 2014».

Οι υποομάδες της COCOLAF συνεδρίασαν το 2015 προκειμένου:

- Να καταρτίσουν τις διατάξεις περί κοινοποίησης παρατυπιών και να προετοιμάσουν την εφαρμογή του νέου IMS·
- Να συντάξουν έγγραφα για την καταπολέμηση της απάτης·
- Να συζητήσουν τις στρατηγικές για τα μέσα ενημέρωσης
- Να δρομολογήσουν επικοινωνιακές δράσεις, σχετικά με την πρόληψη και την αποτροπή της απάτης⁶³

1.8.1.7 Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)

Ο Οργανισμός για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Συνεργασία (ΟΕΕΕ), ιδρύθηκε το 1948 για να εκτελέσει το χρηματοδοτούμενο από την Αμερική σχέδιο Marshall, για την ανοικοδόμηση της Ευρώπης μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Κάνοντας τις μεμονωμένες κυβερνήσεις να αναγνωρίσουν την αλληλεξάρτηση των οικονομιών τους, άνοιξε το δρόμο για μια νέα εποχή συνεργασίας, με στόχο να αλλάξει το πρόσωπο της Ευρώπης. Ενθουσιασμένη από την επιτυχία και την προοπτική της συνέχισης των εργασιών της σε παγκόσμια σκηνή, ο Καναδάς και οι ΗΠΑ εντάχθηκαν στα μέλη του ΟΕΕΕ στην υπογραφή της νέας Σύμβασης του ΟΟΣΑ στις

⁶² https://e-justice.europa.eu/content_ejn_in_criminal_matters-22-el.do (26/11/2017)

⁶³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0386> (26/11/2017)

14 Δεκεμβρίου 1960. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) τέθηκε σε ισχύ στις 30 Σεπτεμβρίου 1961. Σήμερα, 35 χώρες μέλη του ΟΟΣΑ σε όλο τον κόσμο στρέφονται τακτικά για να εντοπίζουν προβλήματα, να τα συζητούν, να τα αναλύουν και να προωθούν πολιτικές για την επίλυσή τους. Το ιστορικό είναι εντυπωσιακό, καθώς οι ΗΠΑ έχουν δει τον εθνικό πλούτο να τριπλασιάζεται σχεδόν, κατά πέντε δεκαετίες από τη δημιουργία του ΟΟΣΑ, υπολογιζόμενες ως ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ανά κεφαλή πληθυσμού. Άλλες χώρες του είδαν παρόμοιες, και σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμα πιο θεαματικές, προόδους.

Ο ΟΟΣΑ χρησιμοποιεί τον πλούτο των πληροφοριών του για ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, με στόχο να βοηθήσει τις κυβερνήσεις να προωθήσουν την ευημερία και να καταπολεμήσουν τη φτώχεια, μέσω της οικονομικής ανάπτυξης και της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Το έργο του βασίζεται στη συνεχή παρακολούθηση των γεγονότων στις χώρες μέλη, καθώς και εκτός του χώρου του ΟΟΣΑ και περιλαμβάνει τακτικές προβολές βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων οικονομικών εξελίξεων. Η Γραμματεία του ΟΟΣΑ συλλέγει και αναλύει τα δεδομένα, τα οποία οι επιτροπές συζητούν την πολιτική σχετικά με αυτές τις πληροφορίες, το Συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις και στη συνέχεια οι κυβερνήσεις εφαρμόζουν συστάσεις.

Οι συζητήσεις σε επίπεδο επιτροπών του ΟΟΣΑ εξελίσσονται μερικές φορές σε διαπραγματεύσεις, όπου οι χώρες συμφωνούν σε κανόνες του παιχνιδιού για διεθνή συνεργασία. Μπορούν να καταλήξουν σε επίσημες συμφωνίες, για παράδειγμα όσον αφορά την καταπολέμηση της δωροδοκίας, τη ρύθμιση των εξαγωγικών πιστώσεων ή τη μεταχείριση των κινήσεων κεφαλαίων. Μπορούν να παράγουν πρότυπα και μοντέλα, όπως είναι η εφαρμογή διμερών συνθηκών φορολογίας. Μπορούν επίσης να οδηγήσουν σε κατευθυντήριες γραμμές, όπως είναι η εταιρική διακυβέρνηση ή οι περιβαλλοντικές πρακτικές⁶⁴.

---

⁶⁴ <http://www.oecd.org/> (2/2/2018)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

2.1 Το φαινόμενο του ξεπλύματος

2.1.1 Νομοθεσία-Νομικό πλαίσιο

Βάση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, αποτελεί ο ν. 3691/05.08.2008, ο οποίος αναβαθμίζει σημαντικά τους μηχανισμούς πρόληψης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας της χώρας μας και ενσωματώνει τις διατάξεις της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, καθώς και της Οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αποτελεί εφαρμοστικό μέτρο της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ. Σημαντικές τροποποιήσεις του ν. 3691/2008 πραγματοποιήθηκαν μεταγενέστερα με το ν. 3875/2010 (αφορούν κυρίως στο ποινικό αδίκημα της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας) και το ν. 3932/2011 (αφορούν στη διάρθρωση της Αρχής Καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και τις διαδικασίες δέσμευσης των περιουσιακών στοιχείων των υποκείμενων σε συγκεκριμένες οικονομικές κυρώσεις προσώπων, ομάδων ή οντοτήτων)⁶⁵.

2.1.2 Ορισμός του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος

Ο όρος «ξέπλυμα χρήματος» προέρχεται από τις ΗΠΑ και περιγράφει την προσπάθεια της μαφίας να «νομιμοποιήσει» τα παράνομα χρήματα που καταναλώνουν, τα οποία ελέγχονται από εξαγορές επιχειρήσεων ή επιχειρηματικούς σχηματισμούς.

---

⁶⁵ <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/moneyl/legislation.aspx>

Όσον αφορά το ξέπλυμα χρήματος, έχουν αποδοθεί αρκετοί ορισμοί. Γι' αυτό το λόγο είναι πιο σωστό να αναφερθούν οι πιο σημαντικοί, για την καλύτερη κατανόηση της έννοιας.

Ο ορισμός της «Προεδρικής Επιτροπής για το Οργανωμένο Έγκλημα των Η.Π.Α (President's Commission on Organised Crime 1986) για την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες αναφέρει «Την διαδικασία μέσω της οποίας αποκρύπτεται η ύπαρξη, η παράνομη πηγή ή η παράνομη χρήση εσόδων, τα οποία στη συνέχεια μεταμφιέζονται με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε η προέλευσή τους να εμφανίζεται νόμιμη».

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Αστυνομικής Συνεργασίας ΙΝΤΕΡΠΟΛ θεωρεί ξέπλυμα «Οποιαδήποτε πράξη ή απόπειρα απόκρυψης ή συγκάλυψης της ταυτότητας των παράνομα αποκτηθέντων εσόδων, έτσι ώστε να φαίνονται ότι προέρχονται από νόμιμες πηγές»⁶⁶.

Σύμφωνα με το Γραφείο των ΗΕ για το Έγκλημα και τα Ναρκωτικά (UNODC), το ξέπλυμα αποτελεί «Τη μέθοδο με την οποία οι εγκληματίες συγκαλύπτουν την παράνομη προέλευση του πλούτου τους και τον προστατεύουν, έτσι ώστε να αποφύγουν τις υποψίες και να αποτρέψουν την ανακάλυψη ενοχοποιητικών στοιχείων»⁶⁷.

Η οικονομική ανάλυση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ξεκινά από τον ακριβή οικονομικό ορισμό της, ο οποίος επισημαίνει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά⁶⁸:

- Η δραστηριότητα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να αφορά οποιαδήποτε έσοδα από εγκληματικές ή παράνομες δραστηριότητες
- Σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι να μειώσει το ιδιόμορφο κόστος συναλλαγής, αποκρύπτοντας την παράνομη προέλευση των προϊόντων.

---

⁶⁶ <http://www.interpol.int/Crime-areas/Financial-crime/Money-laundering> (3/12/2017)

⁶⁷ <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/introduction.html?ref=menuse> (3/12/2017)

⁶⁸ Masciandaro Donato, (2007), Economics of Money Laundering: A Primer, <http://ssrn.com/abstract=970184>, p.2

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο και διεθνή πρόκληση⁶⁹. Δεν αποτελεί πρόσφατο φαινόμενο και έχει καταλάβει το μυαλό των πολιτικών και των ρυθμιστικών αρχών για πολλούς αιώνες⁷⁰. Στη σημερινή εποχή, τα χρήματα μπορούν να αντληθούν σε όλο το κόσμο, μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα, μέσα από έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή⁷¹.

Καθώς η παγκοσμιοποίηση έχει εξελιχθεί, οι εμπλεκόμενοι με το ξέπλυμα χρήματος έχουν τη δυνατότητα να διεξάγουν το εμπόριο με μεγαλύτερη ευκολία, πολυπλοκότητα και κερδοφορία. Τα τελευταία χρόνια, η ύπαρξη σύγχρονων, εξελιγμένων, διεθνών υπηρεσιών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων συνέβαλε στις τρομακτικές οικονομικές επιτυχίες του οργανωμένου εγκλήματος, ιδίως στο εμπόριο ναρκωτικών⁷².

Όπως αναφέρει ο Raymond Baker (2003), η νομοθεσία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στις Ηνωμένες Πολιτείες εντοπίζει πάνω από 200 κατηγορίες εγχώριων εγκλημάτων, ονομαζόμενα ως «βασικά αδικήματα». Εάν ένα άτομο χειριστεί εν γνώσει του, τα έσοδα από αυτά τα εγκλήματα, τότε έχει διαπραχθεί αδίκημα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁷³. Αποτελεί ένα οικονομικά σημαντικό έγκλημα, παρόλο που είναι δύσκολο να επιτευχθούν ακριβείς εκτιμήσεις⁷⁴.

Εξαιτίας της έλλειψης ενός άμεσου και έμμεσου ρόλου μέσα στην ίδια τη ζωή των ατόμων, δεν έχει δοθεί η απαραίτητη προσοχή για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, από άτομα σε όλο τον κόσμο. Ωστόσο, μια τέτοια

---

⁶⁹ Buchanan B. (2004) Money Laundering - A Global Obstacle, Research in International Business and Finance, p.115

⁷⁰ Chong A., Lopez-de-Silanes F., (2006), Money Laundering and its Regulation, Working Paper n. 590, Research Department, Inter-American Development Bank, Washington D.C., p. 4

⁷¹ Unger Brigitte & Daan van der Linde (2013), Research handbook on money laundering, Edward Elgar Publishing, p.21

⁷² President's Commission on Organised Crime, The cash connection, «Money laundering is the process by which one conceals the existence, illegal source or illegal application of income and then disguises that income to make it appear legitimate», Washington D.C., p.3

⁷³ Baker R. (2003) Dirty Money and Its Global Effects, International Policy Report, p.2

⁷⁴ Elöd Takáts, (2007), A Theory of “Crying Wolf” : The Economics of Money Laundering Enforcement, p.7

αντίληψη, είτε επιβάλλεται εσκεμμένα από εκείνους που πραγματοποιούν ξέπλυμα χρημάτων ή υποτιμάται λανθασμένα από απλή άγνοια⁷⁵.

2.1.3 Μορφές Ξεπλύματος χρήματος

Η διαδικασία του ξεπλύματος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια ιδιόμορφη οικονομική λειτουργία του χρήματος μέσω της οποίας η «δυναμική αγοραστική δύναμη» μετατρέπεται σε πραγματική, αφού μόνο μέσα από αυτή τη διαδικασία το μαύρο χρήμα μπορεί να εισέλθει στην πραγματική αγορά⁷⁶. Αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα που διαταράσσει την ακεραιότητα και ρευστότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και παρέχει αθέμιτα πλεονεκτήματα στις επιχειρήσεις και στα άτομα που αποκομίζουν κέρδη⁷⁷. Αναφέρεται κυρίως σε αδικήματα, με οικονομικά κίνητρα που παράγουν όφελος, το οποίο αποτελεί το λόγο διάπραξής τους⁷⁸.

Το ξέπλυμα χρήματος εγκαθιστά ψευδείς μηχανισμούς, έτσι ώστε τα παράνομα έσοδα να μην διακρίνονται εύκολα από τα νόμιμα κονδύλια, μέσω ενός συνδέσμου που διευκολύνει τις παράνομες χρηματοοικονομικές δραστηριότητες⁷⁹ και μπορεί να θεωρηθεί ποινικό αδίκημα, που απορρέει από άλλες υποκείμενες εγκληματικές δραστηριότητες, οι οποίες ενισχύουν σφαιρυντικά τον αντίκτυπο του εγκλήματος, τόσο στις τακτικές όσο και στις ακανόνιστες οικονομίες⁸⁰.

---

⁷⁵ Arwa Mohsin, Glendon Journal of International Studies, Defeating a Legitimate Criminal Enterprise: The Global Anti-Money Laundering Regime, p.3

⁷⁶ Dimitra Th. Mitrou, Maria-Eleni k. Agoraki and John L. Filos “Regulatory Compliance of Brokerage Firms: Emphasis on Money Laundering”, p. 122

⁷⁷ Raymond Chan (2010), A Detailed Look inside Money Laundering Detection, p.2

⁷⁸ R.C.H. Alexander (2007), Insider Dealing and Money Laundering in the EU: Law and Regulation, Ashgate Publishing Company, London, p.23

⁷⁹ Emmanuel Ioannides (2014), Fundamental Principles of EU Law Against Money Laundering, p.46

⁸⁰ Guerino Ardizzi, Carmelo Petraglia Massimiliano Piacenza, Friedrich Schneider, Gilberto Turati (2012), « Estimating Money Laundering through a “Cash Deposit Demand” Approach», p.3

Πέρα από την οικονομία, υπάρχει μια "Υπόγεια Οικονομία", η οποία χαρακτηρίζεται ως εγκληματική, προσπαθώντας να αποφύγει το επιχειρηματικό περιβάλλον, έχοντας ως κύριο στόχο την απόκτηση οικονομικού πλεονεκτήματος⁸¹.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 3691/2008, της παρ. 2, του άρθρου 2 η νομιμοποίηση εσόδων, από τις εγκληματικές δραστηριότητες συνιστά⁸²:

- Η μετατροπή ή μεταφορά περιουσιακών στοιχείων, εν γνώσει ότι αυτά προέρχονται από οποιοδήποτε έγκλημα ή εγκλήματα (εμπορίου ναρκωτικών), ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιο έγκλημα ή εγκλήματα, με σκοπό την απόκρυψη ή τη μεταμφίεση της παράνομης προέλευσης τη περιουσίας, ή η παροχή υποστήριξης σε οποιοδήποτε πρόσωπο εμπλεκόμενο στη διάπραξη κάποιου ή κάποιων τέτοιων εγκλημάτων, με σκοπό την αποφυγή των νόμιμων συνεπειών των πράξεών του.
- Η απόκρυψη ή συγκάλυψη της πραγματικής φύσης, πηγής, τοποθεσίας, διάθεσης, μετακίνησης, δικαιωμάτων ή ιδιοκτησιακού καθεστώτος των περιουσιακών στοιχείων, εν γνώσει ότι αυτά προέρχονται από τη διάπραξη εγκλήματος ή εγκλημάτων, ή από τη συμμετοχή σε τέτοιο έγκλημα ή εγκλήματα.
- Η απόκτηση, κατοχή ή χρήση περιουσιακού στοιχείου, εν γνώσει κατά τη στιγμή της λήψης ότι προέρχεται από την τέλεση εγκλήματος ή εγκλημάτων, ή από τη συμμετοχή στην τέλεση σε τέτοιο έγκλημα ή εγκλήματα.
- Η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να τους προσδοθεί νομιμοφάνεια.
- Η σύσταση οργάνωσης δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται στα παραπάνω στοιχεία και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα.

---

⁸¹ Schneider Friedrich, Windischbauer Ursula, (2010), Money laundering: some facts, European Journal of Law and Economics, 25, p.12

⁸² Άρθρο 3, Νόμος υπ' αριθμ.. 3691/2008 Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις.

2.2 Φάσεις Ξεπλύματος και η αναγκαιότητα ενσωμάτωσής τους σε μοντέλα

Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες αποτελεί ένα φαινόμενο διεθνούς κλίμακας και διεξάγεται σε παγκόσμια βάση⁸³. Έχει προσελκύσει τη προσοχή τόσο σε εθνικό επίπεδο αλλά και σε περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς. Αυτός είναι και ο λόγος που κάνει τις εκτιμήσεις να είναι ακόμη πιο δύσκολες. Οι δράστες χρησιμοποιούν διάφορες χώρες για να αποκρύψουν τα έσοδά τους, εκμεταλλευόμενοι τις διαφορές μεταξύ των χωρών, όσον αφορά τα καθεστάτα καταπολέμησης της τρομοκρατίας, τις προσπάθειες επιβολής του νόμου και τη διεθνή συνεργασία⁸⁴.

Για την καλύτερη ανάλυση και κατανόηση των συνεχών πράξεων και ενεργειών για το ξέπλυμα χρήματος, πραγματοποιήθηκε η μοντελοποίηση του προβλήματος.

2.2.1 Τα Μοντέλα των Κύκλων

Σύμφωνα με το Μοντέλο των Κύκλων, η διαδικασία βάση της οποίας πραγματοποιείται το ξέπλυμα χρήματος μπορεί να συμβολιστεί ως ένα κυκλοφοριακό σύστημα, όπου τα έσοδα τα οποία προκύπτουν από διενέργεια μιας εγκληματικής δραστηριότητας εισάγονται στη νόμιμη αγορά, ακολουθώντας τρεις φάσεις:

- Τοποθέτηση (Placement)
- Διαστρωμάτωση (Layering) και
- Ενσωμάτωση (Integration)⁸⁵.

Στο πρώτο στάδιο, ο εγκληματίας εισάγει τα προϊόντα του εγκλήματος στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Στη δεύτερη φάση, ο δράστης πραγματοποιεί πολλές

---

⁸³ Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank) (2006), Reference guide to Anti-money laundering and combating terrorist financing, Money laundering and terrorist financing: Definitions and Explanations, p.6

⁸⁴ Guy Stessens (2000), A new international law enforcement model, Cambridge University Press, p. 407

⁸⁵ Blomberg S.B., Hess, G. D., Orphanides (2004), A., The macroeconomic consequences of terrorism, Journal of monetary economics, Vol. 51, No. 5, pp. 1007-1032

οικονομικές συναλλαγές για να απομακρύνει το παράνομο χρήμα από την αρχική του πηγή και τέλος τα χρήματα ξαναχρησιμοποιούνται στην οικονομία, είτε άμεσα σε εγκληματικές δραστηριότητες, είτε έμμεσα μέσω της πραγματοποίησης νόμιμων επενδύσεων⁸⁶.

2.2.2 Το Τελεολογικό Μοντέλο

Το παραπάνω μοντέλο δημιουργήθηκε από τον Ελβετό καθηγητή Juerg-Beat Ackermann και τον Αμερικανό καθηγητή James E. Preston και κύριος στόχος ήταν η διερεύνηση των σκοπών που διέπουν τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Αναφέρουν ότι χρησιμοποιούνται ορισμένοι τρόποι δράσης, έχοντας ως στόχο την ανάμειξη σε φαινόμενα ξεπλύματος χρήματος. Το μοντέλο αυτό περιλαμβάνει τρία επίπεδα⁸⁷:

Σκοπός της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι:

- Ολοκλήρωση (μετατροπή / απόκρυψη)
- Επένδυση
- Φοροδιαφυγή
- Χρησιμοποίηση χρημάτων για τη χρηματοδότηση εγκληματικών πράξεων

Δυνατότητες δράσης:

- Πραγματοποίηση στο εσωτερικό, εξωτερικό, σε υπεράκτια κέντρα, καθώς και σε φορολογικούς παραδείσους
- Εταιρίες «βιτρίνα», μεγάλες εταιρίες
- Χρησιμοποίηση αξιόγραφων και αποταμιευτικών λογαριασμών
- Μη υποβολή / νόθευση εγγράφων
- Χρηματοδότηση εγκληματικών ενεργειών και διαφθορά

---

⁸⁶ Dr Nicholas Ryder (2008), 'The financial services authority and money laundering : A game of cat and mouse', p.635-653, p. 635

⁸⁷ Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank) (2006), Reference guide to Anti-money laundering and combating terrorist financing, Money laundering and terrorist financing: Definitions and Explanations, p.40

Παράγοντες που ενισχύουν το φαινόμενο να διαδοθεί:

- Διεθνής χαρακτήρας των δραστηριοτήτων και ανυπαρξία συντονισμού των αρμοδίων αρχών
- Προστασία του απορρήτου των συναλλαγών, η οποία βοηθά στη μεταφορά των χρημάτων σε όλες τις χώρες, των οποίων η προέλευση είναι παράνομη
- Προστασία που δέχονται οι δράστες από δικηγόρους και δικαστικούς
- Εισαγωγή Ηλεκτρονικού συστήματος πληρωμών

2.2.3 Τα Μοντέλα των Φάσεων

Τα μοντέλα των φάσεων δημιουργήθηκαν από τον Paolo Bernasconi, ο οποίος διαχώρισε το ξέπλυμα χρήματος σε πρώτο και δεύτερο βαθμό. Επίσης, κάνει τη διάκριση μεταξύ «χωρών του εμπορίου», δηλαδή εκεί που πραγματοποιείται η παράνομη ενέργεια και προέρχεται το βρώμικο χρήμα και «χωρών του ξεπλύματος», δηλαδή στα χρηματοοικονομικά κέντρα που κατείχαν ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση, ονομαζόμενα ως φορολογικοί παράδεισοι. Τα χαρακτηριστικά σύμφωνα με κάθε φάση είναι τα ακόλουθα⁸⁸:

1η Φάση

- Νομιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων τα οποία προέρχονται από ποινικές πράξεις
- Κατά κύριο λόγο μετρητά τα οποία είναι παράνομα
- Οι ενέργειες που πραγματοποιούνται αναφέρονται κυρίως σε βραχυπρόθεσμες συναλλαγές
- Ο εγκληματίας προσπαθεί με κάθε τρόπο να αποκαλύψει την παράνομη ενέργεια

---

⁸⁸ Buchanan B. (2004), Money laundering a global obstacle, Research in International Business and Finance, Vol. 18, pp. 115-127

2η Φάση

- Νομιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων τα οποία προέρχονται αποκλειστικά και μόνο από την πραγματοποίηση παράνομων πράξεων
- Οι πράξεις πραγματοποιούνται κατά βάση από επιχειρήσεις μικρής διάρκειας ζωής
- Βασικός στόχος είναι η απόκρυψη των εγκληματικών ενεργειών από τις αρχές, προκειμένου να νομιμοποιήσουν τις παράνομες δραστηριότητές τους

2.2.4 Το Αμερικανικό Μοντέλο των Τριών Φάσεων

Ο στόχος των απατεώνων και εκείνων που εμπλέκονται σε ένα ευρύ φάσμα εγκληματικών δραστηριοτήτων είναι να συγκαλύψουν την πηγή προέλευσης των χρημάτων και να μετατρέψουν τα "βρώμικα χρήματα" σε μια μορφή που θα είναι δύσκολο να ανιχνευθεί η προέλευσή της, όπως η τοποθέτηση σε τραπεζικούς λογαριασμούς, τα ακίνητα, τα αποθέματα, τα ασφάλιστρα και άλλα περιουσιακά στοιχεία, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν αργότερα χωρίς να δημιουργηθούν υποψίες. Είτε πρόκειται για φορολογικό έγκλημα είτε για εμπορία ναρκωτικών, παράνομες πωλήσεις όπλων, δωροδοκία ή οποιαδήποτε άλλη εγκληματική ενέργεια, η βασική διαδικασία που χρησιμοποιούν για να μετατρέψουν τα παράνομα εισπραχθέντα σε νόμιμους πόρους ή περιουσιακά στοιχεία είναι παγκοσμίως αποδεκτή και αποτελείται από τρία στάδια⁸⁹:

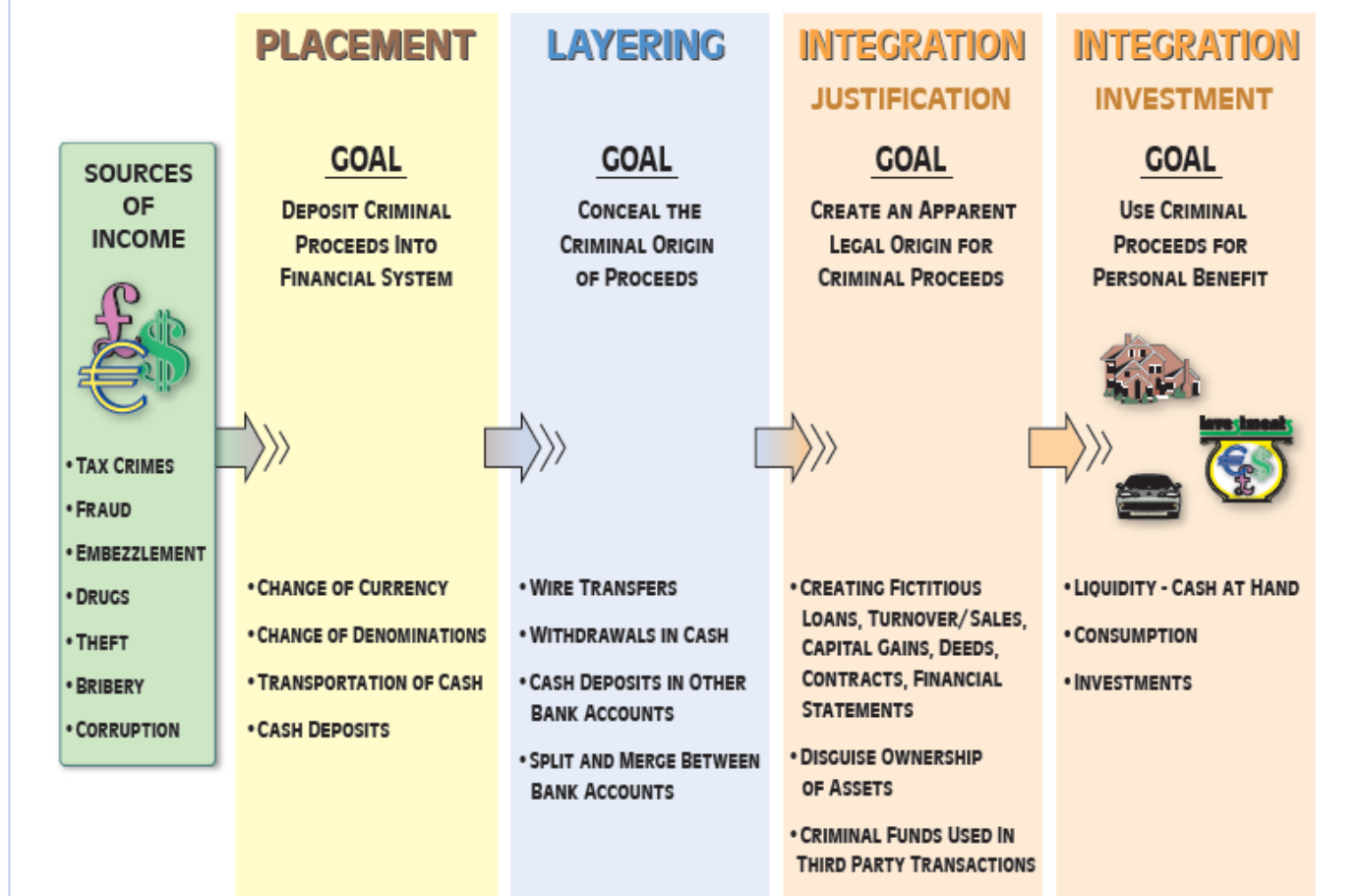
- Τοποθέτηση
- Στρωματοποίηση και
- Ολοκλήρωση

Αυτές είναι οι τρεις φάσεις της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και απεικονίζονται στο γράφημα 7. Η φάση της ολοκλήρωσης μπορεί να χωριστεί περαιτέρω σε δύο παραπάνω φάσεις: αιτιολόγηση και επένδυση.

---

⁸⁹ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD) (2009), Money Laundering Awareness Handbook for Tax Examiners and Tax Auditors, p.13

OVERVIEW OF MONEY LAUNDERING

Γράφημα 7: Απεικόνιση της διαδικασίας των 3 σταδίων του ξεπλύματος χρήματος

Πηγή: Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD) (2009), Money Laundering Awareness Handbook for Tax Examiners and Tax Auditors

2.2.4.1 Τοποθέτηση (Placement Stage)

Ο στόχος σε αυτό το στάδιο είναι η απόκρυψη της εγκληματικής προέλευσης των προϊόντων. Ως εκ τούτου, τα χρήματα μπορούν να μεταφερθούν και να διαχωριστούν συχνά μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών, χωρών, ατόμων ή και εταιρειών. Τα μετρητά, διοχετεύονται και αναμιγνύονται με νόμιμα κεφάλαια ή απλά κατατίθενται σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κυρίως τράπεζες, έχοντας τη μορφή τραπεζικών καταθέσεων. Το στάδιο της τοποθέτησης αντιπροσωπεύει την αρχική είσοδο του "βρώμικων" μετρητών ή των προϊόντων του εγκλήματος στο

χρηματοπιστωτικό σύστημα. Σε αυτό το στάδιο υπάρχει αυξημένος κίνδυνος αποκάλυψης ή ανίχνευσης. Γενικά, το στάδιο αυτό εξυπηρετεί δύο σκοπούς: (α) ανακουφίζει τον εγκληματία από το να κατέχει και να φυλάει μεγάλα ποσά πολλών μετρητών, και (β) τοποθετεί τα χρήματα στο νόμιμο χρηματοπιστωτικό σύστημα⁹⁰.

Πρόκειται για το πιο επικίνδυνο στάδιο της διαδικασίας νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, επειδή τα μεγάλα ποσά μετρητών είναι αρκετά εμφανή και οι τράπεζες υποχρεούνται να αναφέρουν συναλλαγές υψηλής αξίας⁹¹. Ως κύρια παραδείγματα τοποθέτησης, μπορούν να θεωρηθούν οι καταθέσεις μετρητών σε πιστωτικά ιδρύματα, η φυσική εξαγωγή μετρητών, όπως επίσης και η χρησιμοποίηση μετρητών για αγορά περιουσιακών στοιχείων μεγάλης αξίας, όπως για παράδειγμα είναι τα ακίνητα. Τέλος, έχει διαπιστωθεί, ότι ακολουθούνται συγκεκριμένες πρακτικές οι οποίες μπορούν να διακριθούν, τόσο με βάση τη νομιμότητα ή μη του πεδίου δράσης, όσο και με βάση την κάθε τεχνική που ακολουθούν.

2.2.4.2 Στρωματοποίηση/Διαστρωμάτωση (Layering)

Ο στόχος σε αυτό το στάδιο είναι η απόκρυψη της εγκληματικής προέλευσης των προϊόντων. Σε αυτή τη φάση, ο δράστης πραγματοποιεί μια σειρά μετατροπών ή κινήσεων των κεφαλαίων για να τα απομακρύνει από την πηγή τους⁹². Η ένταση της συναλλαγής και η ταχύτητα συναλλαγών οι οποίες αυξάνονται με πολλαπλές μεταφορές και συναλλαγές, τα συστήματα ηλεκτρονικών πληρωμών και η ανεπαρκής συνεργασία της ποινικής δίωξης μεταξύ χωρών συχνά απλοποιεί και διευκολύνει τις διαδικασίες στρωματοποίησης⁹³.

Η Στρωματοποίηση/Διαστρωμάτωση αναφέρεται στον διαχωρισμό των παράνομων εσόδων από την πηγή τους, δημιουργώντας σύνθετα στρώματα χρηματοπιστωτικών συναλλαγών. Κρύβει το ίχνος ελέγχου και παρέχει ανωνυμία.

---

⁹⁰ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD), Money Laundering Awareness Handbook for Tax Examiners and Tax Auditors, 2009, p.13

⁹¹ Bajrang, Pavitra, Ritika, Piyush, Puneet and Neha Parashar, Factors Affecting Money Laundering: A Lesson for Developing Countries, Symbiosis Centre for Management and HRD Vol 3, No. 2, p.111

⁹² <http://www.fatf-gafi.org/faq/moneylaundering> (9/12/2017)

⁹³ Friedrich Schneider (2008) 'Money Laundering and Financial Means of Organized Crime: Some Preliminary Empirical Findings', p.17

Απαιτεί την αποστολή των χρημάτων, μέσω διαφόρων οικονομικών συναλλαγών για να αλλάξει τη μορφή τους και να είναι πιο δύσκολο να ανιχνευθούν. Μπορεί να αποτελείται από πολλές τραπεζικές συναλλαγές και εμβάσματα, μεταξύ διαφορετικών τραπεζικών λογαριασμών σε διαφορετικά ονόματα σε διάφορες χώρες, καταθέσεις και αναλήψεις να μεταβάλλουν συνεχώς το χρηματικό ποσό στους λογαριασμούς και να αλλάζουν το νόμισμα του χρήματος⁹⁴. Στο στάδιο αυτό αγοράζονται αντικείμενα υψηλής αξίας, όπως είναι οι βάρκες, αυτοκίνητα και διαμάντια, με στόχο να αλλάξουν τη μορφή των χρημάτων.

2.2.4.3 Ενσωμάτωση/Ολοκλήρωση (Integration)

Ο όρος Ενσωμάτωση/Ολοκλήρωση αναφέρεται στην επανεμφάνιση των εισπράξεων πίσω στην οικονομία κατά τρόπο, ώστε να επανεισάγονται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα ως κανονικά επιχειρηματικά κεφάλαια. Στο στάδιο αυτό, τα χρήματα επενδύονται, ενσωματώνονται ή καταναλώνονται στην κανονική οικονομία, έτσι ώστε να φαίνεται ότι προέρχονται από μια νόμιμη συναλλαγή. Σε αυτό το σημείο, ο εγκληματίας μπορεί να χρησιμοποιήσει τα χρήματα χωρίς να πιαστεί⁹⁵. Οι άνθρωποι που διαπράττουν σοβαρά εγκλήματα για οικονομικό κέρδος θέλουν, όχι μόνο να αποφύγουν τη φυλάκιση, αλλά και να απολαύσουν τους καρπούς των εγκλημάτων τους και γι' αυτό το λόγο η απόλαυση αυτή λαμβάνει συχνά τη μορφή άμεσης κατανάλωσης⁹⁶.

Ο δράστης δημιουργεί μια φαινομενική νομική προέλευση των χρημάτων με την κατασκευή συναλλαγών (τιμολόγια, λογιστικά βιβλία και συμφωνίες), με τη χρήση πλαστών και κατασκευασμένων εγγράφων όπως τιμολόγια, εκθέσεις, συμβάσεις, συμφωνίες, πράξεις καθώς και γραπτές ή προφορικές δηλώσεις⁹⁷. Οι συναλλαγές αυτές προστατεύουν περαιτέρω τον εγκληματία από μια καταγραμμένη σύνδεση με τα κεφάλαια, παρέχοντας μια εύλογη εξήγηση για την πηγή των κεφαλαίων.

---

⁹⁴ Bajrang, Pavitra, Ritika, Piyush, Puneet and Neha Parashar, Factors Affecting Money Laundering: A Lesson for Developing Countries, Symbiosis Centre for Management and HRD Vol 3, No. 2, p.111

⁹⁵ Roberto Durrieu (2013), Rethinking money laundering and financing of terrorism in international law, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden Netherlands, p.34

⁹⁶ Michael Levi & Peter Reuter (2006), Money laundering, University of Chicago, p. 289

⁹⁷ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD), Money Laundering Awareness Handbook for Tax Examiners and Tax Auditors, 2009, p.13-14

Είναι πολύ δύσκολο να συλληφθεί ο δράστης κατά τη διάρκεια της φάσης ολοκλήρωσης, εάν δεν υπάρχουν στοιχεία κατά τα προηγούμενα στάδια. Στην πραγματικότητα όταν ολοκληρωθούν τα δύο παραπάνω στάδια, μπορούμε να πούμε, ότι ο στόχος για το ξέπλυμα χρήματος έχει πραγματοποιηθεί.

Κατά την Bank of England, Guidance Notes for Banks and Building Societies on Money Laundering, (1990), «Εάν η διαδικασία τοποθέτησης είναι επιτυχημένη, οι χειρισμοί ολοκλήρωσης επανατοποθετούν τα έσοδα προς νομιμοποίηση στην οικονομία, με τέτοιο τρόπο ώστε να επανέλθουν στα οικονομικά συστήματα, εμφανιζόμενα ως φυσιολογικά επιχειρηματικά κεφάλαια»⁹⁸.

2.3 Μέθοδοι και Τεχνικές ξεπλύματος

2.3.1 Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος στη φάση της Τοποθέτησης

Μέθοδος του μυρμηγκιού (Smurfing or Structuring Deposits)

Η μέθοδος του μυρμηγκιού αναφέρεται στη μετατροπή μεγάλων ποσών χρημάτων σε μικρότερα, με σκοπό την αποφυγή του εντοπισμού από το χρηματοπιστωτικό σύστημα, δεδομένου ότι πολλές χώρες έχουν θέσει όρια για τις μη ελεγχόμενες χρηματικές συναλλαγές.

Για παράδειγμα, όσον αφορά τις επιχειρήσεις των ναρκωτικών, χρησιμοποιείται αρκετά συχνά η ιδιοκτησία των επιχειρήσεων. Σε μια μεγάλη πόλη και σε πολλούς χώρους, μικρά ποσά μετρητών κερδίζονται από εμπόρους ναρκωτικών, οι οποίοι διεισδύουν σε εντατικές συναλλαγές, όπως τα εστιατόρια που είναι ιδιαίτερα κατάλληλα για σκοπούς νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Αλλά και οι χρηματικές καταθέσεις ή ο παράνομος τζόγος χρησιμοποιούνται αρκετά συχνά⁹⁹.

Οι διακινητές ναρκωτικών στη Βόρεια Αμερική και την Ευρώπη αντιμετωπίζουν κάθε μέρα το πρόβλημα της διάθεσης μεγάλων ποσών μετρητών. Για έναν μικρό τοπικό διανομέα που μπορεί να πάρει ίσως ένα εκατομμύριο ή δύο

---

⁹⁸ Federal Financial Institutions Examination Council (2014), Bank Secrecy Act/ Anti-Money Laundering Examination Manual ,p. 9

⁹⁹ Friedrich Schneider (2010), The (Hidden) Financial Flows of Terrorist Organizations: A Literature Review and Some Preliminary Empirical Results, p. 11

ετησίως, ο απλούστερος τρόπος για να ξεπλύνει τα χρήματα χωρίς ανίχνευση είναι η μέθοδος «smurfing», να καταθέσει δηλαδή μερικές χιλιάδες δολάρια σε διαφορετικά ονόματα λογαριασμών, σε πολλές διαφορετικές τράπεζες. Οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας σε αυτές τις τράπεζες, οι οποίες προειδοποιούν για συναλλαγές μετρητών άνω των 10.000 \$, σπάνια ασχολούνται με αυτή τη δραστηριότητα¹⁰⁰.

Λαθρεμπόριο νομίσματος (Currency Smuggling)

Αποτελεί την πιο παλιά και απλή μέθοδο. Αναφέρεται στη φυσική κίνηση των κύριων νομισμάτων εκτός συνόρων, με σκοπό την απόκρυψη της ιδιοκτησίας τους. Ο δράστης εισάγει λαθραία τα χρήματα που έχει αποκτήσει από παράνομες δραστηριότητες σε μια άλλη χώρα, χωρίς να εφαρμόσει ελέγχους σχετικά με τη προέλευση των χρημάτων, σε αντίθεση με τους πολύ αυστηρούς κανονισμούς που διέπουν το τραπεζικό απόρρητο και έπειτα, τα τοποθετεί σε μια τράπεζα¹⁰¹.

Overseas banks

Αυτοί που διαπράττουν ξέπλυμα «βρώμικου χρήματος» αποστέλλουν τα χρήματα σε διάφορους «offshore accounts», σε χώρες στις οποίες επιτρέπεται η ανώνυμη χρήση του τραπεζικού συστήματος σύμφωνα με το τραπεζικό τους δίκαιο.

Ταξιδιωτικές επιταγές

Μια αρκετά καλή τεχνική είναι η αγορά ταξιδιωτικών επιταγών, καθώς τα άτομα δεν υποχρεούνται να δηλώσουν τις επιταγές, γιατί δεν κατέχουν σημαντικά μεγάλο όγκο και είναι πιο εύκολο να περάσουν τα σύνορα. Ένα σημαντικό πλεονέκτημα είναι το γεγονός, ότι εκδίδονται από εταιρίες μεγάλου κύρους και αυτό τους δίνει το δικαίωμα να τα μετατραπούν πιο εύκολα σε μετρητά χωρίς να δημιουργήσουν κάποια υποψία.

---

¹⁰⁰ Baker W.R (2005), Capitalism The Athilles heel, A review of studies of transnational crime, Mimio, p.42

¹⁰¹ Argentieri A., Bagella M., Busato F.(2006), Money Laundering in a Two Sector Cash-In-Advance Model, p.345

2.3.2 Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος στη φάση της Στρωματοποίησης/ Διαστρωμάτωσης

Τραπεζική ανταπόκριση

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, υπάρχουν χρηματικά ποσά που έχουν κατατεθεί σε μία τράπεζα, την ανταποκρίτρια τράπεζα, η οποία διεξάγει χρηματοοικονομικές υπηρεσίες για μια άλλη τράπεζα, την «τράπεζα πελάτη». Οι τράπεζες μπορούν να διεξάγουν διεθνείς χρηματοοικονομικές συναλλαγές για τους ίδιους και για τους πελάτες τους σε χώρες όπου δεν υπάρχει φυσική παρουσία. Οι τράπεζες των εναγομένων αποκτούν ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών μέσω αυτής της σχέσης, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των ταμειακών διαθεσίμων (π.χ. λογαριασμοί επιτοκίων σε ποικίλα νομίσματα), διεθνείς τραπεζικές μεταφορές κεφαλαίων, έλεγχος εκκαθάρισης, λογαριασμοί πληρωμής και υπηρεσίες συναλλάγματος. Αυτές οι σχέσεις είναι ευάλωτες σε κακή χρήση για ξέπλυμα χρημάτων και αναφέρονται στο ότι η ανταποκρίτρια τράπεζα παρέχει υπηρεσίες σε άτομα ή οντότητες, για τα οποία δεν έχει επαληθεύσει τις ταυτότητες, ούτε έχει αποκτήσει από πρώτο χέρι, γνώση των πελατών του εναγομένου¹⁰².

Τραπεζικές επιταγές

Όπως αναφέρει η Financial Action Task Force (2002), αναφορικά με τη χρήση των τραπεζικών επιταγών, δεν απαιτείται κάποιου είδους ταυτοποίηση για τη μεταφορά κεφαλαίων, μεταξύ φυσικών προσώπων από χώρα σε χώρα, εκτός και αν το ποσό που μεταβιβάζεται σε μετρητά υπερβαίνει ένα συγκεκριμένο όριο, για παράδειγμα €10.000 ή €15.000¹⁰³.

Λογαριασμοί νομικών προσώπων

Σε αντίθεση με τα φυσικά πρόσωπα, τα νομικά πρόσωπα χρησιμοποιούν κυρίως τραπεζικούς λογαριασμούς για να ξεπλύνουν τα χρήματα, καθώς έχουν πιο καλή μεταχείριση από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

¹⁰² Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering » p.67

¹⁰³ FATF(2002), Report on Money Laundering Typologies

Λογαριασμοί πλάγιας πρόσβασης (Payable-through accounts – PTA)

Αυτή η διαδικασία απαιτεί την ύπαρξη ενός τραπεζικού λογαριασμού σε μια ξένη τράπεζα που έχει σύστημα πληρωμής Payable - through σε μια τράπεζα σε άλλη χώρα, όπως οι ΗΠΑ. Αυτοί οι λογαριασμοί δίνουν στον δράστη τη δυνατότητα να διεξάγει επιχειρηματικές δραστηριότητες στη δεύτερη χώρα σαν να είχε τραπεζικό λογαριασμό στη χώρα αυτή, αλλά χωρίς να υποχρεούται να υποβάλει στις χώρες αυτές ρυθμίσεις, σχετικά με τις τραπεζικές συναλλαγές¹⁰⁴.

Δάνειο με χαμηλό ή μηδενικό επιτόκιο

Η χορήγηση άτοκων δανείων αποτελεί τεχνική ξεπλύματος. Με αυτό τον τρόπο πραγματοποιείται η μεταφορά μεγάλων χρηματικών ποσών σε άλλους λογαριασμούς, και αποφεύγεται η κατάθεση σε τράπεζα. Τα παραπάνω δάνεια ,αποπληρώνονται πολύ αργά, έτσι ώστε να είναι αδύνατον να εντοπιστούν, ονομαζόμενα ως Back-to-back δάνεια.

Γραφεία ανταλλαγής συναλλάγματος

Αποτελεί ένα νόμιμο τρόπο ανταλλαγής χρημάτων στο νόμισμα της επιλογής. Αυτό συνήθως απαιτεί ένα ανταλλακτήριο συναλλάγματος, καθώς τα επίπεδα των μετρητών θα δημιουργούσαν υποψίες. Ένας άλλος τρόπος αναφέρεται, όταν ο δράστης λειτουργεί ένα γραφείο ανταλλαγής, ενσωματώνοντας τα παράνομα μετρητά ως κέρδη στην ανταλλαγή χρημάτων. Οι φόροι που καταβάλλονται παρέχουν, επίσης ένα πρόσθετο στρώμα νομιμότητας στα κεφάλαια¹⁰⁵.

Γραφεία μεταφοράς χρημάτων

Αποτελεί μια γρήγορη μέθοδο ξεπλύματος χρήματος και χρησιμοποιείται κατά βάση για τη μεταφορά χρημάτων παράνομων μεταναστών.

---

¹⁰⁴ Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering » p.66

¹⁰⁵ Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering » p. 68

Ασφαλιστικές αγορές

Ένας τρόπος για να χρησιμοποιηθεί η ασφαλιστική αγορά, είναι η σύναψη ασφαλιστήριων συμβολαίων για περιουσιακά στοιχεία, είτε πραγματικά είτε φανταστικά, μέσω ενός ασφαλιστή. Οι αξιώσεις από την ασφάλιση αυτή, μπορεί να λαμβάνουν χώρα ανά τακτά χρονικά διαστήματα, προκειμένου να επιστραφούν τα χρήματα στον ασφαλιζόμενο.. Για να μειωθεί ο κίνδυνος ανίχνευσης, θα πρέπει οι πληρωμές να είναι κάτω από το premium της ασφάλισης, έτσι ώστε ο ασφαλιστής να αποκομίσει κέρδος¹⁰⁶.

Εικονικές πωλήσεις και αγορές

Σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο, πραγματοποιούνται εικονικές παραγγελίες, πωλήσεις και αγορές εν γνώσει ή εν αγνοία της αντισυμβαλλόμενης επιχείρησης.

Εικονικές εταιρείες (Shell companies)

Αναφέρεται σε επιχειρήσεις χωρίς ουσία ή εμπορικούς σκοπούς και ενσωματώνονται για να αποκρύψουν την πραγματική ιδιοκτησία των λογαριασμών των επιχειρήσεων και των περιουσιακών στοιχείων που κατέχουν.

«Υπόγεια» τραπεζική (Underground / alternative banking)

Λόγω του συνδυασμού του ανεπίσημου χαρακτήρα, της εμπιστευτικότητας, του ανεπίσημου ελέγχου, της ελάχιστης ζήτησης πληροφοριών από τους πελάτες (που μπορεί μερικές φορές να είναι για παράδειγμα λαθρομετανάστες ή νόμιμοι μετανάστες με ασαφές καθεστώς εργασίας), καθιστούν την υπηρεσία αυτή εξαιρετικά ελκυστική σε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Εάν αυτό συμβαίνει πράγματι, αυτή η τεχνική μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντική στην περίπτωση των Κάτω Χωρών, λόγω της υψηλής παρουσίας των μεταναστών εργαζομένων και των καθιερωμένων δικτύων ανεφοδιασμού χρημάτων¹⁰⁷.

---

¹⁰⁶ Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering » p. 67

¹⁰⁷ Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering » p. 71

Black Market Colombian Peso Exchange (Μαύρη αγορά συναλλάγματος)

Ο δράστης χρησιμοποιεί τη μαύρη αγορά ξένου νομίσματος, τόσο για να απομακρύνει τον κίνδυνο μεταφοράς μεγάλων ποσών νομίσματος, όσο και για να αποφύγει την κατάθεση μεγάλων ποσών ξένου συναλλάγματος σε εγχώριες τράπεζες, για παράδειγμα ένας Μεξικανός διακινητής ναρκωτικών που έχει μεγάλες ποσότητες δολαρίων ΗΠΑ για να καταθέσει σε μια μεξικανική τράπεζα¹⁰⁸.

2.3.3 Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος στη φάση της Ενσωμάτωσης/Ολοκλήρωσης

Παράγωγα

Πρόκειται για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία υψηλής ρευστότητας που μπορούν να αγοραστούν, με σκοπό να επενδυθεί το κεφάλαιο σε αξιόλογες επιχειρήσεις και στη συνέχεια να μεταπωληθούν εύκολα. Ωστόσο, τα παράγωγα είναι πολύ πιο επικίνδυνα από τα παραδοσιακά χρηματοπιστωτικά εργαλεία¹⁰⁹.

Αγορά χρυσού

Όπως αναφέρει η Financial Action Task Force (2002), ο χρυσός προσφέρει το πλεονέκτημα ότι διαθέτει μια λεγόμενη «υψηλή εγγενή αξία σε μια σχετικά συμπαγή μορφή». Στις περισσότερες χώρες, ο χρυσός μπορεί να αγοραστεί εύκολα με μετρητά, είτε στην αρχική του μορφή, είτε ως κόσμημα¹¹⁰.

Αγορά διαμαντιών

Σύμφωνα με τη Financial Action Task Force (2002), η αγορά διαμαντιών ευνοεί, επίσης το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος», καθώς το πρόσωπο που πραγματοποιεί την συναλλαγή αυτή δεν αποκαλύπτεται δημοσίως. Επίσης, οι πολύτιμοι λίθοι, αλλά κυρίως τα διαμάντια προσφέρουν τα ίδια πλεονεκτήματα με

¹⁰⁸ Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering » p. 68

¹⁰⁹ Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering » p. 69

¹¹⁰ FATF Report on Money Laundering Typologies, February, 2002, p.19

εκείνα που προβλέπονται για το χρυσό, όπως η λεγόμενη υψηλή εγγενή αξία σε μια συμπαγή μορφή, καθώς επίσης μεταφέρονται χωρίς δυσκολία σε όλο τον κόσμο¹¹¹.

Άλλες τεχνικές της Ενσωμάτωσης/Ολοκλήρωσης αποτελούν η αγορά καταναλωτικών αγαθών για εξαγωγές, η απόκτηση αγαθών πολυτελείας, το λαθρεμπόριο όπλων, η απόκτηση ακινήτων και οι επενδύσεις κεφαλαιαγοράς.

2.3.4 Τεχνικές ξεπλύματος χρήματος με νέες τεχνολογίες

Η συνεχιζόμενη παγκόσμια ανάπτυξη του διαδικτύου και η ευρεία χρήση του για νόμιμες δραστηριότητες, έχει γίνει ένας σημαντικός παράγοντας στην εξάπλωση του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος. Η χρήση του διαδικτύου διευκολύνει την αναζήτηση και την πρόσβαση σε πληροφορίες, την αλίευση των θυμάτων, την απόκρυψη των εγκληματικών δραστηριοτήτων και τη νομιμοποίηση εγκληματικών εσόδων. Επιπλέον, προσφέρει ανωνυμία και παρέχει τη δυνατότητα μαζικής διάπραξης εγκλημάτων από απόσταση, καθιστώντας πιο δύσκολο τον εντοπισμό και τη σύλληψη των δραστών¹¹². Καθώς η τεχνολογία εξελίσσεται με τη διάρκεια των χρόνων, έχουν ανακαλυφθεί νέες μορφές μεταφοράς χρημάτων για ξέπλυμα χρήματος, μέσω του διαδικτύου:

Διαδικτυακή τραπεζική (Internet Banking)

Είναι η χρησιμοποίηση του διαδικτύου για την παροχή και άντληση χρηματοπιστωτικών και χρηματοοικονομικών πληροφοριών, καθώς και η διενέργεια τραπεζικών συναλλαγών σε πραγματικό χρόνο. Αποτελεί το πιο εύκολο τρόπο ξεπλύματος χρήματος, καθώς ο χρήστης δεν εμφανίζεται σε κάποιο υποκατάστημα για τη ταυτοποίηση της ταυτότητάς του.

---

¹¹¹ FATF Report on Money Laundering Typologies, February, 2002, p.21

¹¹² Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, Κλάδος Ασφαλείας, Διεύθυνση Δημόσιας Ασφαλείας, Τμήμα Ανάλυσης και Αντιμετώπισης εγκλήματος (2016), Έκθεση για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2015,σελ. 16

Προπληρωμένες κάρτες τηλεφώνου

Οι προπληρωμένες κάρτες κινητής τηλεφωνίας, αγοράζονται χωρίς να επισυνάπτεται κάποιο συμβόλαιο και ορισμένες φορές από πλανόδιους πωλητές. Στόχο έχουν να αγοραστούν με παράνομα μετρητά και να πραγματοποιείται χρήση για αγορές στο διαδίκτυο.

PayPal

Αναφέρεται σε πύλη ηλεκτρονικών πληρωμών μέσω της οποίας διεκπεραιώνονται μεταφορές χρημάτων, μέσω του Διαδικτύου. Χρησιμεύει ως ηλεκτρονική εναλλακτική λύση στις παραδοσιακές μεθόδους, όπως είναι οι επιταγές και οι εντολές πληρωμών. Και σε αυτή την περίπτωση, όπως και στο Internet Banking, αποτελεί εύκολο τρόπο πραγματοποίησης ξεπλύματος χρήματος.

Bitcoin

Επίσημα, τα bitcoins επινοήθηκαν το 2009 από έναν Ιάπωνα προγραμματιστή που ονομάζεται Satoshi Nakamoto, ο οποίος περιέγραψε τη διαδικασία σε ένα ακαδημαϊκό χαρτί¹¹³. Το Bitcoin είναι μια συλλογή από έννοιες και τεχνολογίες που αποτελούν τη βάση ενός οικοσυστήματος ψηφιακών χρημάτων. Οι μονάδες νομίσματος που ονομάζονται bitcoins, χρησιμοποιούνται για την αποθήκευση και τη μετάδοση της αξίας μεταξύ των συμμετεχόντων στο δίκτυο bitcoin. Οι χρήστες Bitcoin επικοινωνούν μεταξύ τους χρησιμοποιώντας το πρωτόκολλο bitcoin, κυρίως μέσω του Διαδικτύου, αν και μπορούν να χρησιμοποιούν και άλλα δίκτυα μεταφοράς. Το πρωτόκολλο bitcoin, που διατίθεται ως λογισμικό ανοιχτού κώδικα, μπορεί να εκτελεστεί σε ένα ευρύ φάσμα υπολογιστικών συσκευών, συμπεριλαμβανομένων των φορητών υπολογιστών και των smartphones, καθιστώντας την τεχνολογία εύκολη στην πρόσβαση¹¹⁴.

Οι χρήστες μπορούν να μεταφέρουν bitcoin, μέσω του δικτύου για να κάνουν σχεδόν οτιδήποτε μπορεί να γίνει με συμβατικά νομίσματα, όπως αγορά και πώληση αγαθών, αποστολή χρημάτων σε άτομα ή οργανισμούς ή παράταση πίστωσης και δεν

---

¹¹³ Goldman R. (2013), What Are Bitcoins? Virtual Currency Explained (Like You're an Idiot)

¹¹⁴ Antonopoulos A.M. (2010), Mastering Bitcoin: Unlocking digital crypto –currencies, Sebastopol, C.A., O'Reilly, p. 1

απαιτούνται συναλλαγές πρόσωπο με πρόσωπο. Περιλαμβάνει λειτουργίες που βασίζονται σε κρυπτογράφηση και ψηφιακές υπογραφές για την εξασφάλιση της ασφάλειας του δικτύου bitcoin. Τα Bitcoins μπορούν να αγοραστούν, να πωληθούν και να ανταλλαγούν με άλλα νομίσματα σε συγκεκριμένα χρηματιστήρια.

Θεωρείται ότι το bitcoin αποτελεί τη πιο καλή μορφή του χρήματος για το Διαδίκτυο, γιατί μπορεί να αγοραστεί, να πουληθεί, να ανταλλαχθεί με άλλα νομίσματα, γρήγορα και με ασφάλεια σε όλο τον κόσμο. Ωστόσο δεν υπάρχει έλεγχος σχετικά με την αποτίμησή του έναντι των άλλων νομισμάτων και δεν υπάρχουν μεγάλες ανταλλαγές που μπορούν να αποτρέψουν τα φαινόμενα ξεπλύματος χρήματος¹¹⁵.

2.4 Προστατευόμενο Έννομο Αγαθό Ξεπλύματος Χρήματος

Η ιδιαίτερα επαχθής αντιμετώπιση της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων σε σχέση με το βασικό έγκλημα, από το οποίο πηγάζει η νομιμοποιούμενη περιουσία, έγινε προσπάθεια να δικαιολογηθεί με αναφορά στο προσβαλλόμενο από την πράξη της νομιμοποίησης εσόδων έννομο αγαθό. Πρέπει λοιπόν να αναφερθούν επιγραμματικά οι απόψεις που έχουν υποστηριχθεί, σχετικά με το έννομο αγαθό του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Η εγκληματική συμπεριφορά, ως «κακό» προσβάλλει αυτονόητα ένα «καλό», προς χαρακτηρισμό του οποίου χρησιμοποιείται η λέξη έννομο αγαθό. Το έννομο αγαθό δεν είναι τίποτε άλλο από ένα «όνομα», με το οποίο χαρακτηρίζουμε το θετικό μέγεθος που πλήττεται από το έγκλημα¹¹⁶.

Ο Μανωλεδάκης Ι. (1988), υποστηρίζει ότι τα έννομα αγαθά είναι βασικά στοιχεία-όροι της κοινωνικής ζωής, που η προσβολή τους επισύρει την κοινωνική αντίδραση και ως τέτοια μπορούν να θεωρηθούν μόνο τα πολλά όμοια και ισότιμα πρόσωπα και πράγματα του εμπειρικού κοινωνικού χώρου, τα οποία ελεύθερα διακινούνται σε αυτόν, καθώς και τα επίσης πολλά και όμοια πρόσωπα και πράγματα που έχουν τη δυνατότητα να διευκολύνουν αυτή τη διακίνηση και να την

---

¹¹⁵ Bryans D. (2014), Bitcoin and Money Laundering: Mining for an Effective Solution, Indiana University, p. 444

¹¹⁶ Ανδρουλάκης Ν.(2000), «Ποινικό Δίκαιο. Γενικό Μέρος», Εκδόσεις Σάκκουλα, Δίκαιο και Οικονομία, σελ. 66

εξασφαλίζουν. Πέρα πάντως από οποιοδήποτε δυσνόητο ορισμό, είναι κοινώς παραδεκτό, ότι ως έννομο αγαθό εννοούμε το εκάστοτε αγαθό που προστατεύει ένας ποινικός νόμος, δεδομένου ότι δεν υπάρχει ποινικός νόμος που να μην προστατεύει κάποιο έννομο αγαθό¹¹⁷.

2.5 Επιπτώσεις ξεπλύματος

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει δυνητικά καταστροφικές οικονομικές, ασφαλιστικές και κοινωνικές συνέπειες. Οι διάφορες πηγές ξεπλύματος, καθώς και τα οικονομικά και νομικά συστήματα, καθιστούν δύσκολη τη ανάλυση των επιπτώσεων.

Το έγκλημα έχει όλο και περισσότερο διεθνή χαρακτήρα και οι οικονομικές πτυχές του εγκλήματος έχουν καταστεί πιο σύνθετες, λόγω της ταχείας εξέλιξης της τεχνολογίας και της παγκοσμιοποίησης του κλάδου των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών¹¹⁸. Αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια στη δημιουργία ασφαλούς και αποτελεσματικού λειτουργικού διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος και θεωρείται ότι έχει πολύ βαθιές πολιτικές και οικονομικές επιπτώσεις¹¹⁹.

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν συνίσταται μόνο σε νομισματικό εργαλείο που περιλαμβάνει διεφθαρμένους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, αλλά έχει διαφοροποιημένες λειτουργίες, οι οποίες περιλαμβάνουν και μη χρηματικά μέσα, ακόμη και μη χρηματοπιστωτικές οργανώσεις¹²⁰.

Οι σημαντικές επιπτώσεις που αναφέρονται στο ξέπλυμα χρήματος είναι οι ακόλουθες:

---

¹¹⁷ Μανωλεδάκης, Ι.(1988), «Το έννομο αγαθό ως βασική έννοια του ποινικού δικαίου», Εκδόσεις Σάκουλα, Θεσσαλονίκη, σελ. 40, 91

¹¹⁸ Raymond W. Walker, *Capitalism's Achilles heel: dirty money and how to renew the free-market system*, John Wiley & Sons, New Jersey 2005, p. 48

¹¹⁹ Iv Rokaj (2015), *Raising Questions and Finding Answers: Money Laundering in Light of Three Theories*, Academic Journal of Interdisciplinary Studies MCSER Publishing, p.285-290, p.285

¹²⁰ Institute of Advanced Legal Studies, School of Advanced Studies, University of London, supervised by Dr Mahmood Bagheri (2013), *The Possibility of Anti-Money Laundering Laws Convergence at the Global Level*, p. 4

Εισαγωγές-Εξαγωγές

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να προκαλέσει στρέβλωση των εισαγωγών και εξαγωγών μιας χώρας και κυρίως όταν οι δράστες καταναλώνουν αγαθά πολυτελείας, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί πρόβλημα στο ισοζύγιο πληρωμών¹²¹.

Από την πλευρά των εισαγωγών, οι δράστες συχνά χρησιμοποιούν παράνομα εισοδήματα για την αγορά εισαγόμενων ειδών πολυτελείας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μην δημιουργείται εγχώρια οικονομική δραστηριότητα ή απασχόληση και σε ορισμένες περιπτώσεις μπορούν τεχνητά να καταθλίψουν εγχώριες τιμές, μειώνοντας έτσι την αποδοτικότητα των εγχώριων επιχειρήσεων¹²². Οι δραστηριότητες αυτές, βλάπτουν τον φυσικό ανταγωνισμό μεταξύ εγχώριων και διεθνών εταιρειών και μειώνουν την κερδοφορία των εγχώριων εταιρειών.

Όταν μια συγκεκριμένη βιομηχανία δεν είναι πλέον ελκυστική για τους λεηλατητές, τείνουν να την εγκαταλείψουν, προκαλώντας την κατάρρευση αυτών των τομέων και σοβαρές ζημιές στις αντίστοιχες οικονομίες. Επιπλέον, μέσω της καταστροφικής επίπτωσής της στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, που είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη, καθώς και λόγω της στρεβλωτικής επίδρασής της στην κατανομή των πόρων, το ξέπλυμα χρήματος επιβραδύνει πάλι την οικονομική ανάπτυξη.

Ρυθμός ανάπτυξης

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στους ρυθμούς ανάπτυξης. Η οικονομική ανάπτυξη μπορεί να υποφέρει, δεδομένου ότι στο πλαίσιο αυτής της δραστηριότητας, τα κεφάλαια διοχετεύονται από υγιή σε επικίνδυνες επιχειρήσεις, από παραγωγικές σε αποστειρωμένες επενδύσεις και διευκολύνεται η εγκληματικότητα και η διαφθορά, η οικονομική ανάπτυξη μπορεί να υποφέρει, καθώς οι στρεβλοί θεσμοί σε μια κοινωνία

---

¹²¹ Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering » ,p.83-110

¹²² Donato Masciandaro, Elod Takats, Brigitte Unger, Black Finance: The economics of money laundering, Edward Elgar Publishing, 2007

δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη τέτοιων φαινομένων, όπως αναφέρει ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης στην Ετήσια έκθεση 2012¹²³.

Μπορεί επίσης να έχει και θετικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη, καθώς αν τα χρήματα μεταφέρονται από μια χώρα με εγκληματικές δραστηριότητες σε μια άλλη χώρα, επειδή το ρυθμιστικό πλαίσιο κατά του ξεπλύματος δεν είναι τόσο αυστηρό, τότε η τελευταία χώρα επωφελείται από την προσέλκυση αυτών των κεφαλαίων¹²⁴.

Φήμη του χρηματοπιστωτικού τομέα

Η μεγάλη πλειοψηφία των συγγραφέων ασχολείται με τις επιπτώσεις του ξεπλύματος χρήματος στη φήμη του χρηματοπιστωτικού τομέα. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες εμποδίζει την ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού τομέα για δύο λόγους: Πρώτον, διαβρώνει τα ίδια τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και των δόλιων δραστηριοτήτων που αναλαμβάνουν οι εργαζόμενοι. Δεύτερον, η εμπιστοσύνη των πελατών είναι θεμελιώδους σημασίας για την ανάπτυξη υγιών χρηματοπιστωτικών οργανισμών¹²⁵.

Η επίδραση στον χρηματοπιστωτικό τομέα είναι μάλλον έμμεση. Όταν η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες πραγματοποιείται σε ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, αυτό πιθανόν να σημαίνει ότι ένας υπάλληλος συμμετέχει, είτε εν αγνοία του είτε εν γνώσει του, και κατά αυτό τον τρόπο βλάπτει το ίδιο το ίδρυμα. Μόλις πραγματοποιηθεί το ξέπλυμα χρημάτων σε ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, γίνεται γνωστό στους πελάτες του, η εμπιστοσύνη τους υποβαθμίζεται καθώς ο αντιληπτός κίνδυνος αυξάνεται και το ίδρυμα θεωρείται πλέον διεφθαρμένο. Στη συνέχεια, το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα γίνεται θύμα της δικής του φήμης και η

---

¹²³ Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης: Ετήσια έκθεση 2012, Ιούλιος 2013. 114 Α. Ρακιντζής, Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (<http://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/13472>)

¹²⁴ Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering » ,p.83-110

¹²⁵ Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering » ,p.91

ύπαρξή του είναι υπό αμφισβήτηση, καθώς δεν μπορεί να συγκεντρώσει και να επενδύσει αποτελεσματικά τους κεφαλαιουχικούς πόρους¹²⁶.

Αύξηση Εγκλήματος

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες διευκολύνει, επίσης την εγκληματικότητα και τη διαφθορά στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, γεγονός που αντιτίθεται στην αειφόρο οικονομική ανάπτυξη¹²⁷. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να θεωρηθεί ως πολλαπλασιαστής των εγκληματικών δραστηριοτήτων, δίνοντας οικονομική ισχύ στους εγκληματίες. Ως εκ τούτου, το έγκλημα είναι χρήσιμο επιτρέποντας στους παραβάτες να κάνουν χρήση των εσόδων από τα εγκλήματά τους και να ενθαρρύνουν περαιτέρω την εγκληματική συμπεριφορά¹²⁸.

Αύξηση Τρομοκρατίας

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί βασικό εργαλείο για το σοβαρό και το οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία. Μπορεί να συμβάλει στην αύξηση της τρομοκρατίας με δύο τρόπους. Πρώτον, τα λεγόμενα χρήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση τρομοκρατικών δραστηριοτήτων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, είναι η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας με τα έσοδα από την παραγωγή και εμπορία ναρκωτικών¹²⁹. Οι περισσότεροι εμπειρογνώμονες συμφωνούν ότι η πώληση και το εμπόριο ναρκωτικών φαίνεται να αποτελεί σημαντικό οικονομικό παράγοντα για τις τρομοκρατικές οργανώσεις. Και η δεύτερη αναφέρεται στη χρησιμοποίηση μεθόδων ξεπλύματος για

---

¹²⁶<https://escorporateservices.wordpress.com>

<https://escorporateservices.wordpress.com/2011/08/08/how-money-laundering-affects-economy-and-why-it-needs-to-be-prevented/> 16/12/2017

¹²⁷ World Bank Institute (2007), "Anti-Money Laundering Literature Search, Organized Crime, p. 2

¹²⁸ Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering » ,p.93

¹²⁹ Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering » ,p.95

να μην αποκαλυφθούν τα ίχνη και οι πηγές «καθαρού» χρήματος για την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας¹³⁰.

Παραμόρφωση των επενδύσεων και εξοικονόμηση πόρων

Ο αρνητικός αντίκτυπος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην επένδυση οφείλεται κυρίως στο γεγονός, ότι οι επενδυτικές επιλογές των εγκληματιών, κατευθύνονται κυρίως από την επιθυμία να ξεφύγουν από τον έλεγχο και την ανίχνευση και όχι από τη μεγιστοποίηση των επενδυτικών επιστροφών.

Ωστόσο, αυτές οι επιλογές μπορεί να είναι επιζήμιες για την οικονομία, διότι οδηγούν σε αναπροσανατολισμό κεφαλαίων σε περιουσιακά στοιχεία που παράγουν πολύ μικρή οικονομική δραστηριότητα ή απασχόληση. Ουσιαστικά τείνουν να επιλέγουν επενδύσεις που τους παρέχουν τον μεγαλύτερο βαθμό απόκρυψης, ακόμη και αν αυτό συνεπάγεται χαμηλότερα ποσοστά απόδοσης και χαμηλή ποιότητα επένδυσης

Ζήτηση χρήματος, Συναλλαγματική Ισοτιμία και Επιτόκια

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να έχει αρνητική επίδραση στη ζήτηση χρήματος, στη συναλλαγματική ισοτιμία και στα επιτόκια.

Δημιουργείται μια αστάθεια στη παγκόσμια οικονομία, από τις απρόβλεπτες εισροές και εκροές κεφαλαίων. Με άλλα λόγια, «θα μπορούσαν να έχουν διεθνώς αποσταθεροποιητικά αποτελέσματα εξαιτίας του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών αγορών.

Τα κεφάλαια κατευθύνονται σε αγορές, όπου είναι πιο δύσκολο να εντοπιστούν, παρά όπου τα επιτόκια ή οι συντελεστές απόδοσης είναι υψηλότεροι και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να επηρεαστούν τα επιτόκια¹³¹.

---

¹³⁰ Paul Philip, Chief Executive (2016), Anti Money Laundering Report, p. 5

Κοινωνικό κόστος

Άλλη σημαντική επίπτωση του ξεπλύματος χρήματος είναι το κοινωνικό κόστος και κίνδυνοι που συνδέονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Επιτρέπει στους εμπόρους ναρκωτικών, τους λαθρεμπόρους και άλλους εγκληματίες να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους. Αυτό οδηγεί στο κόστος της κυβέρνησης, λόγω της ανάγκης για αυξημένες δαπάνες επιβολής του νόμου και υγειονομικής περίθαλψης (για παράδειγμα, για τη θεραπεία τοξικομανών) για την αντιμετώπιση των σοβαρών συνεπειών που προκύπτουν¹³².

Επίσης το ξέπλυμα χρήματος μπορεί να οδηγήσει στη διαφθορά και δωροδοκία, στη παραποίηση των επενδύσεων και των αποταμιεύσεων, μεταβολή στα έσοδα του δημοσίου τομέα, καθώς επίσης και μακροχρόνια στην υπονόμηση πολιτικών κομμάτων, εάν οι δράστες έχουν πρόσβαση σε πολιτικούς θεσμούς¹³³.

Σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να υπάρξει θετική επίδραση από την αύξηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, παρ' ότι πολλές χώρες βλέπουν το ξέπλυμα χρήματος ως ένα τρόπο να προσελκύσουν κεφάλαια και επενδύσεις. Με το να αποδέχεται μια χώρα τη νομιμοποίηση κεφαλαίων από εγκληματική δραστηριότητα, με στόχο να λαμβάνει οφέλη, αλλά να διατηρεί το έγκλημα στο εξωτερικό σε ασφαλή απόσταση, την κάνει να αποτελεί το σημείο στο οποίο θα εισέρχονται οι εγκληματίες από όλο τον κόσμο. Αυτό μπορεί να μην είναι μια ιδιαίτερα ηθική θέση, αλλά από οικονομικής άποψης, δεν φέρει μειονεκτήματα και μπορεί να εξηγήσει γιατί τόσες πολλές χώρες έχουν εισάγει συγκεκριμένα καθεστώτα που διευκολύνουν τη πραγματοποίηση του ξεπλύματος χρήματος.

---

¹³¹ Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering » ,p.89

¹³² John McDowell, Senior Policy Adviser, and Gary Novis, Program Analyst, Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs, U.S. Department of State, The consequences of money laundering and financial crime, p.6-8

¹³³ Brent L. Bartlett, International Economics Group Dewey Ballantine LLP (2002), The negative effects of money laundering on economic development, p. 5

Ωστόσο, αν και η στρατηγική αυτή σε βραχυπρόθεσμη βάση μπορεί να προσελκύσει παραπάνω κεφάλαια, σε μακροπρόθεσμη βάση, αποτελεί ωρολογιακή βόμβα, η οποία είναι έτοιμη, ανά πάσα στιγμή να εκραγεί.

2.6 Θεσμικό πλαίσιο για το Ξέπλυμα (σε Διεθνές, Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο) και Αρχές καταπολέμησης

Η ιστορία των σημαντικών παγκόσμιων κανονισμών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας μπορεί να εντοπιστεί από το 1988 με την υιοθέτηση της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών στη Βιέννη. Αν και δεν αναφέρεται ρητώς ή δεν προσδιορίζεται ρητώς στο πλαίσιο της Σύμβασης, παρείχε τη βάση των μεταγενέστερων κανονισμών για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Με την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων, τη παγκοσμιοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών, καθώς και με την εξέλιξη της τεχνολογίας, του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών συναλλαγών, το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες έχει αυξηθεί σημαντικά¹³⁴. Ορισμένοι κίνδυνοι και προκλήσεις εμποδίζουν την εφαρμογή ενός αποτελεσματικού πλαισίου καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα. Συγκεκριμένα, η κυβέρνηση οποιασδήποτε χώρας πρέπει να έχει την πολιτική βούληση να θεσπίσει νομοθεσία για την καταπολέμησή της και να ενεργήσει για τη δίωξη των παραβατών¹³⁵.

Οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θα πρέπει να είναι ευέλικτες, προκειμένου να προσαρμοστούν, καθώς εξελίσσονται οι κίνδυνοι. Ως εκ τούτου, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις τους για να αναπτύξουν μια κατάλληλη προσέγγιση βασισμένη στον κίνδυνο για την ιδιαίτερη οργάνωση, τη δομή και τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες¹³⁶. Οι υπεύθυνες κυβερνήσεις και

---

¹³⁴ Bello, Abdullahi and Harvey, Jackie (2017) From a risk-based to an uncertaintybased approach to anti-money laundering compliance. Security Journal, 30, p. 4

¹³⁵ Raymond Chan (2010), A Detailed Look inside Money Laundering Detection, p.10

¹³⁶ FATF (2007) Guidance on the risk-based approach to combating money laundering and terrorist financing, p. 3

οι εποπτικές ρυθμιστικές αρχές, πρέπει να λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα καταπολέμησης, έτσι ώστε να μην χρηματοδοτείται η εγκληματικότητα και η τρομοκρατία¹³⁷.

Η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες πρέπει να εξελίσσεται σε παγκόσμιο καθεστώς¹³⁸, γι' αυτό και η αντιμετώπισή του δεν πρέπει να παραμένει σε εθνικό επίπεδο, αλλά κρίνεται αναγκαίο να αντιμετωπίζεται σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η παγκοσμιοποίηση αυτή δημιούργησε ορισμένες δημόσιες αντιπαραθέσεις. Μέσα σε αυτές ανήκε και ο τραπεζικός τομέας, ο οποίος αντιστάθηκε αρχικά στην αυξημένη κρατική παρέμβαση, όσον αφορά στις σχέσεις του με τους πελάτες, αλλά από τότε έμαθε πώς να ικανοποιεί τις απαιτήσεις της καταπολέμησης του ξεπλύματος με τρόπους που επιβάλλουν σχετικά χαμηλό κόστος και δυσκολίες, τόσο στις τράπεζες, όσο και στους πελάτες της¹³⁹.

2.6.1 Διεθνές περιβάλλον

2.6.1.1 Διεθνείς Συμβάσεις

Σημαντικό παράγοντα στη προσπάθεια καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος, αποτελούν οι Διεθνείς Συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ των κρατών, καθώς δεν είναι προαιρετικές, αλλά δεσμευτικές για την εφαρμογή τους. Οι Συμβάσεις αυτές αναφέρονται :

Σύμβαση της Βιέννης (1988)

Η Σύμβαση της Βιέννης υπογράφηκε το Δεκέμβριο του 1988, από 67 κράτη και ήταν υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Ο στόχος της αναφερόταν στην ελαχιστοποίηση φαινομένων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών

---

¹³⁷ Emmanuel Ioannides (2009) Fundamental Principles of EU Law Against Money Laundering

¹³⁸ Van Duyn C. Petrus, Groenhuijsen S. Marc and A.A.P. Schudelaro, (2005), Balancing financial threats and legal interests in money-laundering policy, Crime, Law & Social Change, 43, p. 1

¹³⁹ Reuter, P. and Truman, E. (2004). Chasing dirty money: progress on anti-money laundering. Washington D.C: Institute for International Economics, p. 1

ουσιών. Κάτι το οποίο θεωρείται σημαντικό σε αυτή τη σύμβαση, είναι ότι καθορίζονται συγκεκριμένοι μέθοδοι συνεργασίας μεταξύ των κρατών και υπάρχει η δυνατότητα άρσης του τραπεζικού απορρήτου¹⁴⁰. Επίσης ο στόχος της αναφέρεται στην εφαρμογή διάφορων μέσων για την αποτροπή του ξεπλύματος χρήματος, καθώς και στην εισαγωγή μηχανισμών για την απλοποίησή τους¹⁴¹.

Σύμβαση του Στρασβούργου (1990)

Η Σύμβαση του Στρασβούργου υπογράφηκε στις 8/11/1990 από συνολικά 12 χώρες και φαίνεται να αποτελεί συνέχεια της Συνθήκης της Βιέννης. Με τη Συνθήκη αυτή, καθορίζονται συγκεκριμένες ποινές για όσους πραγματοποιούν ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, όπως είναι η ποινική δίωξη των εμπλεκόμενων ατόμων και η κατάσχεση των παράνομα αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων. Η παραπάνω Συνθήκη, κυρώθηκε από τη χώρα μας με το Νόμο 2655/1998¹⁴².

Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών (1999)

Η Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών τέθηκε σε ισχύ στις 10 Απριλίου 2002 και στόχος της ήταν η ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας μεταξύ των κρατών για την υιοθέτηση αποτελεσματικών μέτρων, όσον αφορά τη πρόληψη της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και την καταστολή της μέσω της δίωξης των δραστών¹⁴³.

---

¹⁴⁰ United Nations (1988), “Convention Against Illicit Traffic in Narcotics Drugs and Psychotropic Substances”, Vienna.

¹⁴¹ Karen Harrison, Nicholas Ryder (2009), The Law Relating to Financial Crime in the United Kingdom

¹⁴² Council of Europe (1990), European Treaty Series 141 “Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime, Strasburg

¹⁴³ United Nations (1999), “International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism”, New York, p. 40

2.6.1.2 Διεθνείς οργανισμοί

Οι ομάδες καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με διάφορα κριτήρια. Αυτά περιλαμβάνουν το επίκεντρο των αρχών ή των προτύπων που αναπτύσσονται ή προωθούνται με διαφορετικό τρόπο από τον οργανισμό (είτε επικεντρώνονται κατά κύριο λόγο σε θέματα χρηματοδότησης, πρόληψης ή σε θέματα νομικής και ποινικής εκτέλεσης), τη νομική φύση των αρχών (είτε δεσμευτικές είτε μόνο συστάσεις), τη φύση της συμμετοχής της ομάδας (είτε πρόκειται για καθολική, περιφερειακή ή επιλεκτική βάση άλλων κριτηρίων εκτός της περιφέρειας), αλλά και για τις δραστηριότητες της ομάδας κατά την εκτέλεση της εντολής της (εθελοντική αμοιβαία αξιολόγηση, ακούσια αξιολόγηση, τεχνική βοήθεια). Τα παραπάνω κριτήρια μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να εκτιμηθεί, τόσο η καταλληλότητα των προτύπων, όσο και των λεπτομερειών που χρησιμοποιεί κάθε ομάδα όσον αφορά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τα πρότυπα¹⁴⁴.

2.6.1.3 Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force)

Η ομάδα χρηματοοικονομικής δράσης (FATF) είναι ένας διακυβερνητικός φορέας που ιδρύθηκε το 1989, στο Παρίσι, από τη Σύνοδο Κορυφής της ομάδας των 7. Οι στόχοι της FATF είναι να θεσπιστούν πρότυπα και να προωθηθεί η αποτελεσματική εφαρμογή νομικών, ρυθμιστικών και επιχειρησιακών μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλων σχετικών απειλών για την ακεραιότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος¹⁴⁵. Ως εκ τούτου, η FATF αποτελεί ένα «όργανο χάραξης πολιτικής» το οποίο προσπαθεί να παράγει την απαραίτητη πολιτική βούληση για την πραγματοποίηση εθνικών νομοθετικών και κανονιστικών μεταρρυθμίσεων στους τομείς αυτούς, όπως επίσης προσπαθεί να ωθεί τις χώρες να

¹⁴⁴ The Staffs of the IMF and the World Ban, (2001), Enhancing Contributions To Combating Money Laundering: Policy Paper, International Monetary fund and World Bank, p.23

¹⁴⁵ <http://www.fatf-gafi.org/about/whoweare/> (12/12/2017)

έχουν σαν βασικό στόχο την καταπολέμηση του ξεπλύματος, διατηρώντας με αυτό τον τρόπο τη φήμη των οικονομικών αγορών.

Έχει αναπτύξει σειρά συστάσεων που αναγνωρίζονται ως διεθνές πρότυπο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και αποτελούν τη βάση για μια συντονισμένη απάντηση στις απειλές για την ακεραιότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθώς επίσης συμβάλλουν στη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού.

Μέλη της FATF είναι 35 χώρες (μεταξύ των οποίων είναι και η Ελλάδα) και 2 διεθνείς οργανισμοί, που εκπροσωπούν τα περισσότερα μεγάλα χρηματοπιστωτικά κέντρα σε όλα τα μέρη του πλανήτη.

Κατά τη διάρκεια της προεδρίας του κ. Je-yoon Shin, η FATF πέτυχε μια σειρά σημαντικών αποτελεσμάτων και μέσα σε αυτά περιλαμβάνεται η διοργάνωση ειδικής Ολομέλειας τον Δεκέμβριο του 2015, η οποία επικεντρώθηκε στην καταπολέμηση της χρηματοδότησης των τρομοκρατικών ομάδων. Υιοθέτησε μια ενοποιημένη στρατηγική, η οποία θα εστίαζε τις προσπάθειές της σε συγκεκριμένους βασικούς τομείς. Η FATF επεξεργάστηκε και ενίσχυσε τα πρότυπά της, αντιμετωπίζοντας την απειλή που θέτουν οι ξένες τρομοκρατικές οργανώσεις και προστατεύοντας τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις από την κατάχρηση. Επίσης ανέπτυξε ένα εγχειρίδιο το οποίο βοήθησε τις χώρες να εφαρμόσουν κατάλληλες και αποτελεσματικές οικονομικές κυρώσεις¹⁴⁶.

2.6.1.4 Επιτροπή της Βασιλείας

Στα τέλη του 1974, συστάθηκε η επιτροπή της Βασιλείας ως επιτροπή τραπεζικών κανονισμών και εποπτικών πρακτικών από τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών των δέκα χωρών, μετά από σοβαρές διαταραχές στις διεθνείς νομισματικές και τραπεζικές αγορές (ιδίως την αποτυχία του Bankhaus Herstatt στη Δυτική Γερμανία). Η πρώτη συνάντηση πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο του 1975 και οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνται τακτικά τρεις ή τέσσερις φορές το χρόνο από τότε.

---

¹⁴⁶ Brigitte Unger, Joras Ferwerda, Melissa van den Broek, Ioana Deleanu (2014) The Economic and Legal Effectiveness of the European Union's Anti-Money Laundering Policy, p. 5

Τα μέλη της επιτροπής προέρχονται από το Βέλγιο, τον Καναδά, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ιαπωνία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Ισπανία, τη Σουηδία, την Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι χώρες εκπροσωπούνται από τις κεντρικές τους τράπεζες, αλλά και από την επίσημη αρχή, που έχει ως ευθύνη την προληπτική εποπτεία των τραπεζικών επιχειρήσεων, όταν δεν υπάρχει κεντρική τράπεζα.

Η επιτροπή παρέχει τακτική συνεργασία μεταξύ των μελών της σε θέματα τραπεζικής εποπτείας. Αρχικά, συζήτησε τους τρόπους διεθνούς συνεργασίας για να καλύψει τα κενά στο εποπτικό δίκτυο, αλλά ο ευρύτερος στόχος της ήταν η βελτίωση της κατανόησης των εποπτικών αρχών και της ποιότητας της τραπεζικής εποπτείας παγκοσμίως. Τρεις είναι οι βασικοί τρόποι που προσπάθησε να το επιδιώξει:

- Με την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα εθνικά συστήματα εποπτείας
- Βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα των τεχνικών εποπτείας των διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων και
- Με τον καθορισμό ελάχιστων εποπτικών προτύπων σε τομείς όπου θεωρούνται επιθυμητοί

Η Επιτροπή δεν διαθέτει καμία επίσημη υπερεθνική εποπτική αρχή και τα συμπεράσματά της, δεν προορίζονται να έχουν νομική ισχύ. Αντίθετα, διατυπώνει ευρεία εποπτικά πρότυπα και κατευθυντήριες γραμμές και συνιστά δηλώσεις βέλτιστης πρακτικής, με την προσδοκία ότι οι επιμέρους αρχές θα λάβουν κατάλληλα μέτρα για την εφαρμογή τους, μέσω λεπτομερών ρυθμίσεων θεσμοθετημένων ή μη, που ταιριάζουν καλύτερα στα δικά τους εθνικά συστήματα.

Η Επιτροπή αναφέρει στους διοικητές των κεντρικών τραπεζών των δέκα χωρών, και επιδιώκει την έγκριση και τη δέσμευση των Κυβερνήσεων για τις σημαντικές πρωτοβουλίες της. Επιπλέον, δεδομένου ότι η επιτροπή περιλαμβάνει εκπροσώπους από ιδρύματα που δεν είναι κεντρικές τράπεζες, οι αποφάσεις που λαμβάνονται

φέρουν τη δέσμευση πολλών εθνικών αρχών εκτός της κεντρικής τραπεζικής αδελφοσύνης¹⁴⁷.

Ο σημαντικός στόχος της επιτροπής ήταν να καλύψει τα κενά στη διεθνή εποπτική κάλυψη, επιδιώκοντας δύο βασικές αρχές: Πρώτον, ότι κανένας ξένος τραπεζικός οργανισμός δεν πρέπει να ξεφύγει από την εποπτεία και δεύτερον, αυτή η επίβλεψη πρέπει να είναι επαρκής. Ασχολήθηκε επίσης με την εκπόνηση μελετών και συστάσεων, όσον αφορά τη γνώση των πελατών, σχετικά με τον τραπεζικό έλεγχο, έχοντας ως στόχο τη λήψη κατάλληλων μέτρων για να αποφευχθεί η κατεύθυνσή τους σε ποινικές και δόλιες πράξεις¹⁴⁸.

Παρά το γεγονός ότι το ξέπλυμα χρήματος έχει γίνει παγκόσμια ανησυχία και ότι οι κυβερνήσεις έχουν αρχίσει να δημιουργούν οργανισμούς για την καταπολέμησή τους σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι δυνατόν να πούμε ότι ακόμα και με την πρόοδο των εθνικών κανονισμών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η αποτελεσματικότητά τους αμφισβητείται¹⁴⁹ και καμία εποπτική αρχή δεν είναι τέλεια¹⁵⁰.

2.6.2 Ευρωπαϊκό περιβάλλον

Η εξέλιξη των μέτρων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην Ευρώπη, είναι το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας η οποία έχει χαρακτηριστεί με το διεθνή πολιτικό διάλογο από τα μέσα του 1980¹⁵¹. Αποτελεί μία από τις στρατηγικές προτεραιότητας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αντιμετωπίζεται από διαφορετικές οπτικές γωνίες, σε διάφορους τομείς¹⁵².

---

¹⁴⁷ Basel Committee (March 2001), History of the Basel and its Membership, p.1-3

¹⁴⁸ Troacă Victor, (2005), Actual context of fight against the money laundering by means of credit institutions, p. 5

¹⁴⁹ Ricardo Azevedo Araujo (2010), « An evolutionary game theory approach to combat money laundering », Department of Economic University of Brasilia, Brasilia, Brazil, p.70-78, p.77

¹⁵⁰ Melissa van den Broek (2015) A legal study on the effectiveness of supervision in the European Union « Preventing money laundering », p. 460

¹⁵¹ Valsamis Mitsilegas (2003), Money Laundering Countermeasures in the European Union: A new paradigm of security governance versus fundamental legal principles, Kalwer Law International, London, p. 184

¹⁵² Eurostat, (2010), “Money laundering in Europe, Report of work carried out by Eurostat and DG Home Affairs”, Working paper, p.4

2.6.2.1 Πρώτη οδηγία 91/308/EK

Μετά από σύσταση της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), η Ευρωπαϊκή Ένωση, διαμόρφωσε έναν απαγορευτικό κανόνα για το ξέπλυμα χρήματος για τις χώρες που την αποτελούσαν, με την μορφή της πρώτης οδηγίας **91/308/EK του Συμβουλίου της 10ης Ιουνίου 1991**. Η οδηγία αποτελεί μια από τις βασικές διεθνείς πράξεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες¹⁵³.

Ως κύριος κανόνας της οδηγίας αναφέρεται ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν, ώστε να απαγορεύεται η κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και οι αρμόδιες αρχές να ενημερώνουν τις υπεύθυνες αρχές για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αν, κατά τη διάρκεια των ελέγχων που ασκούν σε πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοδοτικούς οργανισμούς ή καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο ανακαλύψουν γεγονότα τα οποία ενδέχεται να στοιχειοθετούν απόδειξη νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Προκειμένου να επιτευχθεί η πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, η πρώτη Οδηγία καλεί τα κράτη-μέλη να επιβάλλουν στα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, και σε ορισμένες περιπτώσεις στους υπαλλήλους και τα διευθυντικά τους στελέχη τις παρακάτω υποχρεώσεις¹⁵⁴:

- Να απαιτούν από τους πελάτες τους την απόδειξη της ταυτότητάς τους, μέσω του κατάλληλου αποδεικτικού εγγράφου όταν συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις
- Να διατηρούν για ορισμένο χρονικό διάστημα συγκεκριμένα στοιχεία, τα οποία είναι δυνατόν να χρησιμεύουν ως αποδεικτικό υλικό σε οποιαδήποτε διερευνητική διαδικασία

---

¹⁵³ Οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

¹⁵⁴ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A31991L0308\(12/12/2017\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A31991L0308(12/12/2017))

- Να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε ύποπτη συναλλαγή που κρίνεται ότι, λόγω της φύσεώς της, είναι ιδιαίτερα επιδεκτική
- Να αποφεύγουν την εκτέλεση συναλλαγών, για τις οποίες γνωρίζουν ή υποπτεύονται ότι συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες
- Να συνεργάζονται με τις αρχές που είναι υπεύθυνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ενημερώνοντάς τες για κάθε γεγονός που θα μπορούσε να αποτελέσει ένδειξη πράξης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.
- Να μην γνωστοποιούν στους πελάτες τους το γεγονός της διαβίβασης πληροφοριών στις προαναφερθείσες αρχές και
- Να διαθέτουν κατάλληλες διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και προγράμματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των υπαλλήλων τους.

2.6.2.2 Δεύτερη οδηγία 2001/97/EK

Έπειτα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη τη πρόταση της Επιτροπής και τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής προχώρησε στη **δεύτερη Οδηγία 2001/97 ΕΚ1** «για την τροποποίηση της Οδηγίας 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες». Βασικός στόχος ήταν η καλύτερη ανταπόκριση στη σχετική διεθνή πρακτική, αλλά και η παροχή ενός υψηλού επιπέδου προστασίας του χρηματοπιστωτικού κλάδου και άλλων ευαίσθητων δραστηριοτήτων από τις επιζήμιες συνέπειες των προϊόντων του εγκλήματος.

Η οδηγία αναφέρεται αφενός στις αρχές που είναι υπεύθυνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, προς τις οποίες πρέπει να αναφέρονται οι ύποπτες συναλλαγές και, αφετέρου, σε αρχές εξουσιοδοτημένες βάσει νόμου ή άλλης ρυθμίσεως να εποπτεύουν τα ιδρύματα, τους

οργανισμούς ή τα πρόσωπα που υπάγονται στην παρούσα οδηγία «αρμόδιες αρχές»¹⁵⁵.

2.6.2.3 Τρίτη οδηγία 2005/60/EK

Η Οδηγία **2005/60/EK**, της 26ης Οκτωβρίου 2005, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, θεσπίστηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Ένωση, καταργώντας την Οδηγία 91/308/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2001/97 ΕΚ, καλώντας τα κράτη μέλη να ευθυγραμμισθούν προς τα διεθνή δεδομένα.

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει λεπτομερείς κανόνες όσον αφορά την άσκηση της δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, συμπεριλαμβανομένης της αυξημένης δέουσας επιμέλειας για πελάτες ή επιχειρηματικές σχέσεις υψηλού κινδύνου, όπως αρμόζουσες διαδικασίες για τη διακρίβωση του αν κάποιο πρόσωπο είναι πολιτικώς εκτεθειμένο, καθώς και ορισμένες πρόσθετες, λεπτομερέστερες απαιτήσεις, όπως η ύπαρξη διαδικασιών και πολιτικών για τη διαχείριση της συμμόρφωσης.

Τις απαιτήσεις αυτές πρέπει να πληρούν όλα τα ιδρύματα, οργανισμοί και πρόσωπα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, ενώ αναμένεται από τα κράτη μέλη να προσαρμόσουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής των διατάξεων αυτών στις ιδιαιτερότητες των διαφόρων επαγγελμάτων και στις διαφορές κλίμακας και μεγέθους των ιδρυμάτων, οργανισμών και προσώπων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας¹⁵⁶.

2.6.2.4 Η Οδηγία 2006/70/EK

Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θέσπισε την 1 Αυγούστου 2006, την **Οδηγία 2006/70/EK**. Η παραπάνω οδηγία αναφέρεται στον ορισμό του

---

¹⁵⁵ Οδηγία 2001/97/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 2001 για την τροποποίηση της οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

¹⁵⁶ Οδηγία 2005/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2005 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

«πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου» και τα τεχνικά κριτήρια για την εφαρμογή της απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και την εφαρμογή της εξαίρεσης σε περιπτώσεις άσκησης χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας σε περιστασιακή ή πολύ περιορισμένη βάση¹⁵⁷.

2.6.3 Εθνικό περιβάλλον

2.6.3.1 Νόμος 2145/1993

Η «νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες εμφανίζεται στην Ελλάδα για πρώτη φορά μέσα από τον **Ν. 2145/1993**, όσον αφορά τη ρύθμιση θεμάτων εκτελέσεως ποινών, επιταχύνσεως και εκσυγχρονισμού των διαδικασιών απονομής της δικαιοσύνης και άλλων θεμάτων. Στόχος του παραπάνω Νόμου ήταν να προστατεύσει το τραπεζικό σύστημα, σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Στη πραγματικότητα ο Νόμος αυτός χαρακτηριζόταν από πολλές ασάφειες, γι' αυτό το λόγο πήρε τη πρωτοβουλία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να τον τροποποιήσει, ψηφίζοντας στο Ελληνικό Κοινοβούλιο τον Νόμο 2331/1995¹⁵⁸.

2.6.3.2 Ν. 2331/95 – βασικά αδικήματα

Με τον **Ν. 2331/1995**, Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες ποινικές διατάξεις Ολομέλεια Αρείου Πάγου Διαιτησίες και άλλες διατάξεις, ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο οι διατάξεις της Οδηγίας 91/308 ΕΟΚ.

Στο άρθρο 1 του Νόμου, χρησιμοποιώντας τον όρο εγκληματική δραστηριότητα, αναλύονται τα ποινικά αδικήματα τα οποία, με μεταγενέστερους νόμους, εντάσσονταν στην αρχική λίστα και επιβάλλονται υποχρεώσεις και ενέργειες

---

¹⁵⁷ Οδηγία 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής 1ης Αυγούστου 2006 για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

¹⁵⁸ Νόμος υπ' αριθ. 2145/1993, Ρύθμιση θεμάτων εκτελέσεως ποινών, επιταχύνσεως και εκσυγχρονισμού των διαδικασιών απονομής της δικαιοσύνης και άλλων θεμάτων

στους φορείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος, σχετικά με τη νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες¹⁵⁹.

Ο εν λόγω νόμος, στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του οποίου εμπίπτουν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, ισχύει σήμερα όπως έχει διαμορφωθεί με μεταγενέστερες τροποποιήσεις, οι οποίες αφορούν, μεταξύ άλλων, τη διεύρυνση του καταλόγου των εγκλημάτων που εμπίπτουν στην έννοια της «εγκληματικής δραστηριότητας» του άρθρου 1α, τον ορισμό της «αρμόδιας αρχής» του άρθρου 1στ, και την προσθήκη της παραγράφου 1 στο άρθρο 1, με την οποία ορίζονται οι κυρώσεις που επιβάλλονται σε νομικά πρόσωπα.

Σημαντικό στοιχείο του παραπάνω Νόμου είναι η σύσταση Επιτροπής, έργο της οποίας είναι η συγκέντρωση, αξιολόγηση και διερεύνηση των πληροφοριών που διαβιβάζονται σ' αυτήν, ως ύποπτες συναλλαγών νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες¹⁶⁰.

2.6.3.3 N. 3424/05 – βασικά αδικήματα

Σύμφωνα με τον **N.3424/05**, τροποποίηση, συμπλήρωση και αντικατάσταση διατάξεων του ν. 2331/1995 (ΦΕΚ 173 Α') και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος, με σκοπό τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες διατάξεις, σύμφωνα με το άρθρο 2, σκοπείται κυρίως η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς την Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου η οποία τροποποιεί την Οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και η υιοθέτηση ορισμένων αναθεωρημένων Συστάσεων της Διεθνούς Ομάδας Δράσης για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (FATF). Επίσης, σκοπό έχει τη βελτίωση του νομοθετικού, κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την

---

¹⁵⁹ Ν. 2331/1995, Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες ποινικές διατάξεις Ολομέλεια Αρείου Πάγου Διαιτησίες και άλλες διατάξεις
¹⁶⁰ <http://www.hba.gr/> (<http://www.hba.gr/FinancialLaw/Details/22>) (13/12/2017)

πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Για τους ανωτέρω σκοπούς τροποποιείται ο ν. 2331/1995 (ΦΕΚ 173 Α') «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες». Επίσης ο παραπάνω Νόμος προέβει στη σύσταση της Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής με την επωνυμία «Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες», η οποία αντικατέστησε την Επιτροπή του άρθρου 7 του ν.2331/1995, στην οποία αναφέρει αναλυτικά τις αρμοδιότητές της¹⁶¹.

2.6.3.4 Ν. 3691/08 – βασικά αδικήματα

Με τον Ν.3691/08, Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις, σκοπείται η ενίσχυση και βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Προς τούτο ενσωματώνονται στη νομοθεσία οι διατάξεις της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης «σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας» (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 309/15/25.11.2005), διατάξεις της Οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 214/29/4.8.2006) και αντικαθίστανται οι σχετικές διατάξεις του ν. 2331/1995 (ΦΕΚ 173 Α'), όπως ισχύουν.

Σύμφωνα με το άρθρο 2, αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι η πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

---

¹⁶¹ Νόμος 3424/05, τροποποίηση, συμπλήρωση και αντικατάσταση διατάξεων του ν. 2331/1995 (ΦΕΚ 173 Α') και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος με σκοπό τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες διατάξεις

Ως **υπόχρεα πρόσωπα** τα οποία υπόκεινται στις υποχρεώσεις του παρόντος νόμου, σύμφωνα με το άρθρο 5, νοούνται τα εξής φυσικά και νομικά πρόσωπα:

- Τα πιστωτικά ιδρύματα
- Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί
- Οι εταιρίες κεφαλαίου επιχειρηματικών συναλλαγών
- Οι ορκωτοί λογιστές , ελεγκτές, εξωτερικοί λογιστές και οι ελεγκτικές εταιρίες
- Οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι αντίστοιχες εταιρίες
- Οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρίες
- Οι οίκοι δημοπρασίας
- Οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας για αξία συναλλαγής μεγαλύτερη των €15.000
(εφάπαξ ή τμηματικά)
- Οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι
- Οι εταιρίες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου
- Τα καζίνο, τα καζίνο επί πλοίων με ελληνική σημαία και οι επιχειρήσεις οργανισμοί του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα που διοργανώνουν τυχερά παιχνίδια και πρακτορεία που σχετίζονται με τις δραστηριότητες αυτές
- Οι εκπλειστηριαστές
- Οι ενεχυροδανειστές
- Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρίες και καταπιστεύματα.

Επίσης αναφέρονται οι **Αρμόδιες αρχές και φορείς** για την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3691/08, όπου είναι:

- Η Τράπεζα της Ελλάδος
- Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς
- Η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης για τις ασφαλιστικές εταιρίες και τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές.
- Η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων για τους ορκωτούς ελεγκτές – λογιστές και τις εταιρείες ορκωτών ελεγκτών – λογιστών.

- Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων
- Η Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Τυχερών Παιχνιδιών του ν. 3229/2004
- Το Υπουργείο Δικαιοσύνης για τους συμβολαιογράφους και τους δικηγόρους.
- Το Υπουργείο Ανάπτυξης¹⁶²

Βασικό μέτρο για την καταπολέμηση και την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, σε όλα τα επίπεδα, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές, είναι ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να διασφαλίζουν ότι το προσωπικό τους διαθέτει τις κατάλληλες γνώσεις, ικανότητες, συνειδητοποίηση και κατανόηση της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες τους κανονισμούς και τις οικονομικές κυρώσεις, και κυρίως το προσωπικό που είναι επιφορτισμένο με την ανάπτυξη και την εφαρμογή συστημάτων συμμόρφωσης, διαδικασιών και ελέγχων. Οι δαπάνες για την κατάρτιση του προσωπικού αυξάνονται συνεχώς, καθώς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα συνειδητοποιούν τις συνέπειες της μη συμμόρφωσης που προκύπτει από το σφάλμα του προσωπικού ή την άγνοια των διαδικασιών¹⁶³.

2.7 Κυρώσεις/Ποινές που προβλέπονται σύμφωνα με τον Νόμο Ν.3691/2008

2.7.1 Ποινικές κυρώσεις

Σύμφωνα με το άρθρο 45 ν.3691/2008 οι διατάξεις που προβλέπουν τις ποινικές κυρώσεις για τη διάπραξη των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας είναι οι ακόλουθες:

¹⁶² Νόμος υπ' αριθμ.. 3691, Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της ελληνικής Δημοκρατίας

¹⁶³ Nada Maalouf, Audit partner, Deloitte in the Middle East (2012), Money laundering, financial sanctions and their impact on financial institutions, p.21

1.α. Με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και με χρηματική ποινή από είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ τιμωρείται ο υπαίτιος πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

β. Ο υπαίτιος των πράξεων του προηγούμενου στοιχείου α' τιμωρείται με κάθειρξη και με χρηματική ποινή από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες (1.500.000) ευρώ, αν έδρασε ως υπάλληλος υπόχρεου νομικού προσώπου ή αν το βασικό αδίκημα περιλαμβάνεται στα αδικήματα των στοιχείων γ', δ' και ε' του άρθρου 3 του παρόντος, ακόμη και αν για αυτά προβλέπεται ποινή φυλάκισης.

γ. Ο υπαίτιος των πράξεων του στοιχείου α' τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και με χρηματική ποινή από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ έως δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ, αν ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητες κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή είναι υπότροπος ή έδρασε για λογαριασμό, προς όφελος ή εντός των πλαισίων εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή ομάδας.

δ. Με φυλάκιση μέχρι δύο ετών τιμωρείται ο υπάλληλος του υπόχρεου νομικού προσώπου ή όποιο άλλο υπόχρεο προς αναφορά ύποπτων συναλλαγών πρόσωπο παραλείπει από πρόθεση να αναφέρει αρμοδίως ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή δραστηριότητες ή παρουσιάζει ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία, κατά παράβαση των σχετικών νομοθετικών, διοικητικών ή κανονιστικών διατάξεων και κανόνων, εφόσον για την πράξη του δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή από άλλες διατάξεις.

ε. Η ποινική ευθύνη για το βασικό αδίκημα δεν αποκλείει την τιμωρία των υπαιτίων (αυτουργού και συμμετόχων) για τις πράξεις των στοιχείων α', β' και γ' της παραγράφου αυτής, εφόσον τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι διαφορετικά από εκείνα του βασικού αδικήματος.

στ. Αν η προβλεπόμενη ποινή για βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση, ο υπαίτιος αυτού τιμωρείται για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και με χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων, που δεν είναι συμμετοχος στη διάπραξη του βασικού αδικήματος, εφόσον είναι συγγενής εξ αίματος ή εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή ή εκ

πλαγίου μέχρι και του β' βαθμού ή σύζυγος, θετός γονέας ή θετό τέκνο του υπαίτιου του βασικού αδικήματος.

ζ. Αν εκχώρησε καταδίκη του υπαιτίου για βασικό αδίκημα, η τυχόν ποινή κατ' αυτού ή τρίτου από τους αναφερόμενους στο δεύτερο εδάφιο του στοιχείου στ' για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που προέκυψαν από το ίδιο βασικό αδίκημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα ποινή για την τέλεση του βασικού αδικήματος.

η. Οι διατάξεις των στοιχείων στ' και ζ' δεν ισχύουν στις περιστάσεις του στοιχείου γ' και στα βασικά αδικήματα που αναφέρονται στην περίπτωση β' του παρόντος άρθρου.

θ. Αν η προβλεπόμενη ποινή για βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση και τα προκύψαντα έσοδα δεν υπερβαίνουν το ποσόν των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, η ποινή για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι φυλάκιση έως δύο ετών. Αν στην περίπτωση αυτή συντρέχουν στο πρόσωπο του υπαιτίου του βασικού αδικήματος ή τρίτου οι περιστάσεις του στοιχείου γ', η ποινή για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων είναι φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ.

2. Η άσκηση ποινικής δίωξης και η καταδίκη για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες δεν προϋποθέτει ποινική δίωξη ή καταδίκη του υπαιτίου για το βασικό αδίκημα.

3. Στις περιπτώσεις εξάλειψης του αξιόποινου, αθώωσης λόγω του ότι η πράξη κατέστη ανέγκλητη ή απαλλαγής του υπαιτίου από την ποινή λόγω ικανοποίησης του ζημιωθέντος για το βασικό αδίκημα, για το οποίο προβλέπεται ότι η ικανοποίηση του ζημιωθέντος επιφέρει αυτό το αποτέλεσμα, αίρεται το αξιόποινο ή κηρύσσεται αθώος ή απαλλάσσεται αντίστοιχα ο υπαίτιος από την ποινή και για τις συναφείς πράξεις νομιμοποίησης εσόδων. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται όταν το αξιόποινο εξαλείφθηκε λόγω παραγραφής.

4. Όπου στις διατάξεις του παρόντος άρθρου προβλέπεται αθροιστικά ποινή στερητική της ελευθερίας και χρηματική ποινή, δεν εφαρμόζεται το άρθρο 83 περίπτωση ε΄ του Ποινικού Κώδικα.

5. Τα κακούργηματα που προβλέπονται στο άρθρο 2 δικάζονται από το Τριμελές Εφετείο Κακούρημάτων¹⁶⁴.

2.7.2 Διοικητικές κυρώσεις

Το άρθρο 52 του Ν.3691/2008 αναφέρει τις διοικητικές κυρώσεις για τη διάπραξη των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

1. Με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών που εποπτεύουν τις εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα, επιβάλλονται στις εταιρείες αυτές εφόσον παραβαίνουν τις λοιπές υποχρεώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, του Κανονισμού 1781/2006/EK και των κανονιστικών αποφάσεων, σωρευτικά ή διαζευκτικά, είτε η λήψη συγκεκριμένων διορθωτικών μέτρων εντός τακτού χρονικού διαστήματος είτε μία ή περισσότερες από τις κατωτέρω κυρώσεις, μετά από προηγούμενη κλήτευση των υπευθύνων προσώπων προς παροχή εξηγήσεων προ δέκα τουλάχιστον ημερών:

α) πρόστιμο κατά της εταιρείας από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ μέχρι δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής από πενήντα χιλιάδες (50.000) μέχρι τρία εκατομμύρια (3.000.000) ευρώ,

β) πρόστιμο από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ μέχρι τριακόσιες χιλιάδες (300.000) ευρώ κατά των μελών του διοικητικού συμβουλίου, του διευθύνοντος συμβούλου, διευθυντικών στελεχών ή άλλων υπαλλήλων της εταιρείας, υπαίτιων για τις παραβάσεις ή ασκούντων ανεπαρκή έλεγχο και εποπτεία επί των υπηρεσιών, υπαλλήλων και δραστηριοτήτων της εταιρείας. σε περίπτωση υποτροπής επιβάλλεται

---

¹⁶⁴ Άρθρο 45, Ν. Υπ' αριθ. 3691, Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της ελληνικής Δημοκρατίας

πρόστιμο από είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ μέχρι πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ,

γ) απομάκρυνση από τη θέση τους για ορισμένο ή αόριστο χρόνο μελών του διοικητικού συμβουλίου, του διευθύνοντος συμβούλου, διευθυντικών στελεχών άλλων υπαλλήλων και απαγόρευση ανάληψης άλλης σημαντικής θέσης,

δ) απαγόρευση της άσκησης ορισμένων δραστηριοτήτων της εταιρείας, της ίδρυσης νέων υποκαταστημάτων στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα ή της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου,

ε) σε περίπτωση σοβαρών ή/και επανειλημμένων παραβάσεων, οριστική ή προσωρινή ανάκληση ή αναστολή για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα της άδειας λειτουργίας της εταιρείας ή απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

2. Οι κυρώσεις των περιπτώσεων α' έως ε' της προηγούμενης παραγράφου είναι ανεξάρτητες από τις κυρώσεις του άρθρου 51 για τα αδικήματα των άρθρων 2 και 3 του παρόντος νόμου. Οι κυρώσεις αυτές αιτιολογούνται και δημοσιοποιούνται εφόσον η δημοσιοποίησή τους δεν είναι πιθανό να προκαλέσει δυσανάλογη ζημία στο νομικό πρόσωπο στο οποίο επιβάλλεται η κύρωση.

3. Κάθε αρμόδια αρχή που εποπτεύει εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα, ορίζει με αποφάσεις της που δημοσιοποιούνται:

α) τις επί μέρους υποχρεώσεις των εταιρειών, στελεχών και υπαλλήλων τους, είτε ξεχωριστά είτε ανά κατηγορίες,

β) το βαθμό σπουδαιότητας κάθε υποχρέωσης ή κατηγορίας υποχρεώσεων, με ενδεικτική αναφορά πιθανών κυρώσεων για μη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις αυτές,

γ) άλλα γενικά ή ειδικά κριτήρια προσδιορισμού των κυρώσεων και επιμέτρησης της έκτασής τους, τα οποία λαμβάνει υπόψη της η αρμόδια αρχή.

4. Σε περίπτωση που υπόχρεο φυσικό πρόσωπο παραβαίνει τις υποχρεώσεις του σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και των σχετικών κανονιστικών αποφάσεων, εφόσον ο πειθαρχικός έλεγχος αυτού ασκείται κατά τις κείμενες διατάξεις από ειδικό πειθαρχικό όργανο, η αρμόδια αρχή παραπέμπει το υπόχρεο

φυσικό πρόσωπο στο παραπάνω όργανο, στο οποίο διαβιβάζει και όλα τα στοιχεία της παράβασης.

5. Οι κυρώσεις των προηγούμενων παραγράφων επιβάλλονται, εκτός αν με άλλες διατάξεις προβλέπονται βαρύτερες κυρώσεις κατά των αναφερόμενων υπόχρεων νομικών προσώπων και των υπαλλήλων τους και των υπόχρεων φυσικών προσώπων.

6. Τα πρόστιμα που προβλέπονται στο παρόν και στο προηγούμενο άρθρο και επιβάλλονται από τα αναφερόμενα σε αυτά δημόσια όργανα βεβαιώνονται από τις καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες και εισπράττονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (ΚΕΔΕ)¹⁶⁵.

2.7.3 Δήμευση περιουσιακών στοιχείων

Σύμφωνα με το άρθρο 46 του Ν.3691/2008, τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν προϊόν βασικού αδικήματος ή των αδικημάτων του Νόμου ή που αποκτήθηκαν αμέσως ή εμμέσως από προϊόν τέτοιων αδικημάτων ή τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ή προορίζονταν να χρησιμοποιηθούν προς τέλεση αυτών των αδικημάτων, κατάσχονται και δημεύονται υποχρεωτικά με την καταδικαστική απόφαση. Η δήμευση επιβάλλεται ακόμη και αν τα περιουσιακά στοιχεία ή μέσα ανήκουν σε τρίτο, εφόσον αυτός τελούσε εν γνώσει του βασικού αδικήματος ή των αδικημάτων του Νόμου κατά το χρόνο κτήσεως αυτών. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής ισχύουν και σε περίπτωση απόπειρας των ανωτέρω αδικημάτων.

Σε περίπτωση που η περιουσία ή το προϊόν κατά την παράγραφο 1 δεν υπάρχει πλέον, δεν έχει βρεθεί ή δεν είναι δυνατόν να κατασχεθεί, κατάσχονται και δημεύονται στοιχεία ίσης αξίας προς εκείνη της προαναφερθείσας περιουσίας ή του προϊόντος κατά το χρόνο της καταδικαστικής απόφασης, όπως την προσδιορίζει το δικαστήριο. Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλλει και χρηματική ποινή μέχρι του ποσού της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος, αν κρίνει ότι δεν υπάρχουν πρόσθετα

---

¹⁶⁵ Άρθρο 52, Ν. Υπ' αριθ. 3691, Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της ελληνικής Δημοκρατίας

περιουσιακά στοιχεία προς δήμευση ή τα υπάρχοντα υπολείπονται της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος¹⁶⁶.

2.7.4 Αποζημίωση υπέρ του Δημοσίου

Βάση το άρθρο 47 του Ν. 3691/2008 , το Δημόσιο μπορεί, ύστερα από γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, να αξιώσει ενώπιον των αρμόδιων πολιτικών δικαστηρίων από τον αμετακλήτως καταδικασμένο σε ποινή καθείρξεως κάθε άλλη περιουσία που αυτός έχει αποκτήσει από άλλο αδίκημα ξεπλύματος χρήματος έστω και αν δεν ασκήθηκε για το αδίκημα αυτό δίωξη, λόγω θανάτου του υπαιτίου, ή η δίωξη που ασκήθηκε έπαυσε οριστικά ή κηρύχθηκε απαράδεκτη.

Αν η περιουσία μεταβιβάστηκε σε τρίτο, ο καταδικασμένος υποχρεούται σε αποζημίωση ίση με την αξία της κατά το χρόνο συζητήσεως της αγωγής. Η παραπάνω αξίωση μπορεί να ασκηθεί και κατά τρίτου που απέκτησε από χαριστική αιτία, εφόσον κατά το χρόνο της κτήσης ήταν σύζυγος ή συγγενής εξ αίματος κατ' ευθεία γραμμή με τον καταδικασμένο ή αδελφός του ή θετό τέκνο του, καθώς και εναντίον κάθε τρίτου που απέκτησε μετά την άσκηση κατά του καταδικασμένου ποινικής δίωξης για το πιο πάνω έγκλημα αν κατά το χρόνο που απέκτησε γνώριζε την άσκηση ποινικής δίωξης κατά του καταδικασμένου. Ο τρίτος και ο καταδικασμένος ευθύνονται εις ολόκληρο¹⁶⁷.

---

¹⁶⁶ Άρθρο 46, Ν. Υπ' αριθ.. 3691, Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της ελληνικής Δημοκρατίας

¹⁶⁷ Άρθρο 47, Ν. Υπ' αριθ.. 3691, Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της ελληνικής Δημοκρατίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΠΑΤΗ ΚΑΙ ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ: ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ (CASE STUDIES)

3.1 Μελέτη Περίπτωσης στον Τομέα της Υγείας

Γενικά στοιχεία περίπτωσης - Ιστορικό

Το συγκεκριμένο παράδειγμα αφορά τη δημιουργία νοσοκομειακής μονάδας στην Ελλάδα από εταιρεία Γερμανικών συμφερόντων. Η εν λόγω εταιρεία, προκειμένου να αναλάβει το έργο, δωροδότησε το Διοικητή του νοσοκομείου καταθέτοντας μεγάλα χρηματικά ανταλλάγματα σε υπεράκτιες (offshore companies) του τελευταίου.

Ειδικότερα: Η Επιτροπή Προμηθειών ενός Κοινοφελούς Ιδρύματος εισηγήθηκε την ανάθεση της σύμβασης για τη δημιουργία ενός νοσοκομείου στην εταιρεία με επωνυμία «Χ». Κατά την αξιολόγηση των προσφορών λήφθηκαν υπόψη ποιοτικά – υποκειμενικά χαρακτηριστικά προκειμένου να προτιμηθεί η ως άνω Γερμανική εταιρεία.

Σημειώνεται ότι, πριν την επιλογή, η εταιρεία αυτή απέστειλε σε δικαιούχο offshore εταιρείας σχέδιο σύμβασης, σύμφωνα με το οποίο, αν αναλάμβανε το έργο του νοσοκομείου τότε θα πίστωνε, με ποσοστιαία προμήθεια, υπολογιζόμενη στο συνολικό τίμημα, τους λογαριασμούς της ανωτέρω offshore εταιρείας στην Ελβετία. Δικαιούχος (beneficial owner) της τελευταίας (offshore) ήταν ο Διοικητής του Κοινοφελούς Ιδρύματος, ο οποίος ήταν και Πρόεδρος της επιτροπής Προμηθειών. Κατά το άνοιγμα των λογαριασμών της offshore εταιρείας, διαπιστώθηκε ότι το προσχέδιο της ανωτέρω σύμβασης, είχε κατατεθεί στην Ελβετική τράπεζα, όπου είχε ανοίξει η ανωτέρω offshore εταιρεία λογαριασμό.

Ακολούθως, μετά την ανάθεση του έργου στην εταιρεία «Χ» πιστώθηκε ο λογαριασμός της offshore εταιρείας του Διοικητή.

Ο πρόεδρος του Ιδρύματος, ενώ είχε την ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να προστατεύει και να διαφυλάσσει την περιουσία του Ιδρύματος, επηρέασε την

απόφαση επιλογής κατασκευάστριας εταιρείας «X» επιβαρύνοντας το συμβατικό τίμημα κατά το ποσό της προμήθειας – Μίζας.

Από την παραπάνω ανάλυση της περίπτωσης, παρατηρείται ότι το κίνητρο για την πραγματοποίηση αυτής της απάτης ήταν η αποκόμιση παράνομου οικονομικού οφέλους. Η ευκαιρία ήταν, ότι ο Διοικητής του νοσοκομείου κατείχε θέση εξουσίας, καθώς και η αδυναμία του συστήματος ελέγχου της επιτροπής προμηθειών για την πρόληψη ανάλογων περιπτώσεων. Η εκλογίκευση αναφέρεται στο γεγονός, ότι ο Διοικητής του νοσοκομείου προτίμησε την ανωτέρω εταιρεία, λαμβάνοντας υπόψη ποιοτικά και υποκειμενικά χαρακτηριστικά.

Τα στάδια του ξεπλύματος χρήματος που πραγματοποιήθηκαν είναι τα ακόλουθα:

1ο Στάδιο: Placement – Τοποθέτηση

Σε αυτό το στάδιο η εταιρεία «X» τοποθετεί – καταθέτει τα χρήματα της προμήθειας για την ανάληψη του έργου κατασκευής του νοσοκομείου σε τραπεζικό λογαριασμό offshore εταιρείας στην Ελβετία. Δικαιούχος του λογαριασμού είναι ο Διοικητής του νοσοκομείου και υπεύθυνος της επιτροπής Προμηθειών.

Στόχος: Η κατάθεση των εσόδων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες, συνήθως μετρητά, σε ένα τραπεζικό λογαριασμό της ημεδαπής ή του εξωτερικού.

2ο Στάδιο: Layering – Διαστρωμάτωση

Σε αυτό το στάδιο τα χρήματα μεταφέρονται διαδοχικά από την αρχική offshore σε τραπεζικούς λογαριασμούς τεσσάρων offshore ως εξής:

J NP => K NP => L NP => Q NP => F NP

Στόχος: Η απόκρυψη της εγκληματικής προέλευσης των προϊόντων. Ως εκ τούτου, τα χρήματα μπορούν να μεταφέρονται και να διαιρούνται συχνά μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών, χωρών, ατόμων ή/και εταιρειών. Μπορεί επίσης να γίνει ανάληψη μετρητών και κατάθεσή τους σε τραπεζικούς λογαριασμούς άλλων τραπεζών.

3ο Στάδιο: Integration – Ενσωμάτωση

Ο Διοικητής του νοσοκομείου με την χρήση της τελευταίας offshore εταιρείας, η οποία είναι εταιρεία εκμετάλλευσης ακινήτων, αγοράζει – επενδύει τα χρήματά σε αγορά καταστημάτων. Τα εν λόγω καταστήματα είναι τμήμα του συγκροτήματος που κατασκεύασε η εργολήπτρια εταιρεία του Νοσοκομείου.

Στόχος: Η χρήση των προϊόντων παράνομης δραστηριότητας για προσωπικό όφελος.

Τα **συμπεράσματα** είναι τα εξής:

- Εφαρμόστηκαν όλα τα στάδια του ξεπλύματος
- Χρησιμοποιήθηκαν μεγάλος αριθμός από offshore εταιρείες, ώστε να χαθούν τα ίχνη του «βρώμικου χρήματος»

3.2 Μελέτη Περίπτωσης στον Τομέα των Εξοπλιστικών Συστημάτων

Γενικά στοιχεία περίπτωσης – Ιστορικό

Γνωστή Αλλοδαπή Εταιρία που δραστηριοποιείται στο χώρο της Αμυντικής Βιομηχανίας συμβλήθηκε με το Ελληνικό Δημόσιο και συγκεκριμένα με το Υπουργείο Αμύνης, για την αγορά συγκεκριμένης ποσότητας πολεμικού υλικού σε συγκεκριμένη αξία. Για την υλοποίηση του προγράμματος το Υπουργείο Άμυνας αποδέχθηκε, σύμφωνα με τα συμφωνηθέντα, τον Αντιπρόσωπο της αλλοδαπής εταιρίας στην Ελλάδα και Ελληνική θυγατρική εταιρία υπό τη διεύθυνση του τελευταίου. Η προμήθεια του αντιπροσώπου επί της ονομαστικής αξίας της συμβάσεως καθορίστηκε σε ποσοστό 3% επ' αυτής.

Ακολούθως, το Ελληνικό Δημόσιο άρχισε να καταβάλλει τμηματικά το συμφωνημένο τίμημα βάσει εγκεκριμένων χρονοδιαγραμμάτων. Παρατηρήθηκε, ωστόσο, ότι ο αντιπρόσωπος, μέσω της εταιρίας αντιπροσώπευσης στην Ελλάδα, λάμβανε το ποσό που αναλογούσε στο 3% (νόμιμη αμοιβή) επί των τμηματικών πληρωμών που το Ελληνικό Δημόσιο κατέβαλλε για την αποπληρωμή του εξοπλιστικού προγράμματος, ενώ παράλληλα, επί των ιδίων τμηματικών καταβολών του Δημοσίου υπήρξε ένα επιπλέον ποσό της τάξεως του 6%-8%, που εμβάζονταν σε

τράπεζα του εξωτερικού (παράνομη αμοιβή), σε λογαριασμό στον οποίο δικαιούχος (beneficial owner) ήταν ο ίδιος ο αντιπρόσωπος. Η νόμιμη αμοιβή καταχωρούνταν κανονικά στα βιβλία της θυγατρικής εταιρίας στην Ελλάδα, δηλώνονταν στην οικείες δηλώσεις Φορολογίας Εισοδήματος και καταβάλλονταν οι φόροι βάσει των οικείων φορολογικών διατάξεων. Η «αμοιβή» όμως, που καταβάλλονταν στην αλλοδαπή (παράνομη) δεν δηλώνονταν πουθενά. Η τελευταία, μάλιστα (παράνομη αμοιβή), μεταφέρονταν σε άλλο λογαριασμό του δικαιούχου ευρισκόμενο σε διαφορετική χώρα από αυτήν του πρώτου.

Από το λογαριασμό αυτό, στη συνέχεια, διανέμονταν σε διαφορετικούς λογαριασμούς, επίσης στην αλλοδαπή, που ανήκαν σε υψηλόβαθμα στρατιωτικά στελέχη, τα οποία είχαν διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στις επιτροπές επιλογής του συγκεκριμένου πολεμικού υλικού. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι συγκεκριμένες καταβολές λάμβαναν χώρα σε βάθος πενταετίας ακόμα και επταετίας από την επιλογή του οπλικού συστήματος, σε κάποιες δε, περιπτώσεις, και αρκετά χρόνια μετά την αποστρατεία ορισμένων εξ αυτών.

Τούτο δικαιολογείται αν ληφθούν υπόψη οι τμηματικές καταβολές του Ελληνικού Δημοσίου που και αυτές με την σειρά τους έφταναν σε βάθος πενταετίας ή επταετίας. Δηλαδή, κάθε φορά που το ελληνικό δημόσιο κατέβαλε τη δόση αποπληρωμής του τιμήματος, λάμβαναν χώρα, με απόλυτη συνέπεια, η παράνομη προμήθεια στο λογαριασμό του αντιπροσώπου στην τράπεζα της αλλοδαπής, ακολουθούσε η μεταφορά ποσού στο λογαριασμό, επίσης του ως άνω αντιπροσώπου σε τράπεζα άλλης χώρας από την προηγούμενη και, εν συνεχεία, η (παράνομη κατάθεση) στους λογαριασμούς των στρατιωτικών, επίσης, στην αλλοδαπή (δωροδοκία). Κατόπιν τούτου, οι συγκεκριμένοι στρατιωτικοί ενέτασσαν την παράνομη αυτή περιουσία στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα με δύο κυρίως τρόπους:

Είτε διαμέσου πολλών τραπεζικών κινήσεων, η κάθε μία, αξίας μικρότερης των 10.000 €, ώστε να μην γίνεται αυτομάτως αντιληπτή στις Ελληνικές τράπεζες η κατάθεση και καλούνταν να δικαιολογήσουν την προέλευσή της, είτε διαμέσου προσωπικών ταξιδιών τους στο εξωτερικό, ανάληψης με τη μορφή μετρητών ολόκληρου του κατατιθέμενου ποσού, μεταφοράς αυτού στο εσωτερικό της χώρας και, εν συνεχεία, σταδιακής τοποθέτησής του στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα, π.χ.

μέσω ATM καθημερινή κατάθεση χρηματικού ποσού ύψους 1.000 € ή κατάθεση μικροποσών ανά τακτά χρονικά διαστήματα σε υποκατάστημα της τράπεζας ή αγορά ακίνητης περιουσίας στην αντικειμενική τους αξία (μικρότερη της πραγματικής).

Το **κίνητρο** που ώθησε στη τέλεση της ως άνω απάτης, ήταν όπως και στη πρώτη περίπτωση η αποκόμιση παράνομου οικονομικού οφέλους. Η **ευκαιρία** προκύπτει από την θέση εξουσίας που κατείχε το εν λόγω άτομο, η οποία του παρείχε την δυνατότητα να διαπράξει τις εν λόγω πράξεις, καθώς επίσης και από την ύπαρξη συστημάτων, ανίκανων να ελέγξουν ουσιαστικά και άμεσα, τέτοιου είδους ενέργειες και διαδικασίες.

Τα Στάδια Ξεπλύματος που πραγματοποιήθηκαν είναι:

1ο Στάδιο: Placement – Τοποθέτηση

Σε αυτό το στάδιο η συμβαλλόμενη με το δημόσιο αλλοδαπή εταιρεία τοποθετεί – καταθέτει τα χρήματα της παράνομης προμήθειας (προϊόν δωροδοκίας) σε λογαριασμό, στην αλλοδαπή, εταιρίας του αντιπροσώπου της.

Στόχος: Η διοχέτευση και ανάμειξη των μετρητών που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες, με νόμιμα κεφάλαια, σε τραπεζικό λογαριασμό της αλλοδαπής.

2ο Στάδιο: Layering – Διαστρωμάτωση

Σε αυτό το στάδιο τα χρήματα μεταφέρονται διαδοχικά, από το λογαριασμό του αντιπροσώπου στην αλλοδαπή, αρχικά, σε άλλο λογαριασμό του ιδίου, σε άλλη χώρα και στη συνέχεια διανέμονταν στους προσωπικούς λογαριασμούς των δωροδοκούμενων στρατιωτικών στην αλλοδαπή

Στόχος: Με τις αλληπάλληλες μεταφορές πραγματοποιείται η αποκοπή των παράνομων εσόδων από την εγκληματική τους πηγή και η απόκρυψη της εγκληματικής τους προέλευσης. Τα χρηματικά ποσά (προϊόντα δωροδοκίας), στην προκειμένη περίπτωση μεταφέρονταν, στην προκειμένη περίπτωση σε άλλο λογαριασμό του αντιπροσώπου στην αλλοδαπή, όπου και αναμειγνύονταν με άλλα χρηματικά ποσά, προκειμένου να «χαθούν τα ίχνη» του και στη συνέχεια διαιρούνταν

και κατατίθεντο στους προσωπικούς λογαριασμούς των δικαιούχων – δωροδοκούμενων στρατιωτικών, επίσης, στην αλλοδαπή.

3ο Στάδιο: Integration – Ενσωμάτωση

Οι δωροδοκούμενοι στρατιωτικοί εισάγουν τα προϊόντα του εγκλήματος (χρηματικά ποσά δωροδοκίας) στην ημεδαπή, είτε μεταφέροντας στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα μικροποσά, προκειμένου να μην γίνονται αντιληπτοί, άμεσα από το λογαριασμό τους στην αλλοδαπή, είτε προβαίνοντας σε φυσική μεταφορά αυτών, με ταξίδια τους στην αλλοδαπή, ανάληψη από το λογαριασμό της αλλοδαπής χρηματικών ποσών και κατάθεσή τους, στην τράπεζα της ημεδαπής, είτε αγοράζοντας ακίνητα, επίσης στην ημεδαπή.

Στόχος: Η τοποθέτηση των προϊόντων παράνομης δραστηριότητας στο κυρίως οικονομικό σύστημα, ως προερχόμενα, δήθεν, από νόμιμη συναλλαγή, για προσωπικό όφελος.

Ως **συμπέρασμα** μπορούμε να πούμε ότι:

- Εφαρμόστηκαν όλα τα στάδια του ξεπλύματος
- Χρησιμοποιήθηκαν διαφορετικοί λογαριασμοί σε διαφορετικές χώρες, ώστε να χαθούν τα ίχνη του μαύρου χρήματος
- Οι εμπλεκόμενοι χρησιμοποίησαν κάθε δυνατό τρόπο για να νομιμοποιήσουν το χρηματικό ποσό που έλαβαν ως δώρο για παράνομη πράξης τους

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

4.1 Μεθοδολογική Προσέγγιση

4.1.1 Δειγματοληπτική έρευνα

Δειγματοληψία είναι η συλλογή παρατηρήσεων από ένα δείγμα, δηλαδή ένα μέρος των ατόμων του πληθυσμού. Η δειγματοληπτική έρευνα αποτελεί μία από τις πιο διαδεδομένες έρευνες, η οποία έχει τη δυνατότητα να αναλύει ένα σύνολο απόψεων και χαρακτηριστικών ενός συγκεκριμένου πληθυσμού. Κύριος σκοπός της δειγματοληψίας είναι η εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων για τα χαρακτηριστικά ενός συγκεκριμένου πληθυσμού, μελετώντας ένα μικρό μέρος των μελών του.

Η δειγματοληπτική έρευνα παρουσιάζει αρκετά πλεονεκτήματα και αυτός είναι και ο κύριος λόγος που έχει ευρεία εφαρμογή σε πολλούς φορείς. Μερικά από τα πλεονεκτήματα, είναι:

- Η οικονομική μέθοδος συλλογής πληροφοριών
- Η τυποποίηση συλλεχθέντων στοιχείων
- Η δυνατότητα προσέγγισης μεγάλου συνόλου πληθυσμού
- Μικρότερη επένδυση χρόνου

Οι βασικοί μέθοδοι δειγματοληψίας χωρίζονται στις παρακάτω κατηγορίες:

Απλή τυχαία δειγματοληψία

Στην απλή τυχαία δειγματοληψία κάθε μέλος του πληθυσμού έχει την ίδια πιθανότητα να επιλεγεί για το σχηματισμό του δείγματος με κάθε άλλο μέλος του πληθυσμού. Για να εφαρμοσθεί η παραπάνω μέθοδος, τα στοιχεία του στατιστικού πληθυσμού θα πρέπει να είναι καταγεγραμμένα σε έναν κατάλογο, που χρησιμεύει ως δειγματοληπτικό πλαίσιο. Με δεδομένη αυτή την πληροφορία, γίνεται αντιστοίχιση αριθμών στα μέλη από τον κατάλογο μέχρι να σχηματιστεί πλήθος ίσο με το μέγεθος

του δείγματος που επιθυμούμε να έχουμε. Όλα τα μέλη της λίστας (δηλαδή τα στοιχεία) έχουν την ίδια πιθανότητα να εκλεγούν. Αν ένα στοιχείο εκλεγεί, δεν μπορεί να επανατεθεί στη λίστα, δηλαδή δεν επιτρέπεται να επανεκλεγεί. Η χρήση αυτής της μεθόδου δεν οδηγεί στη δημιουργία αντιπροσωπευτικών δειγμάτων, αλλά λόγω της ευκολίας που παρουσιάζει επιλέγεται αρκετά συχνά¹⁶⁸.

Συστηματική δειγματοληψία

Στη περίπτωση που το μέγεθος του πληθυσμού είναι αρκετά μεγάλο, αποφεύγεται συνήθως να χρησιμοποιείται η απλή τυχαία δειγματοληψία και επιλέγεται η συστηματική δειγματοληψία. Η μέθοδος αυτή, ενδείκνυται σε περιπτώσεις όπου ο πληθυσμός είναι πλήρως και λεπτομερώς καταγραμμένος, συνήθως σε μορφή καταλόγου. Αυτοί οι κατάλογοι χρησιμεύουν ως δειγματοληπτικά πλαίσια, μέσα από τα οποία γίνεται επιλογή των στοιχείων του δείγματος. Με τη σωστή εφαρμογή της μεθόδου επιτυγχάνεται η επιλογή αντιπροσωπευτικού δείγματος και γενικά τηρούνται οι ποσοτώσεις διαφόρων χαρακτηριστικών που ενδιαφέρουν τον ερευνητή¹⁶⁹.

Στρωματοποιημένη δειγματοληψία

Η στρωματοποιημένη δειγματοληψία σχεδιάστηκε για να εξασφαλίσει την αντιπροσώπευση κάθε τμήματος του πληθυσμού, τη μείωση του σφάλματος εκτίμησης και την ύπαρξη ικανού αριθμού υποκειμένων που προέρχονται από υποπληθυσμούς. Για την εφαρμογή της είναι απαραίτητο ένα δειγματοληπτικό πλαίσιο, δηλαδή μια πλήρης καταγραφή του στατιστικού πληθυσμού. Δεν υπάρχει περιορισμός στο μέγεθος και τη γεωγραφική κατανομή του πληθυσμού. Στη πράξη όμως ο πληθυσμός πρέπει να είναι σχετικά μικρός και χωρίς μεγάλη γεωγραφική διασπορά, ώστε να μη διογκωθεί το κόστος της έρευνας.

---

¹⁶⁸ Ζαφειρόπουλος Κώστας (2005), Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία, Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών, σελ.129

¹⁶⁹ Ζαφειρόπουλος Κώστας (2005), Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία, Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών, σελ.132-133

Ο πληθυσμός χωρίζεται σε στρώματα (strata) και στη συνέχεια επιλέγονται επιμέρους δείγματα με απλή τυχαία δειγματοληψία από κάθε στρώμα. Τα στρώματα αποτελούνται γενικά από όσο το δυνατό περισσότερες ομοιογενείς ομάδες στοιχείων του πληθυσμού ως προς κάποια χαρακτηριστικά : γεωγραφικά, κοινωνικά, δημογραφικά κ.ά.¹⁷⁰.

Δειγματοληψία συστάσεων

Η μέθοδος δειγματοληψίας συστάσεων ενδείκνυται για έρευνες που αφορούν ευρείες γεωγραφικές περιοχές με διασπορά, επειδή δεν αυξάνεται το κόστος της έρευνας. Αφορούν περιπτώσεις στις οποίες δεν είναι απαραίτητα γνωστός και καταγραμμένος ο πληθυσμός, αλλά υπάρχουν διαθέσιμοι κατάλογοι-λίστες με ομάδες που καλύπτουν τον πληθυσμό, δηλαδή με μονάδες του πληθυσμού. Αυτές συνήθως είναι ισοπληθείς. Έτσι από τη λίστα των ομάδων του πληθυσμού επιλέγουμε δείγμα κάποιων ομάδων, και στη συνέχεια, όλα τα μέλη των ομάδων που επιλέχθηκαν απαντούν στο ερωτηματολόγιο και άρα συνιστούν το τελικό δείγμα της έρευνας¹⁷¹.

Ανεξάρτητα από τη μέθοδο που θα επιλεγεί, ο αντικειμενικός στόχος παραμένει πάντα ο ίδιος: «Η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος». Το πόσο καλά ένα δείγμα αντιπροσωπεύει τον πληθυσμό εξαρτάται από το δειγματοληπτικό πλαίσιο (sample frame), το μέγεθος του δείγματος (sample size) και το σχεδιασμό της διαδικασίας συλλογής (selection procedure).

4.2 Σκοπός της Εμπειρικής Διερεύνησης

Στο κεφάλαιο 2 έγινε σαφές, ότι η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα και οι επιπτώσεις της είναι πολλές και σε διάφορους τομείς. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν μέτρα για την πρόληψη και καταστολή αυτού του φαινομένου, όπως αναφέρθηκαν και παραπάνω.

---

¹⁷⁰ Ζαφειρόπουλος Κώστας (2005), Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία, Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών, σελ.133-134

¹⁷¹ Ζαφειρόπουλος Κώστας (2005), Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία, Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών, σελ.135

Με βάση το πρόβλημα που αναλύθηκε, αποφασίστηκε η υλοποίηση μιας έρευνας, η οποία βασίζεται στο Ν.3691/2008 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις».

Στόχος της έρευνας είναι να αναδειχθεί ο βαθμός στον οποίο, άτομα που έχουν άμεση επαφή με τον εντοπισμό, την πρόληψη και την καταστολή των εν λόγω αδικημάτων του παρόντος νόμου, κατέχουν την απαραίτητη γνώση αυτού, με σκοπό την αποτελεσματικότερη άσκηση εξουσίας και τη καλύτερη παροχή υπηρεσιών ελέγχου προς όφελος της κοινωνίας.

Ο τρόπος που επιλέχτηκε να πραγματοποιηθεί η έρευνα, είναι με στρωματοποιημένη δειγματοληψία, χρησιμοποιώντας ερωτηματολόγιο, καθώς αποτελεί ένα μεθοδολογικό εργαλείο, το οποίο επιτρέπει τη συλλογή στοιχείων από ένα μεγάλο αριθμό ατόμων, αλλά και τη ποσοτικοποίηση και στατιστική ανάλυση των στοιχείων αυτών.

4.3 Πληθυσμός και Μέγεθος Δείγματος

Πληθυσμός είναι το ευρύ σύνολο των υποκειμένων για το οποίο εξάγουμε συμπεράσματα¹⁷². Κατά κύριο λόγο, οι πληθυσμοί είναι αρκετά μεγάλοι για να μελετηθούν ολόκληροι και σίγουρα υπάρχει κόστος σε χρόνο, χρήμα, ανθρώπινους πόρους κ.α. Για τον λόγο αυτό, επιλέγεται από τον ερευνητή ένα **δείγμα**, το οποίο αποτελεί μια αντιπροσωπευτική υποομάδα του πληθυσμού που έχει οριστεί προς ανάλυση.

Στη συγκεκριμένη έρευνα, το δείγμα μας απευθύνεται σε ορκωτούς ελεγκτές, ελεγκτές της Οικονομικής αστυνομίας καθώς και σε τραπεζικούς υπαλλήλους.

---

¹⁷² Ζαφειρόπουλος Κώστας (2005), Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία, Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών, σελ.126

4.4 Το ερωτηματολόγιο και η δομή του

Για τις ανάγκες της έρευνας διανεμήθηκαν 90 ερωτηματολόγια, 30 ερωτηματολόγια σε ορκωτούς ελεγκτές, 30 σε ελεγκτές της Οικονομικής αστυνομίας και άλλα 30 ερωτηματολόγια σε τραπεζικούς υπαλλήλους. Το ερωτηματολόγιο παρουσιάζεται στο Παράρτημα 1 και χωρίζεται σε 10 υποχρεωτικά μέρη.

Αναλυτικότερα, το **1^ο μέρος** αναφέρεται σε προσωπικές ερωτήσεις (δημογραφικά στοιχεία), αναφορικά με το φύλλο, ηλικία, μορφωτικό επίπεδο, εργασιακή κατάσταση και χρόνια εργασιακής εμπειρίας. Τα **υπόλοιπα μέρη** περιλαμβάνουν ερωτήσεις που βασίζονται στα σημαντικά κεφάλαια που διαχωρίζεται ο Ν. 3691/2008 «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις»:

- ✓ Σκοπός, Αντικείμενο, Βασικά αδικήματα, ορισμοί, υπόχρεα πρόσωπα
- ✓ Αρμόδιες Αρχές και άλλοι Φορείς
- ✓ Δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη
- ✓ Εφαρμογή δέουσας επιμέλειας από τρίτα μέρη
- ✓ Υποχρεώσεις αναφοράς και απαγόρευση γνωστοποίησης
- ✓ Φύλαξη αρχείων και στατιστικά δεδομένα και στοιχεία
- ✓ Μέτρα εφαρμογής
- ✓ Ποινικές και Διοικητικές κυρώσεις, κατάσχεση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων

Το **10^ο και τελευταίο μέρος** περιέχει γενικές ερωτήσεις, σχετικά με την άποψη των ερωτηθέντων, για το αν θεωρούν ότι το ξέπλυμα χρήματος εμφανίζεται στην Ελλάδα σε σημαντικό βαθμό και επηρεάζει τη σωστή λειτουργία της κοινωνίας, καθώς και αν η οικονομική κρίση αποτελεί καταλυτικό παράγοντα στην αύξηση της απάτης. Επίσης ερωτώνται για το πόσες υποθέσεις απάτης έχουν εντοπίσει μέχρι στιγμής και ποια βασικά αδικήματα.

Οι τύποι ερωτήσεων που χρησιμοποιήθηκαν στο ερωτηματολόγιο είναι:

- Κλειστές ερωτήσεις, στις οποίες οι κατηγορίες των απαντήσεων που καλούνται οι ερωτώντες να απαντήσουν, πρέπει να διαλέξουν μια επιλογή

- Πολλαπλές απαντήσεις, σε τέτοιες ερωτήσεις οι ερωτώντες επιλέγουν μία ή περισσότερες απαντήσεις
- Ερωτήσεις με τη βαθμολογική κλίμακα του Likert (πενταβάθμια κλίμακα), οι οποίες ξεκινούν από «Διαφωνώ απόλυτα» με βαθμό κλίμακας 1 και «Συμφωνώ απόλυτα» με βαθμό κλίμακας 5, καθώς επίσης και «Καθόλου» με βαθμό κλίμακας 1 και «Πάρα πολύ» με βαθμό κλίμακας 5

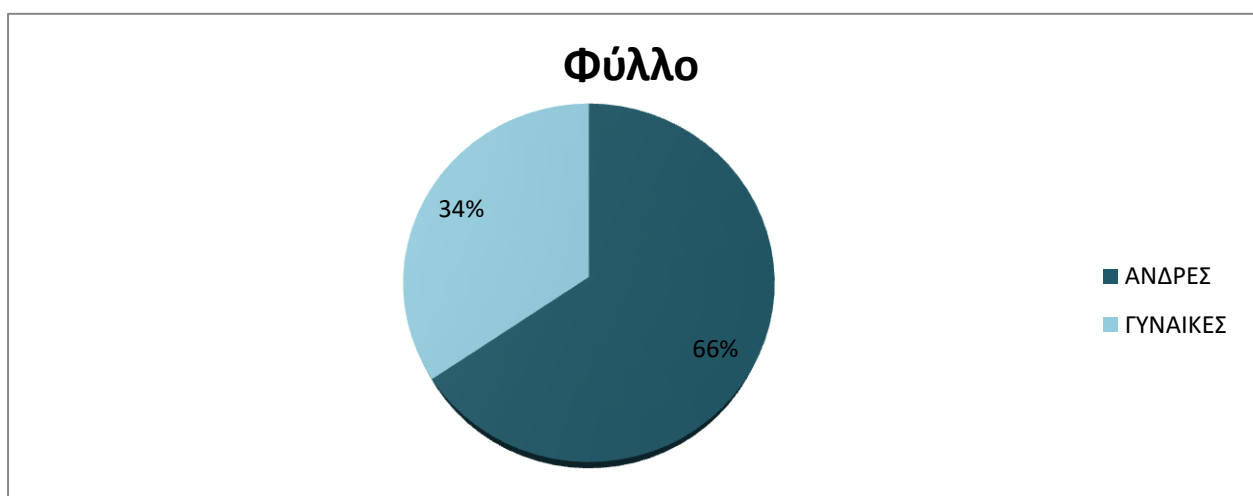
4.5 Παρουσίαση και ανάλυση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου

Στο κεφάλαιο αυτό, γίνεται παράθεση των στατιστικών αποτελεσμάτων της εμπειρικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε, με τη διανομή των 90 ερωτηματολογίων στο δείγμα που επιλέχθηκε, έτσι ώστε να οδηγηθούμε σε κάποια τελικά συμπεράσματα. Για την καλύτερη κατανόηση, σε κάθε ερώτηση ακολουθούν διαγράμματα.

4.5.1 Ανάλυση 1^ο μέρους

Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται τα δημογραφικά και προσωπικά στοιχεία των συμμετεχόντων στην έρευνα, με στόχο τη παρουσίαση μιας γενικής εικόνας του δείγματος.

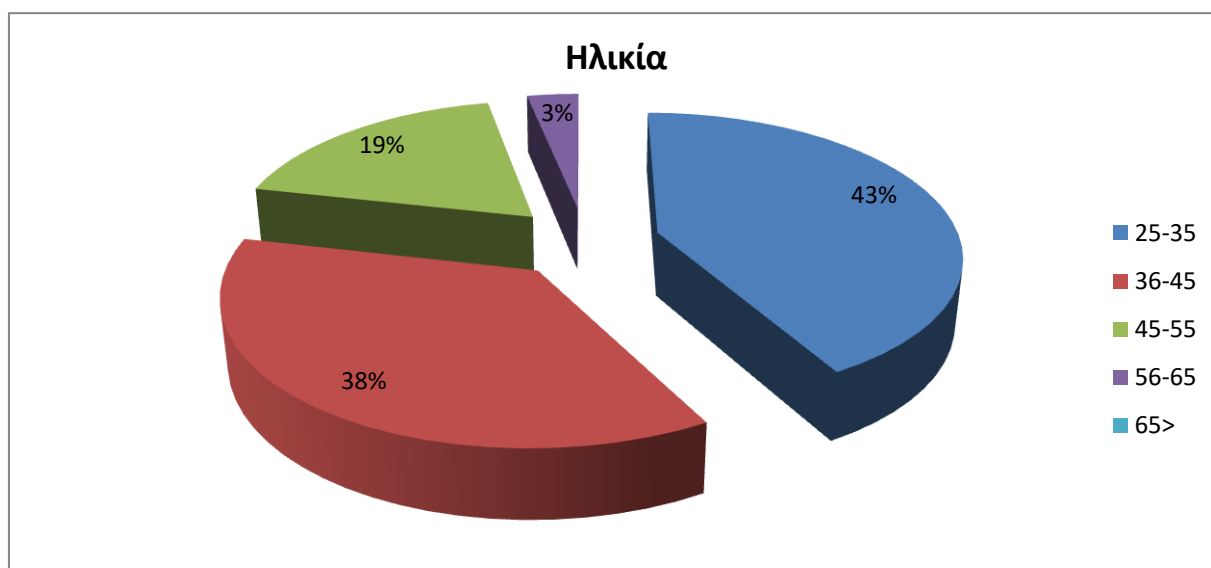
Μέρος 1^ο: Προσωπικές Πληροφορίες

Διάγραμμα 1: Φύλλο

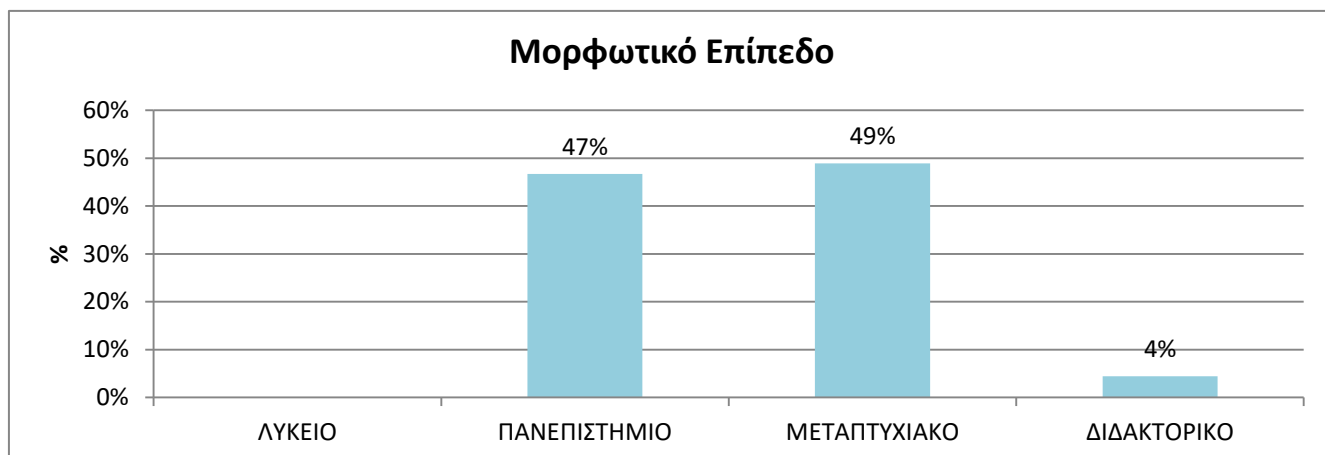

Από το διάγραμμα 1, παρατηρούμε το σύνολο των αντρών και των γυναικών, που αποτέλεσαν το δείγμα μας στην παραπάνω έρευνα. Από τα στοιχεία, βλέπουμε ότι το σύνολο των ερωτηθέντων αποτελείται κατά 66% από άντρες και κατά 34% από γυναίκες.

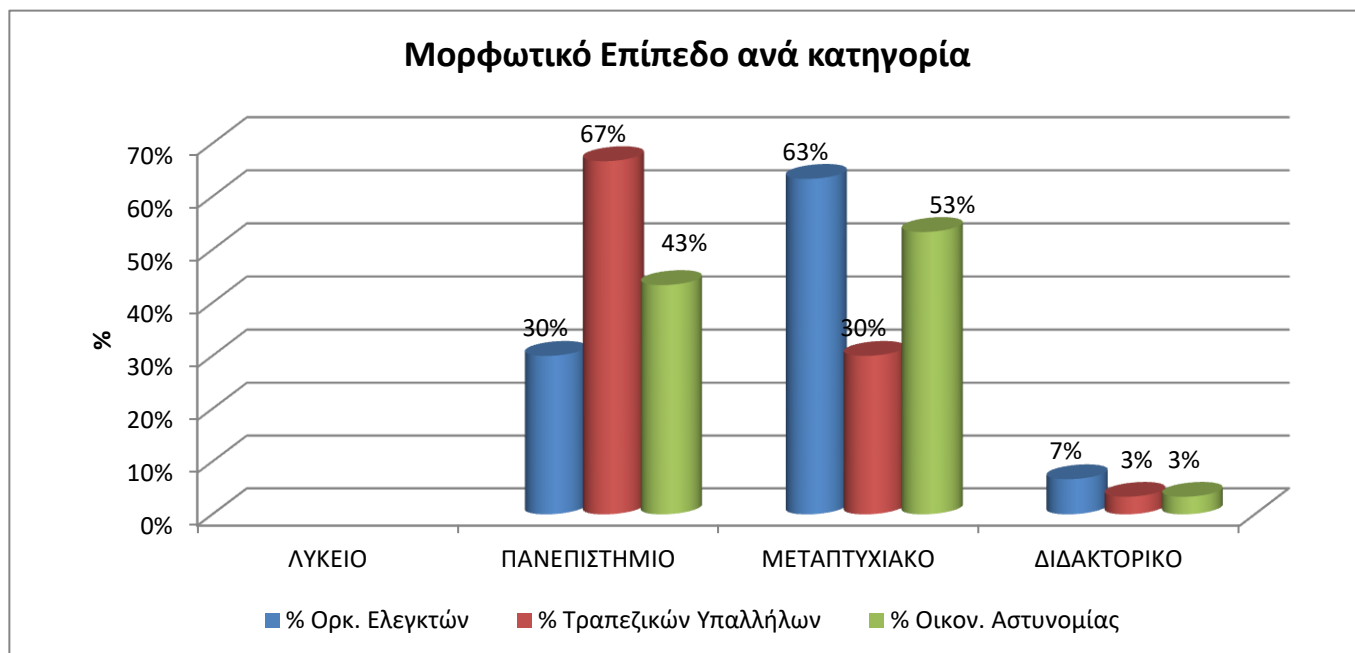
Διάγραμμα 2: Ηλικία

Επίσης, όπως διαπιστώνεται στο διάγραμμα 2, το 43% είναι από 25-35 χρονών, το 38% είναι από 36-45 χρονών, το 19% είναι από 45-55 χρονών και μόνο το 3% ανήκει στη κατηγορία 56-65 χρονών.

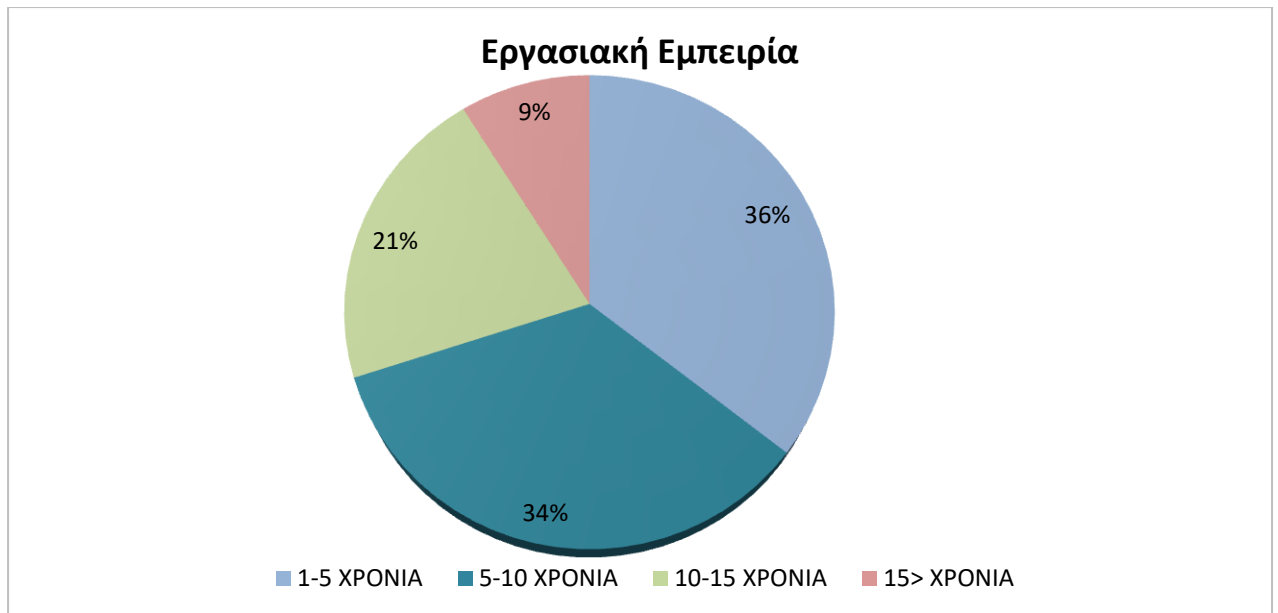
Διάγραμμα 3: Μορφωτικό επίπεδο

Στο διάγραμμα 3, παρατηρούμε τα στοιχεία σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων. Το 49% του συνόλου, είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου, το 47% του συνόλου είναι απόφοιτοι Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και μόνο ένα ποσοστό της τάξεως 4% είναι κάτοχοι διδακτορικού.

Διάγραμμα 4: Μορφωτικό επίπεδο ανά κατηγορία

Πιο συγκεκριμένα, στο διάγραμμα 4, παρατηρούμε ότι απόφοιτοι Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης είναι το 30% των Ορκωτών Ελεγκτών, το 67% των Τραπεζικών Υπαλλήλων και το 43% της Οικονομικής Αστυνομίας. Κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου είναι το 63% των Ορκωτών Ελεγκτών, το 53% της Οικονομικής Αστυνομίας και το 30% των Τραπεζικών Υπαλλήλων. Μόνο ένα μικρό ποσοστό είναι κάτοχοι Διδακτορικού τίτλου και αυτό αναφέρεται σε ποσοστό 7% των Ορκωτών Ελεγκτών και 3% αντίστοιχα των υπόλοιπων δύο κατηγοριών.

Διάγραμμα 5: Εργασιακή εμπειρία

Στο διάγραμμα 5, εμφανίζεται ο χρόνος εργασιακής εμπειρίας του δείγματος, όπου το 36% του συνόλου απασχολείται στη συγκεκριμένη θέση εργασίας για 1-5 χρόνια, το 34% για 5-10 χρόνια, το 21% για 10-15 χρόνια και μόνο το 9% του συνόλου των ερωτηθέντων για περισσότερο από 15 χρόνια.

Ανάλυση των επιμέρους μερών του ερωτηματολογίου

Μετά την παρουσίαση των δημογραφικών και επαγγελματικών χαρακτηριστικών του συνολικού δείγματος της έρευνας, αναλύονται τα αποτελέσματα των υπόλοιπων βασικών μερών του ερωτηματολογίου. Πραγματοποιείται η παρουσίαση των αποτελεσμάτων ανά μέρος του ερωτηματολογίου, όπως ακριβώς έγινε και στη σύνταξή του.

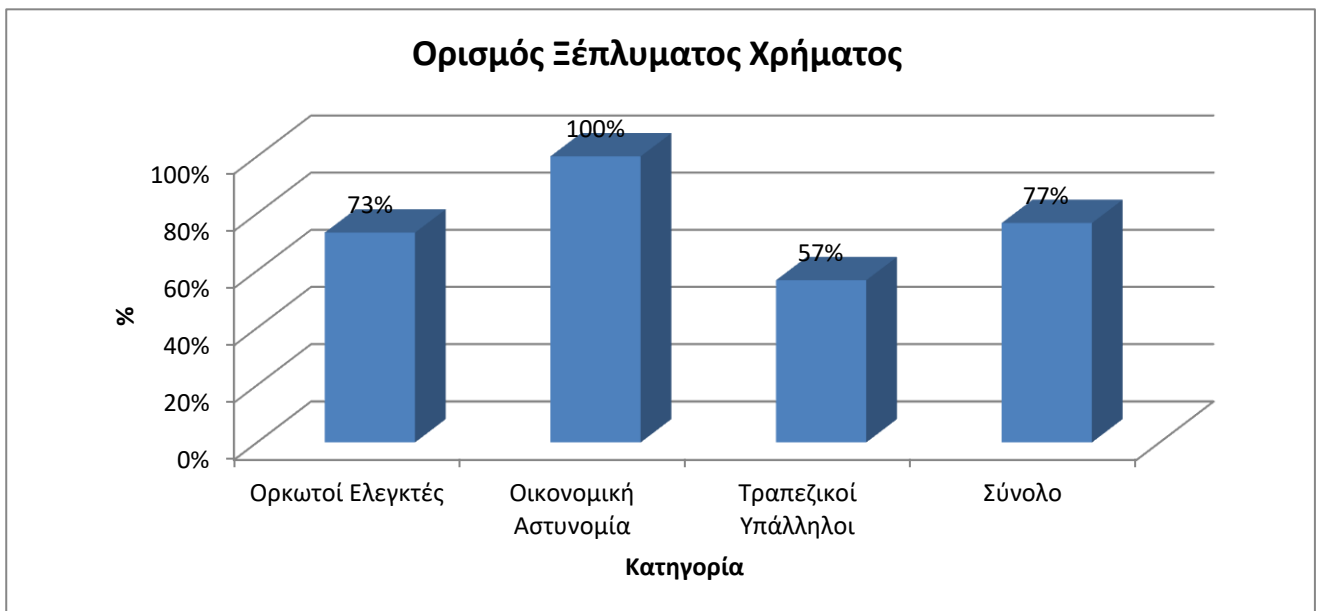
4.5.2 Ανάλυση 2^ο και 3^ο μέρους

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων που ακολουθεί αφορά το δεύτερο και τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου, δηλαδή τις ερωτήσεις 1-7.

Μέρος 2^ο: Σκοπός, Αντικείμενο, Βασικά αδικήματα, ορισμοί, υπόχρεα πρόσωπα

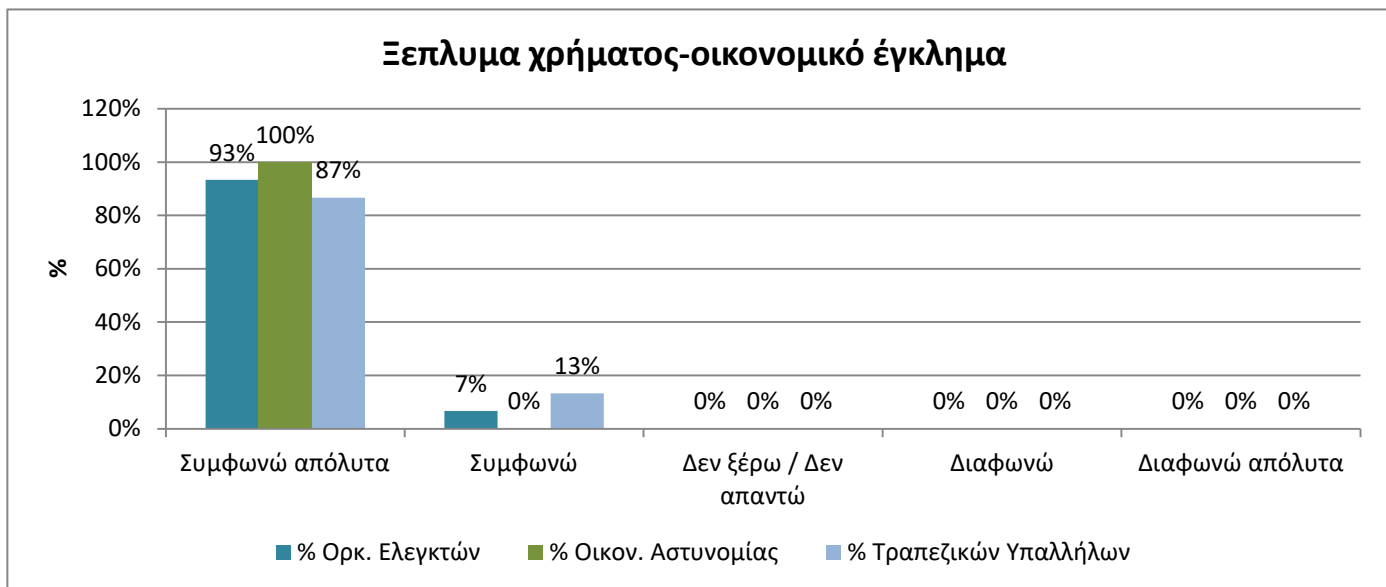
Η ερώτηση 1, αναφέρεται στον ορισμό του ξεπλύματος χρήματος, όπου συνιστά:

- ✓ Στη μετατροπή ή μεταφορά περιουσιακών στοιχείων εν γνώσει ότι αυτά προέρχονται από οποιοδήποτε έγκλημα, αποκρύπτοντας τη παράνομη προέλευσή τους, με σκοπό την αποφυγή των νόμιμων συνεπειών των πράξεών του
- ✓ Στην απόκρυψη ή συγκάλυψη της πραγματικής φύσης, πηγής, τοποθεσίας, διάθεσης, μετακίνησης, δικαιωμάτων ή ιδιοκτησιακού καθεστώτος των περιουσιακών στοιχείων, εν γνώσει ότι αυτά προέρχονται από τη διάπραξη εγκλήματος ή από τη συμμετοχή σε τέτοιο έγκλημα
- ✓ Στην απόκτηση, κατοχή ή χρήση περιουσιακού στοιχείου, εν γνώσει κατά τη στιγμή της λήψης ότι προέρχεται από την τέλεση εγκλήματος, ή από τη συμμετοχή στην τέλεση σε τέτοιο έγκλημα

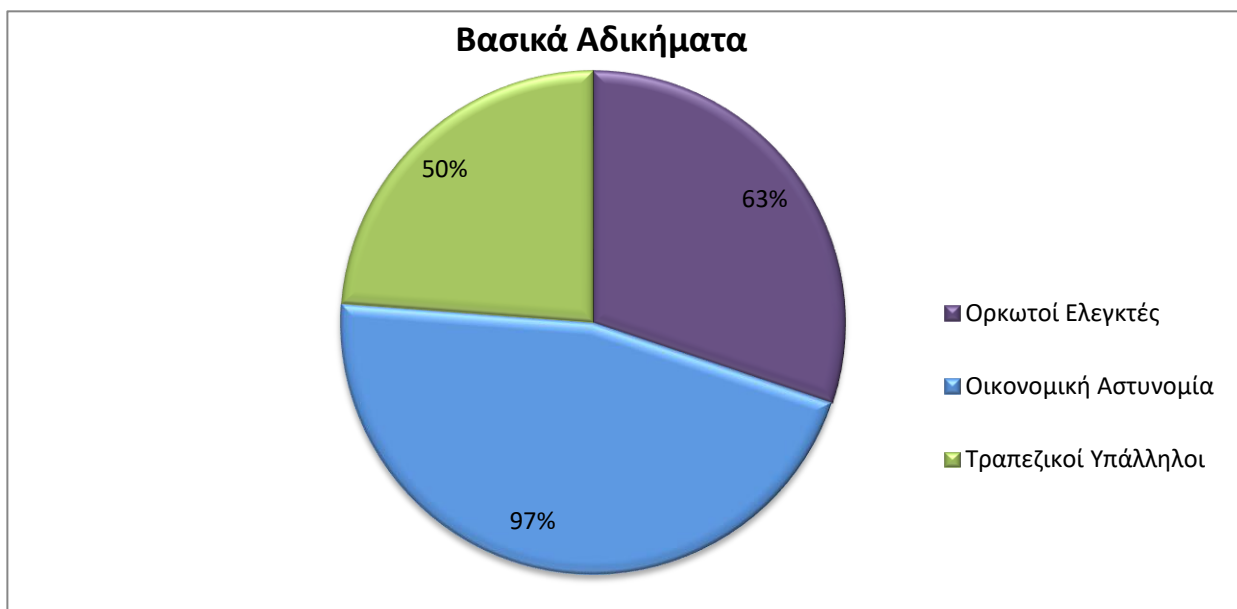
Διάγραμμα 6: Ορισμός ξεπλύματος χρήματος

Από το παραπάνω διάγραμμα, προκύπτει ότι το 77% του συνόλου των ερωτηθέντων απάντησαν σωστά. Αν δούμε πιο συγκεκριμένα, παρατηρούμε ότι η Οικονομική Αστυνομία απάντησε ορθά με ποσοστό 100% για τον ορισμό του ξεπλύματος χρήματος. Στη συνέχεια ακολουθούν οι ορκωτοί ελεγκτές με ποσοστό 73% και οι τραπεζικοί υπάλληλοι με ποσοστό 57%.

Διάγραμμα 7: Ξέπλυμα χρήματος-Οικονομικό έγκλημα

Στη δεύτερη ερώτηση, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν για το αν θεωρούν ότι το ξέπλυμα χρήματος αποτελεί οικονομικό έγκλημα. Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 7, η συντριπτική πλειοψηφία του συνόλου απάντησε σωστά ότι συμφωνεί, με ποσοστό 100% της Οικονομικής Αστυνομίας, 93% των Ορκωτών Ελεγκτών και λίγο χαμηλότερα οι Τραπεζικοί υπάλληλοι με 87%.

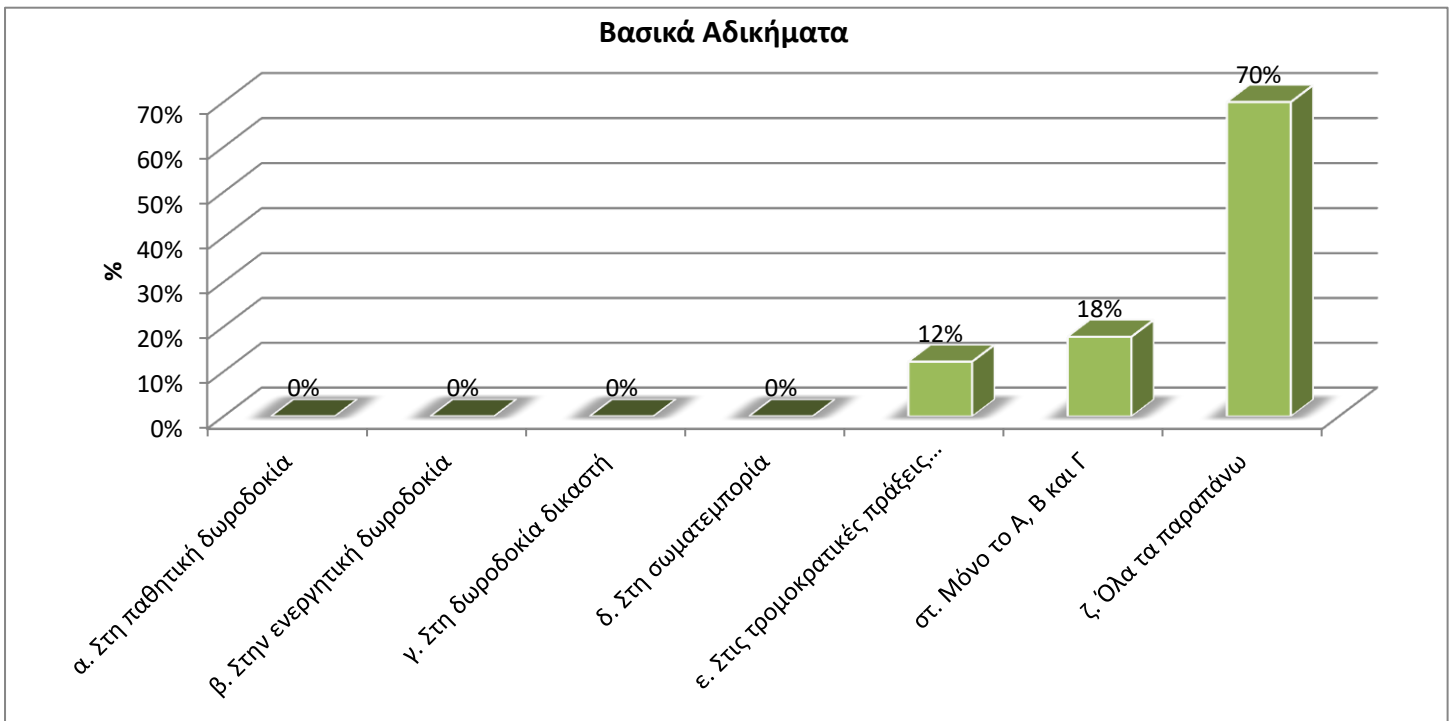

Διάγραμμα 8: Βασικά αδικήματα ξεπλύματος χρήματος ανά κατηγορία

Η ερώτηση 3, αναφέρεται στα βασικά αδικήματα του ξεπλύματος, όπου είναι:

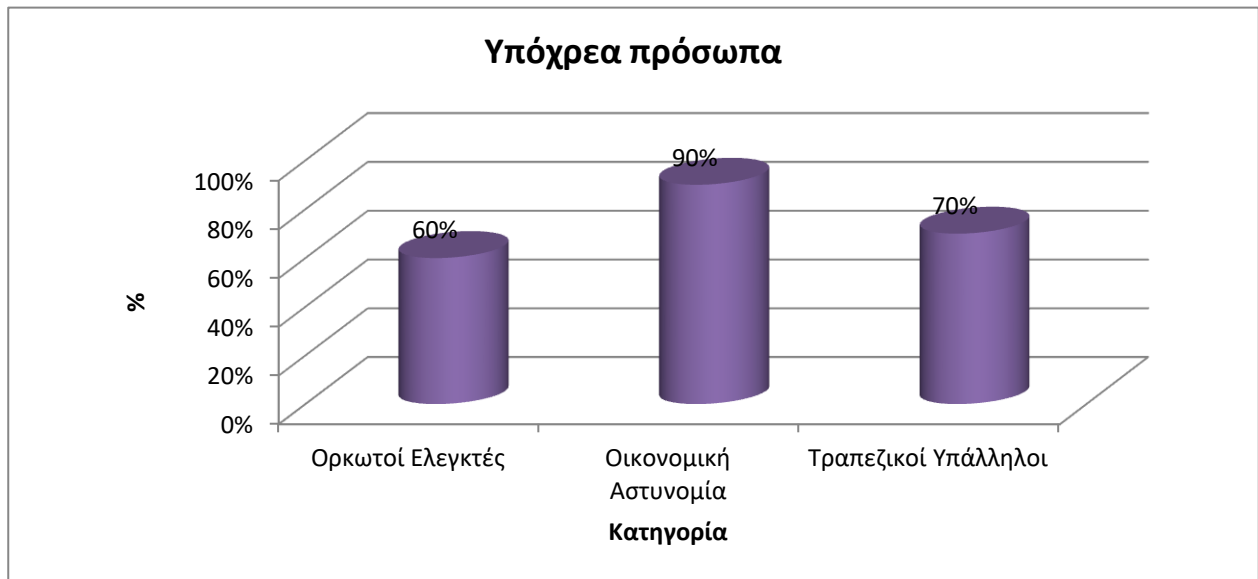
- ✓ Η παθητική δωροδοκία
- ✓ Η ενεργητική δωροδοκία
- ✓ Η δωροδοκία δικαστή
- ✓ Η σωματεμπορία και
- ✓ Οι τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Στην εν λόγω ερώτηση, το 97% της Οικονομικής Αστυνομίας γνώριζε τη σωστή απάντηση, το 63% των Ορκωτών Ελεγκτών και οι μισοί από τους Τραπεζικούς Υπαλλήλους, με ποσοστό 50%, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 8.

Διάγραμμα 9: Συχνότητα Εμφάνισης Βασικών αδικημάτων ξεπλύματος χρήματος

Εάν παρατηρήσουμε το διάγραμμα 9, βλέπουμε ότι το 70% του συνόλου των ερωτώμενων απάντησαν σωστά, αλλά ένα ποσοστό της τάξεως 12%, θεωρούν ότι τα βασικά αδικήματα αναφέρονται στις τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, καθώς και το 18% του συνόλου απάντησαν, ότι αναφέρεται μόνο στην παθητική δωροδοκία, στην ενεργητική δωροδοκία και στη δωροδοκία δικαστή.

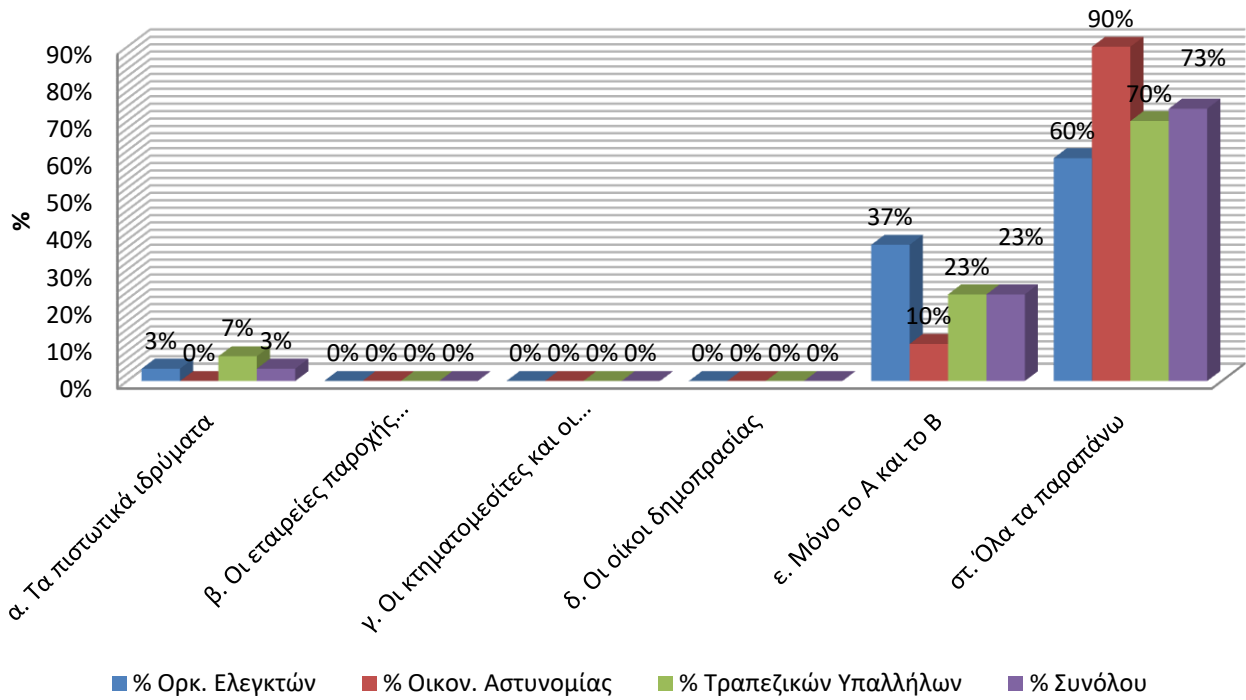
Διάγραμμα 10: Υπόχρεα πρόσωπα ανά κατηγορία

Η τέταρτη ερώτηση ερευνά, ποια υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να ακολουθούν τις υποχρεώσεις του Ν.3691/2008. Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 10, 29 άτομα της Οικονομικής αστυνομίας, το 90% του συνόλου, απάντησαν σωστά, ότι τα υπόχρεα πρόσωπα αναφέρονται:

- ✓ Στα πιστωτικά ιδρύματα
- ✓ Στις εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου
- ✓ Στους κτηματομεσίτες και στις κτηματομεσιτικές εταιρείες και
- ✓ Στους οίκους δημοπρασίας

Σε αντίθεση με τους Ορκωτούς Ελεγκτές και τους Τραπεζικούς Υπαλλήλους, οι οποίοι απάντησαν ορθά με περίπου ίδιο ποσοστό 60% και 70% αντίστοιχα.

Υπόχρεα πρόσωπα

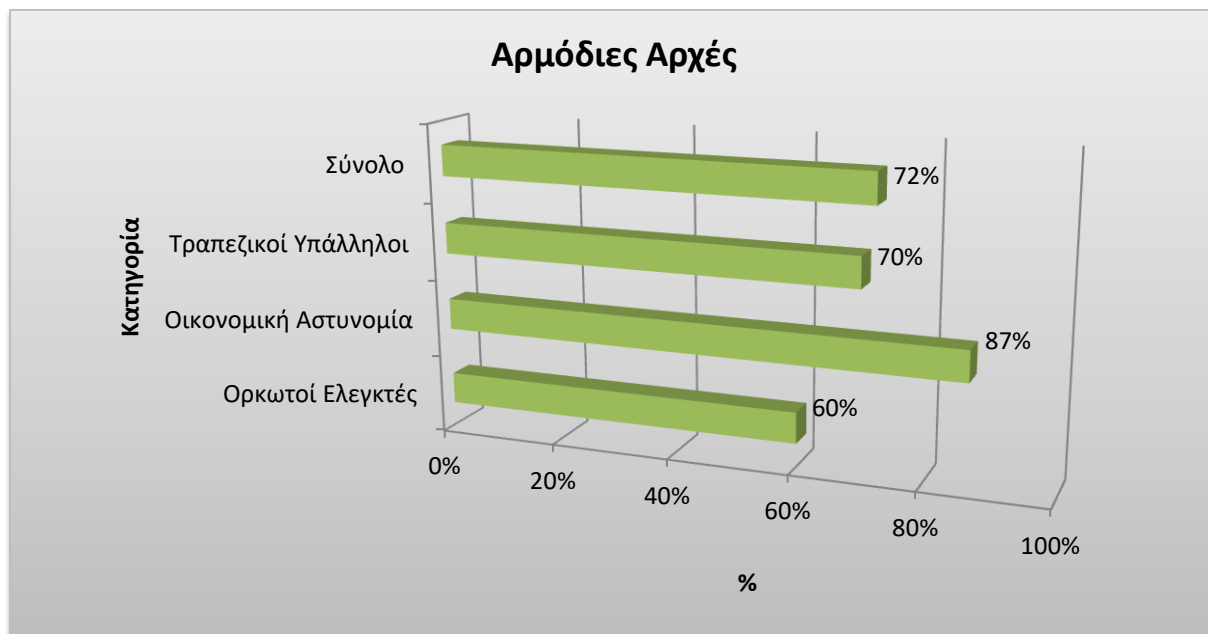

Διάγραμμα 11: Υπόχρεα πρόσωπα

Πιο συγκεκριμένα, στο παραπάνω διάγραμμα, φαίνεται ότι το 23% των Τραπεζικών Υπαλλήλων, το 10% της Οικονομικής Αστυνομίας και το 37% των Ορκωτών Ελεγκτών θεωρούν ότι υπόχρεα πρόσωπα είναι μόνο τα πιστωτικά ιδρύματα και οι εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου, ενώ ένα ποσοστό 10% του συνόλου, πιστεύουν ότι είναι μόνο τα πιστωτικά ιδρύματα.

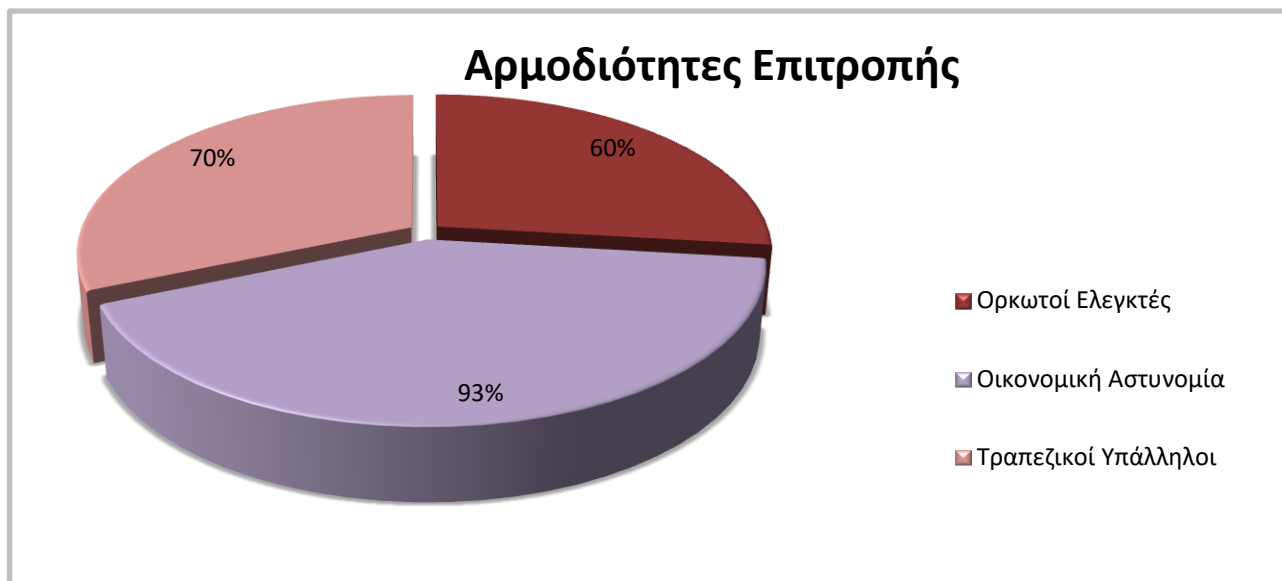

Μέρος 3^ο Αρμόδιες Αρχές και άλλοι Φορείς

Διάγραμμα 12: Αρμόδιες Αρχές

Στόχος της ερώτησης 5, είναι να καταγραφούν οι Αρμόδιες Αρχές, οι οποίες είναι υπεύθυνες για τη παρακολούθηση εφαρμογής του νόμου από τα υπόχρεα πρόσωπα. Από τις απαντήσεις που λάβαμε, διαβλέπουμε ότι σε ποσοστό της τάξεως του 72% του συνόλου των ερωτηθέντων απάντησαν σωστά, αναφέροντας ότι οι Αρμόδιες Αρχές είναι μόνο η Τράπεζα της Ελλάδος και η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης. Πιο συγκεκριμένα, όπως παρουσιάζεται και στο διάγραμμα 12, το 87% της Οικονομικής Αστυνομίας, το 70% των Τραπεζικών Υπαλλήλων και το 60% των Ορκωτών Ελεγκτών.

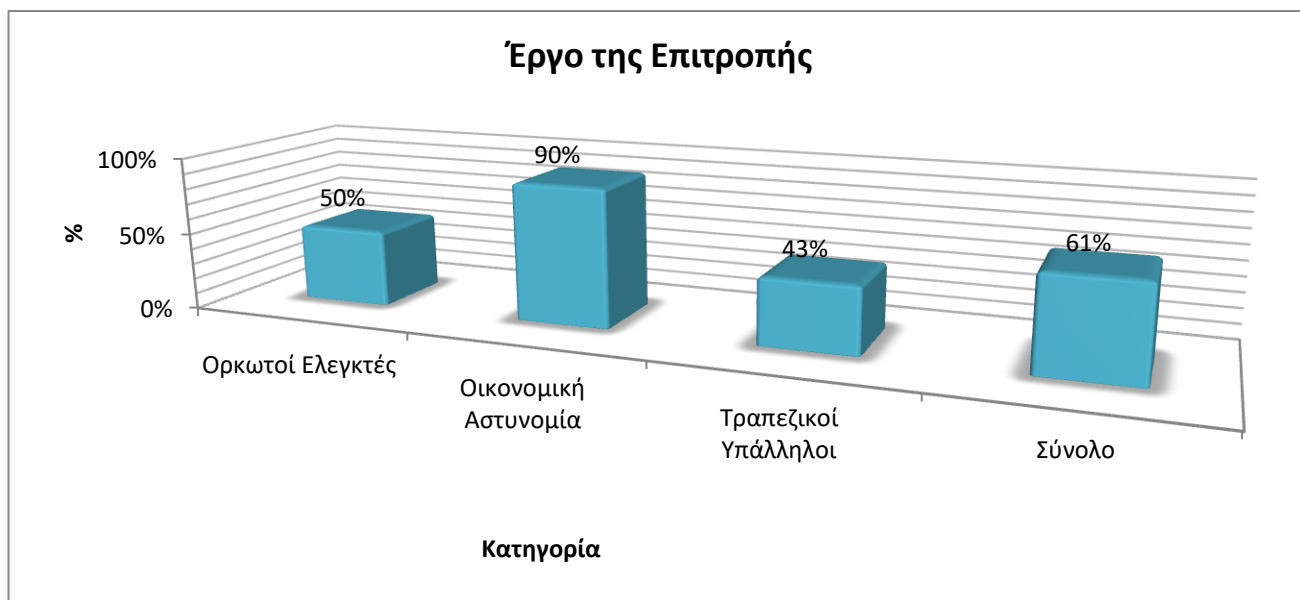
Διάγραμμα 13: Αρμοδιότητες Επιτροπής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

Στην ερώτηση 6, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σχετικά με τις αρμοδιότητες που έχει η Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Ένα μεγάλο ποσοστό της Οικονομικής Αστυνομίας (93%) γνώριζε σωστά, ότι η Επιτροπή οφείλει:

- ✓ Να συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται σε αυτήν και αφορούν ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές
- ✓ Μπορεί να διενεργεί ειδικούς επιτόπιους ελέγχους, σε σοβαρές κατά την κρίση της υποθέσεις, σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες
- ✓ Δίνει κατευθυντήριες οδηγίες στα υπόχρεα πρόσωπα και φορείς σχετικά με την αποτελεσματική διεκπεραίωση μιας υπόθεσης
- ✓ Ενημερώνει εγγράφως τον διαβιβάζοντα την πληροφορία ότι την έλαβε και του παρέχει άλλα σχετικά στοιχεία, χωρίς όμως να παραβιάζεται το απόρρητο των ερευνών της ή να δυσχεραίνεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

Το 60% των Ορκωτών Ελεγκτών, καθώς και το 70% των Τραπεζικών Υπαλλήλων ήξεραν τη σωστή απάντηση. Μάλιστα το 20% του συνόλου, θεωρεί πως οι αρμοδιότητες της Επιτροπής αναφέρονται μόνο στο να συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται σε αυτήν και αφορούν

ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές, αλλά και να δίνει κατευθυντήριες οδηγίες στα υπόχρεα πρόσωπα και φορείς σχετικά με την αποτελεσματική διεκπεραίωση μιας υπόθεσης

Διάγραμμα 14: Έργο της Επιτροπής επεξεργασίας στρατηγικής και πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος

Η ερώτηση 7 επιδιώκει να διερευνήσει, ποιο είναι το έργο της Επιτροπής επεξεργασίας στρατηγικής και πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος. Στο διάγραμμα 14, παρατηρούμε ότι το 61% του συνόλου όλων των κατηγοριών γνώριζε πως το έργο αναφέρεται μόνο:

- ✓ Στη μελέτη και σχεδιασμό των αναγκαίων μέτρων νομοθετικής, κανονιστικής και οργανωτικής φύσης, με σκοπό τη συμμόρφωση της χώρας μας με τα διεθνή πρότυπα και
- ✓ Στη προετοιμασία και σχεδιασμό συγκεκριμένων πολιτικών για την αντιμετώπιση εντοπισμένων αδυναμιών

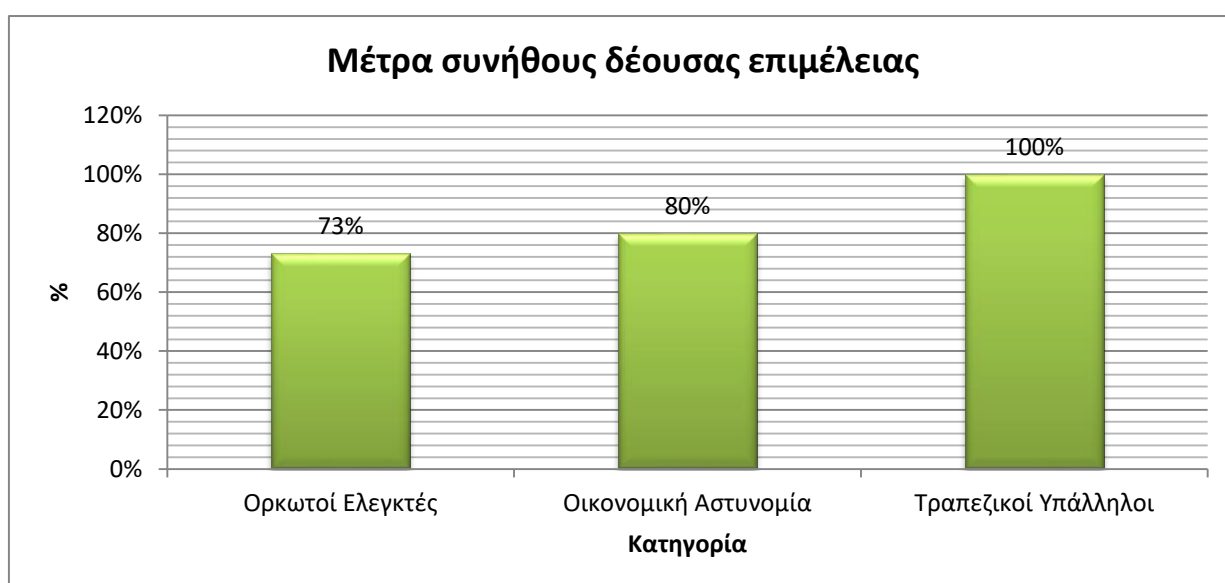
Υψηλό ποσοστό ορθής απάντησης φαίνεται να έχει η Οικονομική Αστυνομία με 90%, σε αντίθεση με τους Ορκωτούς Ελεγκτές και τους Τραπεζικούς Υπαλλήλους με ποσοστό αντίστοιχα 50% και 43%. Αξιοσημείωτο είναι να αναφέρουμε ότι ένα

ποσοστό της τάξεως του 25% του συνόλου, απάντησε ότι δεν ισχύει «κανένα από τα παραπάνω»

4.5.3 Ανάλυση 4^ο και 5^ο μέρους

Παρακάτω αναλύονται τα αποτελέσματα που αφορούν το τέταρτο και πέμπτο μέρος του ερωτηματολογίου, δηλαδή τις ερωτήσεις 8-13.

Μέρος 4^ο: Δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη

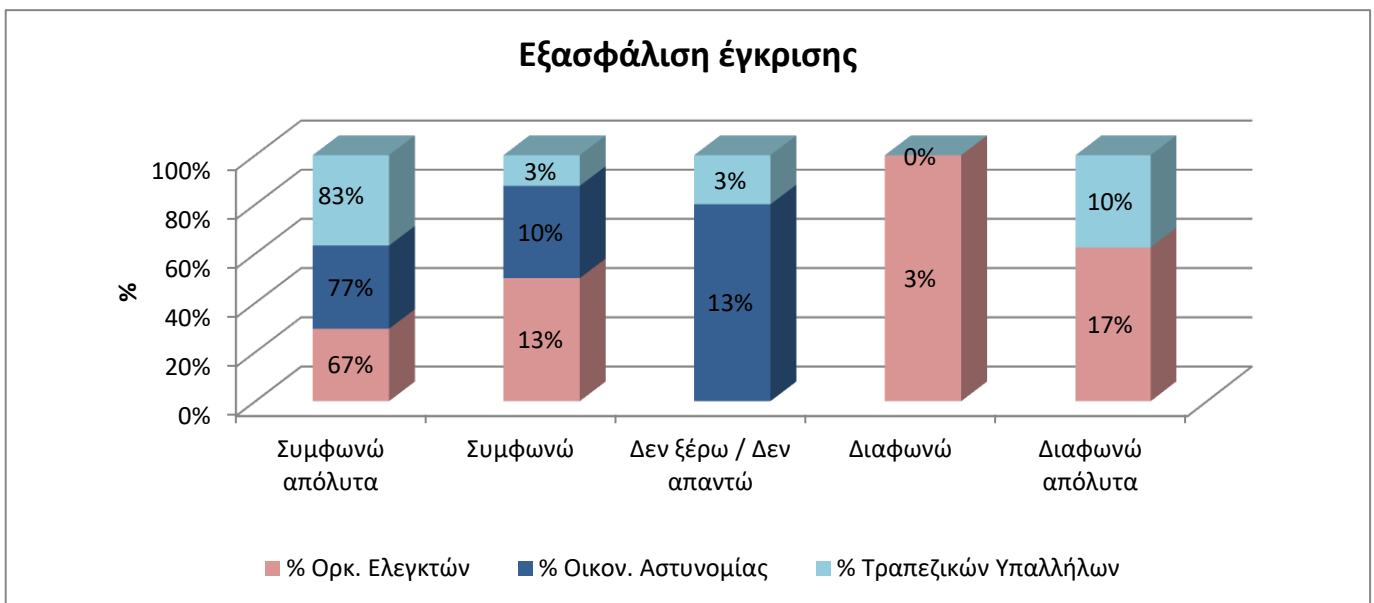
Διάγραμμα 15: Μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη

Η ερώτηση 8 αναφέρεται, στα βασικά μέτρα της συνήθους δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη που πρέπει να εφαρμόσουν τα υπόχρεα πρόσωπα. Παρατηρείται, πως η συντριπτική πλειοψηφία ήξερε ότι αναφέρονται στη:

- ✓ Πιστοποίηση της ταυτότητας του πελάτη βάσει εγγράφων ή άλλων δεδομένων
- ✓ Συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου

- ✓ Επιστάμενη εξέταση κάθε συναλλαγής ή δραστηριότητας, η οποία μπορεί να θεωρηθεί ότι συνδέεται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα

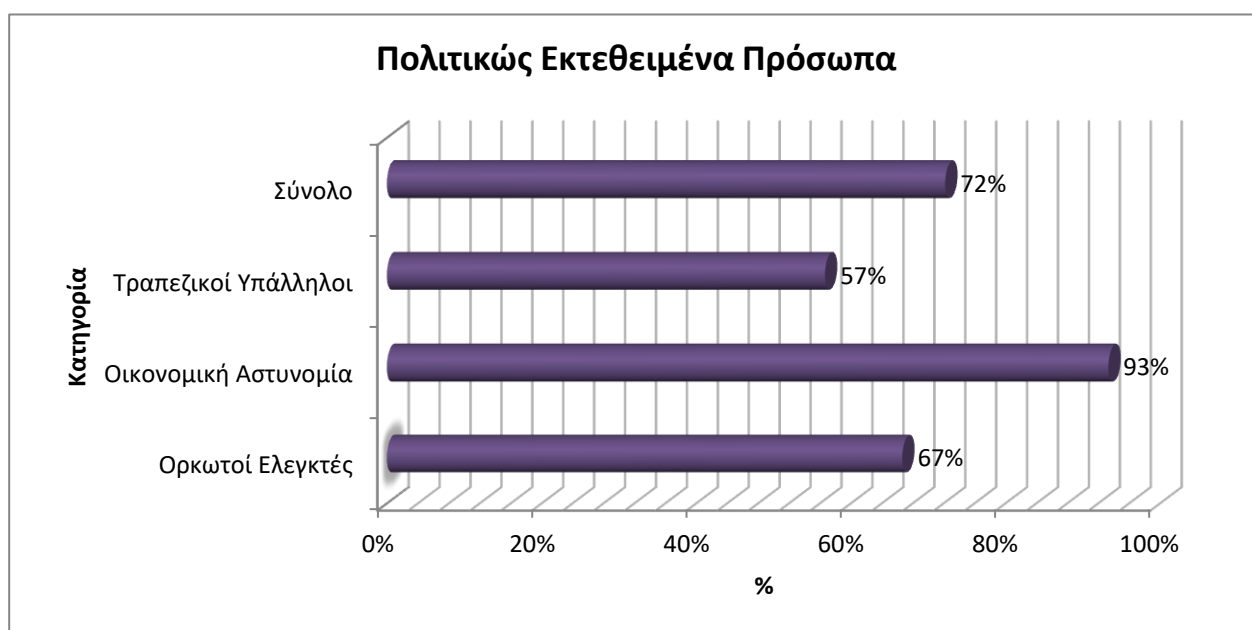
Πιο συγκεκριμένα, το σύνολο των Τραπεζικών υπαλλήλων με ποσοστό 100% γνώριζε την παραπάνω ερώτηση, το 80% της Οικονομικής Αστυνομίας, καθώς και το 73% των Ορκωτών Ελεγκτών. Αξιοσημείωτο είναι να αναφέρουμε, ότι το 20% του υπόλοιπου συνόλου που δεν απάντησε σωστά, πιστεύει, ότι τα βασικά μέτρα αναφέρονται μόνο στη πιστοποίηση της ταυτότητας του πελάτη βάσει εγγράφων ή άλλων δεδομένων και το υπόλοιπο 27%, ότι αναφέρεται μόνο στη συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου και στην επιστάμενη εξέταση κάθε συναλλαγής ή δραστηριότητας, η οποία μπορεί να θεωρηθεί ότι συνδέεται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα

Διάγραμμα 16: Εξασφάλιση έγκρισης πριν τη σύναψη νέων σχέσεων

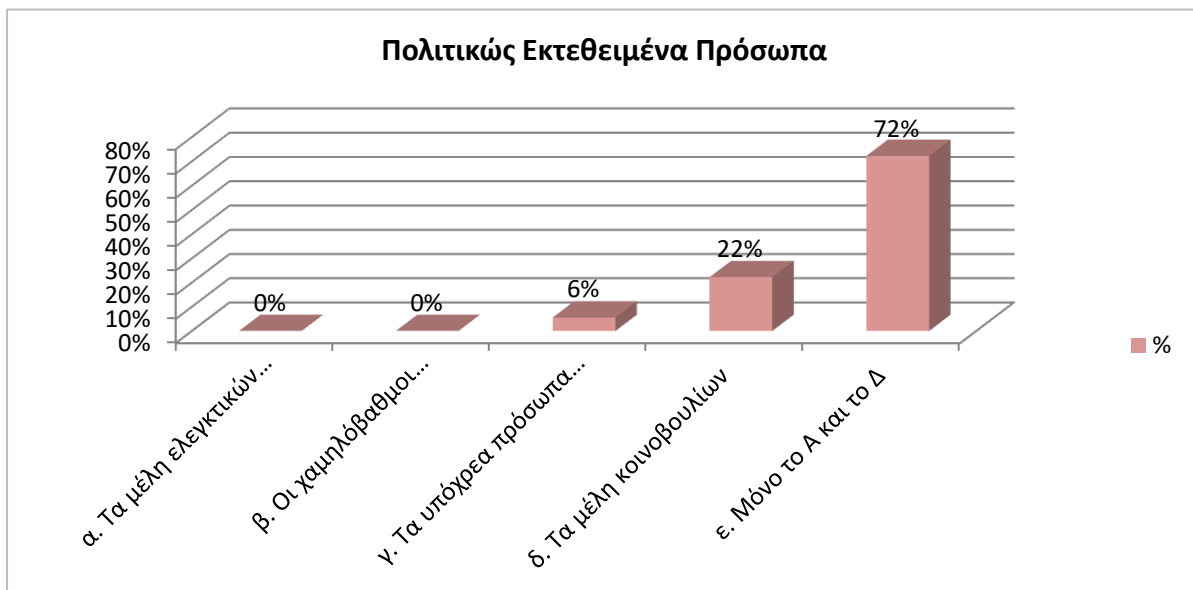
Στην ερώτηση 9, σχετικά με το αν τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να εξασφαλίζουν την έγκριση ανώτερων διοικητικών στελεχών πριν από τη σύναψη

νέων σχέσεων, στη περίπτωση διασυννοριακών σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης με ιδρύματα από τρίτες χώρες, φαίνεται ότι το 86% των τραπεζικών Υπαλλήλων απάντησε ορθά ότι συμφωνεί, ακολουθώντας η Οικονομική Αστυνομία και οι Ορκωτοί Ελεγκτές με 80%. Δεν θα πρέπει να παραληφθεί να αναφερθεί, ότι το 17% από το σύνολο των Ορκωτών απάντησαν ότι διαφωνούν κατηγορηματικά με τη παραπάνω άποψη, καθώς επίσης και ότι ένα ποσοστό της τάξεως 13% της Οικονομικής Αστυνομίας δεν ήξερε να απαντήσει, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 16.

Διάγραμμα 17: Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα ανά κατηγορία

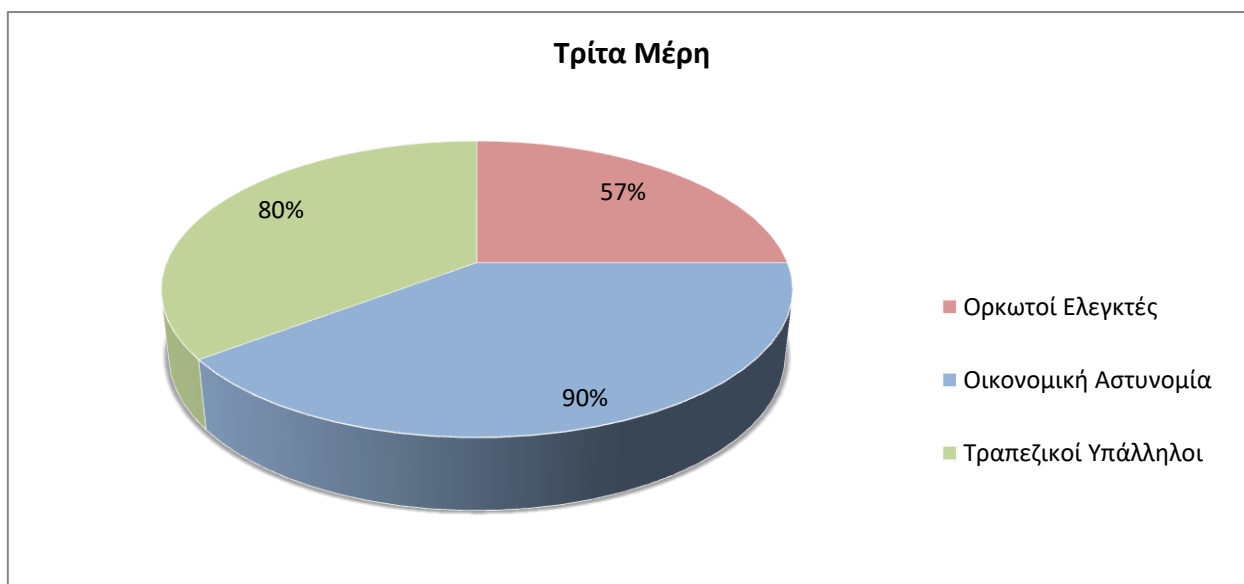
Στην ερώτηση 10, το δείγμα κλήθηκε να απαντήσει σχετικά με το ποια αποτελούν πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα. Στο διάγραμμα 17, παρατηρούμε ότι το 72% του συνόλου των ερωτηθέντων, απάντησαν σωστά, ότι δηλαδή είναι μόνο τα μέλη ελεγκτικών δικαστηρίων και τα μέλη κοινοβουλίων. Φαίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό που απάντησε σωστά στην παραπάνω ερώτηση, αναφέρεται στην Οικονομική Αστυνομία, με 93%.

Διάγραμμα 18: Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα

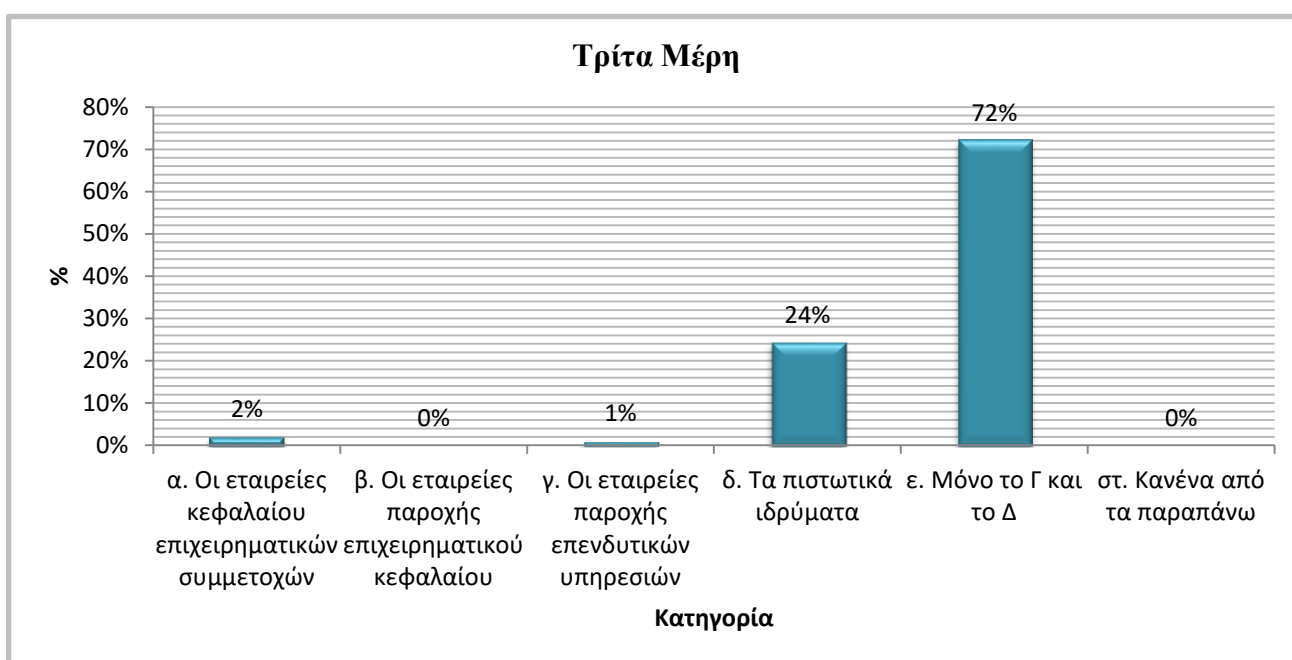
Εάν παρατηρήσουμε καλύτερα στο διάγραμμα 18, θα δούμε ότι το 22% του υπόλοιπου συνόλου που δεν απάντησαν σωστά, θεωρούν ότι πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα αποτελούν τα μέλη κοινοβουλίων, ενώ το 6% του δείγματος απάντησε, ότι είναι τα υπόχρεα πρόσωπα τα οποία έχουν παύσει να λειτουργούν ως τέτοια, για ένα έτος τουλάχιστον.

Μέρος 5^ο: Εφαρμογή δέουσας επιμέλειας από τρίτα μέρη

Διάγραμμα 19: Τρίτα Μέρη ανά κατηγορία

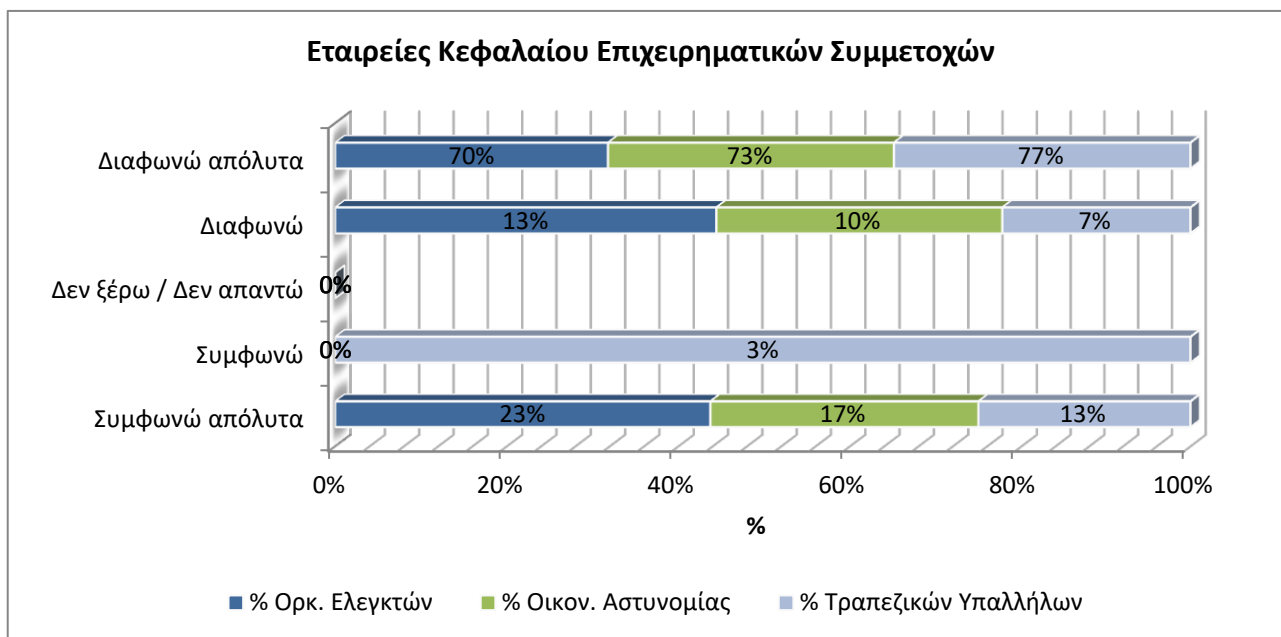
Η ερώτηση 11 αναφέρεται στο ποια θεωρούνται ως τρίτα μέρη. Στο διάγραμμα 19, φαίνεται ότι μεγάλο ποσοστό τόσο της Οικονομικής Αστυνομίας (90%), όσο και των Τραπεζικών Υπαλλήλων (80%), απάντησαν σωστά, ότι τρίτα μέρη αποτελούν μόνο οι εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και τα πιστωτικά ιδρύματα.

Διάγραμμα 20: Τρίτα μέρη

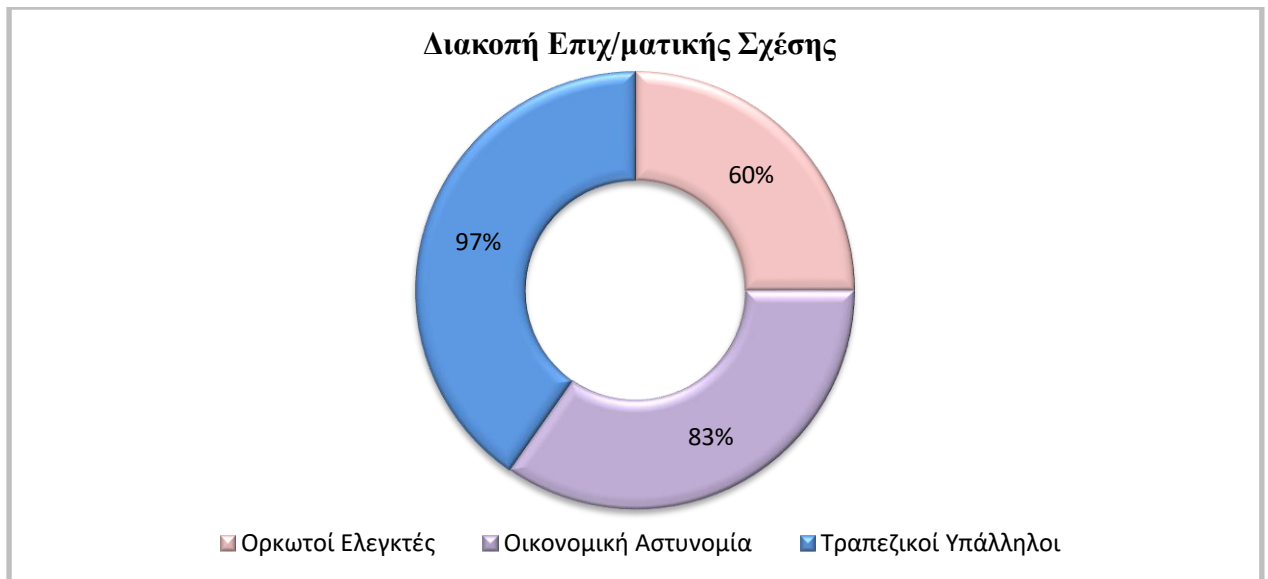
Πιο συγκεκριμένα, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 20, το 72% του συνόλου απάντησαν σωστά. Ένα ποσοστό της τάξεως του 24% θεωρεί, ότι τρίτα μέρη αποτελούν μόνο τα πιστωτικά ιδρύματα και ένα μικρό ποσοστό 2% του συνόλου θεωρεί μόνο τις εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών.

Διάγραμμα 21: Εταιρείες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών

Όσον αφορά την ερώτηση 12, σχετικά με το αν οι εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών μπορούν να βασίζονται σε τρίτο μέρος, παρατηρούμε, ότι από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων, το σύνολο και των 3 κατηγοριών που απάντησαν «Διαφωνώ απόλυτα», η οποία είναι και η σωστή απάντηση, κυμαίνεται κατά μέσο όρο σε κοντινά ποσοστά, τα οποία δεν είναι ικανοποιητικά, χωρίς μεγάλη απόκλιση. Με 77% για τους Τραπεζικούς Υπαλλήλους, 73% για την Οικονομική Αστυνομία και 70% για τους Ορκωτούς Ελεγκτές.

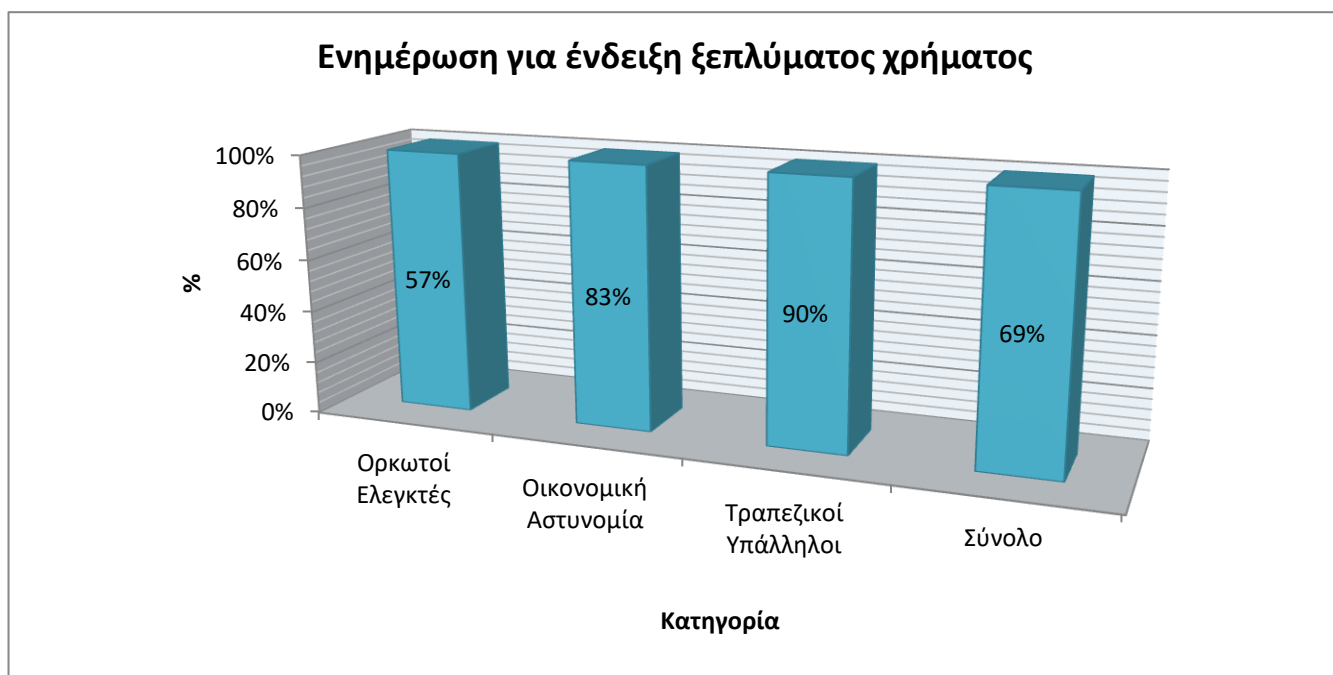
Διάγραμμα 22: Διακοπή Επιχειρηματικής Σχέσης

Στην ερώτηση 13, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σχετικά με το τι πρέπει να κάνει το υπόχρεο πρόσωπο, σε περίπτωση διακοπής της επιχειρηματικής σχέσης του τρίτου μέλους με τον πελάτη. Στο διάγραμμα 22, φαίνεται ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων και στις τρεις κατηγορίες, γνώριζαν ότι το υπόχρεο πρόσωπο επιβάλλεται να προβεί σε επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη. Πιο συγκεκριμένα, το 97% (29 άτομα) των Τραπεζικών Υπαλλήλων, το 83% (25 άτομα) της Οικονομικής Αστυνομίας και το 97% (29 άτομα) των Ορκωτών Ελεγκτών. Τα υπόλοιπο ποσοστό του συνόλου του δείγματος που απάντησε λάθος και στις τρεις ομάδες, θεωρεί ότι το υπόχρεο πρόσωπο θα πρέπει να προβεί σε επαλήθευση του πελάτη, υπό ορισμένες συνθήκες.

4.5.4 Ανάλυση 6^ο και 7^ο μέρους

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων που ακολουθεί αφορά το έκτο και έβδομο μέρος του ερωτηματολογίου, δηλαδή τις ερωτήσεις 14-21.

Μέρος 6^ο: Υποχρεώσεις αναφοράς και απαγόρευση γνωστοποίησης

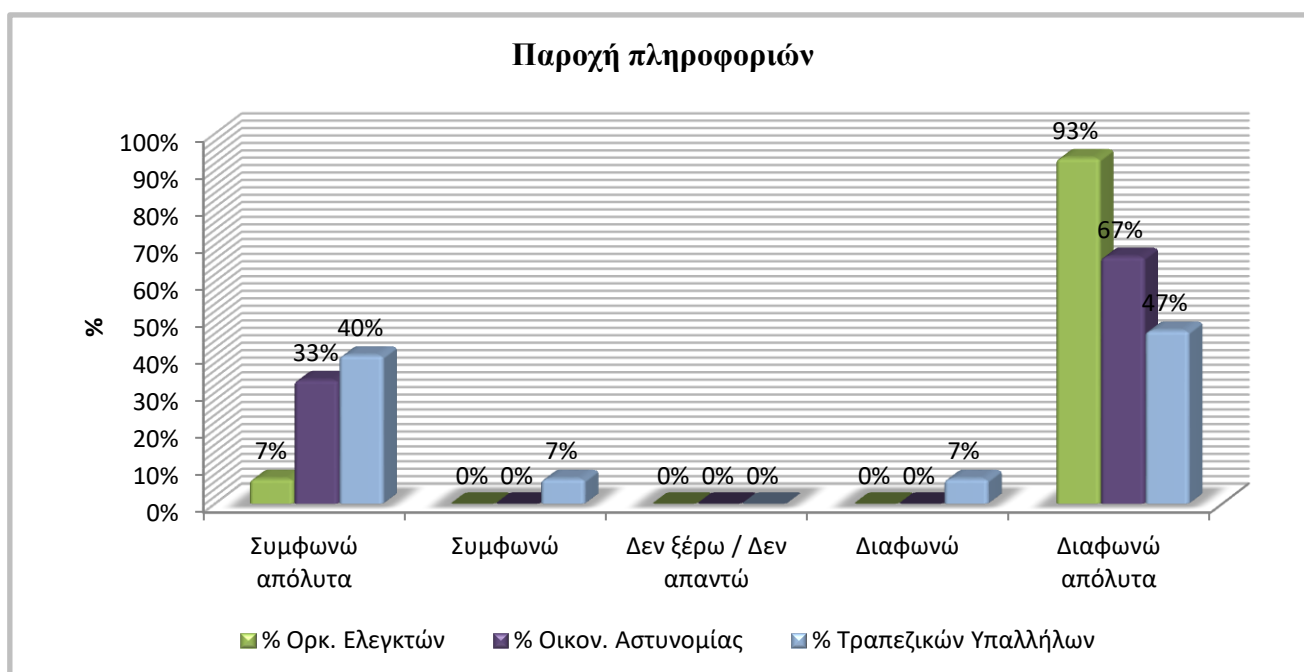

Διάγραμμα 23: Ενημέρωση για ένδειξη ξεπλύματος χρήματος

Στο διάγραμμα 23, απεικονίζεται η ερώτηση 14 για το ποιον οφείλουν να ενημερώσουν τα υπόχρεα πρόσωπα αν γνωρίζουν ή έχουν κάποιες ενδείξεις για διάπραξη φαινομένων ξεπλύματος χρήματος. Παρατηρούμε ότι το 69% του συνόλου του δείγματος που επιλέχθηκε για την έρευνα, απάντησε ορθά, ότι πρέπει να ενημερώσουν:

- ✓ Την Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και
- ✓ Την αρμόδια αρχή και άλλες δημόσιες αρχές που είναι υπεύθυνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

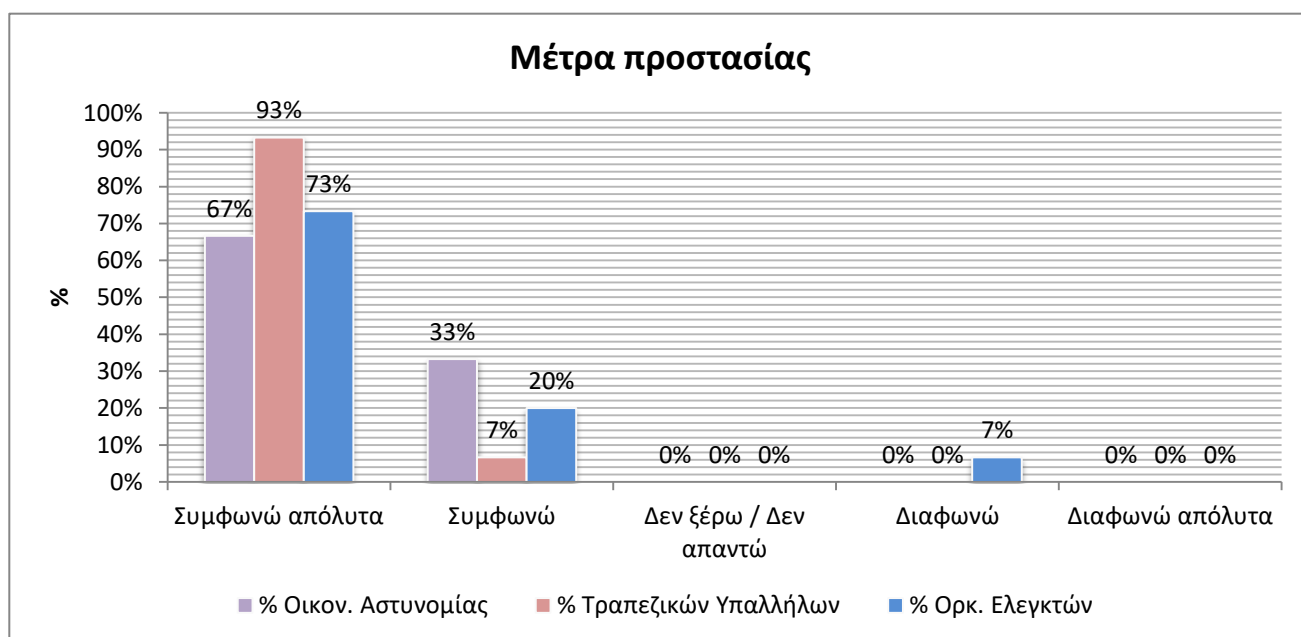
Η κατηγορία η οποία δεν γνώριζε σε σημαντικό βαθμό το συγκεκριμένο κομμάτι του Νόμου, είναι οι Ορκωτοί Ελεγκτές, οι οποίοι είχαν 57%, βαθμό επιτυχίας. Ένα μεγάλο ποσοστό Ορκωτών Ελεγκτών 43% (13 άτομα), θεωρεί ότι τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να ενημερώσουν μόνο την Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, γι' αυτό το λόγο δημιουργήθηκε και η παραπάνω σημαντική απόκλιση.

Διάγραμμα 24: Παροχή πληροφοριών στην Επιτροπή

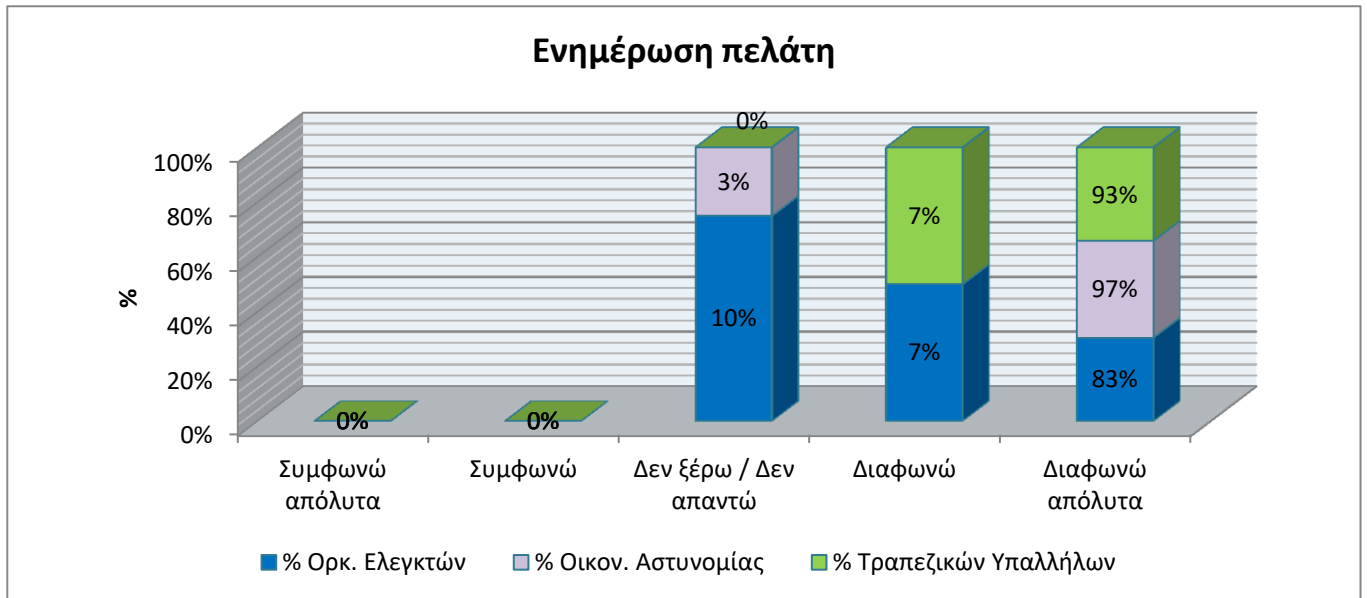
Η 15 ερώτηση ερευνά αν οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές οφείλουν να παρέχουν στην Επιτροπή πληροφορίες που λαμβάνουν από τον πελάτη τους κατά την εκπροσώπησή του πριν τη δίκη. Από το διάγραμμα 24, βλέπουμε ότι οι Ορκωτοί Ελεγκτές καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο ποσοστό (93%), οι οποίοι απάντησαν σωστά ότι δεν θα πρέπει να γνωστοποιούν πληροφορίες που να σχετίζονται με τον πελάτη, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες κατηγορίες. Είναι αρκετά φυσιολογικό, καθώς η συγκεκριμένη ερώτηση αναφέρεται κυρίως στο αντικείμενό τους. Όσον αφορά τους τραπεζικούς υπαλλήλους, φαίνεται να υπάρχει ένας μικρός διχασμός, καθώς περίπου

οι μισοί έχουν απαντήσει «Συμφωνώ απόλυτα» με ποσοστό 40% και οι υπόλοιποι «Διαφωνώ απόλυτα» με ποσοστό 47%.

Διάγραμμα 25: Μέτρα προστασίας

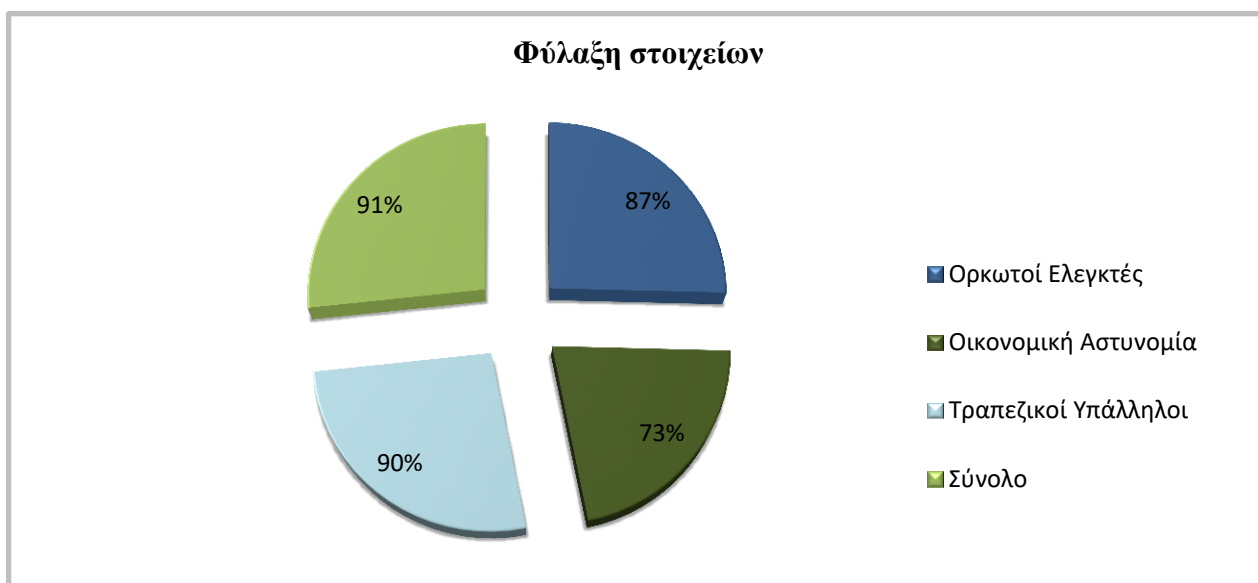
Εν συνεχεία, στο διάγραμμα 25, καταγράφονται οι απαντήσεις στην ερώτηση 16 του ερωτηματολογίου, σχετικά με το αν θεωρούν πως θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για τη προστασία των υπόχρεων προσώπων, τα οποία γνωστοποιούν πληροφορίες για τη διάπραξη αδικημάτων. Όπως παρατηρούμε και στο διάγραμμα, η πλειοψηφία των απαντήσεων που δόθηκαν κυμαίνονται μεταξύ «Συμφωνώ απόλυτα» και «Συμφωνώ», κάτι το οποίο είναι πολύ σημαντικό, καθώς διαρρέονται σημαντικές πληροφορίες που βάζουν σε κίνδυνο τα ίδια τα υπόχρεα πρόσωπα.

Διάγραμμα 26: Ενημέρωση πελάτη

Στην ερώτηση 17, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν, για το αν τα υπόχρεα νομικά πρόσωπα έχουν τη δυνατότητα να ενημερώσουν τον εμπλεκόμενο πελάτη, ότι τους ζητήθηκε να δώσουν πληροφορίες. Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 26, η πλειοψηφία και των τριών κατηγοριών απάντησαν σωστά, ότι «Διαφωνούν απόλυτα». Πιο συγκεκριμένα το 97% της Οικονομικής Αστυνομίας, το 83% των Ορκωτών Ελεγκτών και το 93% των Τραπεζικών Υπαλλήλων. Ένα μικρό μόνο ποσοστό, της τάξεως του 10%, των Ορκωτών Ελεγκτών, δεν γνώριζε να απαντήσει την παραπάνω ερώτηση και από ότι φαίνεται, ανήκουν στη κατηγορία εργασιακής εμπειρίας 0-5 χρόνια.

Μέρος 7^ο: Φύλαξη αρχείων και στατιστικά δεδομένα και στοιχεία

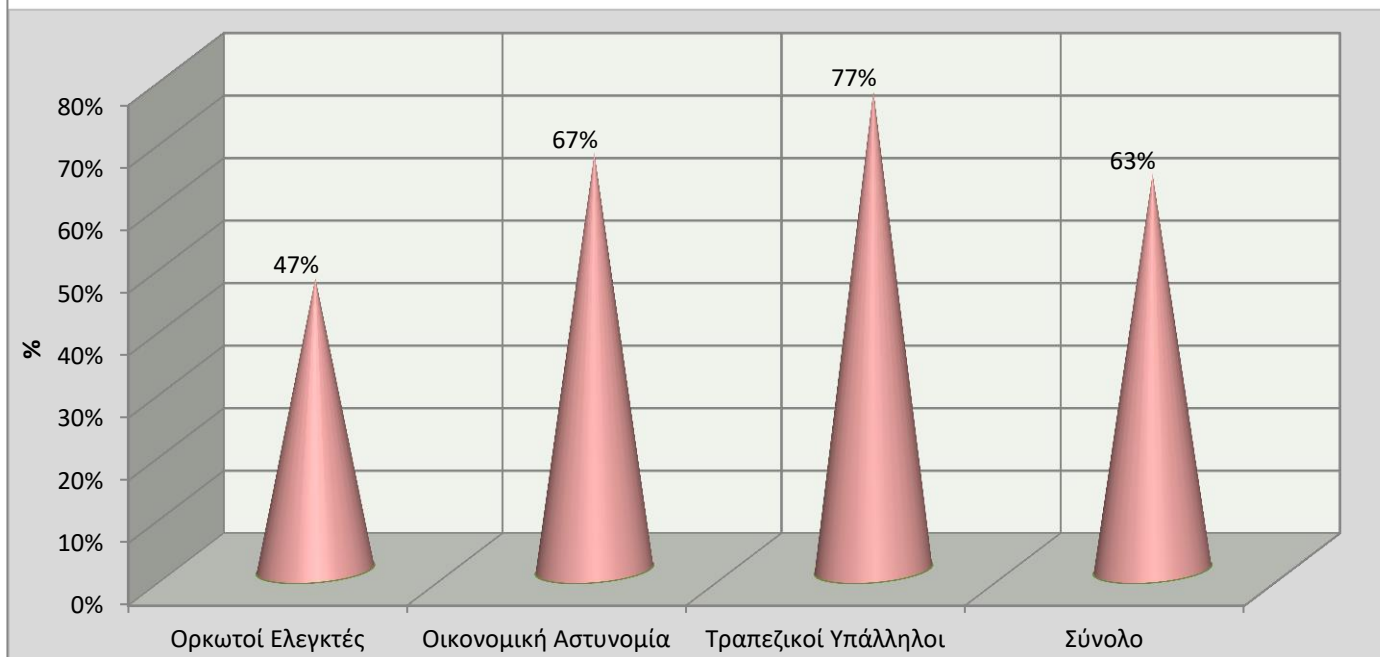
Διάγραμμα 27: Φύλαξη στοιχείων

Η ερώτηση 18 αναφέρεται στο τι πρέπει να φυλάσσουν τα υπόχρεα πρόσωπα, σε περίπτωση ενδεχόμενης έρευνας από την Επιτροπή. Από το σύνολο του δείγματος, 82 άτομα, το οποίο αποτελεί ένα σημαντικά μεγάλο ποσοστό, απάντησαν σωστά, ότι δηλαδή θα πρέπει να φυλάσσουν:

- ✓ Τα στοιχεία πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη κατά τη σύναψη σύμβασης μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης
- ✓ Στοιχεία που αφορούν την επιχειρηματική, εμπορική και επαγγελματική αλληλογραφία με τους πελάτες
- ✓ Τα εσωτερικά έγγραφα που αφορούν εγκρίσεις για υποθέσεις που σχετίζονται με τη διερεύνηση του αδικήματος, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης ή την εκτέλεση της κάθε συναλλαγής

Αν παρατηρήσουμε πιο συγκεκριμένα στο διάγραμμα, βλέπουμε ότι απάντησαν σωστά, 22 άτομα από την Οικονομική Αστυνομία (73%), 27 Τραπεζικοί Υπάλληλοι (90%) και 26 Ορκωτοί Ελεγκτές (87%).

Χρονικό Διάστημα Φύλαξη Στοιχείων Πιστοποίησης

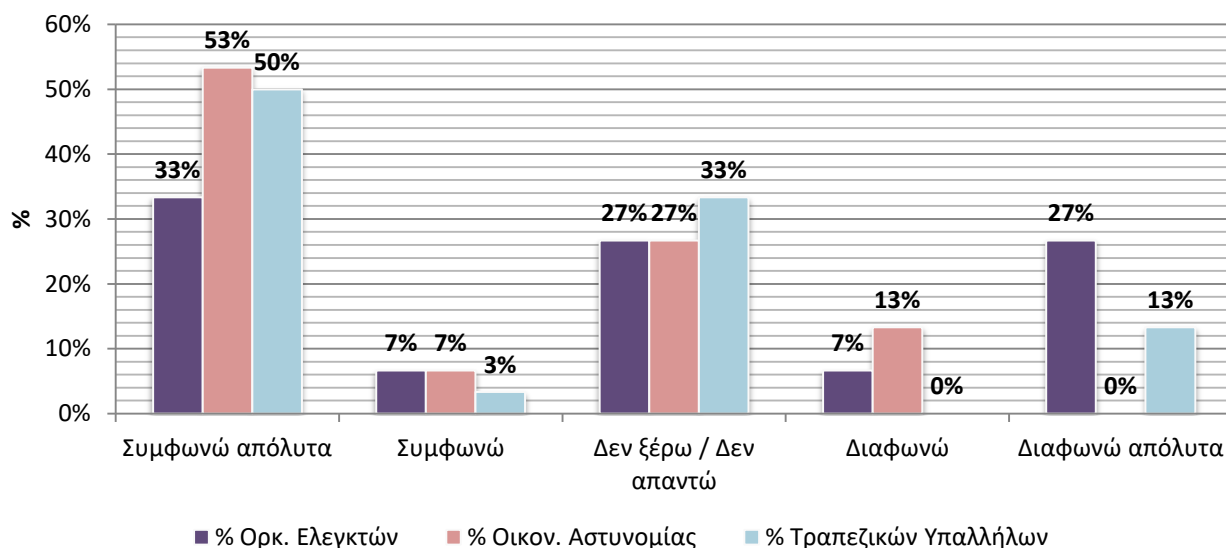

Διάγραμμα 28: Χρονικό Διάστημα Φύλαξης Στοιχείων Πιστοποίησης

Στην ερώτηση 19, επιχειρήθηκε να μελετηθεί το κατά πόσο οι ερωτώμενοι γνωρίζουν πόσα χρόνια θα πρέπει τα υπόχρεα πρόσωπα να φυλάσσουν σε περίπτωση ενδεχόμενης έρευνας από την Επιτροπή τα στοιχεία πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη κατά τη σύναψη σύμβασης μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης. Μόνο το 63% του συνόλου γνώριζε, ότι θα πρέπει να τα φυλάσσουν τουλάχιστον 5 χρόνια. Το χαμηλότερο ποσοστό, της τάξεως του 47%, κατείχαν οι Ορκωτοί Ελεγκτές οι οποίοι απάντησαν ότι θα πρέπει να φυλάσσονται για τουλάχιστον 10 έτη.

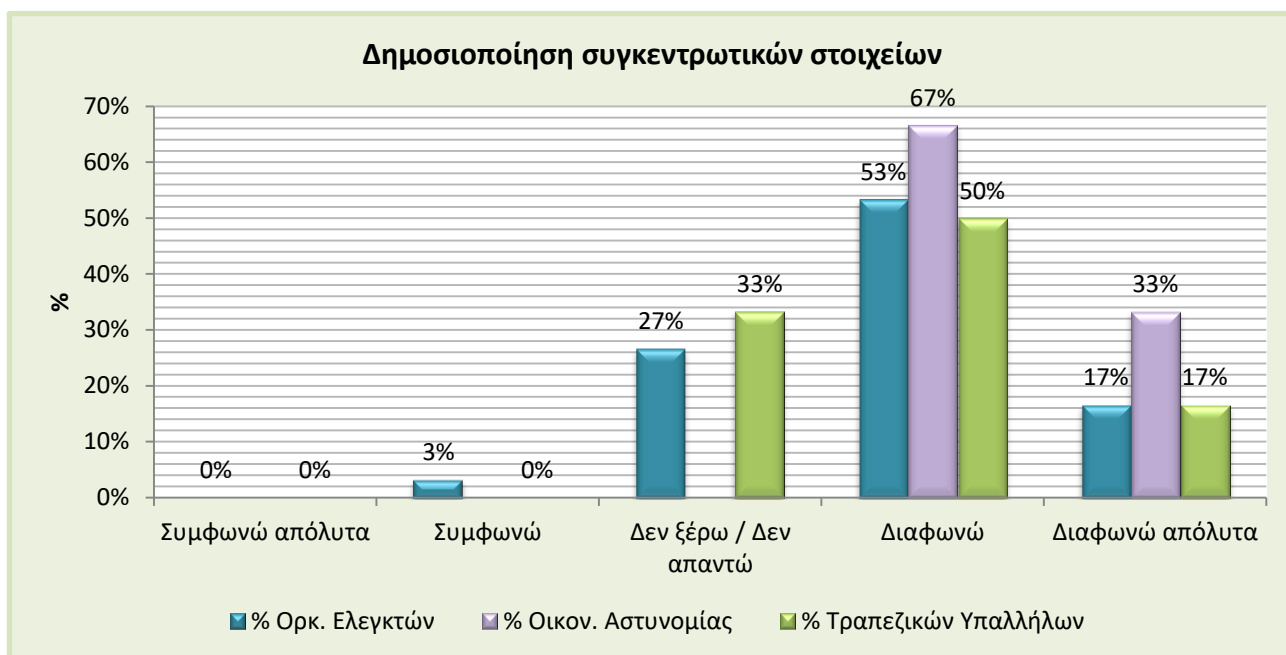
Ενημέρωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Διάγραμμα 29: Ενημέρωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Το διάγραμμα 29, αποτυπώνει την ερώτηση 20, αναφορικά με το αν θεωρούν ότι η Κεντρική Συντονιστική Επιτροπή επιβάλλεται να ενημερώσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε περίπτωση κατά την οποία η νομοθεσία τρίτου κράτους, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν επιτρέπει την εφαρμογή των μέτρων.

Στη συγκεκριμένη ερώτηση, το 53% της Οικονομικής Αστυνομίας απάντησε σωστά «Συμφωνώ απόλυτα», καθώς επίσης και το 50% των Τραπεζικών Υπαλλήλων και το 33% των Ορκωτών Ελεγκτών. Δεν πρέπει να παραληφθεί να αναφερθεί, ότι ένα ποσοστό της τάξεως του 29% του συνόλου των ερωτηθέντων, δεν γνώριζε την παραπάνω ερώτηση, όπως επίσης και 8 άτομα από τους Ορκωτούς Ελεγκτές οι οποίοι απάντησαν «Διαφωνώ απόλυτα».

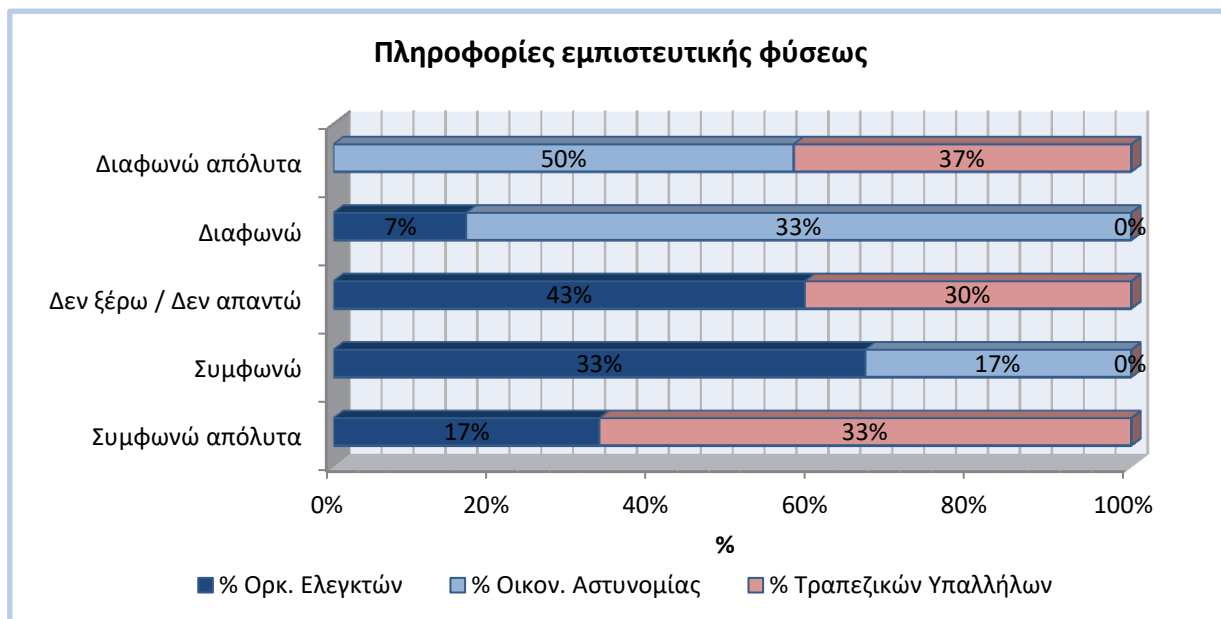
Διάγραμμα 30: Δημοσιοποίηση Συγκεντρωτικών Στοιχείων

Στην ερώτηση 21, οι ερωτώμενοι καλούνται να απαντήσουν αν το Υπουργείο Δικαιοσύνης δεν οφείλει να δημοσιοποιεί συγκεντρωτικά στοιχεία για την ενημέρωση του κοινού. Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησαν ότι διαφωνούν με την παραπάνω άποψη. Αξιοσημείωτο είναι, ότι ένα ποσοστό των Ορκωτών Ελεγκτών και των Τραπεζικών Υπαλλήλων, της τάξεως του 20%, δεν γνώριζαν την απάντηση.

4.5.5 Ανάλυση 8^ο και 9^ο μέρους

Το όγδοο και ένατο μέρος, αναλύονται παρακάτω με τις ερωτήσεις 22-28.

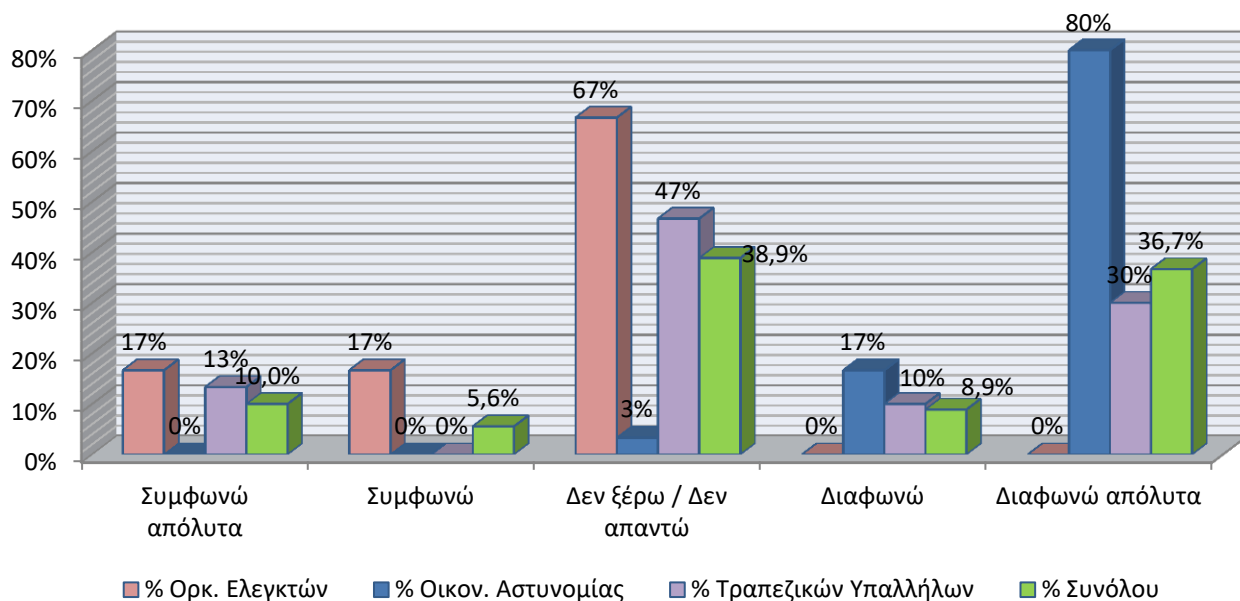
Μέρος 8^ο: Μέτρα εφαρμογής

Διάγραμμα 31: Πληροφορίες Εμπιστευτικής Φύσεως

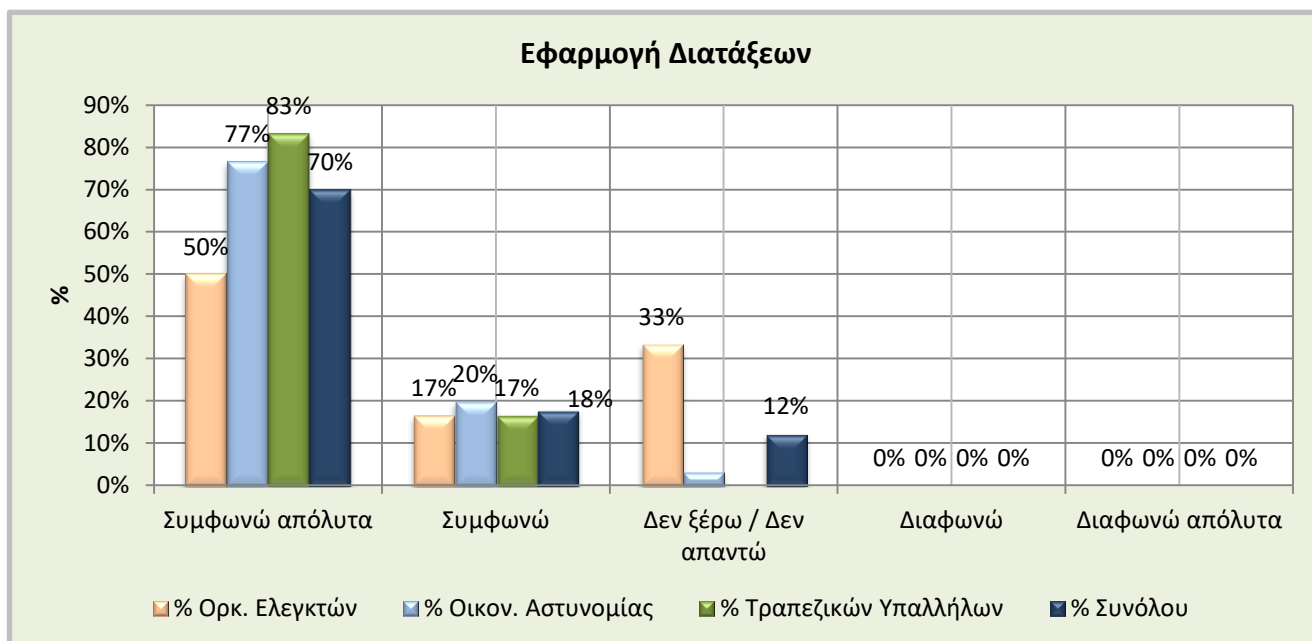
Η ερώτηση 22, αναφέρεται στον αν η Εισαγγελική Αρχή έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε πληροφορίες εμπιστευτικής φύσεως, σχετικά με συγκεκριμένη έρευνα όπου διερευνάται από την Επιτροπή. Και η ορθή απάντηση είναι ότι έχει τη δυνατότητα να αιτείται πληροφορίες από την Επιτροπή και όχι τη δυνατότητα πρόσβασης σε αυτές, γεγονός που μπορεί να αποπροσανατόλισε τους Ορκωτούς Ελεγκτές οι οποίοι απάντησαν ότι συμφωνούν με την παραπάνω άποψη, με ποσοστό 50% και το 43% δεν γνώριζε να απαντήσει. Η Οικονομική Αστυνομία, με ποσοστό 83% διαφωνούσε, σε αντίθεση με τους Τραπεζικούς Υπαλλήλους, οι οποίοι διχάστηκαν με το 37% να διαφωνεί, το 33% να συμφωνεί και το 30% να μην γνωρίζει.

Διαβίβαση πληροφοριών

Διάγραμμα 32: Διαβίβαση πληροφοριών

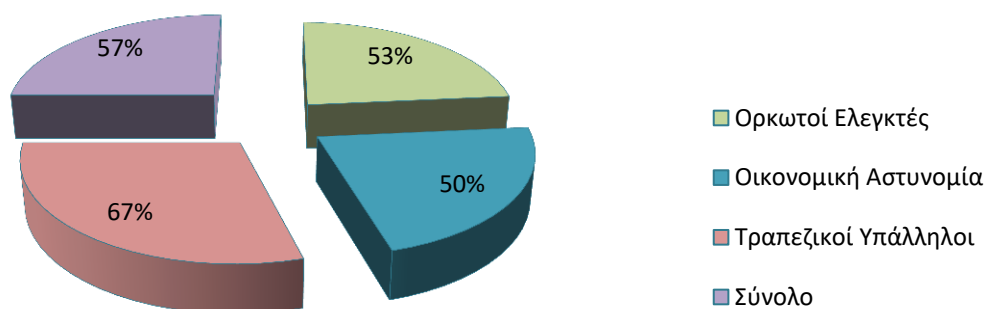
Στην ερώτηση 23, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν, αν η Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας δεν μπορεί να διαβιβάσει πληροφορίες προς τις αρμόδιες αρχές και την Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων. Όπως παρατηρούμε και στο διάγραμμα 32, το 16% του συνόλου των ερωτηθέντων συμφωνούσε με την παραπάνω ερώτηση, το 46% διαφωνούσε και ένα ποσοστό της τάξεως του 39% δεν γνώριζε να απαντήσει.

Διάγραμμα 33: Εφαρμογή Διατάξεων

Στο διάγραμμα 33, αποτυπώνεται η ερώτηση 24, για το αν τα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί πρέπει να μεριμνούν για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου και στις θυγατρικές εταιρείες, εφόσον αυτές αποτελούν υπόχρεα πρόσωπα. Η συντριπτική πλειοψηφία του συνόλου των ερωτηθέντων, απάντησαν σωστά ότι συμφωνούν με την ερώτηση αυτή. Η μοναδική απόκλιση εντοπίζεται σε ποσοστό 12% των Ορκωτών Ελεγκτών και της Οικονομικής Αστυνομίας (11 άτομα), το οποίο δεν γνώριζε να απαντήσει.

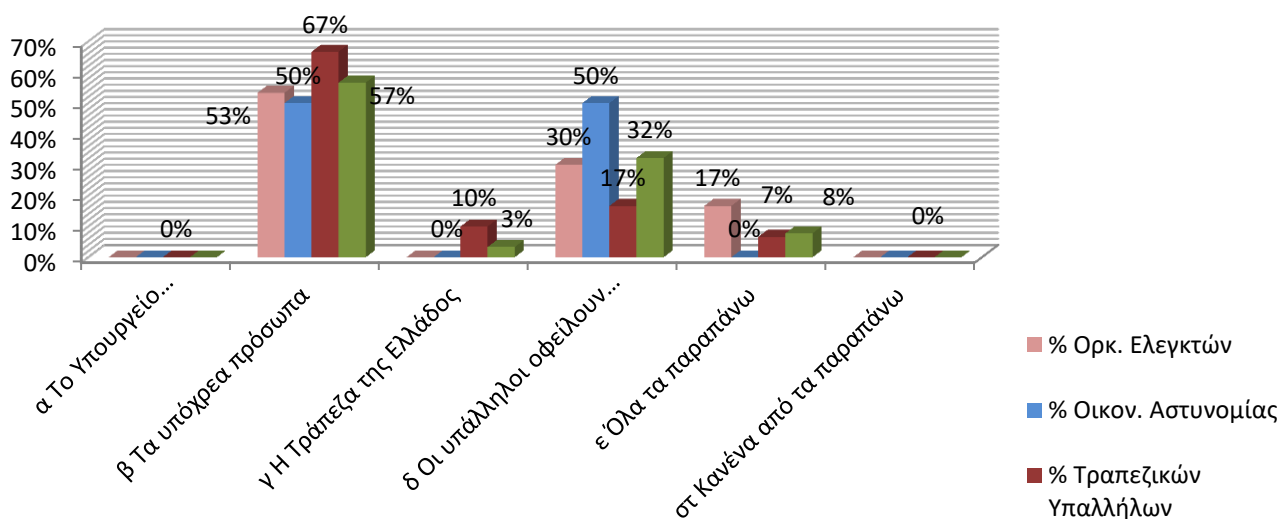
Ενημέρωση υπαλλήλων για τις διατάξεις του Νόμου

Διάγραμμα 34: Ενημέρωση υπαλλήλων για τις διατάξεις του Νόμου

Η ερώτηση 25, αναφέρεται στο ποιος οφείλει να ενημερώσει τους υπαλλήλους για τις σχετικές διατάξεις του παρόντος Νόμου. Όπως παρατηρούμε και στο διάγραμμα 34, το 57% του συνόλου των ερωτηθέντων απάντησαν ορθά, ότι οφείλουν να ενημερώσουν τα ίδια τα υπόχρεα πρόσωπα.

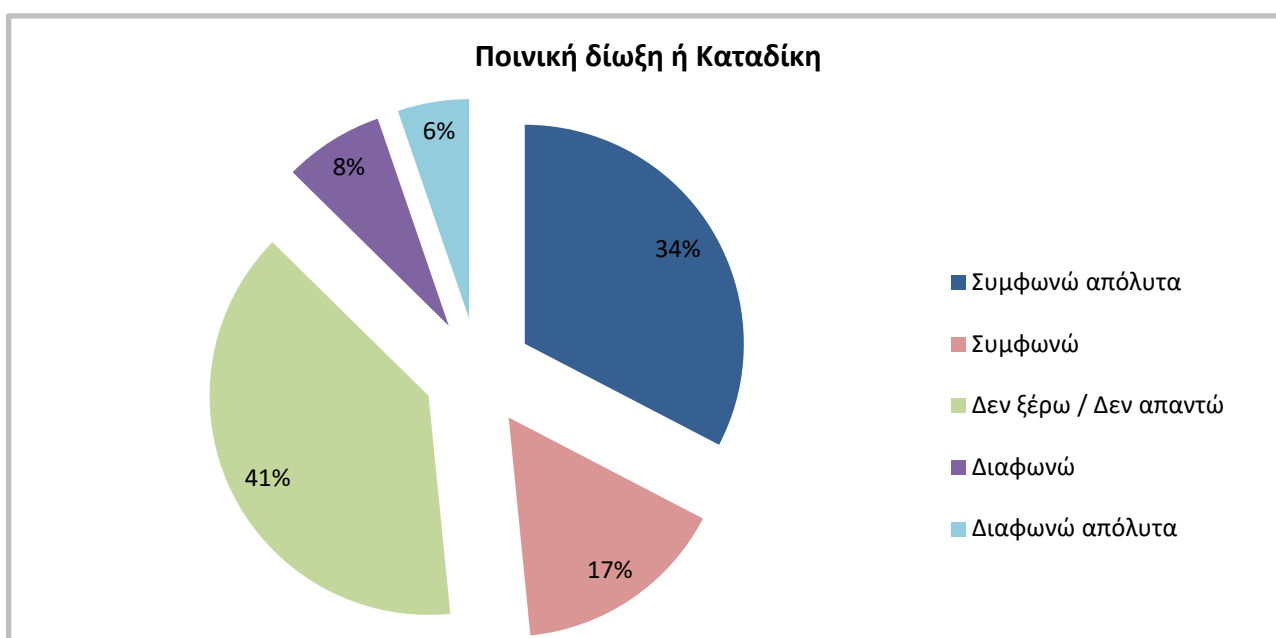
Ενημέρωση υπαλλήλων για τις διατάξεις του Νόμου

Διάγραμμα 35: Ενημέρωση υπαλλήλων για τις διατάξεις του Νόμου

Πιο συγκεκριμένα, όπως βλέπουμε στο διάγραμμα 35, ένα σημαντικό μέρος του συνόλου της τάξης του 32% πιστεύουν ότι οι υπάλληλοι οφείλουν να ενημερώνονται με προσωπική τους ευθύνη, ενώ το 8% του συνόλου θεωρεί ότι ευθύνη να τους ενημερώνει έχουν συλλογικά και το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, η Τράπεζα της Ελλάδος, τα υπόχρεα πρόσωπα καθώς και οι υπάλληλοι με προσωπική τους ευθύνη. Ένα μόνο ποσοστό της τάξεως του 3% επέλεξε την απάντηση, μόνο η Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία προέρχονταν από τραπεζικούς υπαλλήλους.

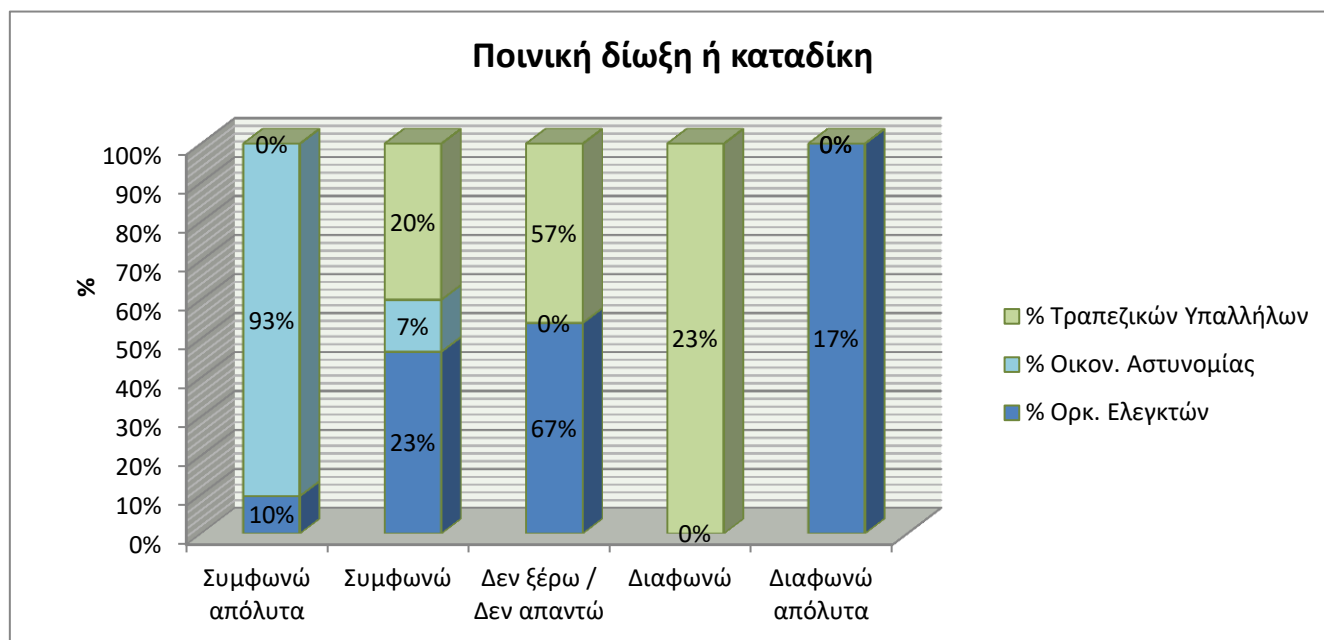
Μέρος 9^ο: Ποινικές και Διοικητικές κυρώσεις, κατάσχεση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων

Διάγραμμα 36: Ποινική δίωξη ή Καταδίκη

Στην ερώτηση 26, το δείγμα κλήθηκε να απαντήσει, εάν θεωρεί ότι η άσκηση ποινικής δίωξης και η καταδίκη για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα προϋποθέτει ποινική δίωξη ή καταδίκη του υπαιτίου για το βασικό αδίκημα. Από τις απαντήσεις που λάβαμε, το 34% του συνόλου των ερωτηθέντων απάντησαν «Συμφωνώ απόλυτα», το 17% «Συμφωνώ», ένα μεγάλο ποσοστό της

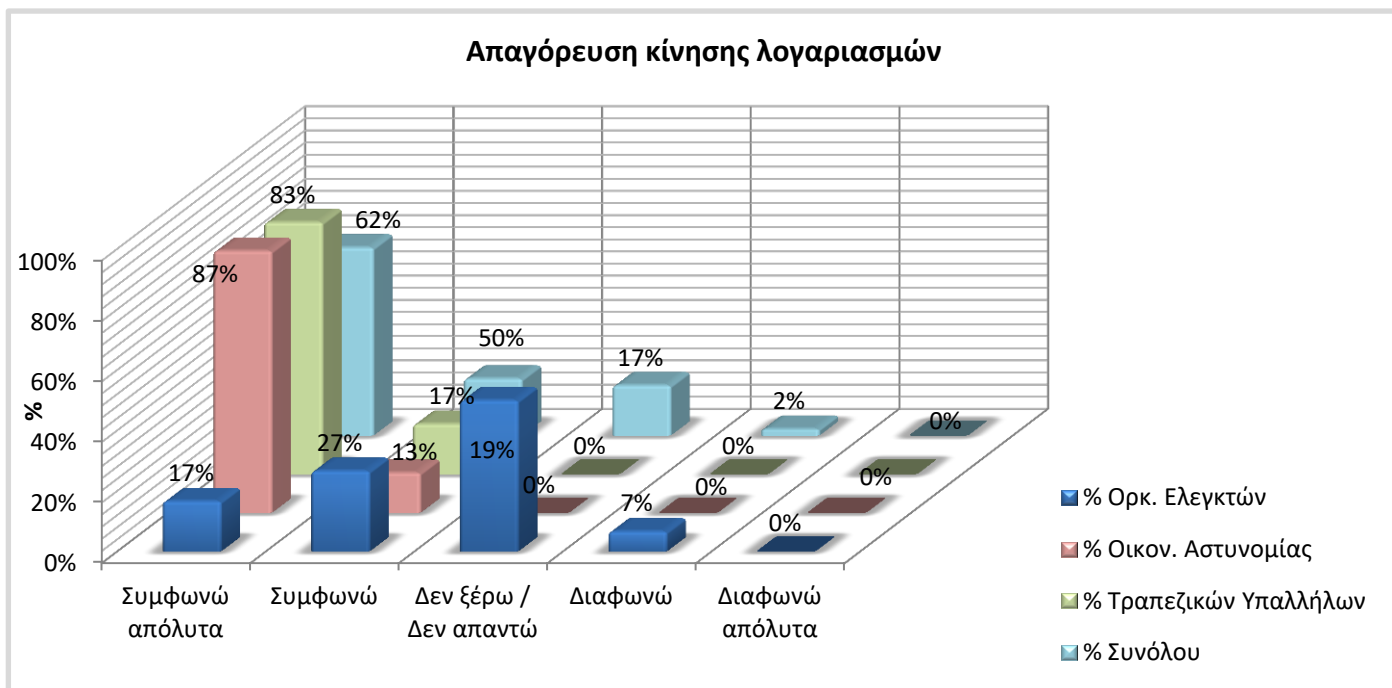
τάξεως 41% απάντησαν «Δεν ξέρω/Δεν απαντώ», το 8% «Διαφωνώ» και το 6% «Διαφωνώ απόλυτα».

Διάγραμμα 37: Ποινική δίωξη ή Καταδίκη ανά κατηγορία

Αν παρατηρήσουμε πιο συγκεκριμένα στο διάγραμμα 37, βλέπουμε ότι αυτοί που γνώριζαν πιο πολύ, με μεγάλη απόκλιση από τις υπόλοιπες κατηγορίες, ήταν η Οικονομική Αστυνομία με ποσοστό 93%. Σημαντικό ποσοστό, τόσο των Ορκωτών Ελεγκτών, όσο και των Τραπεζικών Υπαλλήλων, είτε δεν γνώριζε να απαντήσει είτε απάντησε λανθασμένα.

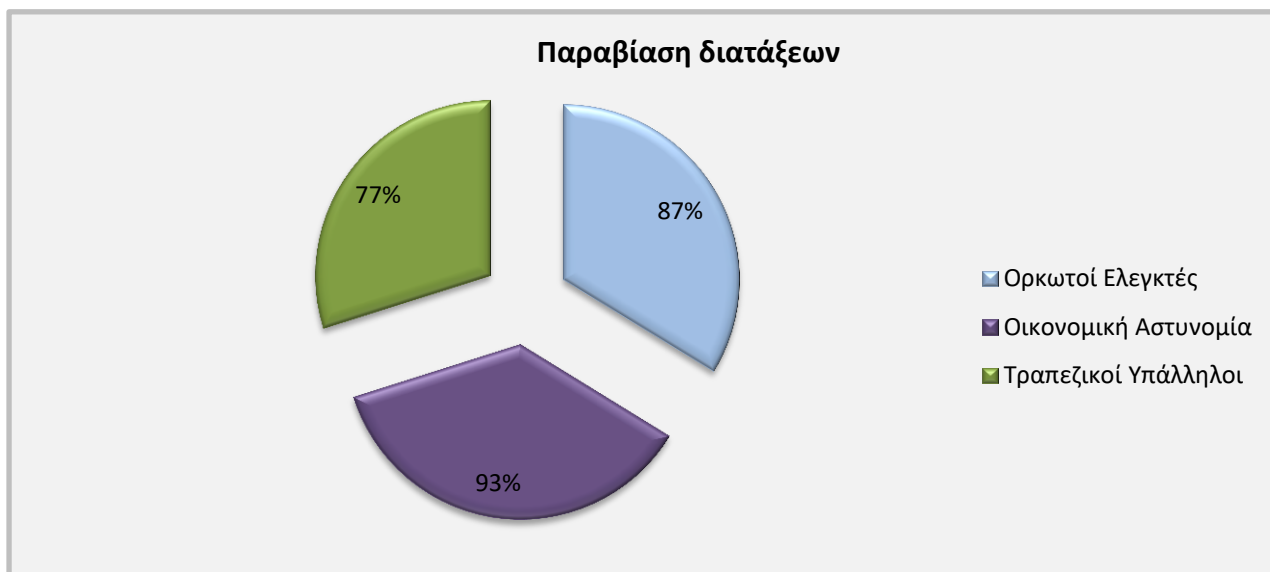

Διάγραμμα 38: Απαγόρευση κίνησης λογαριασμών

Η ερώτηση 27, επιχειρεί να μελετήσει, αν γνωρίζουν οι ερωτώμενοι, ότι στη περίπτωση απόκτησης περιουσίας, η οποία προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα, δύναται το δικαίωμα στη τακτική ανάκριση για την απαγόρευση της κίνησης κάθε είδος λογαριασμών.

Από το διάγραμμα 38, παρατηρούμε ότι τα αποτελέσματα που λάβαμε ήταν ενθαρρυντικά, καθώς το 81% του συνόλου απάντησαν σωστά ότι συμφωνούν. Σε αντίθεση με μια μικρή απόκλιση, με ποσοστό 50% των Ορκωτών Ελεγκτών, οι οποίοι δεν γνώριζαν την απάντηση.

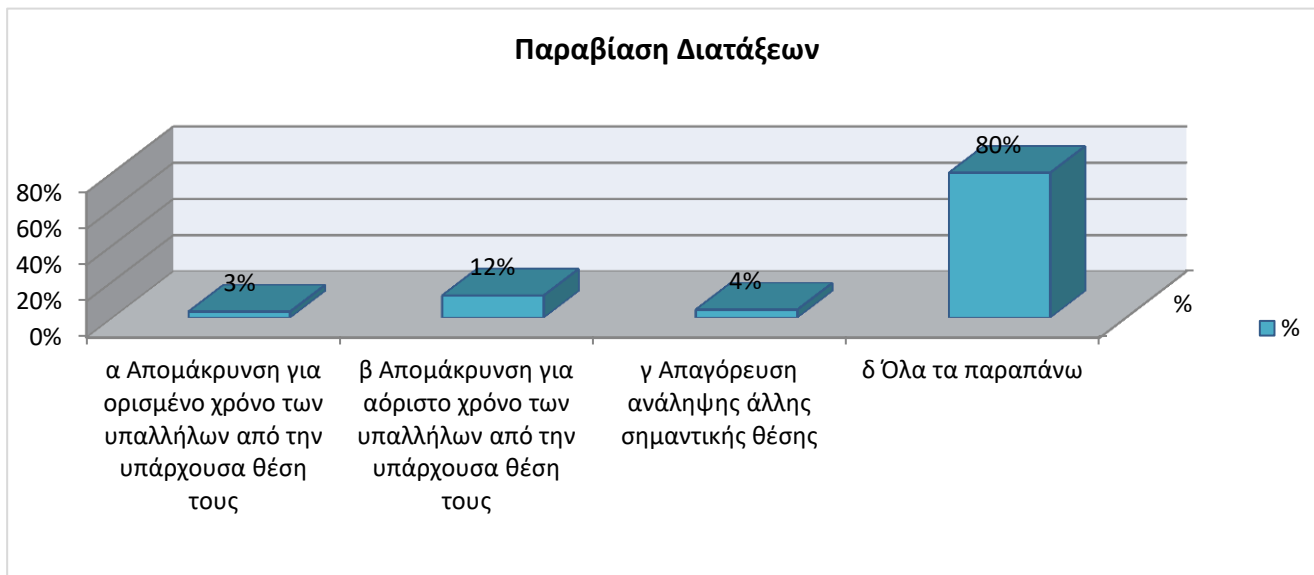

Διάγραμμα 39: Παραβίαση διατάξεων ανά κατηγορία

Στην ερώτηση 28 αναζητείται το που οδηγεί η παραβίαση των διατάξεων του παρόντος νόμου. Όπως παρατηρούμε στο διάγραμμα 39, το 93% της Οικονομικής Αστυνομίας και το 87% των Ορκωτών Ελεγκτών απάντησαν σωστά, ότι οδηγεί σε:

- ✓ Απομάκρυνση για ορισμένο χρόνο των υπαλλήλων από την υπάρχουσα θέση τους
- ✓ Απομάκρυνση για αόριστο χρόνο των υπαλλήλων από την υπάρχουσα θέση τους
- ✓ Απαγόρευση ανάληψης άλλης σημαντικής θέσης

Το ίδιο βλέπουμε να απάντησαν και το 77% των Τραπεζικών Υπαλλήλων.

Διάγραμμα 40: Παραβίαση διατάξεων

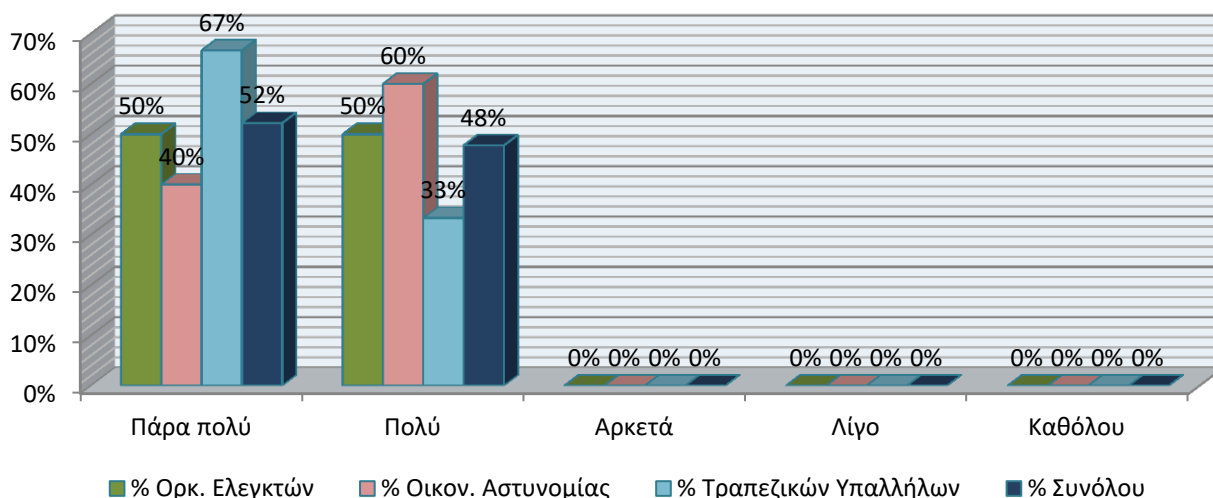
Στο διάγραμμα 40, παρατηρούμε πιο συγκεκριμένα ότι, ενώ το 80% του συνόλου του δείγματος απάντησε σωστά, ένα ποσοστό 12% του συνόλου θεωρεί, ότι η παραβίαση των διατάξεων οδηγεί στην απομάκρυνση για αόριστο χρόνο των υπαλλήλων από την υπάρχουσα θέση τους, 4 άτομα (4%) πιστεύουν, ότι οδηγεί στην απαγόρευση ανάληψης άλλης σημαντικής θέσης και 3 άτομα (3%) θεωρούν, ότι οδηγεί στην απομάκρυνση για ορισμένο χρόνο των υπαλλήλων από την υπάρχουσα θέση τους

4.5.6 Ανάλυση 10⁰ μέρους

Τέλος, αναλύεται το δέκατο μέρος του ερωτηματολογίου με τις ερωτήσεις 29-35.

Μέρος 10⁰: Γενικές Ερωτήσεις

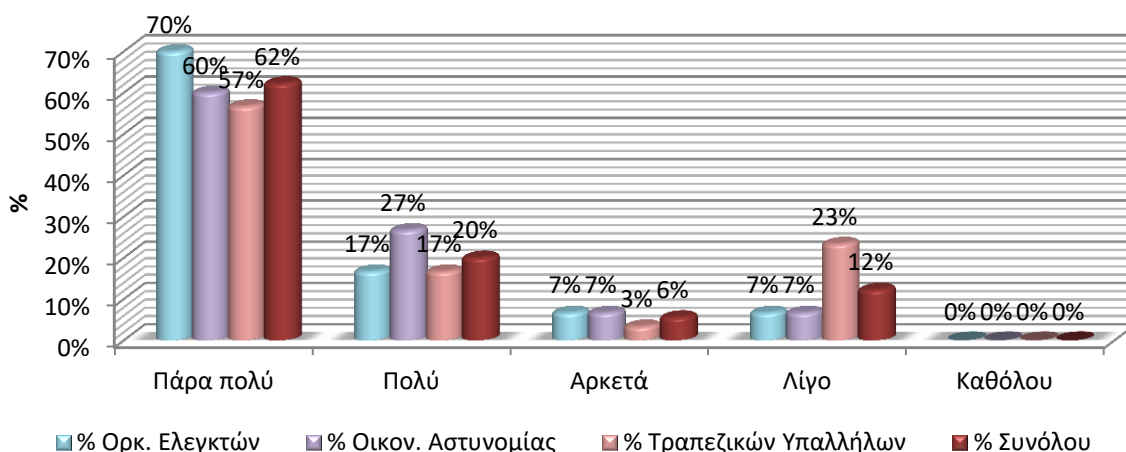
Εμφάνιση ξέπλυμα χρήματος

Διάγραμμα 41: Εμφάνιση ξεπλύματος χρήματος

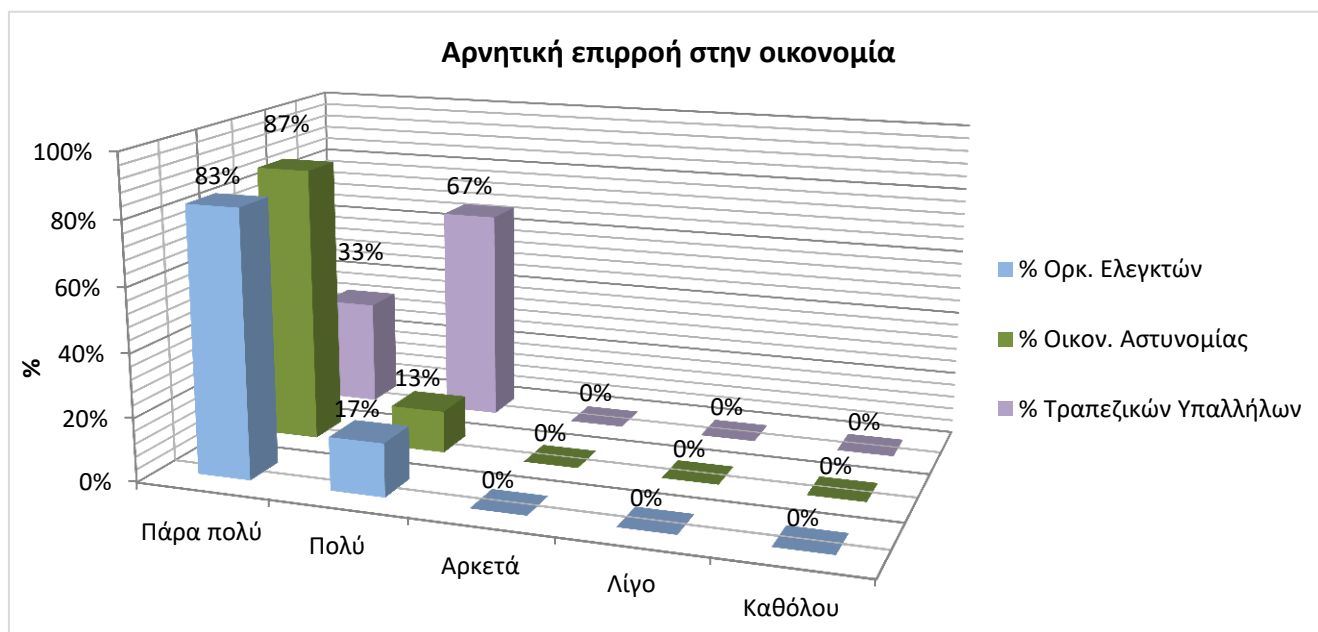
Οι ερωτήσεις 29 και 30, που κλήθηκαν να απαντήσουν οι ερωτώμενοι, απεικονίζονται στα διαγράμματα 41 και 42 αντίστοιχα. Όσον αφορά την ερώτηση 29, με το αν θεωρούν πως το πρόβλημα του ξεπλύματος εμφανίζεται στην Ελλάδα σε σημαντικό βαθμό, οι απαντήσεις κυμαίνονται στο «Πάρα πολύ» και στο «Πολύ». Πιο συγκεκριμένα, στο σύνολο του δείγματος, ποσοστό 52% απάντησε «Πάρα πολύ» και 48% «Πολύ».

Οικονομική κρίση-Αύξηση απάτης

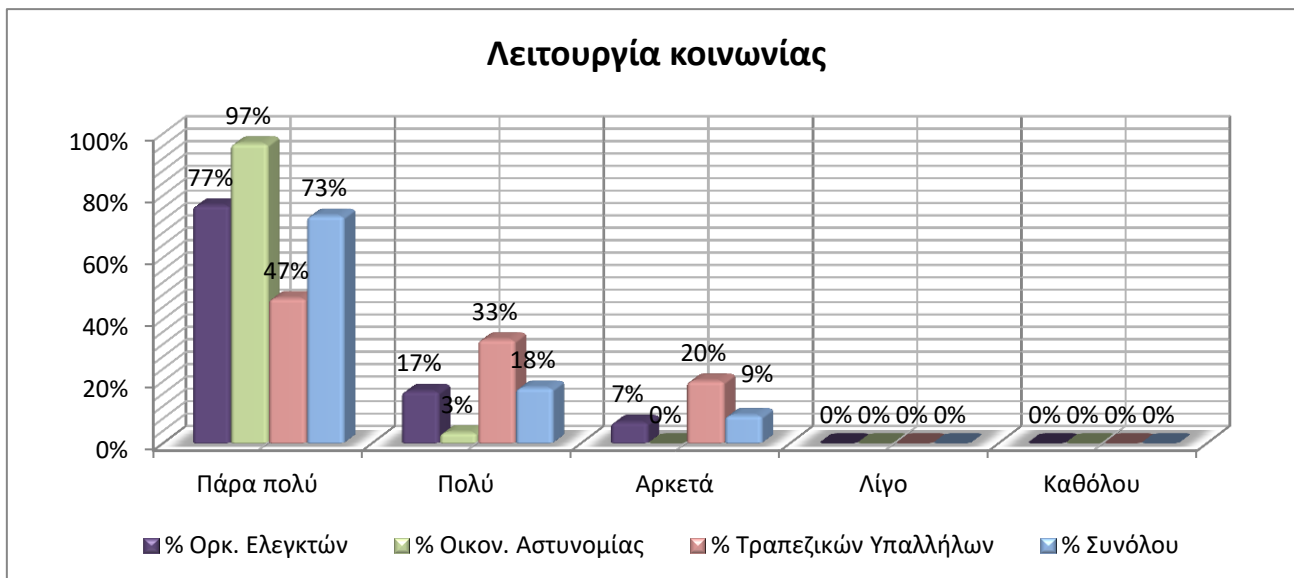
Διάγραμμα 42: Οικονομική κρίση-Αύξηση απάτης

Στην ερώτηση 30, αναφορικά με το αν η οικονομική κρίση αποτελεί καταλυτικό παράγοντα στην αύξηση της απάτης, όπως βλέπουμε και στο διάγραμμα 42, τα μεγαλύτερα ποσοστά απαντήσεων ήταν στο «Πάρα πολύ», με 62% του συνόλου των ερωτηθέντων, 20% στο «Πολύ», 12% του συνόλου απάντησε «Λίγο» και ένα μόνο ποσοστό 6% απάντησε «Αρκετά».

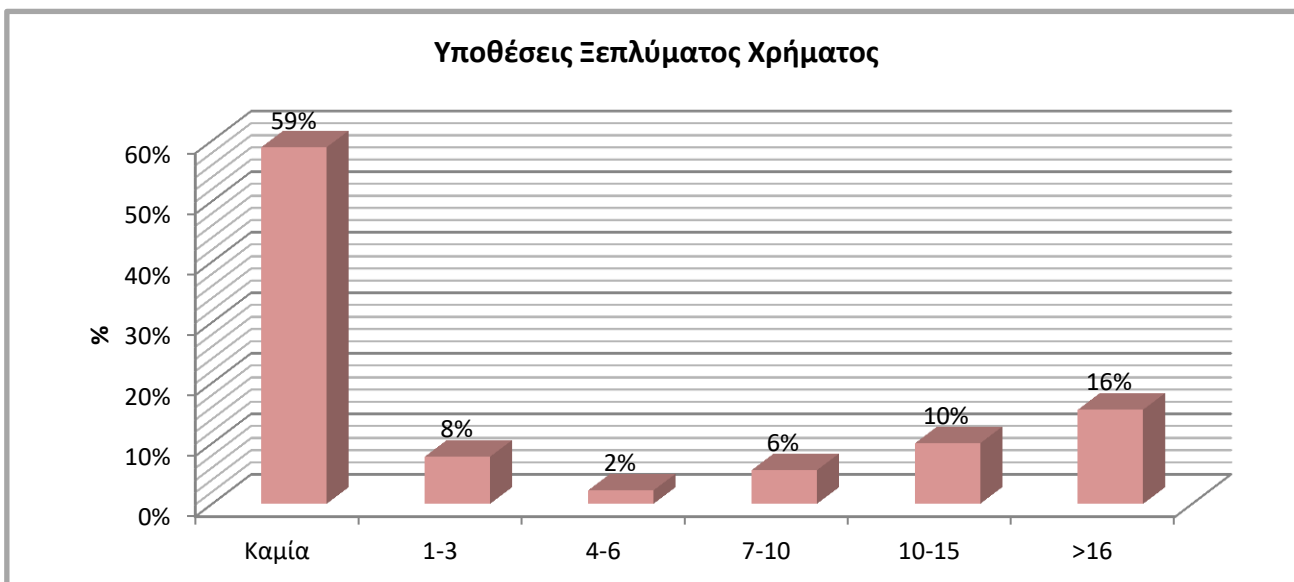
Διάγραμμα 43: Αρνητική επιρροή στην οικονομία

Στην ερώτηση 31 επιχειρούμε να μελετήσουμε την άποψη των ερωτηθέντων, σχετικά με το αν κρίνουν ότι η απάτη και το ξέπλυμα έχουν αρνητική επιρροή στην οικονομία της χώρας. Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι έχει «Πάρα πολύ» αρνητική επιρροή στην οικονομία της χώρας, κάτι το οποίο είναι απόλυτα λογικό. Μόνο ένα ποσοστό της τάξεως του 67% των Τραπεζικών Υπαλλήλων απάντησε «Πολύ»

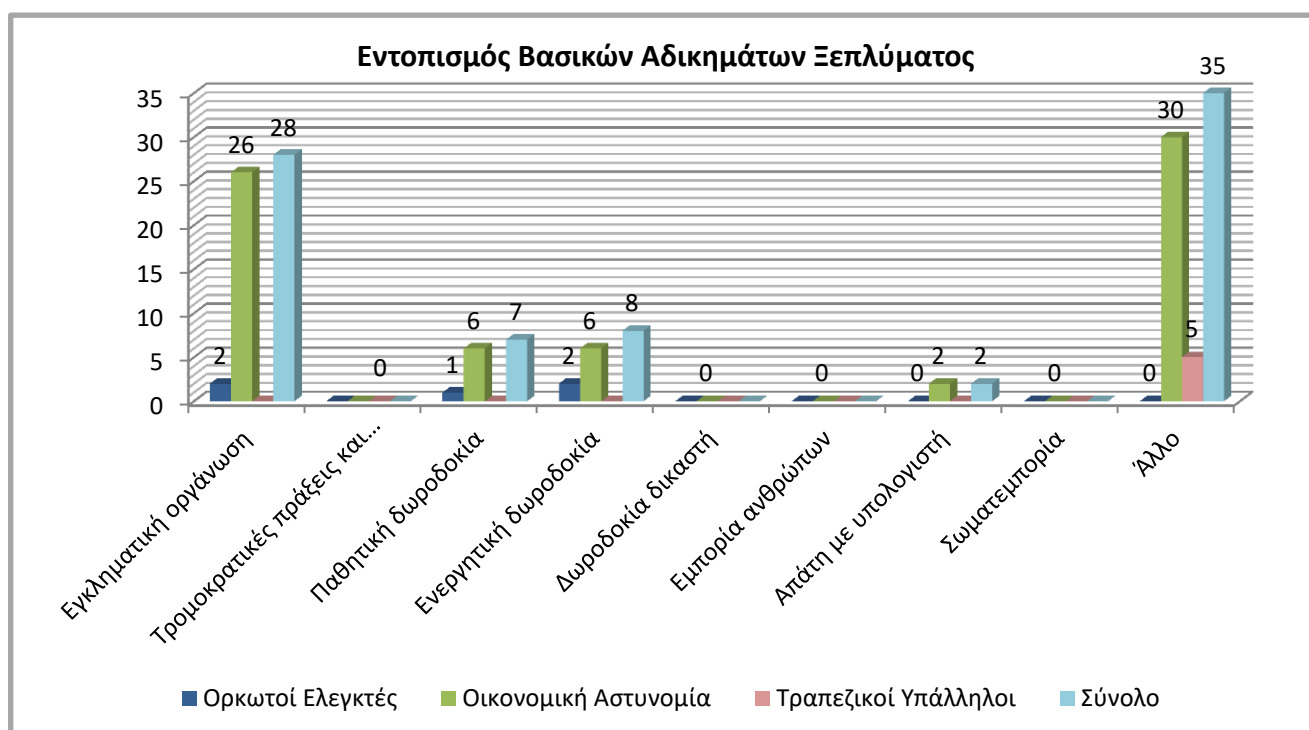
Διάγραμμα 44: Επιρροή στη λειτουργία της κοινωνίας

Εν συνεχεία, αφού απάντησαν για το αν θεωρούν ότι το ξέπλυμα και η απάτη έχει αρνητική επιρροή στην οικονομία, κλήθηκαν με την ερώτηση 32, να απαντήσουν αν πιστεύουν ότι η αύξηση φαινομένων που σχετίζονται με το ξέπλυμα επηρεάζουν τη σωστή λειτουργία της κοινωνίας. Στη συγκεκριμένη ερώτηση, οι απαντήσεις κυμάνθηκαν από το «Πάρα πολύ» με ποσοστό 73% των ερωτώμενων, «Πολύ» με ποσοστό 18% του συνόλου και «Αρκετά» με ποσοστό 9% του δείγματος.

Διάγραμμα 45: Υποθέσεις Ξεπλύματος Χρήματος

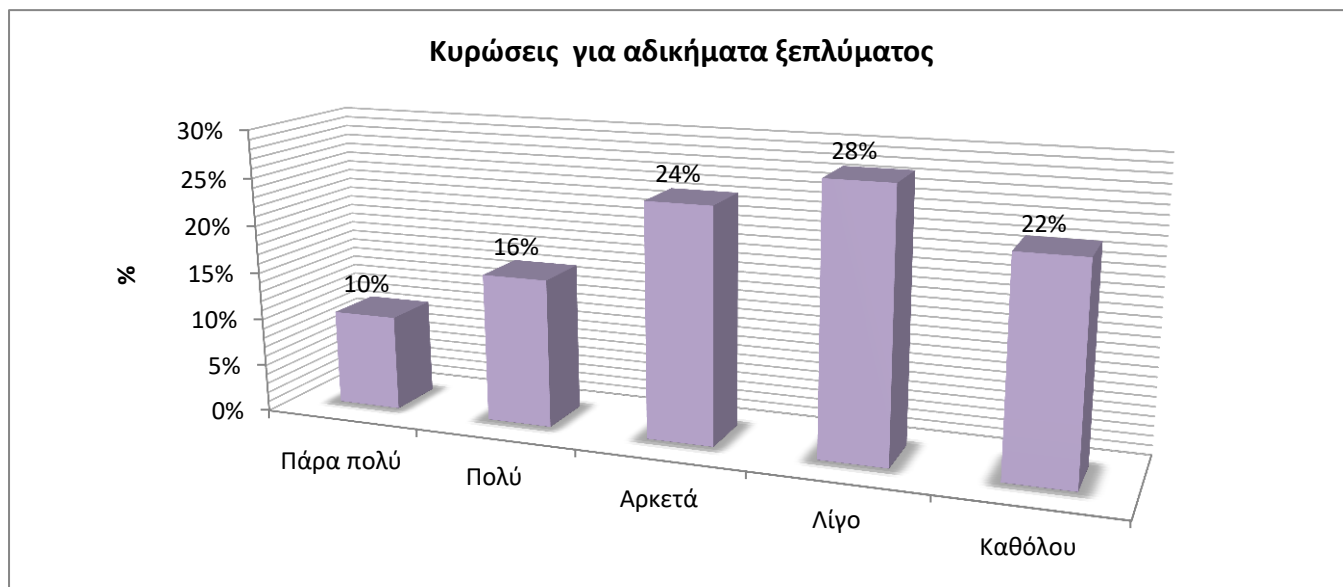
Στην ερώτηση 33, κλήθηκαν οι ερωτώμενοι να απαντήσουν, σχετικά με το πόσες υποθέσεις ξεπλύματος χρήματος έχουν εντοπίσει μέχρι σήμερα. Όπως παρατηρούμε στο διάγραμμα 45, φαίνεται ότι το 8% του συνολικού δείγματος έχει εντοπίσει από 1-3 υποθέσεις, το 2% από 4-6 υποθέσεις, το 6% από 7-10 υποθέσεις, το 10% από 10-15 υποθέσεις και το 16% περισσότερες από 16 υποθέσεις. Το μεγαλύτερο βαθμό εντοπισμού υποθέσεων ξεπλύματος κατέχει η Οικονομική Αστυνομία με ποσοστό 81% επί των συνολικών υποθέσεων Αξιοσημείωτο είναι να αναφερθεί, ότι ένα σημαντικό ποσοστό 59% του συνόλου, δεν έχει εντοπίσει κάποια υπόθεση στα χρόνια της επαγγελματικής του πορείας έως σήμερα.

Διάγραμμα 46: Εντοπισμός Βασικών Αδικημάτων Ξεπλύματος

Στην ερώτηση 34, το δείγμα της έρευνας, κλήθηκε να απαντήσει, αναφορικά με το πόσα βασικά αδικήματα ξεπλύματος χρήματος έχουν εντοπίσει. Συγκεκριμένα, όπως αποτυπώνονται και στο διάγραμμα 46, η Οικονομική Αστυνομία έχει εντοπίσει 26 υποθέσεις εγκληματικής οργάνωσης, 6 υποθέσεις παθητικής δωροδοκίας, 6 υποθέσεις ενεργητικής δωροδοκίας, 2 υποθέσεις απάτης με υπολογιστή και 30 άλλες υποθέσεις, όπου 26 από αυτές ήταν απάτη και 4 πλαστογραφία. Οι Ορκωτοί

Ελεγκτές, έχουν εντοπίσει 2 υποθέσεις εγκληματικής οργάνωσης, 1 υπόθεση παθητικής δωροδοκίας και 2 υποθέσεις ενεργητικής δωροδοκίας. Σε αντίθεση με τους Τραπεζικούς Υπαλλήλους που έχουν εντοπίσει μόνο 4 υποθέσεις πλαστογραφίας και 1 υπόθεση απάτης.

Διάγραμμα 47: Κυρώσεις για αδικήματα ξεπλύματος

Η ερώτηση 35, αναζητείται για το αν κρίνουν ότι οι θεσμοθετημένες κυρώσεις για αδικήματα ξεπλύματος χρήματος είναι επαρκείς και κατάλληλες. Όπως παρατηρούμε και στο διάγραμμα 47, το 10% του συνόλου του δείγματος απάντησε «Πάρα πολύ», το 16% «Πολύ», το 24% «Αρκετά», το 28% «Λίγο» και το 24% των ερωτηθέντων έδωσε την απάντηση «Καθόλου».

4.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ολοκληρώνοντας τη παρούσα διπλωματική εργασία, θεωρείται σκόπιμο να αναφερθούν ορισμένα συμπεράσματα, έτσι όπως αυτά προέκυψαν από τη διανομή των ερωτηματολογίων στο επιλεγμένο δείγμα. Τα συμπεράσματα αυτά αφορούν από τη μια πλευρά, το κατά πόσο ικανοποιήθηκε ο στόχος της εργασίας, έτσι όπως διατυπώθηκε παραπάνω, και από την άλλη αναφέρονται στην αξιολόγηση της εμπειρικής έρευνας που διεξήχθη και των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τις απαντήσεις των ερωτημάτων.

Όσον αφορά το στόχο της εργασίας, παρατηρούμε ότι έχει επιτευχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό, καθώς με την ολοκλήρωσή της, έχει διαμορφωθεί μια γενική εικόνα, σχετικά με τις απόψεις των τριών κατηγοριών, που επιλέχθηκαν και το επίπεδο κατάρτισης τους στις διάφορες πτυχές του νόμου και του φαινομένου γενικότερα.

Η απάτη και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, συνιστούν ένα πολυσύνθετο φαινόμενο, που παρατηρείται στην Ελλάδα σε σημαντικό βαθμό, όπως υποστηρίζει και το σύνολο του δείγματος με το 52% να απαντά πάρα πολύ και το 48% πολύ στην αντίστοιχη ερώτηση. Επιπλέον, το 68% των ερωτηθέντων φαίνεται να θεωρεί, ότι η απάτη και το ξέπλυμα έχουν πάρα πολύ αρνητική επιρροή στην οικονομία, ενώ και το υπόλοιπο 32% φαίνεται να θεωρεί, πολύ αρνητική την επίδραση του φαινομένου στη λειτουργία της οικονομίας. Αντίστοιχα, η σωστή λειτουργία ολόκληρης της κοινωνίας φαίνεται να επηρεάζεται από αρκετά έως πολύ και πάρα πολύ με ποσοστά 9%, 18% και 73%, αντίστοιχα.

Από την έρευνα, προκύπτει ότι στο δείγμα των ερωτηθέντων, το 8% συνάντησε από 1-3 υποθέσεις ξεπλύματος χρήματος, το 8% από 4-10 υποθέσεις, ενώ το 26% περισσότερες από 10 υποθέσεις στην μέχρι σήμερα επαγγελματική τους πορεία. Το μεγαλύτερο βαθμό εντοπισμού υποθέσεων ξεπλύματος κατέχει η Οικονομική Αστυνομία με ποσοστό 81% επί των συνολικών υποθέσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 59% του συνόλου των ερωτηθέντων δεν έχει εντοπίσει καμία υπόθεση μέχρι σήμερα, γεγονός που μπορεί να σχετίζεται εν μέρει και με την ηλικία και το χρόνο εργασιακής εμπειρίας, καθώς το 43% του δείγματος είναι ηλικίας 25-35

ετών και 36% κάτω από 5 έτη εμπειρίας. Βασικά αδικήματα στις ανωτέρω υποθέσεις αποτέλεσαν η εγκληματική οργάνωση κατά 31%, η ενεργητική και παθητική δωροδοκία σε ποσοστό 17%, ενώ σημαντικό ποσοστό 39% συγκέντρωσαν και τα αδικήματα της απάτης και της πλαστογραφίας του Ποινικού Κώδικα.

Το 82% του δείγματος πιστεύει ότι η οικονομική κρίση έχει αποτελέσει καταλυτικό παράγοντα στην αύξηση της απάτης, ενώ μόλις το 12% θεωρεί ότι έχει επηρεάσει σε μικρό βαθμό. Αναφορικά με την επάρκεια των θεσμοθετημένων κυρώσεων, παρατηρείται διχασμός απόψεων με το 50% των ερωτηθέντων να υποστηρίζουν από αρκετά έως πάρα πολύ, ότι οι κυρώσεις είναι επαρκείς και κατάλληλες, το 28% να θεωρεί ότι πρόσθετες ποινές θα πρέπει να επιβληθούν και το 22% να δηλώνει ότι είναι εντελώς ανεπαρκείς και χρειάζονται δραματικές αλλαγές.

Από την έρευνα, προκύπτει ότι και οι 3 κατηγορίες του δείγματος (Ορκωτοί Ελεγκτές, Οικονομική Αστυνομία, Τραπεζικοί Υπάλληλοι) είναι ενημερωμένοι σχετικά με το τι συνιστά ξέπλυμα χρήματος σε ποσοστό 77%, καθώς και ποια αποτελούν τα βασικά αδικήματα σε ποσοστό 70%, με την Οικονομική Αστυνομία να σημειώνει το υψηλότερο ποσοστό 97%, καθώς σχετίζεται άμεσα με εντοπισμό αδικημάτων που άπτονται του Νόμου. Η πλειοψηφία του δείγματος 73% αναγνώρισε με επιτυχία όλα τα υπόχρεα πρόσωπα που οφείλουν να ακολουθούν τις υποχρεώσεις του Ν. 3691/2008, ενώ το 23% θεώρησαν ότι υπόχρεα πρόσωπα είναι μόνο τα πιστωτικά ιδρύματα και οι εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου. Αντίστοιχη εικόνα παρατηρείται και στην αναγνώριση της Τράπεζας της Ελλάδος και της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης ως αρμόδιες αρχές για τη παρακολούθηση της εφαρμογής του Νόμου από τα υπόχρεα πρόσωπα.

Αναφορικά με τα βασικά μέτρα της συνήθους δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη που πρέπει να εφαρμόσουν τα υπόχρεα πρόσωπα, η συντριπτική πλειοψηφία 96% του συνόλου των ερωτηθέντων ήταν πλήρως ενημερωμένη για τις υποχρεώσεις της. Ωστόσο, οι τραπεζικοί υπάλληλοι φαίνεται να γνωρίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό ορισμένες ειδικότερες ερωτήσεις, όπως στην ανάγκη εξασφάλισης έγκρισης διοικητικών στελεχών πριν από τη σύναψη νέων διασυννοριακών σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης με τρίτες χώρες, συγκριτικά με τους Ορκωτούς Ελεγκτές και την Οικονομική Αστυνομία. Στο πλαίσιο της εφαρμογής της δέουσας επιμέλειας από

τρίτα μέρη, ως τέτοια ορίζονται οι εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και τα πιστωτικά ιδρύματα. Ένα ικανοποιητικό ποσοστό του δείγματος 72%, γνώριζε ποια συνιστούν τρίτα μέρη, ενώ το 23% θεώρησε ως τέτοια μόνο τα πιστωτικά ιδρύματα. Επιπλέον, στη περίπτωση διακοπής της επιχειρηματικής σχέσης του τρίτου μέρους με τον πελάτη, το υπόχρεο πρόσωπο επιβάλλεται να προβεί σε επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, γεγονός που το γνωρίζουν καλά οι Τραπεζικοί Υπάλληλοι και η Οικονομική Αστυνομία, εν αντιθέσει με τους ορκωτούς ελεγκτές, όπου το 40% θεώρησε ότι η υποχρέωση αυτή υπάρχει, μόνο υπό ορισμένες συνθήκες.

Σχετικά με τις υποχρεώσεις αναφοράς ενδείξεων για τη διάπραξη φαινομένων ξεπλύματος χρήματος, το σύνολο του δείγματος γνώριζε ότι οφείλουν να ενημερώσουν την Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ωστόσο, μόνο το 69% αναγνώρισε ότι έχει ευθύνη να ενημερώσει και την αρμόδια αρχή και άλλες δημόσιες αρχές, που είναι υπεύθυνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Σχετικά με την απαγόρευση των ορκωτών ελεγκτών από τη γνωστοποίηση πληροφοριών που λαμβάνουν από τον πελάτη τους στην επιτροπή, διαπιστώθηκε ότι 29% των ερωτηθέντων, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου προέρχονταν από την Οικονομική Αστυνομία και τους Τραπεζικούς Υπαλλήλους, θεωρούσαν ότι οι ορκωτοί ελεγκτές είναι υποχρεωμένοι να γνωστοποιούν τέτοιου είδους πληροφορίες στην επιτροπή κατά την εκπροσώπηση τους πριν τη δίκη. Ωστόσο, το 93% των Ορκωτών Ελεγκτών γνώριζε ότι δεσμεύεται από τον Κώδικα Δεοντολογίας να μη γνωστοποιεί εμπιστευτικές πληροφορίες που λαμβάνει στα πλαίσια της παροχής υπηρεσιών προς τον πελάτη, παρά μόνο στο δικαστήριο. Παρ' όλα αυτά, τα υπόχρεα πρόσωπα απαγορεύεται να ενημερώσουν τον εμπλεκόμενο πελάτη ότι τους ζητήθηκε να δώσουν πληροφορίες, προκειμένου να μη δημιουργηθούν εμπόδια στην άσκηση της έρευνας από την αρμόδια αρχή, κάτι το οποίο ήταν γνωστό στο 91% του συνόλου. Αξιοσημείωτο είναι και το ποσοστό 98% των ερωτηθέντων που υποστηρίζει ότι είναι αναγκαία η λήψη μέτρων για τη προστασία των υπόχρεων προσώπων, τα οποία γνωστοποιούν πληροφορίες για τη διάπραξη αδικημάτων.

Τα υπόχρεα πρόσωπα σε ποσοστό 91%, γνωρίζουν τα στοιχεία που πρέπει να φυλάσσουν σε περίπτωση ενδεχόμενης έρευνας από την επιτροπή. Τα στοιχεία ταυτοποίησης του πελάτη θα πρέπει να φυλάσσονται από τα υπόχρεα πρόσωπα για χρονικό διάστημα τουλάχιστον 5 ετών, από τη λήξη της επιχειρηματικής σχέσης. Το 63% του συνολικού δείγματος απάντησε, ότι οφείλουν να τα διαφυλάσσουν για τουλάχιστον 5 χρόνια ενώ το υπόλοιπο 37% θεωρεί ότι θα πρέπει να φυλάσσονται για τουλάχιστον 10 έτη. Το υψηλό αυτό ποσοστό στην κατηγορία των τουλάχιστον 10 ετών, οφείλεται κατά κύριο λόγο στην κατηγορία των ορκωτών ελεγκτών (53%), καθώς είναι συνήθης πρακτική των ελεγκτικών εταιρειών να τηρούν το αρχείο για 10 έτη, για λόγους συντηρητικότητας. Τέλος, σχετικά με τη γνωστοποίηση πληροφοριών, αξιοσημείωτο είναι να αναφέρουμε, ότι το 79% των ερωτηθέντων πίστευε, ότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης έχει την υποχρέωση να δημοσιοποιεί συγκεντρωτικά στοιχεία για την ενημέρωση του κοινού, κάτι το οποίο δεν οφείλει σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου.

Αναφορικά με τα μέτρα εφαρμογής του Νόμου, το 33% του συνόλου, θεωρεί ότι η Εισαγγελική Αρχή έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε πληροφορίες εμπιστευτικής φύσεως, σχετικά με συγκεκριμένη έρευνα όπου διερευνάται από την Επιτροπή. Ωστόσο, όπως επισήμανε το 42% του δείγματος, η Εισαγγελική Αρχή έχει τη δυνατότητα να αιτείται πληροφορίες από την Επιτροπή, γεγονός που δεν συνεπάγεται απόλυτα τη δυνατότητα πρόσβασης σε αυτές. Την καλύτερη κατανόηση των μέτρων εφαρμογής, φαίνεται να έχει η Οικονομική Αστυνομία σε ποσοστό 83%, σε αντίθεση με τους Ορκωτούς Ελεγκτές, που μόλις 7% γνώριζε τη διαφορά.

Σύμφωνα με το Ν. 3691/2008, τα υπόχρεα νομικά πρόσωπα έχουν την υποχρέωση να ενημερώσουν τους υπαλλήλους τους για τις σχετικές διατάξεις. Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε, διαπιστώθηκε ότι εκτός από το 57%, που αναγνώρισε ότι την ευθύνη φέρουν τα υπόχρεα πρόσωπα, σημαντικό ποσοστό 32% των ερωτηθέντων, θεωρούν ότι φέρουν και προσωπική ευθύνη για την ενημέρωσή τους.

Όσον αφορά τις ποινικές και διοικητικές κυρώσεις, το 80% γνώριζε ότι η παραβίαση διατάξεων του Νόμου, μπορεί να επιφέρει απομάκρυνση από την υπάρχουσα θέση τους για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, καθώς και απαγόρευση

ανάληψης άλλης σημαντικής θέσης. Το 12% των ερωτηθέντων, θεώρησαν ότι οποιαδήποτε παραβίαση, φέρει απομάκρυνση αορίστου χρόνου από τη θέση τους. Ας σημειωθεί ότι το 41% των ερωτηθέντων δεν γνώριζε να απαντήσει, εάν η άσκηση ποινικής δίωξης και η καταδίκη για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα προϋποθέτει ποινική δίωξη ή καταδίκη του υπαίτιου για το βασικό αδίκημα. Ωστόσο παρατηρείται, ότι στη κατηγορία της Οικονομικής Αστυνομίας το 100% των ερωτηθέντων γνώριζε ότι η ποινική δίωξη ή καταδίκη του υπαίτιου αποτελεί βασική προϋπόθεση, ενώ η πλειονότητα των ορκωτών ελεγκτών και των τραπεζικών υπαλλήλων δεν το γνώριζαν, καθώς φαίνεται να ξεφεύγει από τις κύριες αρμοδιότητές τους. Αντίστοιχα, 100% των Τραπεζικών Υπαλλήλων και της Οικονομικής Αστυνομίας γνώριζε ότι στη περίπτωση απόκτησης περιουσίας, η οποία προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα, δύναται το δικαίωμα στη τακτική ανάκριση για την απαγόρευση της κίνησης κάθε είδους λογαριασμών, εν αντιθέσει με τους ορκωτούς ελεγκτές, όπου το 50% της κατηγορίας δεν γνώριζε ότι μπορεί να οδηγήσει στην απαγόρευση οποιασδήποτε κίνησης λογαριασμού.

Συνολικά, την μεγαλύτερη κατάρτιση στις διάφορες πτυχές του νόμου και γενικότερα του φαινομένου, διαπιστώθηκε ότι κατείχαν τα μέλη της Οικονομικής Αστυνομίας και δη σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό, αποτέλεσμα που ήταν αναμενόμενο, λαμβάνοντας υπόψη τον ρόλο και την αποστολή της όπως, εκτενέστερα αναλύεται παραπάνω στο θεωρητικό μέρος. Ειδικότερα, η Οικονομική Αστυνομία εκ της ιδρύσεως της και της Αποστολής της είναι λογικό να είναι πιο εξοικειωμένη με τα διάφορα θέματα που πραγματεύεται ο νόμος, ενώ η διάρθρωση των μελών της και το αντικείμενο των εργασιών της, επιτρέπουν την καλύτερη και σε μεγαλύτερο βάθος προσέγγιση και καταπολέμηση των φαινομένων αυτών. Αντίθετα, οι Ορκωτοί Ελεγκτές και οι Τραπεζικοί Υπάλληλοι έρχονται σε επαφή με λιγότερες πτυχές του υπό έρευνα φαινομένου και κυρίως σχετίζονται με τον εντοπισμό αυτού και ορισμένες εξειδικευμένες διαδικασίες κατά περίπτωση, ωστόσο και η δική τους κατάρτιση στα θέματα του νόμου αποδείχθηκε επαρκής, ιδιαίτερα δε στα επιμέρους ζητήματα που τους αφορούν.

Η απάτη και το ξέπλυμα χρήματος αποτελούν σήμερα ένα παγκόσμιο φαινόμενο, ιδιαίτερα σύνθετο και πολυεπίπεδο, ενώ ταυτόχρονα έχουν μετατραπεί

και σε ένα πρόβλημα, με σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις με εξαιρετικά δύσκολη προσέγγιση, ανάλυση και αντιμετώπιση. Οι πράξεις που σχετίζονται με το φαινόμενο αυτό, αποτελούν μια μορφή εγκληματικής συμπεριφοράς που εντοπίζεται ολοένα και περισσότερο σε κάθε είδους οικονομική οντότητα και συναλλαγή, επηρεάζοντας σημαντικά τα οικονομικά δρώμενα και τη λήψη των αποφάσεων που στηρίζονται σε οικονομικά δεδομένα. Από τα ανωτέρω καθίσταται εμφανής ο ζωτικός ρόλος του ελέγχου και η ανάγκη καθιέρωσης, ανάπτυξης και εφαρμογής μηχανισμών ελέγχου υψηλής ποιότητας. Επιπρόσθετα, η συμμετοχή του ανθρώπινου στοιχείου με τις διάφορες δράσεις του, είτε αυτές είναι σκόπιμες είτε όχι, καθιστούν επιτακτική την αποτελεσματική άσκηση αυτού. Ολοκληρώνοντας, η ορθή χρήση των απαραίτητων εργαλείων και διαδικασιών ελέγχου, καθώς και η θεωρητική και επαγγελματική κατάρτιση των υπόχρεων προσώπων καθίσταται σήμερα ολοένα και περισσότερο επιτακτική, και κατά συνέπεια θα πρέπει να ελέγχεται και να αξιολογείται, για να συνεχίσει να είναι αποτελεσματική.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, ορισμένοι περιορισμοί στους οποίους υπόκειται η παρούσα έρευνα, προκειμένου να ερμηνευτούν και να κατανοηθούν σωστά τα αποτελέσματά της. Το μέγεθος του δείγματος, 90 άτομα συνολικά (30 από κάθε κατηγορία) θα μπορούσε να διευρυνθεί ώστε τα αποτελέσματα της έρευνας να είναι περισσότερο αντιπροσωπευτικά του πληθυσμού. Παρ' όλα αυτά, το μέγεθος που χρησιμοποιήθηκε κρίθηκε ικανοποιητικό για την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων. Επιπλέον, στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας επιχειρήθηκε να αναλυθούν ορισμένα μόνο από τα ζητήματα που πραγματεύεται ο Ν. 3691/2008. Κατά συνέπεια, θα ήταν ωφέλιμο να προσεγγιστούν και άλλες διαστάσεις του φαινομένου της απάτης και του ξεπλύματος μαύρου χρήματος.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Κλείνοντας, αποτελεί επιθυμία μας, τα στοιχεία τα οποία προέκυψαν, τόσο από τη μελέτη της επιλεγμένης βιβλιογραφίας, όσο και από την εμπειρική μελέτη, να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης από μετέπειτα ερευνητές, για τη πραγματοποίηση περαιτέρω έρευνας, αναφορικά με την απάτη και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Προτείνεται να πραγματοποιηθεί μελέτη για πρόταση διαφόρων μέτρων σχετικά με την καταστολή των παραπάνω φαινομένων, καθώς επίσης και περαιτέρω έρευνα αναφορικά με την εκπαίδευση και την ενημέρωση των υπόχρεων προσώπων, μέσω σχετικών σεμιναρίων, για την πρόληψη και καταπολέμησή τους.

Τέλος, θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη στο μέλλον, μια μελέτη σχετικά με την εξέταση της επάρκειας και καταλληλότητας των θεσμοθετημένων ποινικών και διοικητικών κυρώσεων για αδικήματα ξεπλύματος χρήματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ/ΑΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Ανδρουλάκης Ν. (2000), «Ποινικό Δίκαιο. Γενικό Μέρος», Εκδόσεις Σάκκουλα, Δίκαιο και Οικονομία

Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, Κλάδος Ασφαλείας, Διεύθυνση Δημόσιας Ασφαλείας, Τμήμα Ανάλυσης και Αντιμετώπισης εγκλήματος(2016), Έκθεση για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2015

Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης: Ετήσια έκθεση 2012, Ιούλιος 2013. 114 Λ. Ρακιντζής, Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (<http://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/13472>)

Ετήσια Έκθεση Δ.Ο.Α (2016), Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας

Ετήσια Έκθεση (2016), Eurojust, criminal justice across borders

Ευρωπαϊκή επιτροπή (2014), Αξιολόγηση κινδύνου απάτης και αποτελεσματικά και αναλογικά μέτρα καταπολέμησης της απάτης, Καθοδήγηση για τα κράτη μέλη και για τις αρχές των προγραμμάτων σελ.13

Ευρωπαϊκή επιτροπή (2004), Αξιολόγηση κινδύνου απάτης και αποτελεσματικά και αναλογικά μέτρα καταπολέμησης της απάτης

Ευρωπαϊκή Υπηρεσία καταπολέμησης της απάτης (OLAF) , Ο ρόλος των ελεγκτών των κρατών μελών στην πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης για τα Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία της ΕΕ, σελ.28

Ζαφειρόπουλος Κώστας (2005), Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία, Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών

Μανωλεδάκης (1988), Ι., «Το έννομο αγαθό ως βασική έννοια του ποινικού δικαίου», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη

Νόμος υπ' αριθμ. 3691, Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της ελληνικής Δημοκρατίας

Νόμος υπ' αριθ. 2145/1993, Ρύθμιση θεμάτων εκτέλεσης ποινών, επιταχύνσεως και εκσυγχρονισμού των διαδικασιών απονομής της δικαιοσύνης και άλλων θεμάτων

Νόμος υπ' αριθ. 2331/1995, Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες ποινικές διατάξεις Ολομέλεια Αρείου Πάγου Διαιτησίες και άλλες διατάξεις

Νόμος 3424/05, τροποποίηση, συμπλήρωση και αντικατάσταση διατάξεων του ν. 2331/1995 (ΦΕΚ 173 Α') και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος με σκοπό τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες διατάξεις

Οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Οδηγία 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2005 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας εφαρμογής της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Οδηγία 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής της 1ης Αυγούστου 2006 για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Φίλος Ι. : 'Παραποίηση οικονομικών καταστάσεων, απάτη και διαφθορά από τη σκοπιά του ελέγχου' Συλλογικός Τόμος 'ΔΙΚΑΙΟ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ', εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2017

Φίλος Ι., Βελή Β, : 'Η σπουδαιότητα του προληπτικού ελέγχου για την επίτευξη της δημοσιονομικής ορθότητας και την καταπολέμηση της απάτης στο δημόσιο τομέα': Συμβολές στη Λογιστική έρευνα ΙΙ, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2017

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Brent L. Bartlett, International Economics Group Dewey Ballantine LLP (2002), The negative effects of money laundering on economic development

Brigitte Unger, Joras Ferwerda, Melissa van den Broek, Ioana Deleanu (2014), The Economic and Legal Effectiveness of the European Union s Anti-Money Laundering Policy

Donato Masciandaro, Elod Takats, Brigitte Unger, Black Finance (2007), The economics of money laundering, Edward Elgar Publishing

Dr. Felicia O. Olagbemi (2003), The Effectiveness of Federal Regulations and Corporate Reputation in mitigating corporate accounting

Emmanuel Ioannides (2009) Fundamental Principles of EU Law against Money Laundering

Emmanuel Ioannides (2014), Fundamental Principles of EU Law Against Money Laundering,

Guy Stessens (2000), A new international law enforcement model, Cambridge University Press

Howard Silverstone, Michael Sheetz (2007), Forensic Accounting and Fraud Investigation for Non-Experts, second edition

Karen Harrison, Nicholas Ryder (2009), The Law Relating to Financial Crime in the United Kingdom

McMillan, Edward J. (2006), *Policies and Procedures to Prevent Fraud and Embezzlement: Guidance, Internal Controls and Investigation*, John Wiley & Sons. Inc., USA

Raymond Chan (2010), *A Detailed Look inside Money Laundering Detection*

Raymond W. Walker, *Capitalism's Achilles heel* (2005), *dirty money and how to renew the free-market system*, John Wiley & Sons, New Jersey

R.C.H. Alexander (2007), *Insider Dealing and Money Laundering in the EU: Law and Regulation*, Ashgate Publishing Company, Λονδίνο

Reuter, P. and Truman, E. (2004). *Chasing dirty money: progress on anti-money laundering*. Washington D.C: Institute for International Economics

Roberto Durrieu (2013), *Rethinking money laundering and financing of terrorism in international law*, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden Netherlands

Singleton, W.T. And Singleton, J.A. (2010). *Fraud Auditing and Forensic Accounting*, 4th Edition, John Wiley & Sons Inc, New Jersey.

Thomas W. Golden, Steven L. Skalak and Mona M. Clayton (2006), *A guide to forensic accounting investigation*

Unger Brigitte (2016), *Αναφορά για το Ολλανδικό Υπουργείο Οικονομικών: The amount and effects of money laundering*, Utrecht school of economics

Unger Brigitte & Daan van der Linde (2013), *Research handbook on money laundering*, Edward Elgar Publishing

Valsamis Mitsilegas (2003), *Money Laundering Countermeasures in the European Union: A new paradigm of security governance versus fundamental legal principles*, Kalwer Law International, London

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Avram, C. (2008), "The Approaches of Fraud from Internal Audit's point of view", *International Journal of Business Research*, Vol. 8 No. 2

Antoinette Verhage, (2008), *Between the hammer and the anvil? The anti-money laundering-complex and its interactions with the compliance industry*

Antonopoulos A.M. (2010), *Mastering Bitcoin, Unlocking digital crypto –currencies*, Sebastopol, C.A., O'Reilly

Argentieri A., Bagella M., Busato F. (2006), *Money Laundering in a Two Sector Cash-In-Advance Model*

Association of Certified Fraud Examiners (2016), *Report to the Nations on occupational fraud and abuse, global fraud study*

Bajrang, Pavitra, Ritika, Piyush, Puneet and Neha Parashar, Factors Affecting Money Laundering: A Lesson for Developing Countries, Symbiosis Centre for Management and HRD Vol 3, No. 2

Baker R. (2003) Dirty Money and Its Global Effects, International Policy Report.

Baker W.R. (2005), Capitalism The Athilles heel, A review of studies of transnational crime, Mimio

Basel Committee (March 2001), History of the Basel and its Membership p.1-3

Bello, Abdullahi and Harvey, Jackie (2017) From a risk-based to an uncertaintybased approach to anti-money laundering compliance. Security Journal, 30

Bierstaker, J. L., Brody, R. G., and Pacini, C. (2006). Accountants' perceptions regarding fraud detection and prevention methods. Managerial Auditing Journal, 21(5), 520-535.

Blomberg S.B., Hess, G. D., Orphanides, A (2004), The macroeconomic consequences of terrorism, Journal of monetary economics, Vol. 51, No. 5, pp. 1007-1032

Brigitte Unge, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic, Kristen Wokke, Greg Rawlings (2006), Report for the Ministry of Finance « The amounts and the effects of money laundering »

Bryans D., Bitcoin and Money Laundering (2014), Mining for an Effective Solution, Indiana University

Buchanan B. (2004), Money laundering a global obstacle, Research in International Business and Finance, Vol. 18, pp. 115-127

Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs, U.S. Department of State, The consequences of money laundering and financial crime

Chad Albrecht, Mary-Jo Kranacher & Steve Albrecht, Asset Misappropriation Research White Paper for the Institute for Fraud Prevention

Chong A., Lopez-de-Silanes F. (2006), Money Laundering and its Regulation, Working Paper n. 590, Research Department, Inter-American Development Bank, Washington D.C.

Council of Europe Convention on Laundering Search (2005), «Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Finacing of Terrorism», Council of Europe Treaty Series N. 198, Warsaw

Council of Europe, European Treaty Series 141(1995), “Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime, Strasburg,

Deloitte (2014), Fraud Prevention in the Greek Insurance Market

Dimitra Th. Mitrou, Maria-Eleni k. Agoraki and John L. Filos “Regulatory Compliance of Brokerage Firms: Emphasis on Money Laundering”

Dr Nicholas Ryder (2008), 'The financial services authority and money laundering: A game of cat and mouse', p.635-653

Dr. John Kwaku Mensah Mawutor (2014), Complicity of auditors in financial statement fraud in corporate governance, 321-334

Earl R. Quinney (1964), The Study of White Collar Crime: Toward A Reorientation in Theory and Research, Journal of Criminal Law and Criminology Volume 55

Elöd Takáts, (2007), A Theory of "Crying Wolf": The Economics of Money Laundering Enforcement

Fraud: Marshall B. Romney (2015), Who Commits It and why does it occur?

Eurostat, (2010), "Money laundering in Europe. Report of work carried out by Eurostat and DG Home Affairs", Working paper.

Evren Dilek Sengur (2012), Auditors' perception of fraud prevention measures: evidence from Turkey, p.128-138

FATF (2002), Report on Money Laundering Typologies

FATF (2007), Guidance on the risk-based approach to combating money laundering and terrorist financing

Federal Financial Institutions Examination Council (2014), Bank Secrecy Act/ Anti-Money Laundering Examination Manual

Friedrich Schneider (2008) 'Money Laundering and Financial Means of Organized Crime: Some Preliminary Empirical Findings'

Friedrich Schneider (2010), The (Hidden) Financial Flows of Terrorist Organizations: A Literature Review and Some Preliminary Empirical Results

Girish Keshav Palshikar « Detecting Frauds and Money Laundering: A Tutorial»

Goldman R. (2013), What Are Bitcoins? Virtual Currency Explained (Like you're an Idiot)

Guerino ARDIZZI, Carmelo PETRAGLIA, Massimiliano PIACENZA, Friedrich SCHNEIDER, Gilberto TURATI (2012), « Estimating Money Laundering through a "Cash Deposit Demand" Approach»

Hitesh Patel and Bharat S. Thakkar (2012), Money Laundering Among Globalized World, p.164-182

Institute of Advanced Legal Studies, School of Advanced Studies, University of London, supervised by Dr Mahmood Bagheri (2013), The Possibility of Anti-Money Laundering Laws Convergence at the Global Level

Iv Rokaj (2015), Raising Questions and Finding Answers: Money Laundering in Light of Three Theories, Academic Journal of Interdisciplinary Studies MCSER Publishing, p.285-290

Jerry L. Turner, The University of Memphis, Theodore J. Mock, University of Southern California, Rajendra P. Srivastava, University of Kansas (2003), An Analysis of the Fraud Triangle

John McDowell, Senior Policy Adviser, and Gary Novis, Program Analyst, Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs, U.S. Department of State, The consequences of money laundering and financial crime

KPMG Forensic (2014), "Fraud risk management"-Developing a strategy for prevention, detection, and response

Lanier Saperstein, Geoffrey Sant, Michelle Ng (2015), The Failure of Anti-Money Laundering Regulation: Where is the Cost-Benefit Analysis?

Marco Tavanti (2013), The Cultural Dimensions of Corruption: Integrating National Cultures Differences in the Teaching of Anti-Corruption in public service

Masciandaro Donato, (2007), Economics of Money Laundering: A Primer, <http://ssrn.com/abstract=970184>.

Melissa van den Broek (2015) A legal study on the effectiveness of supervision in the European Union « Preventing money laundering »

Michael Levi & Peter Reuter (2006), Money laundering, University of Chicago

Nada Maalouf, Audit partner, Deloitte in the Middle East (2012), Money laundering, financial sanctions and their impact on financial institutions

Panagiotis Pantelidis, George Drogalas, Theofania Vitsiou, Evanthia Kesis Internal Audit and Bank Fraud, Dept. Of Business Administration

Paul Coram, Colin Ferguson, Robyn Morone (2006), 'The Value of Internal Audit in Fraud Detection'

Paul Philip, Chief Executive (2016), Anti Money Laundering Report

Poh-Sun Seow, Gary Pan, Themis Suwardy (2016), Data Mining Journal Entries for Fraud Detection: A Replication of Debrecey and Gray's (2010) Techniques, Journal of Forensic & Investigative Accounting Volume 8, p.502

President's Commission on Organised Crime, The cash connection, «Money laundering is the process by which one conceals the existence, illegal source or illegal application of income and then disguises that income to make it appear legitimate», Washington D.C.

Rabi'u Abdullahi, Noorhayati Mansor (2015), Fraud Triangle Theory and Fraud Diamond Theory. Understanding the Convergent and Divergent For Future Research p40

Raymond Chan (2010), A Detailed Look inside Money Laundering Detection

Republic of Ghana, National risk assessment on money laundering and terrorist financing

Ricardo Azevedo Araujo (2010), Department of Economic University of Brasilia, Brasilia, Brazil « An evolutionary game theory approach to combat money laundering », p.70-78

Riccardo Tiscini – Francesca di Donato, The relation between accounting frauds and corporate governance systems: an analysis of recent scandals, Luiss Guido Carli University

The Fraud Triangle, Association of certified fraud examiners

'The OLAF Report 2015', paragraph 3.3, p.9

The Staffs of the IMF and the World Bank, (2001), Enhancing Contributions To Combating Money Laundering: Policy Paper, International Monetary fund and World Bank

Troacă Victor, (2005), Actual context of fight against the money laundering by means of credit institutions

United Nations (1988), “Convention Against Illicit Traffic in Narcotics Drugs and Psychotropic Substances”, Vienna

United Nations (1999), “International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism”, New York, 9

Van Duyne C. Petrus, Groenhuijsen S. Marc and A.A.P. Schudelaro, (2005), Balancing financial threats and legal interests in money-laundering policy, Crime, Law & Social

W. Steve Albrecht, Ph.D., CFE, CPA, CIA (2014), Iconic Fraud Triangle endures, A publication of Association of certified fraud examiners, Fraud Magazine

Wolfe David T., Hermanson Dana R. (December 2004) “The fraud diamond: Considering the four elements of fraud”, The CPA Journal Vol. 74 Issue 12

World Bank (1997a). "Helping countries combat Corruption: The role of the World Bank " Poverty Reduction and economic management

World Bank Institute (2007), “Anti-Money Laundering Literature Search, Organized Crime”

Z. Rezaee (Apr. 2005), Causes, consequences and deterrence of financial statement fraud, Critical Perspectives on Accounting, Volume: 16 Issue: 3

Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD) (2009), Money Laundering Awareness Handbook for Tax Examiners and Tax Auditors

Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank) (2006), Reference guide to Anti-money laundering and combating terrorist financing, Money laundering and terrorist financing: Definitions and Explanations

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

<http://www.fatf-gafi.org/about/whoweare/> (12/12/2017)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A31991L0308> (12/12/2017)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:134008> (26/11/2017)

<http://www.interpol.int/Crime-areas/Financial-crime/Money-laundering> (3/12/2017)

<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/moneyl/legislation.aspx>

<http://www.hba.gr/> (<http://www.hba.gr/FinancialLaw/Details/22>) (13/12/2017)

<https://escorporateservices.wordpress.com/2011/08/08/how-money-laundering-affects-economy-and-why-it-needs-to-be-prevented/> (16/12/2017)

<https://escorporateservices.wordpress.com/>

<http://www.oecd.org/> (2/2/2018)

Σχετικές Διπλωματικές Εργασίες οι οποίες εντοπίστηκαν:

Παπαστεργίου Α. Κων/νος (2014), «Το φαινόμενο της απάτης στις επιχειρήσεις: Μια εμπειρική διερεύνηση στις Ελληνικές Επιχειρήσεις μέσω έρευνας θυματοποίησης», Πάντειο Πανεπιστήμιο, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών κατεύθυνσης Φορολογία και Ελεγκτική

Καραδήμας Θεόδωρος (2013), «Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και η αντιμετώπιση του φαινομένου στον τραπεζικό κλάδο», Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Μεταπτυχιακό στην Οικονομική Επιχειρησιακή Στρατηγική

Βεδεράκη Ευτυχία (2010), «Πρόληψη και αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες οικονομικές δραστηριότητες», Πολυτεχνείο Κρήτης, Μεταπτυχιακό στην Οργάνωση και Διοίκηση

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο Έρευνας

Αξιότιμοι/μες Κύριου/Κυρίες,

Στο πλαίσιο Διπλωματικής Εργασίας με θέμα: "*Απάτη και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος: Μελέτη περιπτώσεων*" για το Μεταπτυχιακό Φορολογία και Ελεγκτική του τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του Πάντειου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, αποστέλλεται το παρακάτω ερωτηματολόγιο.

Το παρόν ερωτηματολόγιο βασίζεται στο νόμο **νπ' αριθ. 3691** 'Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις'.

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι να αναδειχθεί ο βαθμός στον οποίον, άτομα που έχουν άμεση επαφή με τον έλεγχο αδικημάτων, τα οποία σχετίζονται με τον παραπάνω νόμο, κατέχουν την απαραίτητη γνώση αυτού, με σκοπό τη καλύτερη παροχή υπηρεσιών ελέγχου.

Το παρόν ερωτηματολόγιο είναι **αυστηρώς εμπιστευτικό** και **ανώνυμο** και θα αφιερώσετε λίγα λεπτά για τη συμπλήρωσή του. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων θα βοηθήσει στην επίτευξη της έρευνας αποκλειστικά για τη παρούσα Διπλωματική Εργασία.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη βοήθειά σας.

Με εκτίμηση,
Λαμπρινίδου Βασιλική

Παρακαλώ απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις κυκλώνοντας το γράμμα που αντιστοιχεί στο βαθμό συμφωνίας σας.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

1. Φύλο

α. Άνδρας   β. Γυναίκα

2. Ηλικία

α.25-35   β.36-45   γ.45-55   δ.56-65   ε.65 και άνω

3. Μορφωτικό Επίπεδο

α. Λύκειο   β. Πανεπιστήμιο   γ. Μεταπτυχιακό   δ. Διδακτορικό

4. Εργασιακή κατάσταση

α. Ορκωτός Λογιστής Ελεγκτής   β. Ελεγκτής Οικονομικής Αστυνομίας   γ. Τραπεζικός υπάλληλος

5.Χρόνια Εργασιακής Εμπειρίας

α.1-5 Χρόνια   β.5-10 Χρόνια   γ.10-15 Χρόνια   δ.15 Χρόνια και άνω

(Παρακαλώ επιλέξτε μια από τις ακόλουθες απαντήσεις)

Α. ΣΚΟΠΟΣ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ, ΒΑΣΙΚΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ, ΟΡΙΣΜΟΙ, ΥΠΟΧΡΕΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

1. Το ξέπλυμα χρήματος συνιστά:

α. Στη μετατροπή ή μεταφορά περιουσιακών στοιχείων εν γνώσει ότι αυτά προέρχονται από οποιοδήποτε έγκλημα, αποκρύπτοντας τη παράνομη προέλευσή τους, με σκοπό την αποφυγή των νόμιμων συνεπειών των πράξεών του

β. Στην απόκρυψη ή συγκάλυψη της πραγματικής φύσης, πηγής, τοποθεσίας, διάθεσης, μετακίνησης, δικαιωμάτων ή ιδιοκτησιακού καθεστώτος των περιουσιακών στοιχείων, εν γνώσει ότι αυτά προέρχονται από τη διάπραξη εγκλήματος ή από τη συμμετοχή σε τέτοιο έγκλημα

γ. Στην απόκτηση, κατοχή ή χρήση περιουσιακού στοιχείου, εν γνώσει κατά τη στιγμή της λήψης ότι προέρχεται από την τέλεση εγκλήματος, ή από τη συμμετοχή στην τέλεση σε τέτοιο έγκλημα

δ. Όλα τα παραπάνω

2. Θεωρείται ότι το ζέπλυμα χρήματος αποτελεί οικονομικό έγκλημα;

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

3. Τα βασικά αδικήματα του ζεπλύματος αναφέρονται:

α. Στη παθητική δωροδοκία

β. Στην ενεργητική δωροδοκία

γ. Στη δωροδοκία δικαστή

δ. Στη σωματεμπορία

ε. Στις τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

στ. Μόνο το Α, Β και Γ

ζ. Όλα τα παραπάνω

4. Τα υπόχρεα πρόσωπα, τα οποία οφείλουν να ακολουθούν τις υποχρεώσεις του παρόντος νόμου είναι:

α. Τα πιστωτικά ιδρύματα

β. Οι εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου

γ. Οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρείες

δ. Οι οίκοι δημοπρασίας

ε. Μόνο το Α και το Β

στ. Όλα τα παραπάνω

Β.ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

5. Οι Αρμόδιες Αρχές οι οποίες είναι υπεύθυνες για τη παρακολούθηση εφαρμογής του νόμου από τα υπόχρεα πρόσωπα είναι:

α. Η Τράπεζα της Ελλάδος

β. Η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης

γ. Η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας

δ. Το Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης

ε. Το Υπουργείο Εξωτερικών

στ. Μόνο το Α και το Β

ζ. Μόνο το Α, Β και Γ

η. Όλα τα παραπάνω

6. Τι αρμοδιότητες έχει η Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας;

α. Συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται σε αυτήν και αφορούν ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές

β. Μπορεί να διενεργεί ειδικούς επιτόπιους ελέγχους, σε σοβαρές κατά την κρίση της υποθέσεις, σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες

γ. Δίνει κατευθυντήριες οδηγίες στα υπόχρεα πρόσωπα και φορείς σχετικά με την αποτελεσματική διεκπεραίωση μιας υπόθεσης

δ. Ενημερώνει εγγράφως τον διαβιβάζοντα την πληροφορία ότι την έλαβε και του παρέχει άλλα σχετικά στοιχεία, χωρίς όμως να παραβιάζεται το απόρρητο των ερευνών της ή να δυσχεραίνεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

ε. Μόνο το Α και το Γ

στ. Όλα τα παραπάνω

7. Το έργο της Επιτροπής επεξεργασίας στρατηγικής και πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος συνίσταται:

α. Στη μελέτη και σχεδιασμό των αναγκαίων μέτρων νομοθετικής, κανονιστικής και οργανωτικής φύσης, με σκοπό τη συμμόρφωση της χώρας μας με τα διεθνή πρότυπα

β. Στη προετοιμασία και σχεδιασμό συγκεκριμένων πολιτικών για την αντιμετώπιση εντοπισμένων αδυναμιών

γ. Στη πραγματοποίηση ειδικών ελέγχων, σε σοβαρές κατά την κρίση της υποθέσεις, σε οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία ή σε οργανισμούς και επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα ή σε εγκαταστάσεις υπόχρεων προσώπων, με δυνατότητα συνεργασίας της εκάστοτε αρμόδιας αρχής ή άλλης δημόσιας αρχής.

δ. Μόνο το Α και το Β

ε. Κανένα από τα παραπάνω

Γ. ΔΕΟΥΣΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ

8. Ποια βασικά μέτρα της συνήθους δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, πρέπει να εφαρμόσουν τα υπόχρεα πρόσωπα;

α. Πιστοποίηση της ταυτότητας του πελάτη βάσει εγγράφων ή άλλων δεδομένων

β. Συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου

γ. Επιστάμενη εξέταση κάθε συναλλαγής ή δραστηριότητας, η οποία μπορεί να θεωρηθεί ότι συνδέεται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα

δ. Μόνο το Β και το Γ

ε. Όλα τα παραπάνω

9. Τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να εξασφαλίζουν την έγκριση ανώτερων διοικητικών στελεχών πριν από τη σύναψη νέων σχέσεων, στη περίπτωση διασυνοριακών σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης με ιδρύματα από τρίτες χώρες;

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

10. Πολιτικός εκτεθειμένα πρόσωπα αποτελούν:

- α. Τα μέλη ελεγκτικών δικαστηρίων
- β. Οι χαμηλόβαθμοι αξιωματικοί ενόπλων δυνάμεων
- γ. Τα υπόχρεα πρόσωπα τα οποία έχουν παύσει να λειτουργούν ως τέτοια για ένα έτος τουλάχιστον
- δ. Τα μέλη κοινοβουλίων
- ε. Μόνο το Α και το Δ

Δ. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΡΙΤΑ ΜΕΡΗ

11. Τρίτα μέρη θεωρούνται:

- α. Οι εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών
- β. Οι εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου
- γ. Οι εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών
- δ. Τα πιστωτικά ιδρύματα
- ε. Μόνο το Γ και το Δ
- στ. Κανένα από τα παραπάνω

12. Τα υπόχρεα πρόσωπα που μπορούν να βασίζονται σε τρίτο μέρος είναι οι εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών;

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

13. Σε περίπτωση διακοπής της επιχειρηματικής σχέσης του τρίτου μέλους με τον πελάτη, το υπόχρεο πρόσωπο:

- α. Επιβάλλεται να προβεί σε επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη
- β. Δεν έχει καμία υποχρέωση να επαληθεύσει τη ταυτότητα του πελάτη
- γ. Έχει την υποχρέωση να προβεί σε επαλήθευση του πελάτη, υπό ορισμένες συνθήκες

Ε.ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
ΚΑΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

14. Αν τα υπόχρεα πρόσωπα γνωρίζουν ή έχουν κάποιες ενδείξεις για διάπραξη φαινομένων ξεπλύματος χρήματος, ποιον οφείλουν να ενημερώσουν;

α. Την Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

β. Την Επιτροπή Επεξεργασίας Στρατηγικής και Πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

γ. Το Υπουργείο Οικονομικών και Οικονομίας

δ. Την αρμόδια αρχή και άλλες δημόσιες αρχές που είναι υπεύθυνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

ε. Μόνο το Α και το Δ

στ. Όλα τα παραπάνω

15. Οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές οφείλουν να παρέχουν στην Επιτροπή πληροφορίες που λαμβάνουν από τον πελάτη τους κατά την εκπροσώπησή του πριν τη δίκη;

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

16. Θεωρείτε πως θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για τη προστασία των υπόχρεων προσώπων, τα οποία γνωστοποιούν πληροφορίες για τη διάπραξη αδικημάτων;

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

17. Τα υπόχρεα νομικά πρόσωπα έχουν τη δυνατότητα να ενημερώσουν τον εμπλεκόμενο πελάτη, ότι τους ζητήθηκε να δώσουν πληροφορίες;

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

ΣΤ.ΦΥΛΑΞΗ ΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ
ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

18. Τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει να φυλάσσουν σε περίπτωση ενδεχόμενης έρευνας από την Επιτροπή:

α. Τα στοιχεία πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη κατά τη σύναψη σύμβασης μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης

β. Στοιχεία που αφορούν την επιχειρηματική, εμπορική και επαγγελματική αλληλογραφία με τους πελάτες

γ. Τα εσωτερικά έγγραφα που αφορούν εγκρίσεις για υποθέσεις που σχετίζονται με τη διερεύνηση του αδικήματος, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης ή την εκτέλεση της κάθε συναλλαγής

δ. Μόνο το Α και το Β

ε. Όλα τα παραπάνω

19. Για πόσα χρόνια θα πρέπει τα υπόχρεα πρόσωπα να φυλάσσουν σε περίπτωση ενδεχόμενης έρευνας από την Επιτροπή ,τα στοιχεία πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη κατά τη σύναψη σύμβασης μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης;

α. Τουλάχιστον 1 χρόνο

β. Τουλάχιστον 4 χρόνια

γ. Τουλάχιστον 5 χρόνια

δ. Τουλάχιστον 10 χρόνια

ε. Τουλάχιστον 15 χρόνια

20. Η Κεντρική Συντονιστική Επιτροπή επιβάλλεται να ενημερώσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε περίπτωση κατά την οποία η νομοθεσία τρίτου κράτους, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν επιτρέπει την εφαρμογή των μέτρων;

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

21. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης δεν οφείλει να δημοσιοποιεί συγκεντρωτικά στοιχεία για την ενημέρωση του κοινού;

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

Z. ΜΕΤΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

22. Η Εισαγγελική Αρχή έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε πληροφορίες εμπιστευτικής φύσεως, σχετικά με συγκεκριμένη έρευνα όπου διερευνάται από την Επιτροπή;

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

23. Η Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας δεν μπορεί να διαβιβάσει πληροφορίες προς τις αρμόδιες αρχές και την Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων;

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

24. Τα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί πρέπει να μεριμνούν για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου και στις θυγατρικές εταιρείες, εφόσον αυτές αποτελούν υπόχρεα πρόσωπα;

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

25. Ποιος οφείλει να ενημερώσει τους υπαλλήλους για τις σχετικές διατάξεις του παρόντος Νόμου;

- α** Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών
- β** Τα υπόχρεα πρόσωπα
- γ** Η Τράπεζα της Ελλάδος
- δ** Οι υπάλληλοι οφείλουν να ενημερώνονται με προσωπική τους ευθύνη
- ε** Όλα τα παραπάνω
- στ** Κανένα από τα παραπάνω

**Η.ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ, ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ
ΚΑΙ ΔΗΜΕΥΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ**

26. Η άσκηση ποινικής δίωξης και η καταδίκη για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα προϋποθέτει ποινική δίωξη ή καταδίκη του υπαιτίου για το βασικό αδίκημα;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
1	2	3	4	5

27. Στη περίπτωση απόκτησης περιουσίας, η οποία προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα, δύνата το δικαίωμα στη τακτική ανάκριση για την απαγόρευση της κίνησης κάθε είδους λογαριασμών;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
1	2	3	4	5

28. Η παραβίαση των διατάξεων του παρόντος νόμου οδηγεί σε:

- α Απομάκρυνση για ορισμένο χρόνο των υπαλλήλων από την υπάρχουσα θέση τους
- β Απομάκρυνση για αόριστο χρόνο των υπαλλήλων από την υπάρχουσα θέση τους
- γ Απαγόρευση ανάληψης άλλης σημαντικής θέσης
- δ Όλα τα παραπάνω

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

29. Θεωρείτε πως το πρόβλημα του ξεπλύματος εμφανίζεται στην Ελλάδα σε σημαντικό βαθμό;

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

30. Η οικονομική κρίση αποτελεί καταλυτικό παράγοντα στην αύξηση της απάτης;

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δεν ξέρω/Δεν απαντώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

31. Κρίνετε ότι η απάτη και το ξέπλυμα έχουν αρνητική επιρροή στην οικονομία της χώρας;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
1	2	3	4	5

32. Πιστεύετε ότι η αύξηση φαινομένων που σχετίζονται με το ξέπλυμα επηρεάζουν τη σωστή λειτουργία της κοινωνίας;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
1	2	3	4	5

33. Πόσες υποθέσεις ξεπλύματος χρήματος έχετε εντοπίσει μέχρι σήμερα;

α. Καμία   β. 1-3   γ. 4-6   δ. 7-10   ε. 10-15   στ. 16 και άνω

34. Ποιο βασικό αδίκημα ξεπλύματος χρήματος εντοπίστηκε;

- α. Εγκληματική οργάνωση
- β. Τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας
- γ. Παθητική δωροδοκία
- δ. Ενεργητική δωροδοκία
- ε. Δωροδοκία δικαστή
- στ. Εμπορία ανθρώπων
- ζ. Απάτη με υπολογιστή
- η. Σωματεμπορία
- θ. Άλλο .....

35. Κρίνεται ότι οι θεσμοθετημένες κυρώσεις για αδικήματα ξεπλύματος χρήματος είναι επαρκείς και κατάλληλες;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
1	2	3	4	5

Αν όχι, αναφέρετε κατά τη γνώμη σας τυχόν παρατηρήσεις

.....
.....
.....

Σας ευχαριστώ θερμά για τη συμμετοχή σας!